MAŽOJI

DAILĖS

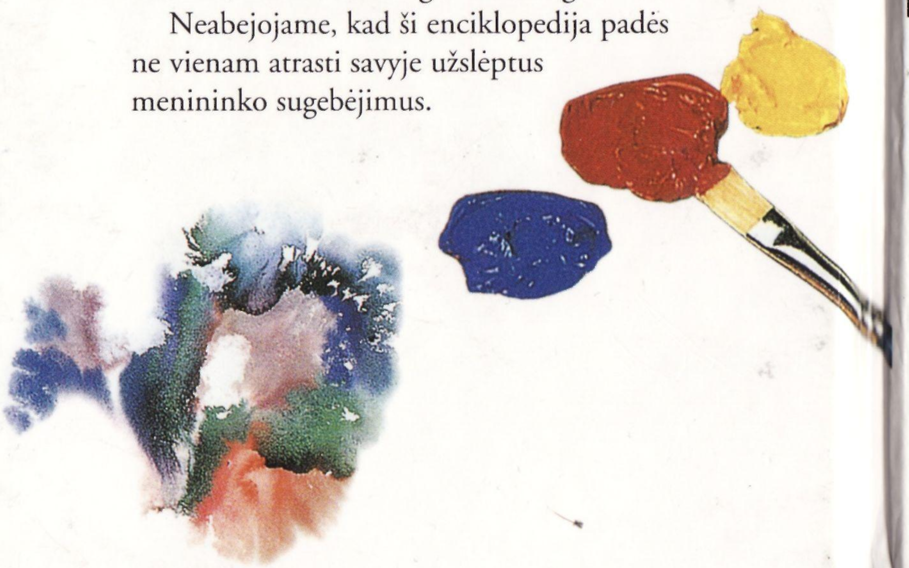
ENCIKLOPEDIJA

PIEŠIMAS IR TAPYBA

Knyga padalinta į tris dalis: piešimą, tapymą vandeniniais dažais ir tapybą aliejiniais dažais.

Nesudėtingas tekstas ir detalios iliustracijos labai gerai parodo kaip kuriamas paveikslas, kokią techniką naudoti, kokios medžiagos reikalingos.

Neabejojame, kad ši enciklopedija padės ne vienam atrasti savyje užslėptus menininko sugebėjimus.

MAŽOJI

DAILĖS

ENCIKLO-PEDIJA

PIEŠIMAS IR TAPYBA

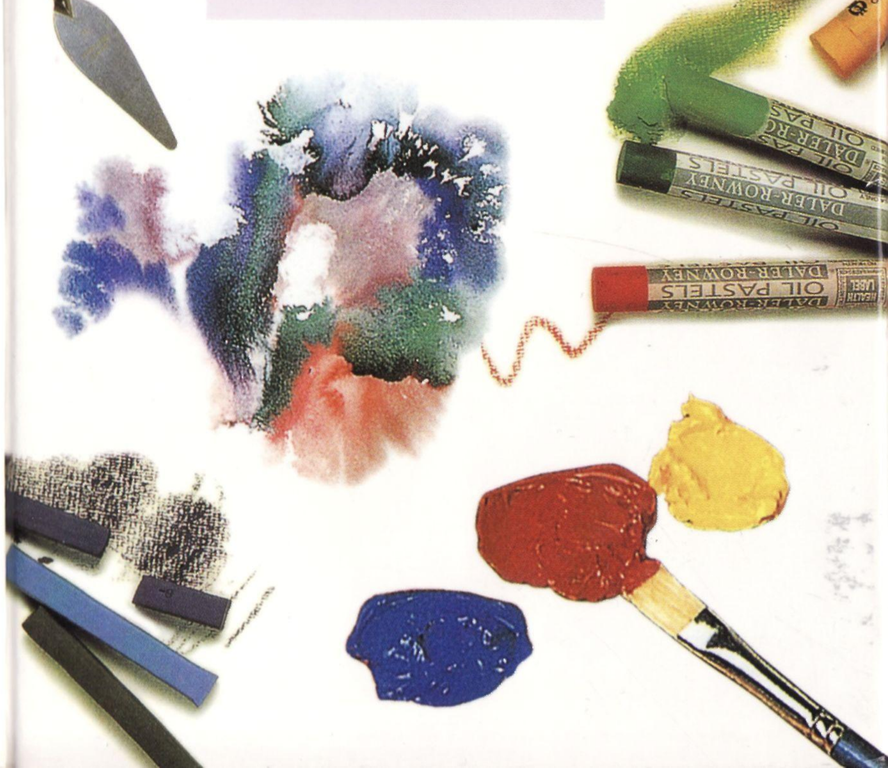
Gamta

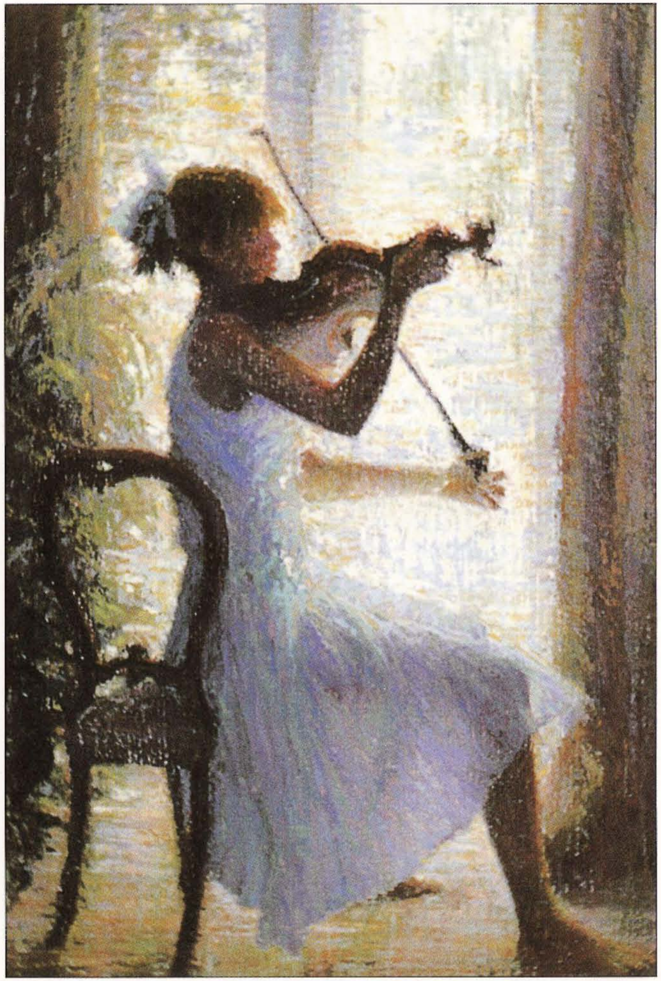
MAŽOJI

DAILĖS

ENCIKLOPEDIJA

PIEŠIMAS IR TAPYBA

MAŽOJI
DAILĖS
ENCIKLOPEDIJA

Piešimo, akvarelės
ir aliejinės tapybos pradmenys

Gamta

Įvadas

Charlie Chaplinas yra sakęs, jog net ilgiausio gyvenimo maža, kad galėtum tapti daugiau nei diletantu. Taip jis kalbėjo apie menininkus, nes meninė kūryba yra nenutrūkstamas, nesibaigiantis mokymosi ir naujų atradimų procesas – būtent dėl to menininko dalia atrodo tokia nuostabi ir viliojanti.

Daugelis piešti mėgstančių žmonių yra pasinėrę į kitus darbus ir savo pomėgiui gali skirti vos vieną kitą valandą. Jei ir jūs esate labai užsiėmę, mokėkite džiaugtis jau pasiektais savo meniniais laimėjimais ir nesitikėkite, kad įvyks stebuklas ir staiga tapsite dideliu menininku. Prisiminkite, kad nieko neįmanoma pasiekti be pastangų. Neskubėkite nusivilti savo pirmaisiais piešimo ir tapybos bandymais, iš naujo mėginkite savo sugebėjimus – nesėkmės yra neatskiriama mokymosi proceso dalis, kiekvienas bandymas ko nors išmoko, o įgyta patirtis visada praverčia. Net tarp didžiųjų dailininkų nebuvo nė vieno, kuris niekada nebūtų išgyvenęs nusivylimo savimi kartėlio, bet jie dideli kaip tik dėl to, kad niekada nenuleido rankų ir be atodairos siekė tikslo, o pergalė tuo saldesnė, kuo sunkiau iškovota.

Šių dienų dailininkai gali rinktis daugybę tapybos ir piešimo priemonių. Kiekviena šių priemonių pasižymi unikaliomis savybėmis – vertėtų išmėginti nors keletą skirtingų technikų, kad patys pajustumėte jų teikiamas išraiškos galimybes ir galėtumėte nustatyti, kokios priemonės labiausiai atitinka jūsų temperamentą bei darbo stilių. Galbūt jus sužavės akvarelės takumas, momentiškumas ir skaidrumas, o gal patrauks aliejinių dažų sodrumas ir faktūriškumas arba pastelės universalumas ir plati spalvų gama.

Kad ir kokias priemones pasirinktumėte, būtina įgyti ir įtvirtinti svarbiausius įgūdžius, kad galėtumėte imtis rimtesnio darbo. Šioje knygoje rasite aprašytas svarbiausias medžiagas, reikmenis, labiausiai paplitusias piešimo ir tapybos technikas. Iliustracijose detaliai ir nuosekliai parodytas aprašomas darbo procesas – jį demonstruoja patyrę dailininkai. Tikiuosi, kad ši knyga jums padės pasiekti didelių laimėjimų, kuriais galėsite patys džiaugtis ir kitiems parodyti, ir įkvėps toliau darbuotis, nors tam reikėtų nemažai atkaklumo.

Angela Gair

Piešimas

1 UŽDUOTIS

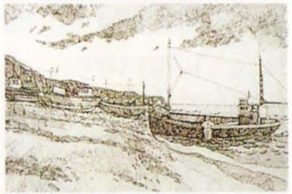
2 UŽDUOTIS

3 UŽDUOTIS

4 UŽDUOTIS

5 UŽDUOTIS

6 UŽDUOTIS

7 UŽDUOTIS

8 UŽDUOTIS

9 UŽDUOTIS

10 UŽDUOTIS

11 UŽDUOTIS

12 UŽDUOTIS

Piešimas

Versta iš:
Painting & Drawing
Abbeydale Press
An imprint of Bookmart Ltd
Desford Road, Enderby Leicester LE9 5AD
England

IŠ anglų kalbos vertė Aušra Karsokienė

ISBN 9955-447-04-4

Spausdinta Indonezijoje

Turinys

Medžiagos ir reikmenys

Daugeliui piešimas asocijuojasi su paprastomis pieštuku ar plunksna brėžiamomis linijomis, tačiau šiais laikais didžiulė monochrominių ir spalvotų piešimo priemonių įvairovė teikia nuostabias raiškos galimybes.

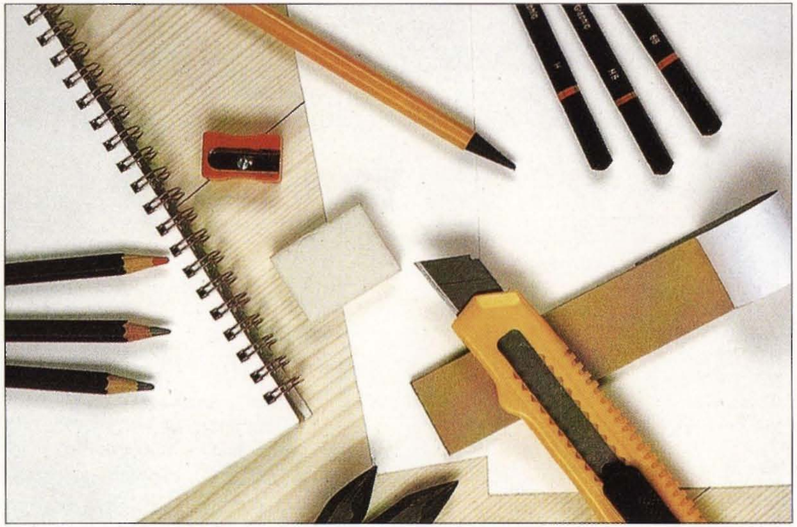
PIEŠTUKAI

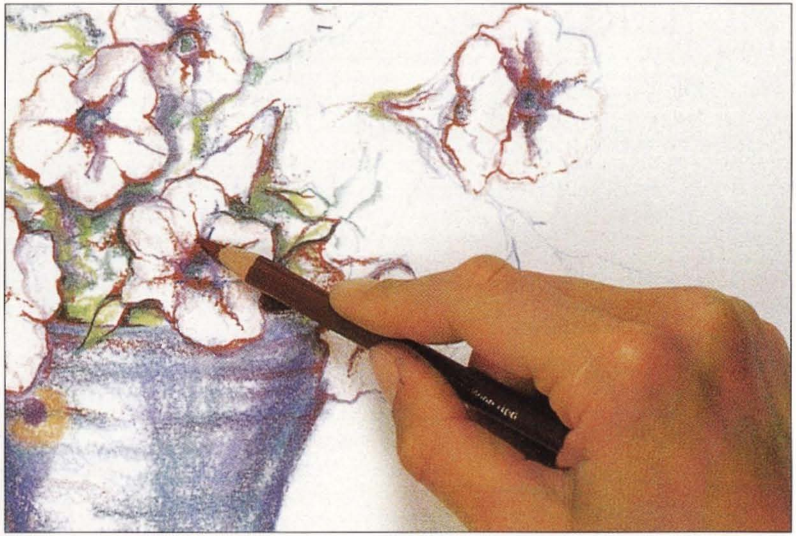
Pieštukai yra geriausiai žinoma piešimo priemonė. Jų yra įvairių – vienais galima išgauti minkštus, aksominius tonus, kitais – plonytes dailias linijas ir smulkias detales.

Įprastas pieštukas susideda iš plonos grafito šerdies, įdėtos į tuščiavidurį medinį vamzdelį. XVI a., kai buvo atrastas grafitas, jis klaidingai buvo laikomas švino atmaina. Angliškai iki šiol tuo pačiu žodžiu vadinamas ir švinas, ir grafitas.

Grafitinės pieštuko šerdies kietumas ar minkštumas žymimas raidėmis H ir B bei skaitmenimis. Kieti pieštukai įvairuoja nuo 9H (kiečiausi) iki H, o minkšti – nuo 8B (minkščiausi) iki B.

Apačioje *Reikmenys piešiniams ir eskizams – kieti ir minkšti grafitiniai pieštukai, spalvoti pieštukai, grafito lazdelės, minkomasis trintukas, specialus peilis ir švitrinis popierius pieštukams drožti bei smailinti.*

Raidėmis F ir HB žymimi nei kieti, nei minkšti pieštukai. Labai minkšta šerdimi galima brėžti storas, minkštas linijas, o nusmailinta kieta šerdimi patogu išgauti plonas linijas ir smulkias detales. Turbūt daugiausia piešiama vidutiniško minkštumo – 2B ir 3B pieštukais.

Kito tipo – automatiniai pieštukai būna su įdedama šerdele. Toks pieštukas tobulesnis nei medinis – jo nereikia drožti. Stalių pieštukų šerdis būna plati ir plokščia. Tokiais pieštukais galima brėžti ir plačias, akytas, ir plonas linijas. Patys minkščiausi pieštukai – vadinamosios grafito lazdelės. Jomis išgaunami stori, ryškūs, tamsūs brūkšniai, atrodantys ypač efektingai piešiant ant šiurkščios faktūros popieriaus.

Pieštukams drožti naudokite specialų peilį ar skalpelį – drožtuku nusmailinta šerdis būna per trumpa. Peiliu padrožto pieštuko šerdis piešiant ilgiau lieka aštri nei nusmailinta drožtuku.

Viršuje *Spalvotais pieštukais galima išgauti daugybę skirtingų tonų ir faktūrų vien silpniau ar stipriau spaudžiant pieštuką ir brėžiant linijas šerdies smaigaliu ar šonu.*

Spalvoti pieštukai

Spalvoti pieštukai – viena populiariausių piešimo priemonių. Jais išgaunamos tokio pat ryškumo linijos kaip ir grafitiniais pieštukais, skirtumas tik tas, kad jos dar ir spalvotos. Spalvotų pieštukų šerdys gaminamos iš molio, pigmentų ir vaško, kuris naudojamas kaip rišiklis.

Piešimas

Mokytis piešti naudinga dėl daugelio priežasčių. Pirmiausia piešimas savaime yra didžiulis malonumas, teikiantis daug džiaugsmo. Piešiniai ir eskizai yra kur kas geresnė tapybos darbų medžiaga nei nuotraukos. Bet svarbiausia – piešimas ugdo pastabumą, pratina žvelgti į supantį pasaulį smalsiu, savitu žvilgsniu.

Šiais laikais galima rinktis begalę piešimo medžiagų, reikmenų ir popieriaus rūšių. Skirtingos priemonės teikia įvairias raiškos galimybes. Pavyzdžiui, anglis yra ideali priemonė kurti išraiškingus, ekspresyvius didesnio formato darbus, o spalvotais pieštukais paprastai piešiami rafinuoti, smulkaus piešinio nedideli darbai. Kokią priemonę rinktis, priklauso nuo to, kaip ir ką piešiate. Įpraskite po truputį piešti kasdien, išmėginkite įvairias piešimo priemones ir technikas.

Spalvotų pieštukų kietumas ar minkštumas priklauso nuo vaško kiekio. Skirtingų spalvų pieštukais brūkšniuojant tą patį plotą galima sukurti spalvų perėjimus, tačiau maišyti spalvų kaip tapant neišeina. Dėl to gaminama daug įvairių spalvų ir atspalvių pieštukų.

Akvareliniai pieštukai

Tai tarpinė priemonė tarp spalvotų pieštukų ir akvarelės. Šiais pieštukais galima piešti kaip ir paprastais arba užbaigti piešinį švelniu teptuku – pamirkius jį vandenyje sudrėkinti pigmento pėdsakus, sukurti spalvų perėjimus ir plaukiančių potėpių įspūdį.

Anglis

Anglis yra seniausia piešimo priemonė. Priešistoriniais laikais žmonės ant urvų sienų piešė įvairius gyvūnus iš laužo paimtais suanglėjusiais medžio gabaliukais. Šiais laikais piešimo anglis gaminama iš specialiose krosnyse apdorotų vynmedžio arba karklų šakelių. Anglimi piešti paprasta, ji tinka ekspresyviems, spontaniškiems darbams. Beje, anglimi išgautos linijos greitai nusitrina, todėl piešti reikia ranka neliečiant popieriaus, o atliktą piešinį nupurkšti fiksatyvu.

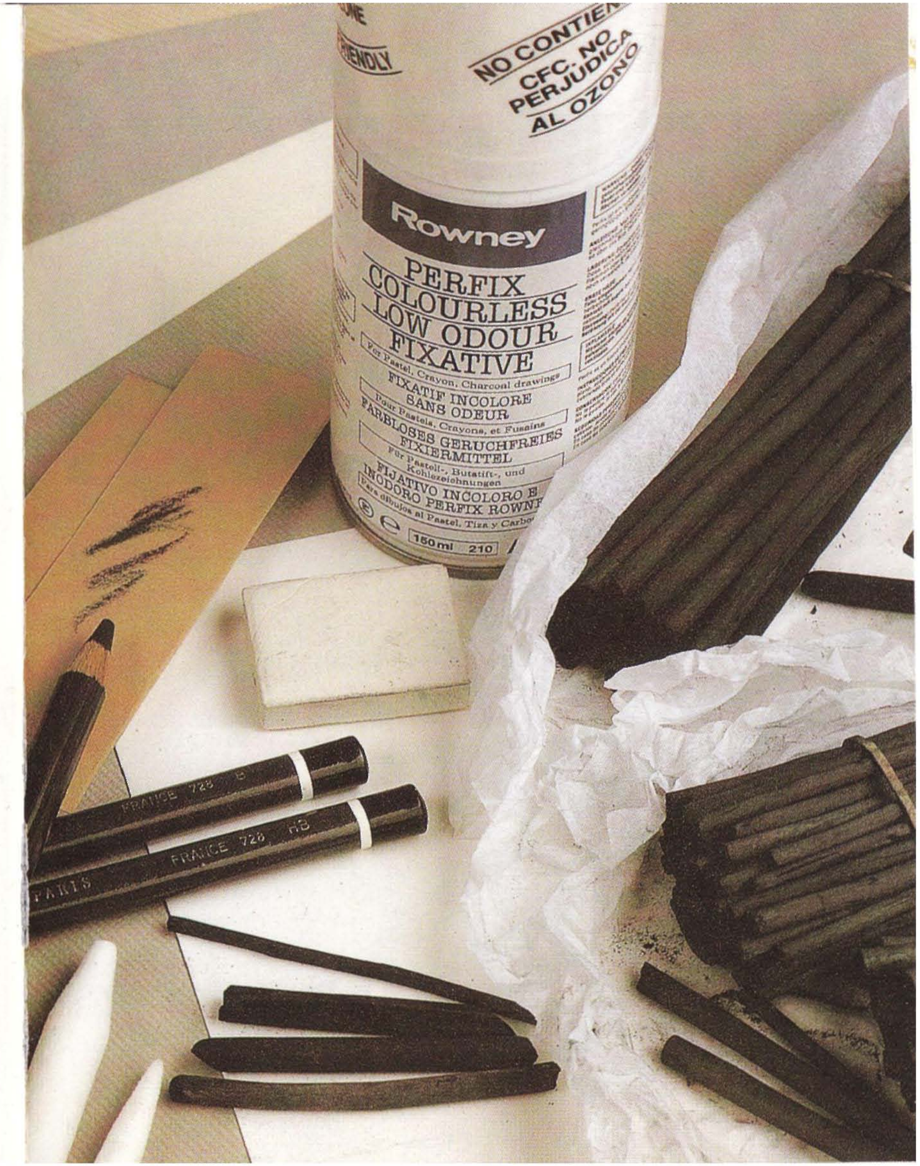
Anglies lazdelės būna įvairaus storumo. Plonesnės lazdelės tinka eskizams ir smulkesniems, detalesniems piešiniams. Piešiant ekspresyvesnius darbus, norint greitai užbrūkšniuoti didelius plotus, paranku naudoti storesnes lazdeles.

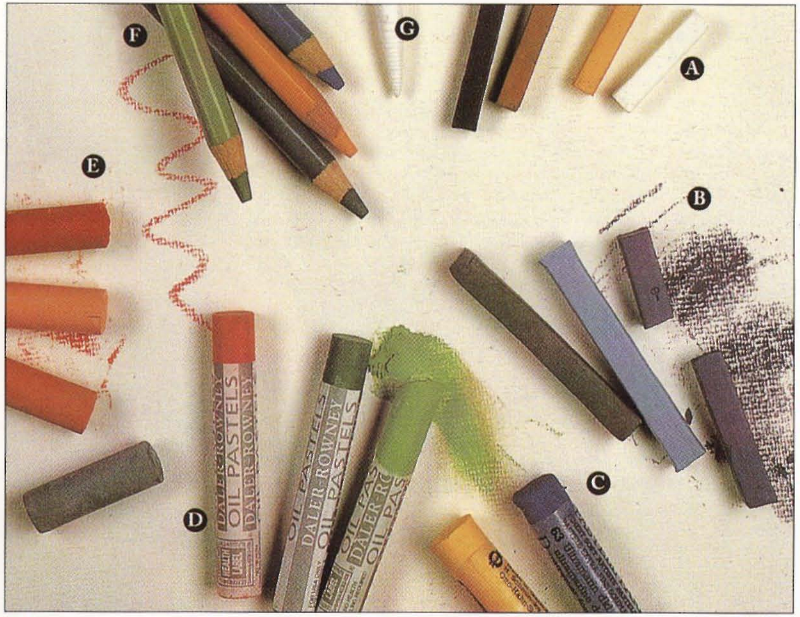
Presuota anglis – tai trumpos, storos lazdelės, gaminamos iš trintos anglies ir rišiklio. Jos tvirtesnės nei paprastos anglies lazdelės, rečiau lūžta. Tinka stambiems toniniams plotams.

Anglies pieštukų šerdis yra plona presuotos anglies lazdelė. Jie netepa rankų, jais lengviau naudotis, šerdis kietesnė nei kitų rūšių anglis. Anglies pieštukais brėžiamos aiškios linijos ir brūkšniai, nusmailinta šerdimi galima piešti smulkesnes detales.

Dešinėje *Menkiausias anglies spustelėjimas keičia linijas ir tonus – taip galima išgauti daugybę niuansų nuo švelniai pilkos iki gilios, grynos juodos spalvos.*

Viršuje *Čia parodytos tik kai kurios iš daugybės pastelių rūšių.*
A *kontė kreidelės.* ***B*** *kietos pastelės.* ***C*** *minkštos pastelės.* ***D*** *aliejinės pastelės.* ***E*** *pastelinės kreidelės.* ***F*** *pasteliniai pieštukai.* ***G*** *toršonas (perėjimams išgauti).*

PASTELĖS

Pastelės – patraukli priemonė dėl teikiamų neribotų raiškos galimybių. Jomis galima išgauti šimtus spalvų – nuo blankių ir švelnių iki sodrių ir ryškių. Pastelės gaminamos iš smulkiai trinto pigmento. Pigmentas maišomas su augaliniu rišikliu – lipais, gaunama standi pasta. Iš jos suformuotos apvalios arba keturkampės lazdelės džiovinamos, kol sukietėja. Svarbiausios pastelių rūšys:

Minkštos pastelės – labiausiai paplitusi rūšis. Jomis išgaunami nuostabūs aksominiai tonai, dėl kurių labiausiai ir žavi ši dailės technika. Šiose pastelėse yra daugiau pigmento ir mažiau rišiklio, taigi jomis išgaunamos ryškios spalvos. Glotnus, storas minkštų pastelių paliekamas pėdsakas piešiniui suteikia sodrumo, tapybiškumo. Brūkšniai išgaunami lengvai, nespaudžiant. Spalvų perėjimus galima sukurti trinant piešinio paviršių pirštu, audeklo gumuliuku ar popierine lazdele (toršonu).

Kietos pastelės, palyginti su minkštomis, turi mažiau pigmento ir daugiau rišiklio. Jos yra tvirtesnės, tačiau jomis išgaunamos ne tokios sodrios spalvos. Kietas pasteles galima nusmailinti ir išgauti ryškesnes linijas bei aiškesnių kontūrų detales.

Jos ne taip trupa ir lūžta kaip minkštos pastelės, mažiau tepa popierių, todėl dažnai naudojamos piešinio apmatams ar baigiamosioms detalėms.

Pasteliniai pieštukai panašūs į paprastus, tik jų šerdis yra plona pastelės lazdelė. Darbas su jais švaresnis, jie nelūžta ir netrupa kaip paprastos pastelės, lengviau paklūsta rankos judesiui. Pasteliniai pieštukai puikiai tinka linijiniams eskizams ir smulkaus piešinio, mažo formato darbams. Gali būti naudojami ir kartu su paprastomis pastelėmis.

Aliejinės pastelės gerokai skiriasi nuo tradicinių. Vietoj lipų kaip pigmento ir kreidos rišiklis naudojamas aliejus, todėl šios pastelės yra tvirtesnės ir kietesnės. Aliejinėmis pastelėmis išgaunami sodrūs, tiršti brūkšniai, spalvos grynesnės ir ryškesnės. Nors jas įvaldyti sunkiau nei minkštas pasteles, tačiau jos idealiai tinka energingiems, spontaniškiems darbams.

Įvairūs atspalviai

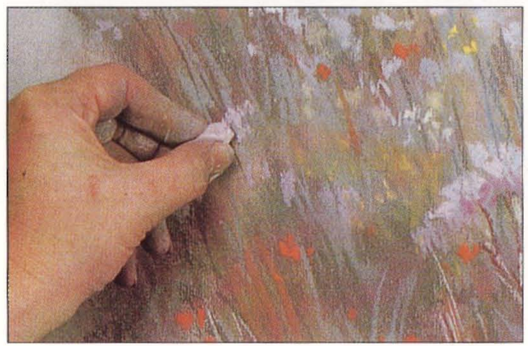
Pastelių spalvų, skirtingai nei aliejinių dažų, prieš piešiant negalima sumaišyti, todėl gaminamos daugybės atspalvių atskiros pastelės.

Šviesių tonų pastelės gaminamos pridedant balto pigmento – kuo daugiau pigmento, tuo šviesesnis atspalvis. Tamsių tonų pastelės gaminamos su juodu pigmentu.

Kiekvienos spalvos toninės atmainos žymimos tam tikrais skaičiais. Šie skaičiai būna užrašyti ant popierinių etikečių, į kurias įvyniojamos pastelės. Prieš išimdami pastelės lazdelę iš pakuotės, ant popieriaus lapo užrašykite tos pastelės atspalvio pavadinimą ir kitus duomenis, pažymėtus etiketėje. Sunaudoję kokio nors atspalvio pastelę, pagal užsirašytus duomenis galėsite nusipirkti tokią pačią.

Kontė kreidelės

Tai nedidelės kampuotos lazdelės, gaminamos iš geriausios kokybės presuotos kreidos. Jos truputį kietesnės ir riebesnės nei pastelės. Gaminamos ir pieštuko pavidalo kontė kreidelės. Paprastai toniniams piešiniams naudojamos kontė kreidelės kadaise buvo tik baltos, juodos, pilkos ir trijų žemės spalvų – sangvino, sepijos ir bistro. Pastaruoju metu gaminama daugybė subtilių šių kreidelių atspalvių, jos parduodamos vienetais arba komplektais.

Kairėje *Pastelės ir kreidelės puikiai tinka improvizacijai, greitam rankos judesiui. Jomis piešiant nereikia maišyti spalvų, valyti teptukų ir paletės, džiovinti ką tik atlikto darbo. Norint ką nors nupiešti, užtenka tik pasiimti šias priemones.*

PLUNKSNOS IR TUŠAS

Šiuolaikinė pramonė leidžia rinktis begalę plunksnų ir tušo rūšių. Šiomis priemonėmis galima kurti ir paprastus monochrominius piešinius juodu tušu, ir ryškiaspalvius etiudus.

Piešimo tušas

Pagal sąveiką su vandeniu skiriamos dvi tušo rūšys – atsparus ir neatsparus vandeniui. Abiejų rūšių tušas būna ir tradicinis juodas, ir spalvotas. Piešiant vandeniui neatspariu tušu nubrėžtos linijos gali susilieti patekus ant piešinio vandens ar ant jų piešiant vandeniniais dažais. Išdžiūvusios vandeniui atsparaus tušo linijos nesusilieja, taigi piešinį galima spalvinti nerizikuojant sugadinti linijų. Pastarosios rūšies tušas netinka automatiniams plunksnakočiams, nes į jo sudėtį įeinantis šelakas (gamtinė derva) išdžiūvusį plunksnakotį gali užkimšti.

Spalvotas tušas būna ryškių spalvų. Beje, tušui gaminti naudojami pigmentai neatsparūs šviesai. Kad piešiniai tušu neišbluktų, patartina jų ilgai nelaikyti saulės ryškiai apšviečiamose vietose.

Plunksnos

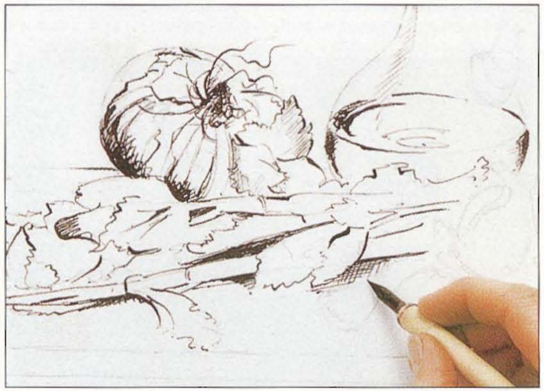
Iš natūralių medžiagų – paukščių plunksnų kotų, nendrių, bambukų pagamintomis plunksnomis piešiama nuo neatmenamų laikų. Jomis išgaunamas lengvas, grakštus, gyvybe alsuojantis piešinys.

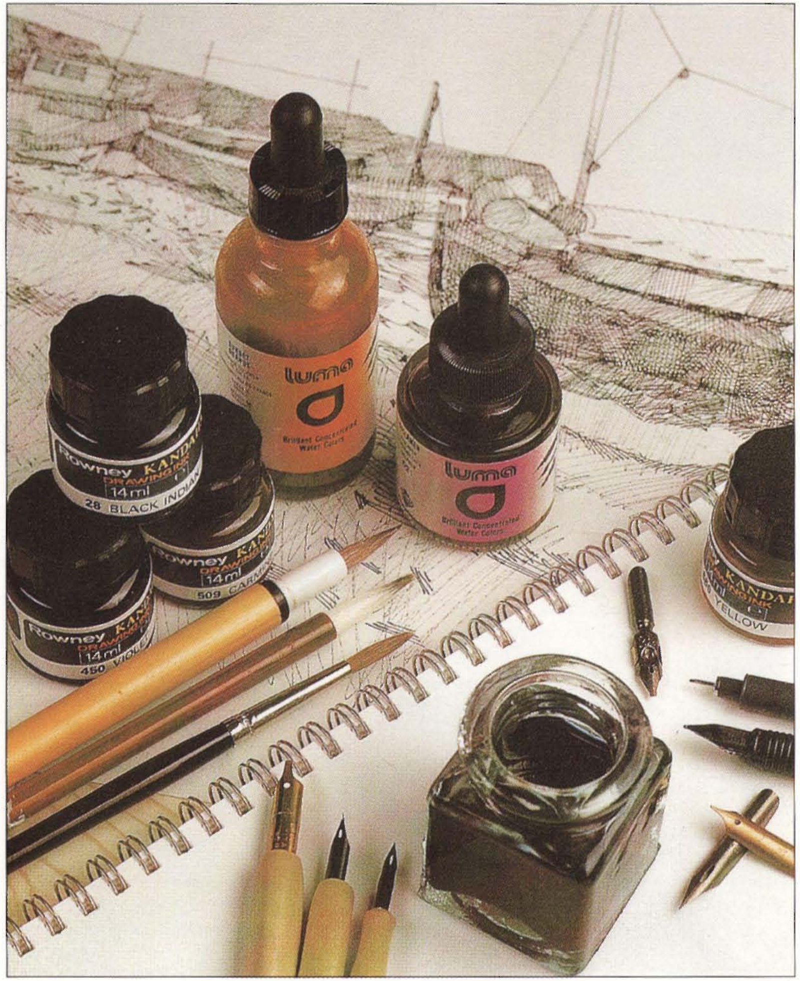
Paprasta mirkoma plunksna susideda iš plunksnakočio ir metalinio antgalio. Ja išgaunamos takios, vingrios linijos, kurių storumas įvairuoja stipriau ar silpniau paspaudus plunksnos antgalį.

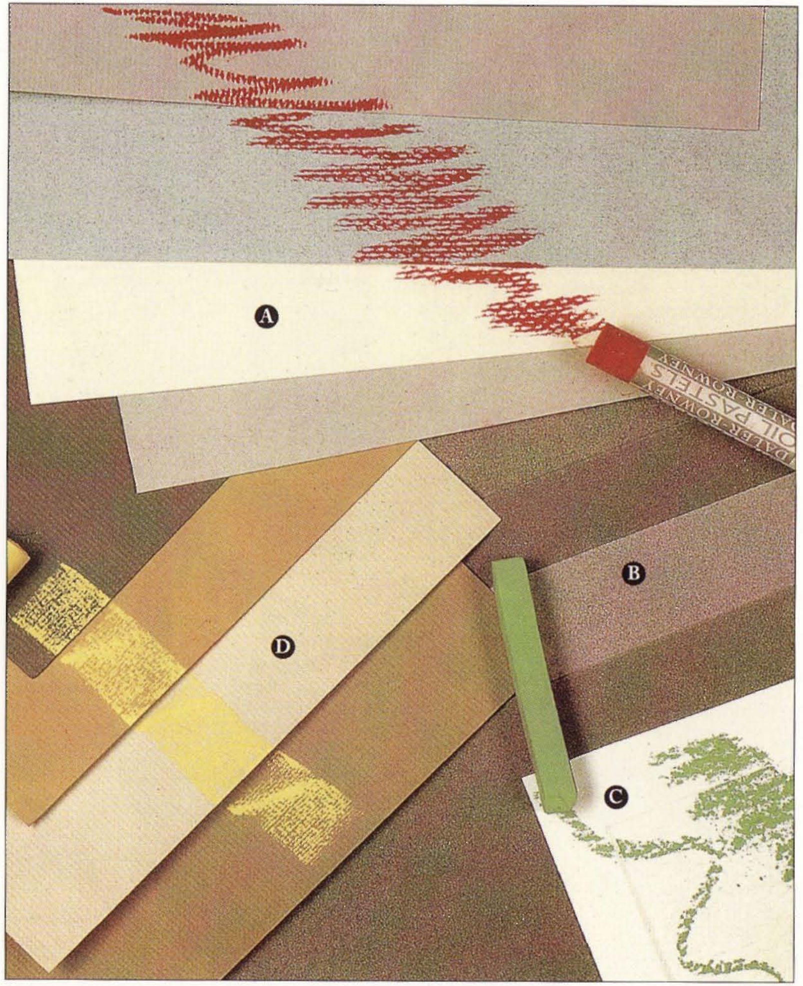
Automatinės plunksnos patogios piešiant lauke, nes jų nereikia nuolat merkti į tušo buteliuką. Paprastai jos lengviau slysta popieriaus paviršiumi negu mirkomos plunksnos, tačiau jų antgaliai ne tokie įvairūs, be to, automatinėms plunksnoms netinka vandeniui atsparus tušas, nes jas užkemša.

Taip pat gaminamos įvairių spalvų plunksnos su pluoštiniais antgaliais ir markeriai. Plieniniai techninių plunksnų antgaliai būna vamzdiški, linijos storio jais negalima reguliuoti. Šios ploną pėdsaką paliekančios plunksnos tinka smulkiems, detaliems piešiniams.

Dešinėje *Piešimas plunksna ir tušu nepaprastai disciplinuoja: reikia atidžiai įsižiūrėti į piešiamą objektą, linijos turi būti tikslios – jų pataisyti negalima.*

PIEŠIMO POPIERIUS

Piešimui skirtas popierius būna įvairaus storio, faktūros ir spalvos. Jo galima įsigyti vienetais, paketais, jis gali būti įrištas kaip eskizų albumas, pritvirtintas prie kieto pagrindo, kad būtų patogiau piešti.

Galutiniam rezultatui popieriaus rūšis turi nemažai įtakos, taigi popierių reikia rinktis apgalvotai. Patartina dirbant su ta pačia piešimo priemone išmėginti skirtingas popieriaus rūšis.

Faktūrinis popierius

Piešiant biriomis priemonėmis, tokiomis kaip pastelės ar anglis, reikalingas faktūrinis popierius, nes prie grublėto, šiurkštaus jo paviršiaus geriau kimba pigmento dalelės. Glotnus popierius netinka, nes pastelės ar kreida slysta jo paviršiumi, palikdamos pernelyg blankų pėdsaką. Pastelės darbams gaminamas įvairios faktūros popierius – nuo veliūrinio, ant kurio piešiant gaunamas sodrus, aksominis piešinys, iki grūdėto, kuris tinka drąsiems, energingiems darbams. Pastelės darbams dažniausia naudojamas „Ingres", išvagotas smulkučių linijų raštu, ir „Canson", turintis vielinio tinklo rašto faktūrą. Jis būna įvairių spalvų – piešiant pastelėmis dažnai paliekami nenuspalvinti plotai, ir popieriaus spalva tampa sudėtine piešinio dalimi.

Kairėje *Pastelės popierius būna įvairių spalvų ir faktūrų.* ***A*** *„Canson" popierius.* ***B*** *pastelės kartonas.* ***C*** *šiurkštus akvarelės popierius.* ***D*** *„Ingres" popierius.*

Lygus popierius

Slidus, lygus popierius tinka smulkaus, detalaus piešinio darbams pieštuku, plunksna ir tušu. Dažniausiai tam tinka paprastas storas piešimo popierius, bet plona plunksna geriau piešti kaolinu dengtame popieriuje ar ant lygaus kartono – jame lengviau išgauti trapias, švarias linijas.

PIEŠIMO REIKMENYS

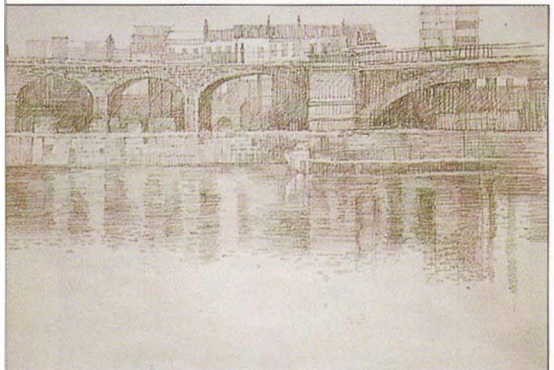
Trintukai Piešimui geriausia tinka plastikiniai arba minkšti minkomieji trintukai, nes paprasti guminiai trintukai tepa ir drasko popieriaus paviršių. Minkomųjų trintukų formą galima keisti. Atgnybtą tokio trintuko gabaliuką galima plonai iškočioti pirštais ir pasidaryti priemonę smulkiausioms piešinio detalėms trinti. Šie trintukai reikalingi piešiant minkštais grafitiniais pieštukais, anglimi ir pastelėmis – jais trinama arba išgaunami šviesokaitos efektai.

Popierinės lazdelės Specialus tokios lazdelės pavadinimas – toršonas. Tai šešėliavimo priemonė piešiant anglimi, pastelėmis ar grafitiniais pieštukais. Toršonai – tai kietai susukto popieriaus lazdelės kūgiškais galais. Vienas galas pritaikytas didesniems plotams, kitas – smailesnis, skirtas smulkesnėms detalėms.

Piešimo lenta Jei piešiate ant atskirų popieriaus lakštų, jums reikia kieto pagrindo popieriui pasidėti. Galite įsigyti specialią lentą dailės reikmenų parduotuvėje, bet visiškai tinka ir nieko nekainuojantis kieto kartono, naudojamo medienos gaminiams pakuoti, gabalas.

Fiksatyvas Jei mėgstate piešti pastelėmis, kreida, anglimi ar minkštais grafitiniais pieštukais, geriausia piešinius apsaugoti nuo sunykimo apipurškiant juos fiksatyvu. Šis laką primenantis skytis prilipdo pigmento daleles prie popieriaus, taigi piešinys nesusitepia ir nenubyra. Fiksatyvai būna aerozolio arba pučiamų purkštukų pavidalo.

Grafitiniai pieštukai

Pauline Fazakerley

LAIMHAUSO ĮLANKA
Paprastu minkštu grafitiniu pieštuku eskizų albume dailininkė sugebėjo pagauti visas detales, kurių jai reikėjo liejant akvarelę dirbtuvėje. Subtilūs toniniai niuansai perteikti įvairaus ryškumo lygiagrečiais ir kryžminiais štrichais.

Dailininkams skirti pieštukai būna įvairaus minkštumo – nuo pačių minkščiausių (8B) iki kiečiausių (10H). Pusiau minkšti arba pusiau kieti pieštukai turi žymą F arba HB. Kietais pieštukais išgaunamos plonos, sidabriškos linijos, būdingos subtilaus, smulkaus piešinio darbams. Minkšti pieštukai – universalesnė piešimo priemonė, jais galima išgauti įvairesnes linijas. Aštriai nusmailintais minkštais pieštukais galima brėžti takias, vingrias, ryškias, plonas linijas. Atbukęs šerdies smaigalys palieka platų, akytą pėdsaką, o šerdies šonu galima vientisu tonu užpildyti didesnius plotus. Trinant nubrėžtas linijas galima išgauti subtilius, minkštus toninius perėjimus, o patrynus minkomojo trintuko kraštu ir atidengus baltą popieriaus paviršių, sukuriama šviesokaita.

Technika

Dėl įvairiapusiškumo, jautrumo ir greitai pasiekiamo rezultato pieštukai yra labiausiai paplitusi piešimo priemonė. Pieštuku nubrėžta linija gali būti minkšta ir lanksti, drąsi ir energinga arba santūri ir trapi. Pieštuko linijos pobūdis ir niuansai priklauso nuo šerdies minkštumo ar kietumo, smaigalio aštrumo, stipresnio ar silpnesnio spaudimo prie popieriaus, taip pat brūkšniavimo tempo.

Nuolat piešdami perprasite, kokias linijas galima išgauti pieštuku, o kartu įgysite piešimo įgūdžių. Piešdami nesistenkite brėžti vientisų, nenutrūkstamų kontūrų. Laikykite pieštuką suėmę toliau nuo smaigalio ir lengvai brėžkite linijas, tarsi mėgindami, kuri iš jų tikslesnė. Pajuskite, kaip jūsų stebimų daiktų formos persikelia į popierių. Pieštukas turi „šokti" virš popieriaus – jo pėdskas turi būti judrus, plastiškas. Nesijaudinkite, kad pribraižysite nereikalingų linijų – pieštuku atliktą piešinį galima tobulinti ir perdirbti kiek tik reikia. Kai kurie dailininkai nenutrina netikslių linijų, neslepia perdirbimo pėdsakų – baigtam darbui tokie netobulumai suteikia gyvybės.

REIKMENYS

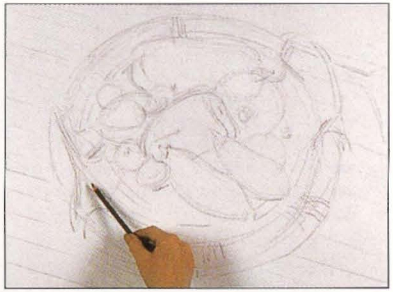
- Piešimo popieriaus lakštas, matmenys 42 x 34 cm
- 6B pieštukas
- Balta kreida
- Presuota anglis
- Minkomasis trintukas
- Piešimo lenta
- Smeigtukai arba lipni juosta

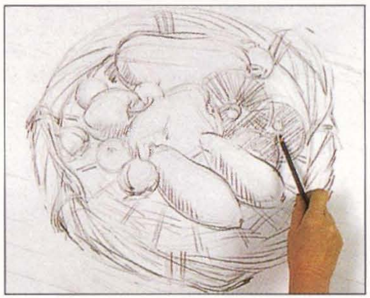

Pintinė su daržovėmis

Daugybę skirtingų štrichų galima išgauti vieninteliu pieštuku. Ypač plati minkštų pieštukų raiškos skalė – nuo ekspresyvių brūkšnių iki minkštų aksominių tonų. Tai matyti ir šiame piešinyje, pasižyminčiame tonų ir faktūrų kontrastais.

1 Smeigtukais ar lipnia juosta pritvirtinkite popierių prie piešimo lentos. Suimkite pieštuką kuo toliau nuo smaigalio, ranką laikykite atitraukę nuo popieriaus paviršiaus. Laisvai judindami alkūnę, apmeskite natiurmorto kontūrus: pirmiau pieškite pintinę, paskui – daržoves. Linijas brėžkite laisvai, lengvai, kad galėtumėte nesunkiai nutrinti nepavykusius brūkšnius. Nesutelkite dėmesio į vieną vietą – tegu pieštukas juda po visą popieriaus lapą. Mėginkite iš karto aprėpti visą piešiamą daiktą, o jo detalės tegu išryškėja pamažu.

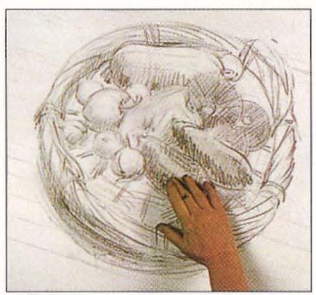

2 Atkreipkite dėmesį ir į „negatyvines" formas tarp daržovių, ir į jų „pozityvinį" pavidalą – tai padės įvertinti piešinio tikslumą. Kai jau būsite patenkinti kompozicija, pradėkite modeliuoti daržovių formą ir tūrį, tamsesnėmis linijomis pabrėždami pūpsančias aguročio ir baklažanų formas. Nužymėkite banguojančias pintinės vytelių pynes, laisvais perėjimais šešėliuokite daržoves. Tuo pačiu būdu pavaizduokite tamsius grybų lakštelius. Nuolat užmeskite akį į vaizduojamus daiktus, tikrindami proporcijas. Taisykite pastebėtas klaidas.

Geras patarimas

KARTKARTĖMIS TOLIAU ATSITRAUKITE NUO PIEŠINIO – GERIAU PAMATYSITE, KAIP JIS ĮGAUNA FORMĄ.

3 Pintinę ir baklažanus šešėliuokite drąsiais brūkšniais, minkštai braukdami popierių pieštuko smaigalio šonu. Paskui pirštų galais patrinkite šešėliuotės štrichus, kad suminkštėtų tonai ir būtų geriau perteiktos apvalios formos. Tai tarsi tapyba pieštuku, suteikianti piešiniui „spalvą".

4 Toliau dirbkite ties tamsiausiais tonais, labiau spausdami pieštuką. Brėžkite įvairesnius brūkšnius, stenkitės perteikti ne tik formas, bet ir spalvas, paviršiaus nelygumus, faktūrą. Nuo vieno ploto grįžkite prie kito – piešinys turi būti vientisa visuma. Atkreipkite dėmesį, kad šiame piešinyje priekyje išdėliotos daržovės, palyginti su esančiomis antrame plane, pavaizduotos detaliau, labiau pabrėžiant tamsių ir šviesių tonų kontrastą. Tai sukuria erdvės įspūdį ir neleidžia antrame plane esantiems objektams „iššokti" į priekį.

5 Agurotis šešėliuojamas laisvais horizontaliais brūkšniais, vaizduojančiais dryžius. Pipirus brūkšniuokite stipriais sukamaisiais riešo judesiais, stengdamiesi pagauti lenktas formas. Dalies plotų neužbrūkšniuokite – tegu balta popieriaus spalva perteikia šviesiausius tonus ir blikus.

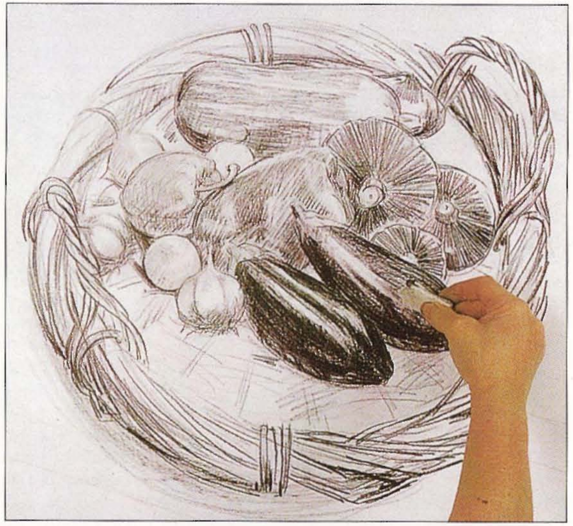
6 Pieštuko smaigalio šonu išilgai brūkšniuokite baklažanus, perteikdami žievės tamsumą ir blizgesį. Patrinkite brūkšnius pirštų galais.

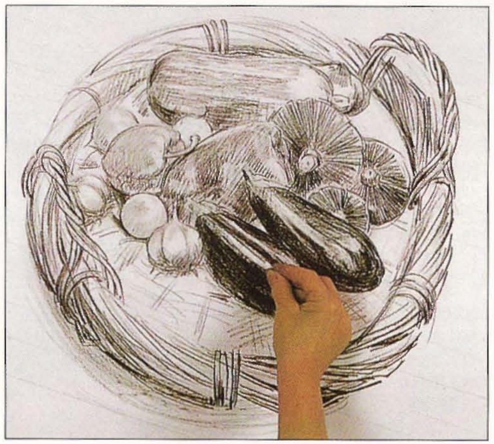
Geras patarimas

SUKOMPONAVĘ NATIURMORTO MODELĮ, PIEŠTI PRADĖKITE NE IŠ KARTO – KOKIAS DEŠIMT MINUČIŲ ATIDŽIAI ĮSIŽIŪRĖKITE Į VAIZDAVIMO OBJEKTĄ, FORMŲ ĮVAIROVĘ, ŠVIESOS IR ŠEŠĖLIŲ ŽAISMĄ.

7 Papildykite natiurmortą būdingomis detalėmis – pieškite ir šerdies smaigaliu, ir šonu. Judėkite po visą piešinį, tuo pačiu metu dirbkite įvairiuose plotuose. Įvairių tonų linijomis perteikite svogūnų ir česnakų formas ir faktūrą. Paryškinkite pintinės vyteles, silpniau ir stipriau paspausdami pieštuką išgaukite šviesos ir šešėlių žaismą. Po to braukdami smailiuoju minkomojo trintuko galu perteikite švelnų daržovių žievės blizgesį.

8 Blikus paryškinkite kreidos brūkšniais. Ypač sutelkite dėmesį į natiurmorto priekyje esančius baklažanus – jų blikai turi būti ryškiausi, pabrėžiantys pirmąjį natiurmorto planą.

Geras patarimas

BAIGTĄ PIEŠINĮ, ATLIKTĄ GRAFITINIU PIEŠTUKU, ANGLIMI AR KREIDA, PATARTINA NUPURKŠTI FIKSATYVU, KAD NETYČIA PATRYNUS PIEŠINYS NEBŪTŲ SUGADINTAS.

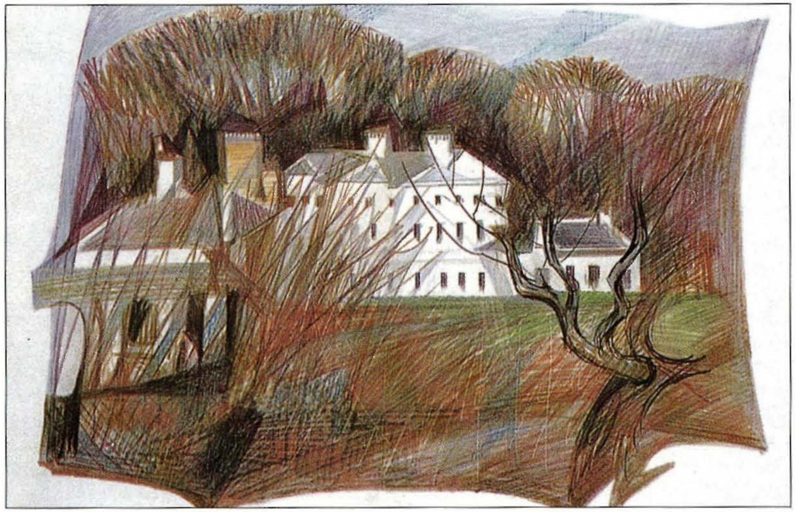
9 Tamsiausius pipirų, grybų ir baklažanų tomus paryškinkite presuota anglimi, štrichus patrinkite pirštais. Anglies lazdelės šonu lengvais brūkšniais perteikite staltiesės dryžius. Lazdelės smaigaliu patamsinkite šešėlius tarp daržovių, paryškinkite pintinės vytelių pynes, ypač priekyje.

10 Baigę piešinį įsižiūrėkite, kaip sodrūs tamsūs tonai išryškina šviesius plotus. Tonų kontrastai padeda perteikti kompozicijos formų ir faktūrų grožį, suteikia piešiniui gyvybės.

Spalvoti pieštukai

Philip Wildman
BALTAS NAMAS
Šiame nuotaikingame piešinyje dailininkas laisvais štrichais klojo vieną spalvą ant kitos, sukurdamas atspalvių skaidymo įspūdį. Atkreipkite dėmesį į štrichų krypčių įvairovę, skatinančią akimis tyrinėti kompoziciją.

Daugeliui pieštukai primena mokyklos piešimo pamokas ir neatrodo verti dailininko dėmesio. Tačiau ši lengvai nešiojama, nesunkiai įvaldoma piešimo priemonė puikiai tinka greitoms improvizacijoms ir lauke piešiamiems eskizams. Spalvotais pieštukais galima išgauti ir sudėtingas smulkias detales, ir įspūdingus spalvų derinius.

Kadangi į pieštukų šerdelės sudėtį įeinantis pigmentas yra pusiau skaidrus, pro spalvas persišviečiantis popieriaus baltumas suteikia joms švelnumo ir spindesio. Daugeliui spalvotais pieštukais atliktų piešinių ypatingo žavesio teikia subtilios spalvos, švelni faktūra.

Spalvotų pieštukų šerdį sudaro su pigmentu ir rišikliu – vašku sumaišytas molis. Kuo daugiau vaško, tuo kietesnis pieštukas. Išmėginkite įvairius pieštukus ir pasirinkite labiausiai patinkančius – jie gali būti minkšti, kreidiški, matiniai arba minkšti ir vaškingi, taip pat kieti, paliekantys peršviečiamą pėdsaką. Piešiant minkštais pieštukais spalva būna tolygesnė, kietais pieštukais išgaunami švelnesni, subtilesni atspalviai. Dailininkai daugiausia naudojasi abiejų rūšių pieštukais – kietais piešia plonas linijas, minkštais spalvina didesnius plotus vientisa, sodria spalva, išgauna panašius spalvinius efektus kaip piešiant pastelėmis.

Technika

Piešdami smulkesnes detales tvirtai laikykite pieštuką suėmę arti smaigalio. Laisvai brūkšniuodami didesnius plotus, pieštuką laikykite laisviau, toliau nuo smaigalio ir natūraliu laisvų mostų ritmu braukykite popieriaus paviršių.

Spalvotais pieštukais dažniausiai piešiama ant paprasto šiurkštoko piešimo popieriaus. Nespaudžiant pieštuko nuspalvinamos tik popieriaus „plaukelių" viršūnėlės – lieka neryškus akytas pėdsakas. Labiau paspaudus spalva užgriebia ir popieriaus paviršiaus „griovelius". Spalvos pėdsakas tampa tolygesnis, popieriaus faktūra išsilygina, pasidengia lygiu, slidžiu sluoksniu.

Sodri spalva, „poliruotas" paviršius išgaunamas stipriai spaudžiant prie popieriaus paviršiaus pieštuko smaigalio šoną. Smarkiai spaudžiant kuriami spalvų perėjimai, naujas atspalvis gaunamas kitu būdu nei paprastai piešiant vieną ant kito skirtingų spalvų brūkšnius. Spalvos ryškumą galima sustiprinti trinant nuspalvintą paviršių pirštu, o trinant toršonu piešinys įgyja blizgesio. Dengiant vieną spalvą vientisu kitos spalvos sluoksniu užsikemša popieriaus „grioveliai" ir nauja spalva nebekimba prie popieriaus paviršiaus, taigi norint kurti spalvų perėjimus šiuo būdu, reikia rinktis faktūrinį popierių.

Spalvų maišymas

Spalvų tviskesį, mirgėjimą galima išgauti viena kryptimi ir kryžmai brūkšniuojant, šešėliuojant. Taip sukurti atspalviai yra sodresni ir labiau traukia akį negu vientisai nuspalvinti plotai. Pavyzdžiui, mėlynais štrichais virš geltonų brūkšnių sukuriami kur kas subtilesni, įdomesni žali atspalviai negu brūkšniuojant vien žaliu pieštuku. Gryni geltoni ir mėlyni štrichai lieka įžiūrimi, bet iš tam tikro atstumo jie „skaitomi" kaip žali. Pridėdami daugiau geltonos ar mėlynos spalvos galite išgauti įvairius žalius atspalvius.

Kaip ir piešiant pastelėmis, spalvinius efektus geriausia kurti laipsniškai, pradedant nuo neryškių, atvirų linijų, paliekant didelius nenuspalvinto popieriaus paviršiaus plotus. Vienakrypčiai ir susikertantys ploni, taisyklingų linijų brūkšniai labiausiai leidžia pasiekti norimo rezultato.

Jane Strother
OBUOLIAI
Šis piešinys sukurtas kaip žurnalo iliustracija. Dailininkė, sumaniai derindama švelnius akvarelės potėpius su pieštuko brūkšniais, atkuria tūrines obuolių formas. Balti nenuspalvinto popieriaus lopinėliai padeda perteikti sultingo, kvapnaus obuolio žievelės žvilgesį.

Ąsotis su petunijomis

Nuostabios į ąsotį pamerktos petunijų puokštės spalvos įkvėpė dailininką imtis „poliravimo" technikos. Tiršti spalvos sluoksniai buvo klojami braukant popieriaus paviršių pieštuko smaigalio šonu, sukuriant glotnią, minkštą faktūrą.

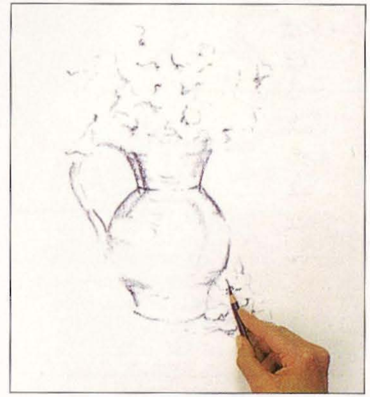
REIKMENYS

✔ Kokybiško piešimo popieriaus lakštas, matmenys 42 x 34 cm

SPALVOTŲ PIEŠTUKŲ SPALVOS

- Dangaus mėlyna
- Tamsiai mėlyna
- Violetinė
- Tamsiai violetinė
- Šviesiai rausva
- Tamsiai žalia
- Žalsvai geltona
- Sepija
- Cinamonas
- Auksinė ochra
- Vyno raudona

1 Smailiai padrožtu dangaus mėlynos spalvos pieštuku laisvai apmeskite pagrindines kompozicijos linijas. Tegu linijos būna lengvos ir minkštos – nubrėžus vientisą, nenutrūkstamą kontūrą piešinys taptų sustingęs, tarsi medinis.

2 Tamsiai mėlynu pieštuku pažymėkite tamsias ąsočio paviršiaus vietas, šešėliuodami šerdies šonu. Ta pačia spalva pažymėkite tamsius petunijų viduriukus. Brūkšniuokite neryškiai – tamsesnes spalvas išgausite vėliau.

Geras patarimas

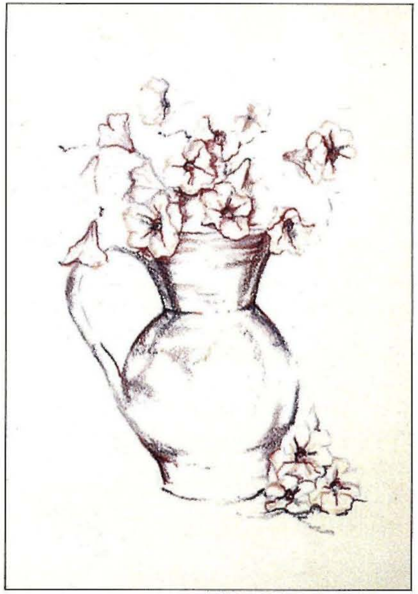
PIEŠIANT ŠIA TECHNIKA PIEŠTUKO SMAIGALIO ŠONAI TURI BŪTI GLOTNŪS, TODĖL PIEŠTUKUS GERIAU SMAILINTI NE PEILIU, O DROŽTUKU.

3 Violetiniu pieštuku detaliau pieškite gėlių žiedus. Kad išgautumėte minkštus tonus, pieškite ne smaigalio viršūne, o jo šonu. Žiedą pradėkite spalvinti nuo viduriuko, spalvą tirštinkite laipsniškai. Violetiniu pieštuku nužymėkite vainiklapių kontūrus, parodykite, kad žiedo taurelė atsikišusi į priekį. Šešėliuokite vazą, kurkite jos atspalvius, virš mėlynų štrichų brėždami lygius violetinius brūkšnius.

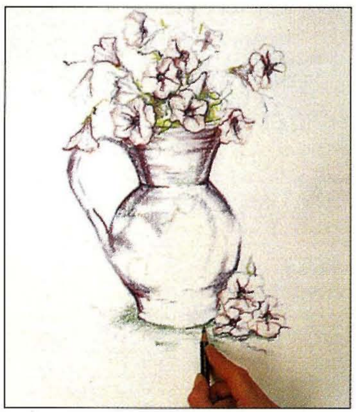
4 Rausvu pieštuku pažymėkite švelniai rausvas vainiklapių gyslutes, apveskite vainiklapių pakraščius. Šia spalva truputį paštrichuokite vazą.

5 Tamsiai violetine spalva šešėliuokite žiedus, brėžkite naujus brūkšnius ant užbrūkšniuotų vietų, kad viduriukai būtų rausvai purpuriniai. Tamsiai violetine spalva štrichuokite atskirų vainiklapių linijas, patamsinkite šešėlius tarp žiedų.

6 Žalia ir žalsvai geltona spalva apmeskite gėlių lapų kontūrus. Tamsiai žalia spalva pieškite ąsotį puošiančias linijas, pažymėkite ąsočio ir ant staltiesės nukritusių petunijų žiedų metamus šešėlius.

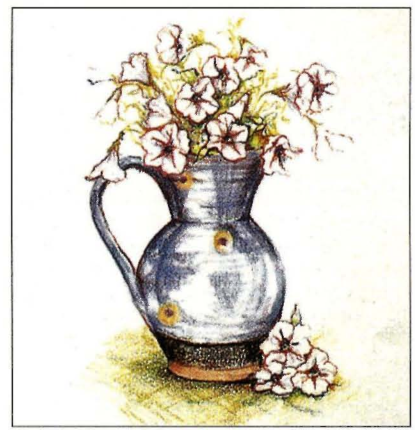

7 Rausvą spalvą užbrūkšniuodami auksine ochra, pieškite ąsotį puošiančius apskritimus. Jų vidurį spalvinkite violetine. Ąsočio spalvos pustonius išgaukite švelniais dangaus mėlynos brūkšniais, zigzaginiais štrichais pažymėdami apvalius kontūrus. Palikite nenuspalvintus popieriaus plotus blikams.

8 Ąsočio pagrindą puošiančią tamsią glazūrą pavaizduokite sepija, o patį terakotinį pagrindą – cinamono spalva. Tamsesnius ąsočio šešėlius, pavyzdžiui, ties ąsa ir kakleliu, perteikite vyno raudona spalva. Šia spalva paryškinkite pamerktų gėlių ir nukritusių žiedų vainiklapių linijas.

9 Darbą baikite švelniai šešėliuodami staltiesę šviesiai žalios spalvos pieštuko smaigalio šonu. Žaliais brūkšniais pripieškite daugiau lapų ir stiebelių, paskutiniais rausvos spalvos štrichais paryškinkite ant staltiesės nukritusius žiedus.

Piešimas trintukais

Sarah Donaldson
LAUKUOSE
Šioje efektingoje kompozicijoje žvilgsnis sutelkiamas į priekiniame plane esančias aukštas žoles. Anglies brūkšnius dailininkė sušvelnina minkomuoju trintuku, tonai suminkštėja, o kartu išryškėja žolių viršūnės, nuo kurių akis krypsta į tolumoje besidriekiantį lauką.

Trintukais galima ne tik nutrinti klaidingas linijas – jie gali būti naudojami kaip savarankiška pešimo priemonė. Pavyzdžiui, užuot baltame lakšte stengusis išgauti šviesius tonus ar palikus tik iš dalies užbrūkšniuotus plotus, galima tam tikrą plotą tolygiai padengti tamsiu tonu ir po to jame „piešti" trintuku, „negatyvinėmis" linijomis ir formomis sukuriant šviesos ir šešėlių žaismą.

Šią techniką galima taikyti piešiant bet kokia minkšta piešimo priemone – grafito lazdele, pieštuku ar anglimi. Nuo trintuko tipo ir stipresnio ar silpnesnio jo spaudimo trinant popierių priklauso piešinio nuotaika ir faktūra. Jei norite sukurti švelnią, lyrišką nuotaiką, lengvai trindami suminkštinkite brūkšnius minkomuoju trintuku – piešinį apgaubs švelniai švytinti migla. Naudojant kietą trintuką ir stipresniais judesiais išgaunant lūžtančias, kampuotas formas, piešinys taps grafiškesnis.

Trintukai

Trintukų būna įvairių rūšių – įvairios paskirties, tinkamų skirtingam popieriui. Vieni pritaikyti kietam, glotniam popieriui, kiti – minkštam, nelygiam paviršiui. Minkomieji trintukai yra minkšti, jais galima vienu metu nutrinti didelį plotą. Pamėginkite sugnybti trintuko kampą ir susidariusia smailia briauna nutrinti smulkias detales. Smarkiau paspaudus trintuką pasimatys baltas popieriaus paviršius, o švelniai braukant piešinį galima suminkštinti tonus.

Plastikiniai trintukai yra kieti, tvirti, aštrūs jų kampai idealiai tinka norint išgauti lūžtančias, kampuotas formas.

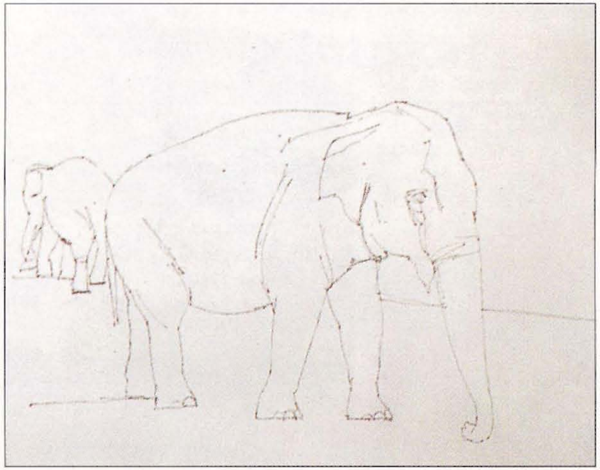

REIKMENYS

- Kokybiško piešimo popieriaus lakštas, matmenys 61 x 43 cm
- Presuotos anglies lazdelės
- Minkomasis trintukas

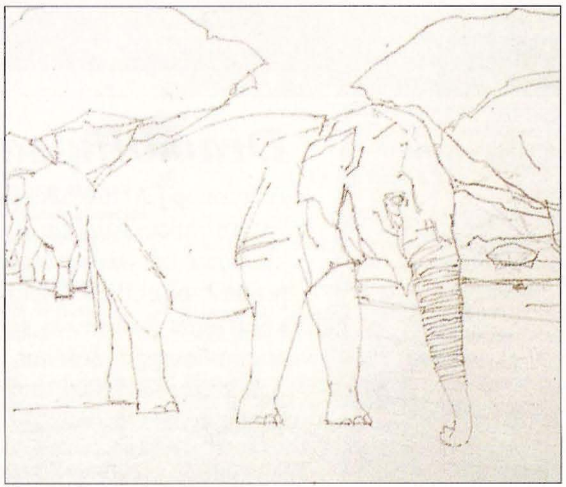
Dramblių safaris

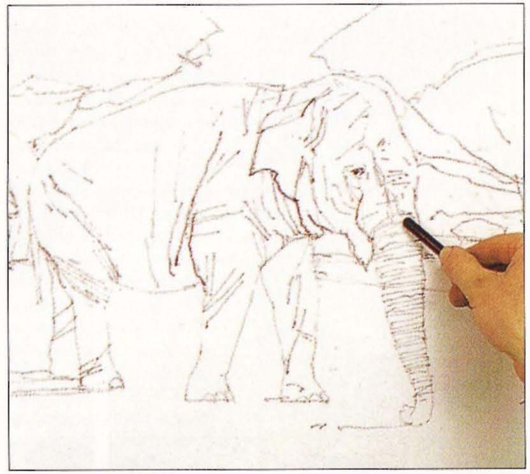
Pažiūrėjus į šį nuotaikingą piešinį matyti, kad trintukas gali būti naudojamas ne tik klaidoms taisyti, bet ir kaip savarankiška piešimo priemonė. Ryškius toninius kontrastus dailininkas sukūrė piešdamas anglimi tamsius šešėlius ir trintuko briauna išgaudamas šviesius tonus bei įdomias „negatyvines" formas.

1 Plona presuotos anglies lazdele nubrėžkite dramblių kontūrus ir pažymėkite horizonto liniją.

2 Anglies lazdelės galu lengvai apmeskite fone esančių medžių linijas. Šiame darbo etape klaidos lengvai ištaisomos minkomuoju trintuku. Eskiziškai paryškinkite pirmajame plane esančio dramblio formas ir nupieškite straublio raukšles. Anglies per daug nespauskite, nesutelkite dėmesio į atskirus lapo plotus – piešinys turi atsirasti laipsniškai, šešėliuojant visą lapą, kuriant toninių niuansų visumą.

3 Presuotos anglies lazdelės galu toliau ryškinkite būdingus dramblio galvos bruožus ir detales. Stenkitės perteikti kūno odos raukšlių metamus šešėlius ir šviesos atspindžius iškiliose vietose – stipriau ir silpniau paspausdami anglies lazdelę, brėžkite tamsesnes ir šviesesnes linijas.

4 Storesne anglies lazdele šešėliuokite abiejų dramblių formas, pabrėždami jų sunkumą, masyvumą. Brūkšniuokite laisvais, retais štrichais – palikite vietos blikams. Anglimi per stipriai nebraukite popieriaus – tegu anglis pati, be spaudimo palieka žymę. Brūkšniuokite įvairiomis kryptimis, stengdamiesi atkurti dramblio kūno formas ir odos nelygumus. Tuo pačiu būdu šešėliuokite kairėje esančio medžio lapiją. Baigę šį darbo etapą apipurkškite piešinį fiksatyvu, kad tiek nemažai nuveikus nenusitrintų linijos.

5 Bendrais bruožais sukūrę dramblių kūnų formų šešėliuotę, tęskite darbą storesne anglies lazdele – paryškinkite medžių lapijos ir kamienų tonus. Brūkšniuokite įvairiomis kryptimis, tamsesniais ir šviesesniais štrichais sukurkite faktūrų kontrastus. Apmeskite tolumoje esančias kalvas ir medžius, kurie padės pabrėžti dramblių dydį. Palikite neužbrūkšniuotus popieriaus paviršiaus plotus – tai padės perteikti ryškius saulės atspindžius.

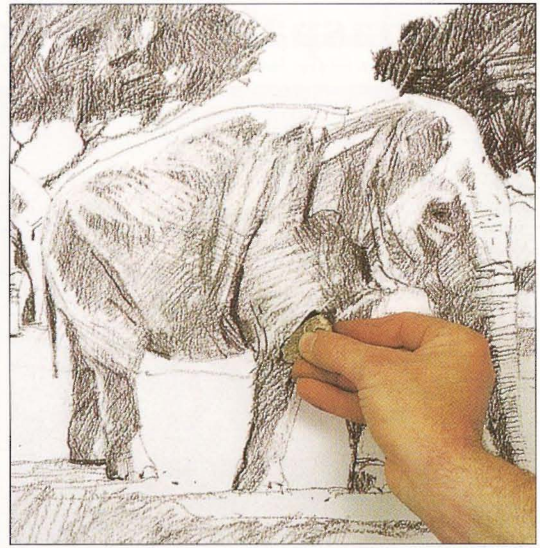

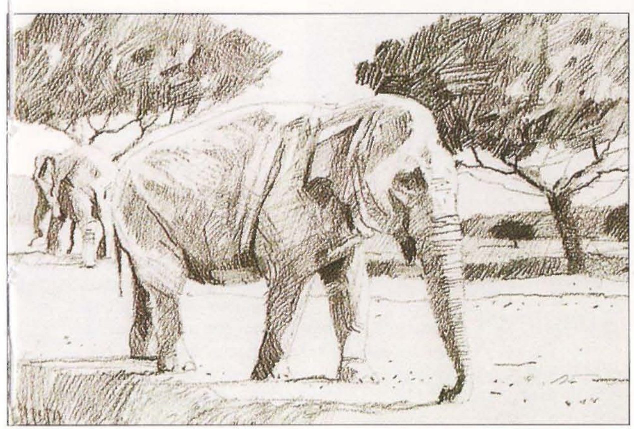
6 Patamsinkite antrajame plane esančio dramblio kūno formų metamus šešėlius. Paėmę plonesnę anglies lazdelę plonais kryžminiais štrichais sukurkite smulkesnes detales, tačiau stenkitės aklinai neužbrūkšniuoti apatinio sluoksnio tonų. Patamsinkite tolumoje esančius medžius, tamsesniu tonu brūkšniuokite kairiąją arčiau esančio medžio lapijos pusę – taip parodysite, kad iš dešinės pusės krinta ryškūs saulės spinduliai. Žiūrint į apačioje pateiktą piešinio detalę matyti, kaip lengvus anglies štrichus skaido grublėtas popieriaus paviršius, – taip pabrėžiami dramblio odos nelygumai. Lygiagretūs ir kryžminiai štrichai perteikia masyvias gyvūno formas ir pagyvina piešinio faktūrą.

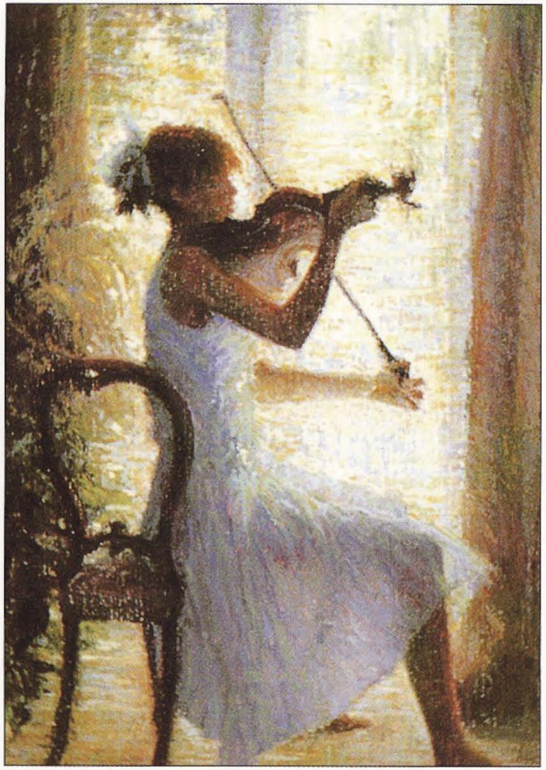
7 Dabar jau galima imtis trintuko – nutrynus dalį anglies pėdsakų, sukurti ryškesnius blikus, pavyzdžiui, perteikti dramblio kaktos ir straublio atmušamą šviesą. Kai kuriuos tamsius plotus dar paštrichuokite plona anglies lazdele. Ryškūs toniniai kontrastai tarsi priartina priekiniame plane esantį dramblį – taip pabrėžiamas jo dydis ir atstumas nuo toliau matomų objektų. Trintuką naudokite kurdami ne tik šviesokaitą, bet ir faktūrą. Šio piešinio autorius laužytomis linijomis atkūrė dramblio kūną vagojančias raukšles.

8 Baigdami piešinį anglimi patamsinkite kai kuriuos šešėlius. Nupurkškite darbą fiksatyvu, kad piešinys nenusitrintų. Galutinai baigus darbą linijos, kontūrai, formos ir tonai sudaro darnią visumą – tai energingas ir drąsus didingo grožio gyvūnų portretas.

Daugiaspalvis baltumas

Charmian Edgerton
SMUIKO PAMOKA
Mėlynų, rausvų ir žalių sėdinčios mergaitės suknelės atspalvių visuma „skaitoma" kaip balta spalva.

Nepatyrusiems dailininkams kuriant portretus ar daugiafigūrius paveikslus dažnai būna keblu vaizduoti baltus objektus, pavyzdžiui, vasaros debesis, sniegą, vandens atspindžius, baltų pastatų sienas ar baltus drabužius. Iš pažiūros tai atrodo gana paprasta – pakanka balta spalva perteikti blikus, o pilka – šešėlius. Tačiau šitaip sukurtas vaizdas atrodys plokščias ir nuobodus, jame nepavyks pagauti baltos spalvos švytėjimo.

Tokių problemų kyla tada, kai dailininkas, užuot vaizdavęs tai, ką iš tikro mato savo akimis, piešia tai, ką manosi matąs. Jei atidžiai įsižiūrėsite į baltą daiktą, ypač ryškiai apšviestą saulės spindulių, netrukus pamatysite, kad jis turi stebėtinai daug atspalvių – nuo šiltų rausvų, geltonų ir auksinių spindulius atmušančiose vietose iki šaltų mėlynų, violetinių ir žalių ten, kur krinta šešėliai. Iš pradžių galite nepastebėti visų subtilių niuansų, tačiau balti daiktai ir šviesos atspindžiai iš tiesų kupini netikėčiausių spalvų, pabrėžiančių baltumą, kuriuo stebuklingai švyti, pavyzdžiui, debesys ar sniegas.

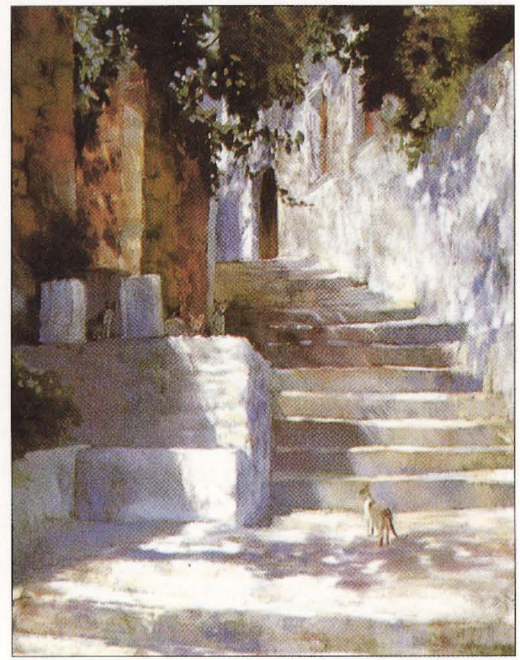
Atsispindinčios spalvos

Balta kaip tokia apskritai nėra spalva, tačiau ji atspindi aplinkinių objektų spalvas, taigi visiškai baltų daiktų beveik netenka matyti – paprastai tai būna daugelio spalvų mišinys. Pavyzdžiui, saulėtą dieną sniegas atrodo gelsvas, o ant jo krintantys šešėliai atrodo mėlyni ir violetiniai, nes juose atsispindi dangus. Panašiai ir balti drabužiai saulėtą dieną lauke gali atrodyti melsvi ar violetinio atspalvio, o dirbtinai apšviestose patalpose – žalsvi ar gelsvi.

Kaip dailininkas, jūs turite visišką laisvę sutirštinti tikrovėje matomas spalvas, kad žiūrovas patirtų stipresnį įspūdį. C. Monet žiemos peizažuose nėra nė vieno balto potėpio – baltą spalvą perteikia šalti, bet ryškūs mėlyni, violetiniai ir žali atspalviai, atausti šiltais rausvais ir gelsvais. Skirtingi atspalviai greta vienas kito klojami smulkiais potėpiais, ir jų mirgėjimas atrodo kur kas įspūdingiau nei grynos baltos spalvos plotai.

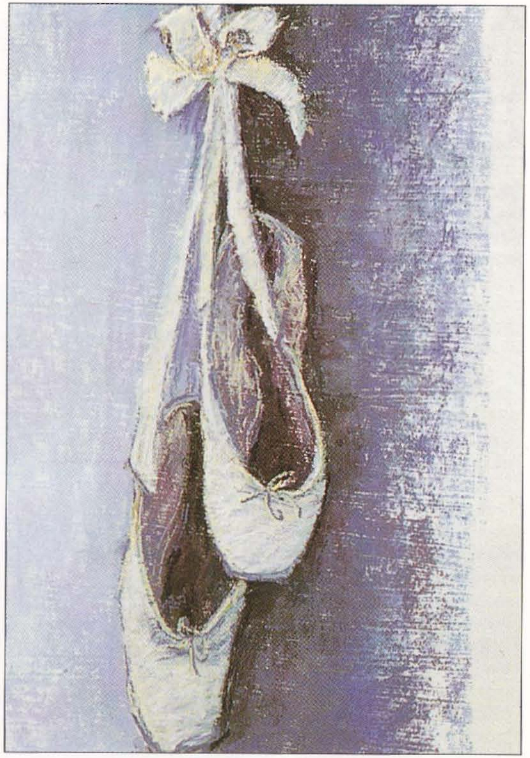
Vaizduoti baltus daiktus labai tinka pastelės. Vienas šalia kito arba vienas ant kito brėžiami skirtingų spalvų brūkšniai perteikia subtiliausius atspalvius. Nedideliais, pertraukiamais brūkštelėjimais galima sukurti ryškų, šviesos ir šešėlių žaismo, sodriausių daugiasluoksnių atspalvių kupiną vaizdą, nepalyginti įdomesnį už gryną baltą spalvą.

Jackie Simmonds
PENKIOS KATĖS PRIE LAIPTŲ
Balti pastatai ryškiai atspindi šviesą. Saulės apšviestuose plotuose vyrauja šilti gelsvi atspalviai, o ten, kur krinta šešėlis, – šalti mėlyni ir violetiniai. Šiame paveiksle ryškiausiai apšviestos vietos tapytos labai šviesaus geltono ir ochros atspalvio, o ne grynai baltais dažais. Priešpriešinami geltoni bei oranžiniai ir mėlyni bei violetiniai atspalviai sustiprina vieni kitų ryškumą ir padeda sukurti įspūdingą saulėtą vaizdą.

Baleto bateliai

Dažniausiai pastelėmis piešiama ant spalvoto popieriaus ar kartono, tačiau trapiems objektams vaizduoti tinka ir baltas popierius. Šiame eskize, kuriame pavaizduoti baleto bateliai, pro pastelių brūkšnius matyti balto popieriaus properšos – tai suteikia piešiniui šviesumo, lengvumo, puikiai derančio prie vaizduojamo objekto.

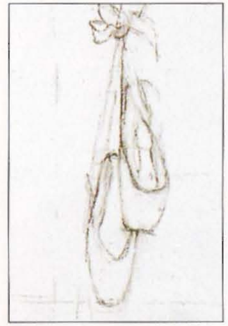

REIKMENYS

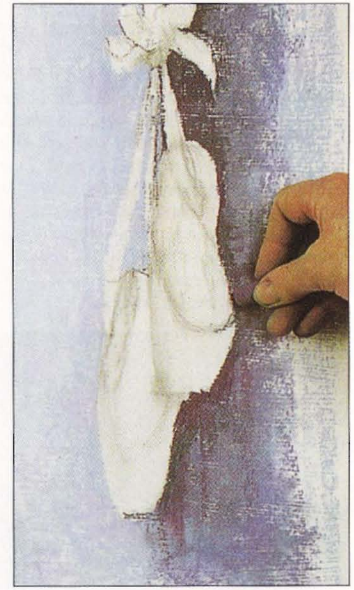
- ✔ Balto šiurkštaus paviršiaus popieriaus ar kartono lakštas, matmenys 43 x 34 cm
- ✔ Piešimo lenta, lipni juosta ar sąvaržėlės
- ✔ Anglis
- ✔ Švarus skuduras

MINKŠTŲ PASTELIŲ SPALVOS

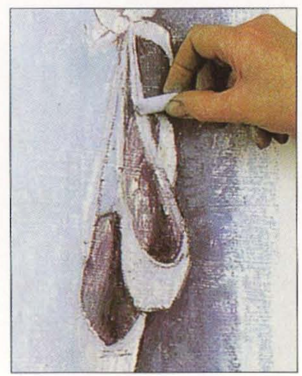
- Šviesus ceruleumas
- Šviesi kobalto mėlyna
- Pusiau šviesi ultramarino mėlyna
- Tamsi pilkai mėlyna
- Šviesiai violetinė
- Pusiau šviesi violetinė
- Tamsiai violetinė
- Šviesiai viridinė
- Kreminė citrininė
- Ryškiai geltona
- Šviesiai oranžinė
- Šviesiai kreminė
- Purpurinė ruda

1 Anglimi apmeskite baleto batelių kontūrus ir švariu skuduru pašalinkite anglies dulkelių perteklių, kad jos nesusimaišytų su pastelėmis ir spalvos netaptų purvinos.

2 Foną padenkite šviesiu ceruleumu ir šviesia kobalto mėlyna. Atlaužkite pastelės gabaliuką ir brūkšniuokite ne smaigaliu, o šonu, kad lygiau padengtumėte popieriaus paviršių. Tamsiai mėlynais atspalviais sukurkite šešėlius – naudokite vidutinio šviesumo ultramarino mėlyną, ant jos sluoksnio ties batelių kontūrais, kur šešėlis tamsiausias, brūkšniuokite tamsiai violetine ir tamsiai pilkai mėlyna pastele. Lengvai trindami pirštais sumaišykite spalvas, kad atsirastų minkšti perėjimai.

3 Modeliuokite batelių formas, naudodami tris violetinius tonus. Batelių vidų brūkšniuokite pusiau šviesia violetine, virš šio spalvinio sluoksnio klokite kitą – tamsiai violetinę maišykite su purpurine ruda, taip kurdami šešėlius. Batelių kaspinus ir nosis, kaip parodyta iliustracijoje, brūkšniuokite šviesiai violetine. Pastelėmis per popierių braukite švelniai, nespausdami, kad prasišviestų neužspalvinti popieriaus taškeliai. Be to, taip ilgiau neužsipildo popieriaus paviršiaus nelygumai ir galima kloti daugiau spalvos sluoksnių.

4 Šviesiai viridine brūkštelkite tas kaspinų ir batelių kontūrų vietas, kur jie pagauna daugiau šviesos. Kremine citrinine pabrūkšniuokite kaspinus ir jų kilpas. Tose vietose, kur kaspinų kilpos meta šešėlius, pridėkite truputį šviesiai oranžinės. Paryškinkite batelių nosis kremine geltona ir ryškiai geltona. Pagrindinis šviesiai violetinės pastelės sluoksnis turi prasišviesti pro lengvus viridinius, oranžinius ir geltonus brūkšnius (žr. detalę). Toks laisvas brūkšniavimas pastelei suteikia gyvumo, spalvų virpėjimo.

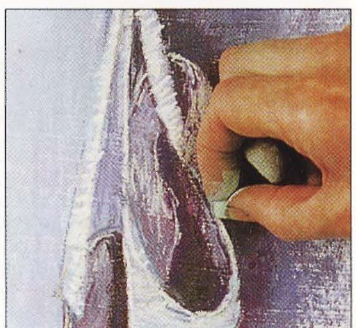

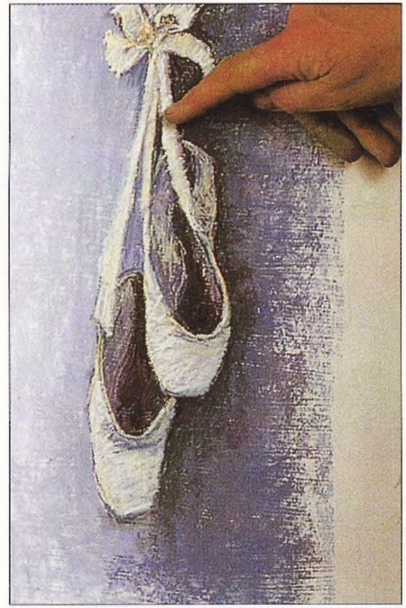

Geras patarimas

SUNAUDOJĘ PASTELĖS LAZDELĘ, NEIŠMESKITE LIKUSIO JOS GALIUKO – JAIS LABAI PATOGU IŠGAUTI SMULKIAS DETALES IR SUDĖTINGAS FORMAS.

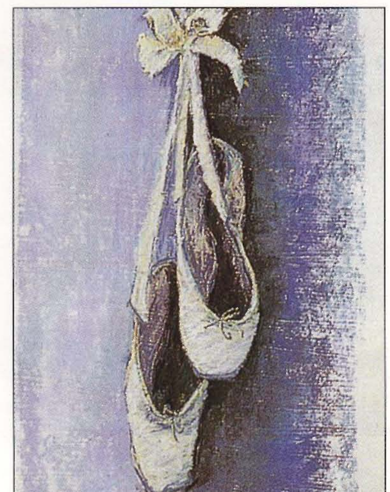
5 Šviesiai viridine pastele apveskite vidinio batelių pakraščio kontūrus, kad jie taptų labiau apčiuopiami. Atlaužkite pastelės lazdelės gabaliuką ir, kaip parodyta iliustracijoje, brėžkite linijas aštria jo briauna. Paveikslėlyje matyti, kaip nelygus popieriaus paviršius išskaido brūkšnius ir spalvoms suteikia žaižaravimo.

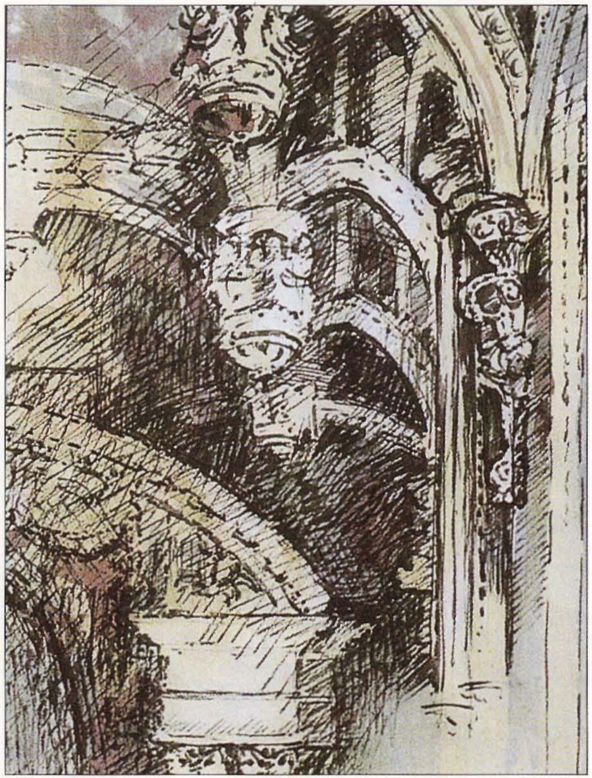
6 Ties batelių nosimis sukurkite švelnius šešėlius laisvais šviesiai viridinės ir kobalto mėlynos brūkštelėjimais. Kobalto mėlynos akcentais niuansuokite batelių pakraščius ir šešėlius. Kreminiais citrininiais ir šviesiai kreminiais brūkšniais paryškinkite šviesesnes batelių nosių vietas. Pirštu švelniai patrinkite kaspinų brūkšnius – tonų perėjimai perteikia satino blizgesį.

7 Kad sukurtumėte tokį pat satino blizgesio įspūdį, švelniai trindami pirštu sukurkite batelių nosių spalvų perėjimus. Per daug netrinkite, tegu lieka kai kurie atskiri brūkšniai – vaizdas bus efektingesnis nei išgautas tolygiais spalvų perėjimais. Nupieškite batelių priekį puošiančius kilpomis sumegztus raištelius, blikus išgaudami ryškiai geltona, o šešėlius – kobalto mėlyna spalva (šioms plonoms, vingrioms linijoms prireiks mažų pastelių gabaliukų aštriomis briaunomis). Batelių pakraščius baikite modeliuoti galutiniais tamsiai violetiniais štrichais.

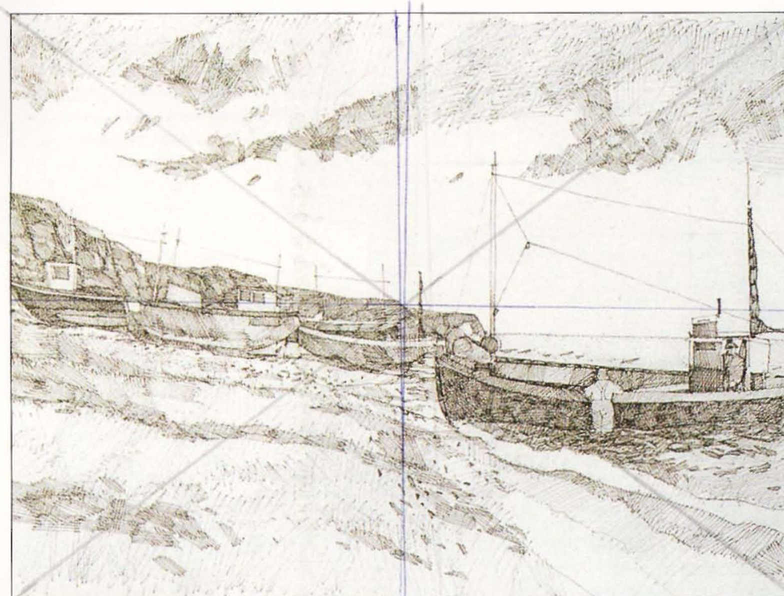

Kryžminis štrichavimas

Dennis Gilbert
ARCHITEKTŪROS DETALĖ
Piešdamas šį bažnyčios interjero eskizą dailininkas pirmiausia brūkštelėjo kelis lengvus akvarelės potėpius, o formas ir šviesokaitą kūrė paprasta plunksna ir juodu tušu įvairaus tankumo lygiagrečiais ir kryžminiais štrichais.

Lygiagretūs ir kryžminiai štrichai nuo seno naudojami piešiniuose tušu norint išgauti tonus ir faktūrą. Štrichuojant viena kryptimi brėžiami lygiagretūs brūkšniai; štrichuojant kryžminiu būdu gaunamas susikertančių brūkšnių tinklas. Nelygu kokį efektą norima išgauti, brėžiamos tvarkingos arba laisvos, lengvos linijos. Įvairaus šviesumo ir tamsumo tonai gaunami nevienodu stiprumu spaudžiant plunksną prie popieriaus ir brėžiant įvairaus tankumo brūkšnius. Kuo stipriau spaudžiama plunksna ir kuo tankiau brūkšniuojama, tuo tamsesnis, sodresnis tonas. Dalis popieriaus paviršiaus visada lieka neužbrūkšniuota, dėl to tonai įgyja skaidrumo, švytėjimo – tai vienas šios technikos privalumų.

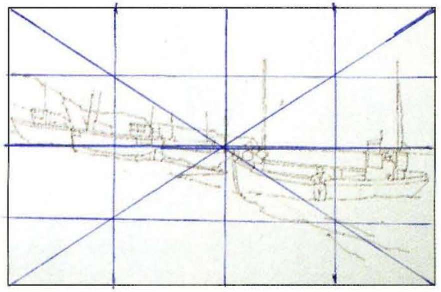

REIKMENYS

- Lygaus kokybiško piešimo popieriaus lakštas, matmenys 61 x 43 cm
- Juodas 0,2 numerio piešimo tušinukas
- H pieštukas

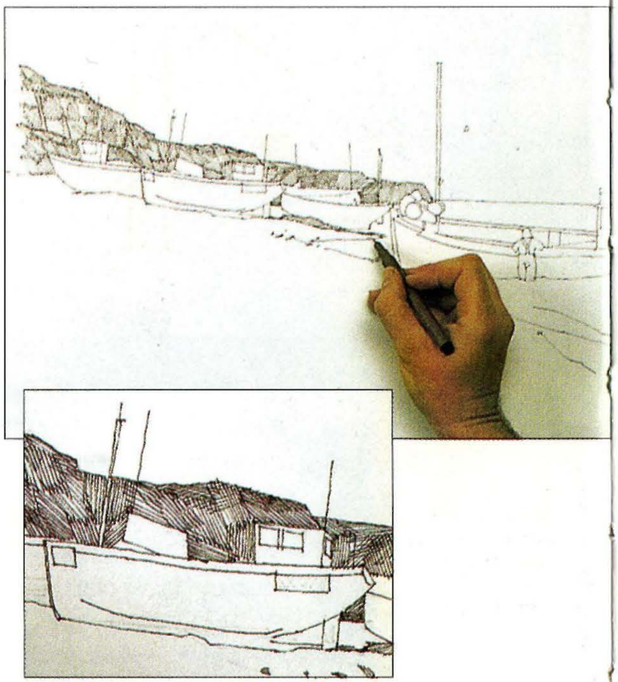
Valtys prieplaukoje

Piešimo tušinukas plona plunksna piešiant šias žvejų valtis buvo pasirinktas todėl, kad juo naudojantis gaunamos lygios, taisyklingos linijos. Faktūros ir formos išgautos kantriai brūkšniuojant smulkius plotelius lygiagrečiais ir kryžminiais štrichais. Įvairaus tankumo brūkšniais išgaunama didelė šviesių ir tamsių tonų įvairovė.

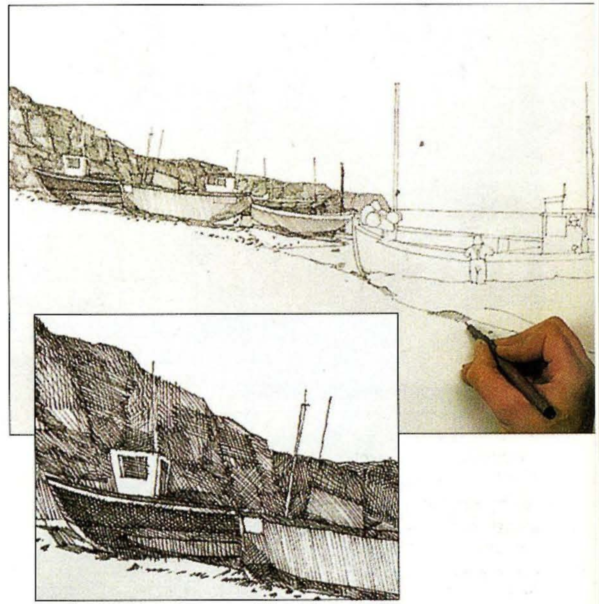

1 Aštriai nusmailintu kietu pieštuku apmeskite pagrindinius piešinio kontūrus. Kai liksite patenkinti piešinio apmatais, kruopščiai apveskite linijas 0,2 numerio juodu piešimo tušinuku plona plunksna.

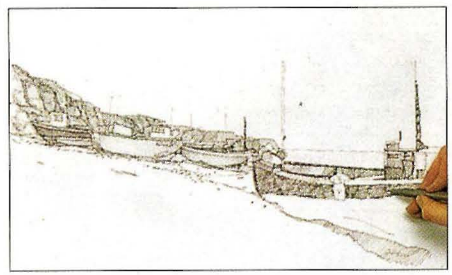
2 Pradėkite šešėliuoti fone esančias uolas – pagal jų kontūrus nedidelius plotelius brūkšniuokite vertikaliomis, horizontaliomis ir įstrižomis linijomis. Horizontalias linijas kartu su kitų krypčių štrichais naudokite brūkšniuodami tamsiausius plotus. Štrichuojant foną laipsniškai išryškės valčių formos. Žemiau pateiktoje piešinio detalėje matyti, kaip tamsūs tonai išgaunami lopinėliais tankiai brūkšniuojant vertikalias, horizontalias ir įstrižas linijas. Rašalinio tušinuko plunksna lengvai slysta popieriaus paviršiumi, ja lengva keisti štrichų kryptį, todėl ji puikiai tinka kryžminiam štrichavimui.

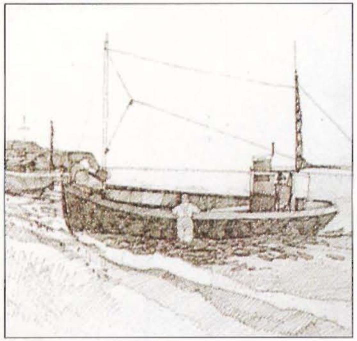

3 Nuo uolų pereikite prie tolumoje esančių trijų valčių. Retesniais, lengvesniais lygiagrečiais štrichais brūkšniuokite šviesaus tono valčių korpusus, tamsesnio tono plotus užpildykite tankesniais kryžminiais štrichais. Pieškite valčių stiebus, detaliau modeliuokite kajutes. Šviesiausiems tonams palikite neužbrūkšniuotą popieriaus paviršių. Trumpais vertikaliais štrichais kurkite pakrantės žvirgždo reljefą. Taškeliais ir smulkiais brūkšneliais nužymėkite žvirgždo akmenėlius. Piešinio detalėje matyti, kaip subtilus šviesos ir šešėlių žaismas gali būti perteiktas stipriau ir silpniau paspaudžiant plunksną ir varijuojant kryžminių štrichų tankumą.

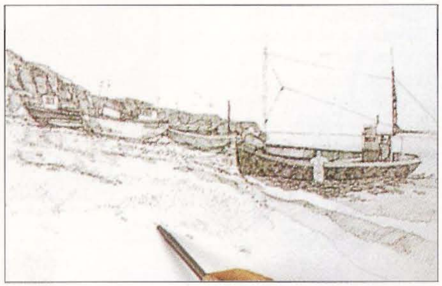
4 Grįžkite prie valčių ir uolų, išryškinkite detales. Nesusitelkdami į vieną plotą, o pakaitomis dirbdami visame lape, gausite vientisą, darnią visumą, bus juntamas detalių tarpusavio ryšys. Vienakrypčiais ir kryžminiais brūkšniais štrichuokite pirmame plane esančią valtį, kruopščiai laikydamiesi kontūro. Trumpais vertikaliais ir horizontaliais brūkšniais kurdami šviesokaitos efektus nupieškite kajutę, jūreivį ir suvyniotą burę. Vienas kitą užklojančiais kryžminių štrichų ploteliais pavaizduokite vandens atspindžius šalia valties korpuso.

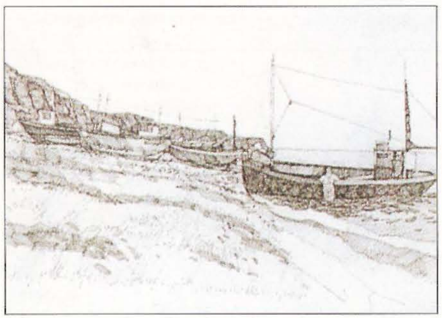

5 Tankindami štrichų tinklą paryškinkite priekyje esančios valties toną, kad ji aiškiai atsidurtų pirmame piešinio plane. Plonomis kaip voratinklio gijos linijomis kruopščiai nupieškite tarp stiebų ištemptas laivavirves – piešti reikia tvirta ranka. Keliais mikliais štrichais pašešėliuokite per valties bortą pasilenkusio žmogaus figūrą. Laisvais kryžminiais štrichais nužymėkite krantą skalaujančią bangą. Palikite balto, neužbrūkšniuoto popieriaus juostą – tai bus putota lūžtančios bangos ketera. Smulkiais kryžminių štrichų ploteliais pavaizduokite ant kapotų bangelių krintantį valties šešėlį.

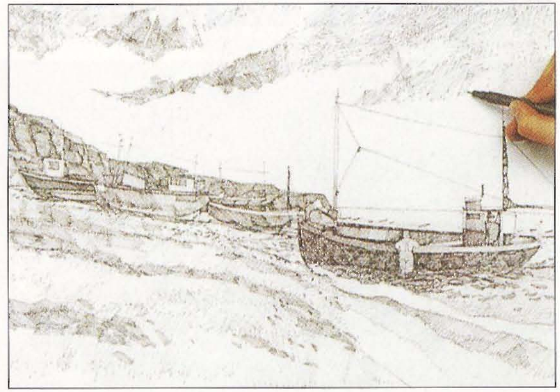
6 Nupieškite antrame plane esančių valčių laivavirves, po to greitais įvairiakrypčiais tušinuko brūkštelėjimais nužymėkite kranto reljefą. Nepersistenkite brūkšniuodami – tegu šis laisvas, atviras plotas kontrastuoja su detalia valčių štrichuote.

7 Laisvais greitais judesiais išryškinkite kranto nelygumų metamus šešėlius. Lygiagrečiais ir kryžminiais štrichais brūkštelkite ir valtis bei uolas, kad tarp jų ir kranto išliktų ryškus toninis ir faktūrų kontrastas.

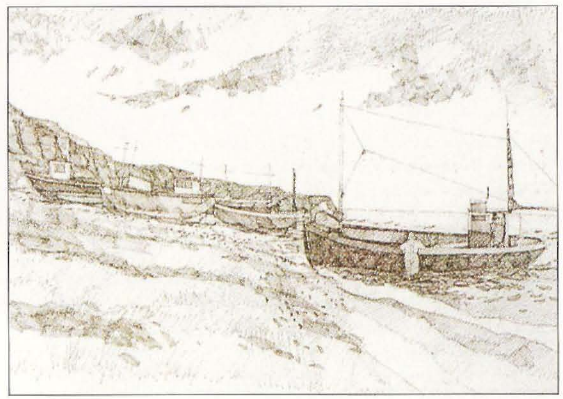
8 Dangų reikia brūkšniuoti kur kas lengvesniais štrichais negu valtis ir uolas. Suimkite tušinuką arčiau plunksnos ir lengvais judesiais brėžkite plaukiančias nevienakryptes linijas. Kai kuriose vietose lygiagrečiais ir kryžminiais štrichais pabrėžkite debesų formas. Įsižiūrėkite, kaip šiame piešinyje įstrižos debesų linijos atkartoja valčių štrichų įstrižaines – tai traukia akį, skatina žvilgsniu keliauti po piešinį.

Geras patarimas

NEPADAUGINKITE ŠTRICHŲ – LIKĘ BALTI POPIERIAUS PAVIRŠIAUS PLOTAI SUTEIKIA PIEŠINIUI ŠVIESOS IR LENGVUMO, BE KURIO JIS UŽDUSTŲ.

9 Brūkštelkite paskutinius štrichus, kur reikia, paryškinkite tonus. Šiai piešimo technikai reikia nemažai kruopštumo ir metodiško darbo, bet rezultatas vertas pastangų: vaizdas džiugina akį grafiniu paprastumu, atvirų, lengvų bei kruopščiai, detaliai modeliuotų formų deriniu.

Atspalvių skaidymas

Derek Daniells
KĖDĖ. VASARA
Šis žavingas vasariškas sodo kampelio vaizdas kupinas saulės spindulių žaismo. Virpanti atmosfera kuriama skaidant atspalvius – šalia ir vienas ant kito klojami skirtingi tonai susipina tarpusavyje.

Atspalvių skaidymas – tai tam tikras vaizdo kūrimo metodas: vaizdas kuriamas nesusiliejančiais lengvais smulkiais grynų spalvų brūkšniais ir potėpiais. Žiūrint iš tam tikro atstumo atskiri brūkšniai ir potėpiai sudaro vientisą spalvinę dėmę, tačiau ji atrodo kitaip nei tolygūs spalvų perėjimai. Pavieniai spalvos taškeliai „virpina" akies tinklainę, vaizdas mirguliuoja, įgyja švytėjimo, nebūdingo vientisoms spalvoms.

Kai atspalviai priešpriešinami (iliustracija gretimame puslapyje), įspūdis tampa dar stipresnis. Pavyzdžiui, kai gretinami raudoni ir žali, geltoni ir violetiniai taškai, brūkšniai ar potėpiai, kontrastas dar labiau paryškina spalvas ir sukuriamas galingai pulsuojantis vaizdas. Pastelėmis piešiant ant spalvoto popieriaus pagrindo tonas padeda sukurti darnią spalvinę visumą ir pagyvina pastelės spalvas.

Impresionizmas

Toks vaizdo kūrimo būdas tinka ir tapybai, ir piešimui. Šią techniką XIX a. pabaigoje išplėtojo prancūzų impresionistai. Impresionistai žavėjosi gamtoje besimainančiu šviesos žaismu ir mėgino jį pagauti savo paveiksluose – smulkiomis dėmėmis ir brūkšniais jie stengėsi perteikti vizualinį pojūtį, kurį sukelia saulės atšvaitais blykčiojantis vandens paviršius ar mirguliuojantis medžio lapijos šešėlis ant žolės. Vibruojančiais potėpiais sukuriamas įspūdingas spalvų ir šviesos šokis.

Darbo metodas

Tinkamos priemonės dirbti atspalvių skaidymo metodu – pastelės ir pieštukai. Jų privalumas yra gryni, ryškūs atspalviai bei nesunkiai įvaldoma technika. Patartina pasirinkti ribotą spalvų skaičių, kad pavyktų sukurti darnią visumą ir išvengti spalvų kratinio. Be to, spalvos turi būti pakankamai artimo tono, kitaip dings šviesos žaismo įspūdis.

Dirbant šiuo metodu svarbiausia perteikti akimirkos įspūdį. Spalvinis audinys turi būti formuojamas greitais, drąsiais judesiais, visiškai nesistengiant kurti spalvų perėjimų. Nuolat keiskite brūkšnių ar potėpių dydį, formą ir sodrumą, kad išvengtumėte monotonijos. Tai stipriau, tai silpniau paspausdami pieštuką ar kreidelę, išgausite įvairius taškus ir brūkšnius, kurie paveikslui suteikia gyvybės.

Maureen Jordan
BESIILSINTI MERGAITĖ
Šio paveikslo kompozicija eskiziškai apmesta akvarele, paskui piešta pastelėmis. Peršviečiamų, takių akvarelinių potėpių ir šiurkščių, kapotų pastelės lazdelių pėdsakų derinys suteikia vaizdui gelmės ir subtilumo bei padeda sukurti šviesos ir šešėlių žaismo akimirkos įspūdį.

Žydinti pieva

Ši žavi pieva Ispanijoje buvo piešta iš natūros. Norėdama perteikti lapų, žolių stiebelių ir gėlių žiedų įvairovę, dailininkė kai kuriose vietose kuria švelnius spalvų perėjimus, kitur brėžia pavienes linijas ir žaisdama spalvomis bei faktūromis sukuria įspūdingą impresiją.

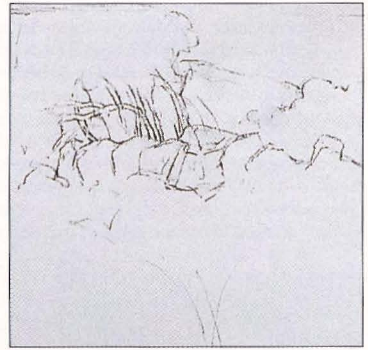
REIKMENYS

- ✓ Melsvai pilko pastelės popieriaus lakštas, matmenys 70 x 50 cm
- ✓ Plona anglies lazdelė
- ✓ Popierinė servetėlė
- ✓ Purškiamas fikstyvas

MINKŠTŲ PASTELIŲ SPALVOS

- Raudonai ruda
- Ochra
- Melsvai žalia
- Pilkai purpurinė
- Balkšvas kobaltas
- Mėlyna
- Alyvuogių žalia
- Žalia
- Citrininė geltona
- Mėlynai pilka
- Šviesiai kreminė
- Auksinė geltona
- Ruda
- Tamsiai ruda
- Purpurinė
- Turkio mėlyna
- Šviesiai mėlyna
- Rausvai pilka
- Melsva
- Raudonai oranžinė
- Šviesiai rausva
- Purpurinė rausva
- Šviesiai violetinė
- Geltonai žalia

1 Lygiojoje popieriaus pusėje plona anglies lazdele pažymėkite akmenų sienos ir anapus jos esančio peizažo kontūrus. Mėlynai pilkas popieriaus pagrindas padeda išryškinti šviesius tonus ir pabrėžti tamsius.

2 Pastelės lazdelių šonu plačiais brūkšniais pažymėkite pagrindinius spalvinius plotus. Tolumoje esantiems medžiams suteikite mėlynai žalią toną, gėlių laukui naudokite raudonai rudus ir ochros atspalvius. Pilkai purpurine pastele pabrūkšniuokite sienos akmenis. Brūkšnius patrinkite popierine servetėle, sukurdami perėjimus. Ant šio subtilaus pagrindo galima piešti detales.

3 Eskiziškais brūkštelėjimais dangaus plotui suteikite kobalto mėlyną atspalvį, pilkai purpurine pastele pažymėkite tolumoje esančias kalvas. Priekiniame plane, gėlių lauko plote, pridėkite mėlynai žalių ir šilto žalių alyvuogių atspalvio tonų. Brūkšnius patrinkite, klokite vieną spalvą ant kitos, kurdami sodrų spalvinį audinį. Ilgais drąsiais brūkšniais pažymėkite aukštyn besistiebiančių žolių tankmę. Tomis pat spalvomis paryškinkite medžių lapijos plotus.

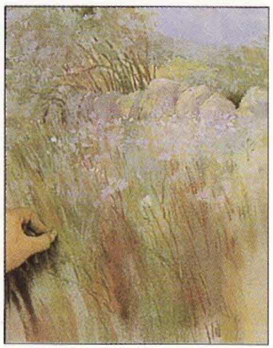
4 Prieš klodami naujus sluoksnius truputį apipurkškite piešinį fiksatyvu. Trumpais citrininės spalvos brūkštelėjimais paspalvinkite tolumoje esantį lauką. Brūkšteldami pastelių šonu purpuriniais, mėlynai pilkais ir kobalto mėlynais atspalviais šešėliuokite akmenis. Minkštais geltonais, rausvais ir kreminiais atspalviais pavaizduokite saulės atšvaitus, eskiziškomis linijomis anglimi išskirkite atskirų akmenų kontūrus. Šiltų ir šaltų rudų, purpurinių pastelių smaigaliu nupieškite medžių kamienus.

5 Pusiau šviesia turkio mėlyna pastele sukurkite sidabriškus lapijos atspalvius. Tuo pačiu atspalviu papildykite pirmame plane esančios pievos koloritą – taip sukursite spalvinius sąskambius, lemiančius vaizdo vienovę. Pridėkite šviesiai kreminių tonų, patrinkite brūkšnius pirštu. Pirmame plane esančios pievos detalėje (apačioje) matyti virpanti piešinio faktūra, sukurta vientisais perėjimais ir pavieniais brūkšniais.

6 Medžių lapijos properšas tonuokite šviesiu kobalto mėlynos atspalviu – taip sukursite pro lapus persišviečiančio dangaus įspūdį. Saulės ryškiai apšviestas akmenų vietas paštrichuokite auksine geltona. Vientisų spalvinių perėjimų fone pradėkite ryškinti linijines priekiniame plane esančios pievos detales. Kreminės, šviesiai mėlynos, šviesiai purpurinės ir raudonai rudos pastelės smaigaliu išraiškingais, drąsiais štrichais pažymėkite lauko gėlių žiedus. Ilgais žaliais, žalių alyvuogių spalvos, raudonai rudais ir ochros brūkšniais pavaizduokite vešlias žoles.

7 Šviesiai žaliais ir kreminiais brūkšniais pieškite šviesesnius žolių stiebelius, tomis pat kaip pirma spalvomis ryškinkite žiedlapius. Nupieškite vieną kitą geltoną ir raudonai oranžinį žiedą – iš pradžių taškuokite, paskui smarkiau spausdami pasteles sukurkite sodrių potėpių įspūdį. Kad išgautumėte gilumos įspūdį, arčiau esančius gėlių žiedus pieškite stambesnius, ryškesnius, esančius toliau – mažesnius, blankesnius.

Priekiniame plane šviesiai rausvais ir purpuro atspalvio rausvais tonais išskirkite saulučių grupę, į kurią koncentruojamas žvilgsnis. Pateiktoje detalėje matyti, kaip šviesiai rausva pastele atvaizduoti saulučių vainiklapiai, o purpurine rausva – tamsesnė jų apačia ties koteliu.

8 Grįžkite prie fone esančių kalvų – kad sukurtumėte tolumos įspūdį, pridėkite šviesiai mėlynų tonų. Trumpais turkio mėlynos, mėlynai žalios ir ochros brūkšniais išryškinkite pirmame plane esančių tamsių vėjo šiurenamų žolių stiebelių faktūrą. Kaip pakliūva dėliojamais taškais, raizgytomis linijomis perteikite medžių lapijos ir žolių vešlumą. Pabrėždami gėlių žiedų spalvų skaistumą, tarp jų pamėtykite mėlynai žalių brūkšnelių.

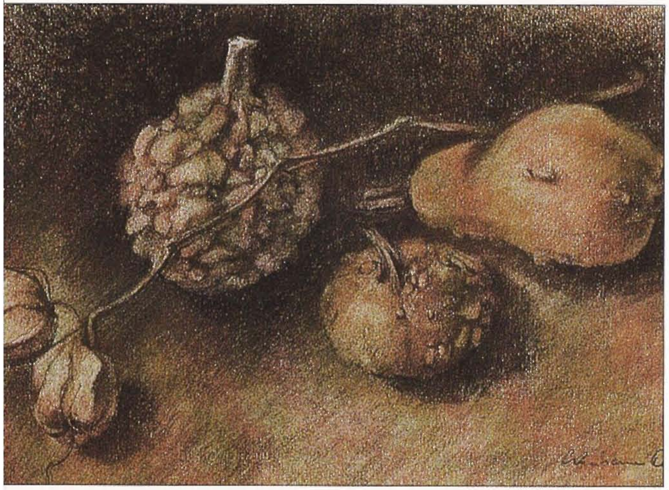

9 Geltonai žaliomis dėmėmis pavaizduokite saulės apšviestas medžių lapijos vietas. Tos pačios spalvos štrichais papildykite priekiniame plane esančių žolių spalvų gamą, kad vaizdas įgytų daugiau vienovės. Galiausiai akmenis ir gėlių žiedus vainikuokite šviesiai kreminės spalvos blikais – jie paveikslui suteiks ypatingo švytėjimo.

Geras patarimas

JEI PADARĖTE KLAIDĄ, SPALVOS PĖDSAKĄ PAŠALINKITE KIETU TAPYBOS TEPTUKU ARBA LENGVAI NUTRINKITE MINKŠTU TRINTUKU.

Kontė kreidelės

Cristiana Angelini
MOLIŪGAI
Šis subtilus etiudas atliktas tradicinių žemės spalvų kontė kreidelėmis. Subtilius toninius perėjimus dailininkė išgauna tankiai suaustomis linijomis, palikdama pilkai rusvo popieriaus properšas, kurios padeda kurti šviesos ir šešėlių žaismą.

Kontė kreidelės pavadintos jų išradėjo prancūzo Nicolas Jacques'o Conté vardu. Kontė kreidelės panšios į minkštas pasteles, tik yra šiek tiek kietesnės ir riebesnės. Jos gaminamos iš presuotos kreidos, grafito, augalinio rišiklio – lipų, pridedant truputį riebalų. Kontė kreidelės būna kampuotų lazdelių formos arba pieštuko pavidalo.

Rūšys

Baltos ir juodos kontė kreidelės pagal minkštumą yra trijų rūšių: HB (pusiau minkštos), B ir 2B (minkščiausios). Kitų spalvų kreidelės būna tik 2B minkštumo. Minkštesnės kreidelės ant piešiamo paviršiaus palieka sodresnį pėdsaką, jomis lengviau kurti perėjimus.

Spalvos

Tradiciškai naudojamos toniniams piešiniams kontė kreidelės anksčiau buvo tik juodos, baltos ir trijų žemės spalvų – sepijos (sodri raudonai ruda), sangvino (kraujo atspalvio raudona) ir bistro (tamsiai ruda). Nors kontė dabar gaminamos įvairiausių spalvų, daugelis dailininkų apsiriboja harmoningu tradicinių spalvų deriniu, kuris piešiniui suteikia „klasikinį" pavidalą ir primena nuostabius Leonardo da Vinci, Michelangelo ir Rubenso piešinius kreida.

Popierius

Kontė kreidelėmis geriausia piešti ant pilko, kreminio ir tamsiai geltono atspalvio popieriaus – toks pagrindas labiausiai derinasi su jų spalvomis.

Kaip ir piešiant pastelėmis ir kreida, kontė kreidelėms labiausiai tinka šiurkštus popierius, prie kurio geriau kimba pigmento dalelės. Jei popieriaus faktūra įžiūrima, ji tampa organiška piešinio dalimi, išryškindama štrichų pobūdį ir suteikdama piešiniu dar vieną matavimą.

Technika

Kontė kreidelėmis naudojamasi taip pat kaip pastelėmis – jas reikia sulaužyti gabaliukais ir linijas brėžti nuolaužos briauna, o didesnius spalvinius plotus brūkšniuoti šonu. Kontė yra pakankamai minkštos, taigi spalvų perėjimus galima sukurti trinant pirštu, popierine servetėle ar toršonu (susukto popieriaus lazdele).

XVII a. paplitusi piešimo technika à trois crayons (trimis spalvomis) – sangvinu, juoda ir balta – mėgstama ir šiandien. Piešiant ant pilko ar rusvo popieriaus sukuriami švelnūs toniniai perėjimai, išgaunamos sodrios spalvos ir apčiuopiamos formos. Sangvino kreidele piešiami kontūrai, niuansuojama ir šešėliuojama, juoda ir balta pagilinami tamsūs tonai ir sukuriami blikai. Brūkšniuojant lygiagrečiais ir kryžminiais sangvino ir baltais štrichais, gaunami įvairaus intensyvumo rausvi atspalviai.

Cristiana Angelini
NATIURMORTAS SU VAISIAIS
Šis piešinys, priešingai nei esantis gretimame puslapyje, yra daugiaspalvis. Kita vertus, siekdama visumos harmonijos, dailininkė naudoja ribotą spalvų skaičių.

REIKMENYS

- ✔ Rusvai pilko pastelės popieriaus lakštas, matmenys 60 x 45 cm
- ✔ Purškiamas fiksatyvas

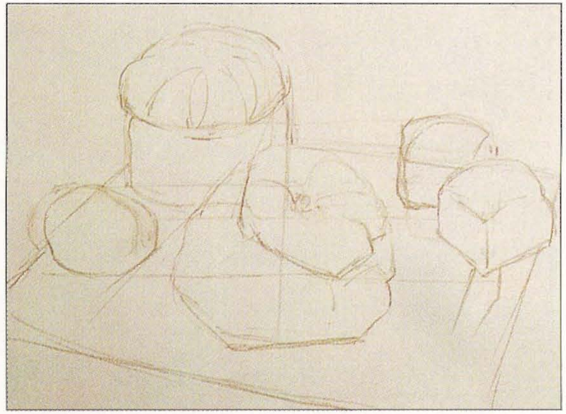
KONTĖ KREIDELIŲ SPALVOS

- Bistras (tamsiai ruda)
- Gelsva siena
- Auksinė ochra
- Balta

Duonos kepiniai

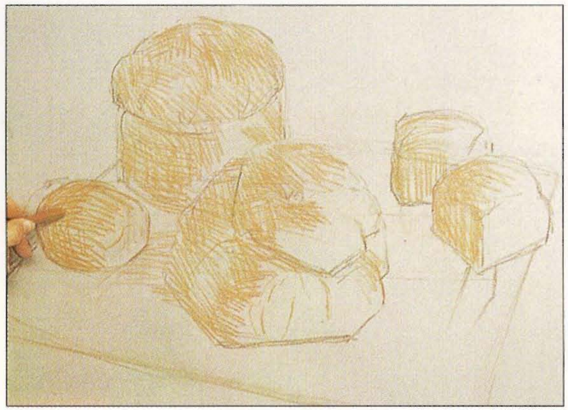
Šiltais natūraliais kontė kreidelių tonais šiame piešinyje perteiktas ką tik iškeptų pyragų ir duonos purumas, traškanti auksinė plutelė. Kontė kreidelių privalumai labiausiai išryškėja piešiant ant minkštą atspalvį turinčio popieriaus – pagrindo spalva tampa neatskiriama kompozicijos dalimi ir tarsi suteikia dar vieną matavimą. Rusvai pilkas popierius pabrėžia šaltus šešėlių tonus ir sudaro kontrastą šiltiems geltoniems ir žemės atspalviams.

1 Bistru lengvai apmeskite kompoziciją. Kad linijos būtų lengvesnės, jas brėžkite kampuotos kreidelės briauna. Horizontalios ir vertikalios linijos padės popieriaus plote reikiamai išdėstyti piešiamus objektus. Kad kompozicija būtų įdomesnė, padidinkite kai kuriuos plokštumų pasvirimo kampus.

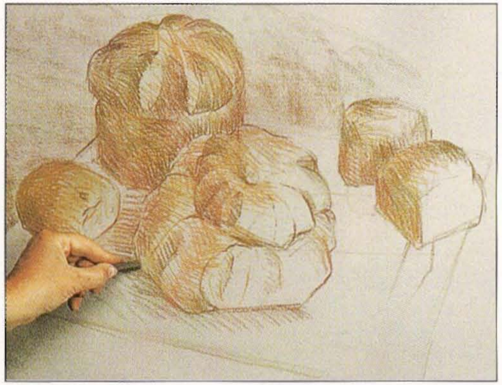

Geras patarimas

IŠ PRADŽIŲ ŠTRICHUOKITE LAISVAI, PALIKDAMI ATVIROS ERDVĖS. JEI PERNELYG TIRŠTAI BRŪKŠNIUOSITE DARBO PRADŽIOJE, VĖLIAU BUS SUNKU IŠGAUTI NORIMO TONO IR SODRUMO ATSPALVIUS.

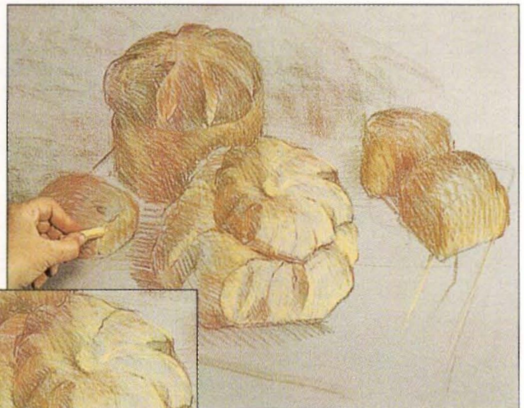

2 Gelsvos sienos kreidele kryžminiais štrichais pradėkite kurti duonos ir pyragų koloritą. Sukamaisiais riešo judesiais keiskite štrichų kryptį, stengdamiesi pavaizduoti skirtingu kampu pasvirusias plokštumas. Ten, kur turi būti blikai, palikite neužbrūkšniuotus popieriaus plotus.

3 Vėl paimkite bistro kreidelę ir ja dar labiau išryškinkite objektų formas. Lygiagrečiais ir kryžminiais štrichais modeliuokite kepaliukų iškilimus ir įdubimus, bet palikite ir neužbrūkšniuotus plotus, kuriuose matytųsi popieriaus paviršius. Greitais bistro brūkštelėjimais pažymėkite ant pjaustymo lentos krintančius kepaliukų šešėlius. Atlaužto kreidelės gabaliuko šonu plačiais netvarkingais štrichais lengvai pašešėliuokite foną.

4 Šviesa išryškina kepaliukų plutelės briaunas. Auksinės ochros spalvos kreidele sukurkite šį šviesos efektą, stengdamiesi išryškinti ir kepinių formą, ir faktūrą. Daugiau šviesos tegu tenka priekiniame plane esančiam dviaukščiam duonos kepalui – į jį baigtame piešinyje nukreipiamas žvilgsnis. Žemiau pateiktoje detalėje matyti, kaip net įpusėjus darbą štrichai tebėra gana reti, palikta vietos balta kontė kreidele pavaizduoti blikus.

5 Ryškiausiai apšviestas kepaliukų vietas išryškinkite balta kontė kreidele, brūkšniuodami ant tamsesnių lygiagrečių ir kryžminių štrichų. Po to bistru iš naujo paryškinkite kepaliukų formas, bistru ir auksine ochra pavaizduokite saulėgrąžų sėklas, kuriomis apibarstytos bandelės.

6 Lengvais baltos kontė kreidelės štrichais modeliuokite pjaustymo lentos paviršių. Bistru nupieškite ant lentos pabirusias saulėgrąžas, jų blikams naudokite auksinę ochrą.

7 Bistru ir auksine ochra pakoreguokite formas ir tonus, sudėkite paskutinius tamsius ir šviesius akcentus. Dviaukščių duonos kepaliukų ir bandelių viršuje kartą kitą brūkštelkite balta kreidele – jos atrodys apibyrėjusios miltais. Kad piešinys nenusitrintų, lengvai nupurkškite jį fiksatyvu.

Spalvų perėjimai

Jackie Simmonds
PAVAKARIO ŠVIESA
Švelnūs tonų perėjimai šiam pastele piešiam natiurmortui suteikia sodrumo, tapybiškumo. Vis dėlto dailininkė labai saikingai naudojo trynimo pirštais techniką, kad spalvos netaptų purvinos ir klampios. Vietoj trynimo pirštų galais autorė minkštus perėjimus iš vienos spalvos į kitą dažnai išgauna piešdama pastelės lazdelės šonu – taip spalvos susilieja pačios.

Minkštų pigmento dalelių pėdsaką popieriaus paviršiuje paliekančios piešimo priemonės, tokios kaip pastelės, kontė kreidelės, anglis ar minkšti pieštukai, trinant ir kuriant spalvų perėjimus gali būti naudojamos išgauti daugybę subtiliausių faktūrų ir kitų efektų. Piešiant peizažus spalvų perėjimais labai tinka perteikti švelnią, neapčiuopiamą debesų, vandens ar medžių lapijos prigimtį, sukurti erdvės, tolumos, oro virpėjimo įspūdį.

Ši technika naudojama įvairiais atvejais, pavyzdžiui, modeliuojant formą naudojami tolygūs perėjimai nuo šviesių iki tamsių tonų, švelninamos linijos ir pavienės detalės, akcentuojamas lygus, glotnus paviršius, sukuriami šviesesni tonai, kuriamos susiliejančios, viena į kitą pereinančios formos.

Technika

Norėdami tam tikrame plote sukurti tolygius perėjimus, dėliokite lengvus netvarkingus brūkšnius piešimo priemonės smaigaliu arba šonu veskite plačius pėdsakus. Piešdami per daug nespauskite – jei pigmentą giliai įspausite į popieriaus paviršių, bus sunku išgauti tolygius perėjimus. Po to lengvai patrinkite piešiamą plotą piršto galu, kad atskiri brūkšniai susilietų ir išeitų tolygus tonas. Jei reikia tamsesnio tono, pakartokite iš naujo.

Panašiu būdu gali būti sukurti laipsniški perėjimai tarp dviejų skirtingų spalvų, viena spalva gali būti klojama ant kitos, po to trinant jos susilieja ir gaunama trečia vientisa spalva.

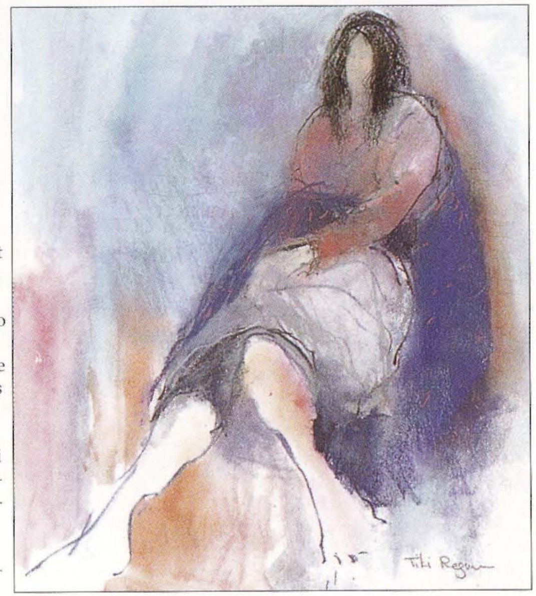
Pirštai turbūt yra patys jautriausi spalvų perėjimų kūrimo „instrumentai", bet, nelygu kokį efektą norima išgauti, galima naudotis skuduru, popierine servetėle, teptuku ar toršonu (pieštuko formos kietai susukto popieriaus lazdele). Jei norite sustiprinti spalvinės dėmės intensyvumą, patrinkite ją pirštu. Skuduras, servetėlė ir teptukas praverčia norint suminkštinti didesnių plotų toną ir prigesinti spalvą. Toršonas tinka dirbant su smulkiomis detalėmis.

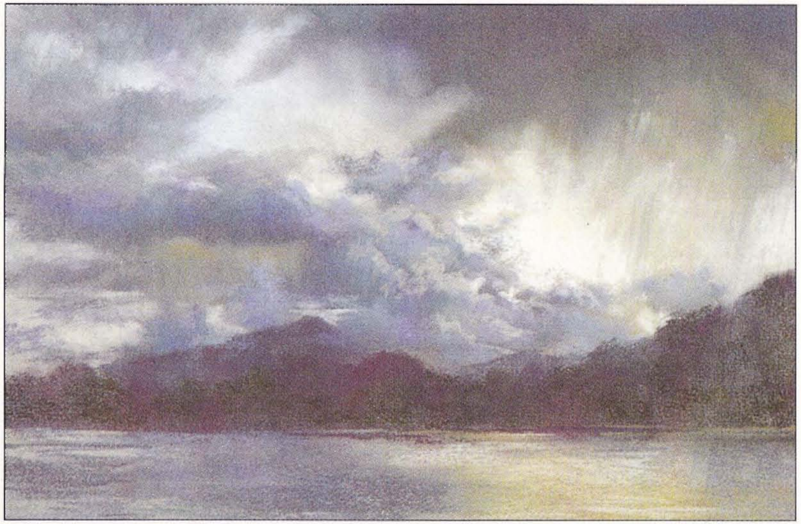
Gyvos spalvos

Spalvų perėjimai – patraukli technika, bet ja piktnaudžiaujant piešinys tampa nuglaistytas ir bestuburis. Kalbant apie pasteles, spalvos gali netekti šviežumo ir pūkinio minkštumo (pūkuotumo įspūdį sukelia mažytės prie popieriaus paviršiaus prikibusios pigmento dalelės, atmušančios šviesą). Norint sukurti spalvų perėjimus ne visada būtina trinti popieriaus paviršių ir kitaip maišyti spalvas. Galima piešti pastelės šonu minkštais vienas kitą pusiau uždengiančiais brūkšniais, kad spalvos netaptų purvinos. Nepamirškite, kad lengvai viena ant kitos klojamos nesumaišytos spalvos atrodo kur kas įspūdingiau negu vientisas spalvinis plotas.

Galima laikytis tokios taisyklės: išlaikyti faktūrines piešinio savybes, spalvų perėjimus kontrastiškai derinti su pavienių linijų piešiniu.

Tiki Regwun
FIGŪROS ETIUDAS
Pastelė ir akvarelė vykusiai papildo viena kitą. Šiame etiude dailininkė derina plaukiančias, peršviečiamas akvarelės spalvas su minkšta, „miltinga" pastelės prigimtimi ir sukuria miglotus spalvos telkinius, suteikiančius vaizdui gelmės ir paslaptingumo.

Lietaus debesys

Minkštos pastelės – ideali priemonė vaizduoti besimainančius, efemeriškus gamtos reiškinius. Jomis galima piešti sparčiai, be paruošiamųjų darbų, taigi jos puikiai tinka piešti lauke. Šiame įspūdingame etiude amorfišką debesų pavidalą dailininkė perteikė pirštais ir servetėle kurdama perėjimus tarp pastelių brūkšnių.

REIKMENYS

- Lygaus pilko pastelės popieriaus lakštas, matmenys 65 x 50 cm
- Fiksatyvas
- Minkštos servetėlės

MINKŠTŲ PASTELIŲ SPALVOS

- Melsvai purpurinė
- Purpurinė pilka
- Kobalto mėlyna
- Pelės kailio pilka
- Oranžiškai rausva
- Geltona ochra
- Šviesiai geltona ochra
- Gelsva siena
- Auksinė geltona
- Pusiau šviesi purpurinė
- Šviesi melsvai purpurinė
- Šviesiai kreminė
- Šviesi melsvai pilka
- Šviesiai smėlinė

1 Piešiant debesis geriau neapibrėžti kontūrų, kad piešinys būtų lengvas ir laisvas. Sulaužykite pasteles gabaliukais ir šonu vingiuodami netvarkingus štrichus nužymėkite dangaus, kalnų ir ežero spalvinius plotus. Debesis ir kalvas pieškite melsvai purpurine, purpurinio atspalvio pilka ir pelės kailio pilka spalva, debesų properšas ir atspindžius vandenyje – kobalto mėlyna, rausva, geltona ochra, gelsva siena ir auksine geltona.

2 Suglamžyta servetėle pašvelninkite pastelių štrichus ir sukurkite perėjimus, sustiprinkite spalvų intensyvumą. Taip sukursite podažį, ant kurio galėsite kloti įvairius atspalvius.

3 Plačiais brūkšniais pastelės šonu eskiziškai pažymėkite kalnų apybraižas. Pirmame plane tegu dominuoja purpurinė, antrame – purpurinio atspalvio pilka spalva. Patrinkite štrichus pirštais ir suglamžyta servetėle. Pradėkite detaliau piešti lietaus debesis. Kurdami perėjimus pastelės šonu klokite purpurinio atspalvio pilkos ir pelės kailio pilkos sluoksnį. Šviesesnius debesų plotus pieškite auksine geltona ir gelsva siena, atitinkamus atspalvius suteikite vandens paviršiui. Iš viršaus į apačią braukydami piešinį pirštais, suminkštinkite debesų tonus ir sukurkite judėjimo įspūdį.

4 Kartkartėmis atsitraukite nuo piešinio, kad geriau galėtumėte įvertinti bendrą vaizdą. Vieną ant kito brėždami šviesius melsvai purpurinius brūkšnius modeliuokite debesų formas. Dešinėje pusėje šviesiai geltonos ochros štrichais pavaizduokite pro debesis prasiskverbiančius blausius spindulius, patrinkite šį spalvinį plotą pirštais. Ta pačia spalva pašviesinkite šviesos atspindį vandenyje, paskleisdami spalvą plačiais drąsiais brūkšniais.

5 Debesų properšai kairėje dangaus pusėje suteikite vos pagaunamą rausvą atspalvį, šviesiai kremine spalva paryškinkite šviesius debesų plotus. Lengvais šviesiai mėlynai pilkos kirčiais pažymėkite debesų viršūnes. Ta pačia spalva paniuansuokite arčiau horizonto esančius mažesnius debesis – tai padės sukurti perspektyvą. Kiekvieno štricho apatinė dalis turi susilieti su tamsesnių žemiau esančių debesų tonu. Čia pateikta detalė atskleidžia subtilių štrichų, kuriais vaizduojami debesys, įvairovę. Minkšti garų pavidalo debesys vaizduojami kuriant perėjimus tarp štrichų, o išsidraikę pažeme slenkantys debesys perteikti trumpais lesiruotę primenančiais brūkšniais.

Geras patarimas

LENGVAS PLASTIKINIS PADĖKLIUKAS SU DUOBUTĖMIS (JUOSE Į PARDUOTUVES VEŽAMI VAISIAI) – LABAI GERA „PALETĖ" PIEŠIANT SUSIDĖTI PASTELIŲ GABALIUKUS.

6 Drąsiais mėlynai pilkais štrichais pastelės šonu brūkšniuokite vandens paviršių, kairėje ežero pusėje blausios šviesos atspindžiams suteikite lengvutį šviesiai geltonos ochros atspalvį. Priekiniame plane štrichai turi būti platesni. Pavieniais laisvais pelės kailio spalvos brūkšniais pažymėkite miško, kuriuo yra apaugę arčiau esantys kalnai, apybraižas. Šviesiai kremine pastele lengvai palesiruokite šviesius pūkinius vėjo genamo debesies fragmentus. Dešinėje virš balto debesies pagrindo lengvai paštrichuokite šviesiai smėline spalva, servetėle „timptelėkite" šį atspalvį žemyn, sukurdami dulkiančio lietaus įspūdį (žr. detalę).

Geras patarimas

JEI TURITE DAUG PASTELIŲ, PAGAL SPALVAS JAS SUDĖKITE Į DĖŽUTĘ AR PADĖKLĄ SU SKYRELIAIS, KAD NEREIKĖTŲ ILGAI IEŠKOTI.

7 Baigdami piešinį arčiau esantiems kalnams suteikite žalsvų ir purpurinių atspalvių, kad jie taptų labiau apčiuopiami. Debesyse paskendusių labiau nutolusių kalnų viršūnes papildykite plunksniškais melsvai pilkais štrichais. Šviesiai mėlyna ir šviesiai kremine perteikite atspindžius vandens paviršiuje.

Linijos ir dėmės

Philip Wildman
KORTUOTOJAI
Linijinį piešinį derinant su spalvinėmis dėmėmis svarbiausia yra lakoniškumas. Reikia sugebėti taikliai perteikti reikalingas detales ir kartu palikti vietos žiūrovo fantazijai, kad jis pats vaizduotėje užbaigtų fragmentišką piešinį. Šiuo monochrominiu greitais štrichais iš natūros pieštu vaizdu dailininkas daug pasako naudodamasis minimaliomis priemonėmis.

Trapių linijų ir minkštų, plaukiančių dėmių derinys – nepaprastai išraiškinga ir patraukli technika. Piešiniu ar plunksna brėžiamos linijos piešiniui suteikia patvarią struktūrą ir pabrėžia būdingas detales, o vandeningos tušo ar akvarelės dėmės padeda perteikti tūrines formas, judesį ir šviesą.

"Įgimtas" linijų ir vandeningų dėmių plastiškumas leidžia itin išraiškingai vaizduoti judrius objektus – žmonių ir gyvūnų figūras, vėjo siūbuojamas gėles. Peizažų tapytojai šia technika itin mėgsta daryti eskizus, nes ji leidžia lengvai pagauti besikeičiančius šviesos efektus, plaukiančių debesų formas.

Vieni nuostabiausių Rembrandto piešinių yra atlikti būtent linijų ir dėmių technika. Stebėtinai paprastai, vos keliais plunksnos brūkštelėjimais ir vingriais į tušą pamirkyto teptuko pėdsakais vaizduodamas figūras jis sugebėdavo perteikti sudėtingą šviesos žaismą.

Technika

Tradiciškai pirmiausia piešiama plunksna, o nudžiūvus linijiniam piešiniui jis papildomas tušo ar akvarelės dėmėmis. Dėmės gali būti vienspalvės arba daugiaspalvės. Nudžiūvus pirmosioms dėmėms, dedami tamsesni ir visai tamsūs tonai, paliekant nespalvintus popieriaus plotus, kurie žymi ryškiausiai apšviestas vietas. Tačiau galima pradėti ir nuo pagrindinių spalvinių dėmių, o tušu piešti ant viršaus. Kai kurie dailininkai tuo pat metu brėžia linijas ir deda dėmes.

Linijų ir dėmių technika atlikti piešiniai labiausiai žavi eskiziškumu, nebaigtumu, kuriuo tarsi norima pasakyti daugiau nei tiesiogiai pavaizduota. Išjudinama žiūrovo vaizduotė, jis skatinamas pats sukurti trūkstamas detales.

Jokiu būdu neperkraukite piešinio – viską galima pasakyti keliais lakiais brūkšniais ir paprastomis laisvai besiliejančiomis dėmėmis.

Plunksnos

Plunksnos tipą reikia rinktis atsižvelgiant į norimą išgauti įspūdį. Išmėginkite įvairias plunksnas ir teptukus, kad suprastumėte, kokie labiausiai tinka jūsų stiliui. Mirkomos, pavyzdžiui, nendrinės ar iš paukščio plunksnos koto padarytos plunksnos palieka itin raiškų pėdsaką, kuris stipriau ar silpniau paspaudus smaigalį gali būti storesnis ar plonesnis. Šios plunksnos itin tinka drąsiems, spontaniškiems darbams. Šiuolaikinė technologija pagamintų modernių plunksnų smaigaliai, priešingai, brėžia vienodo pločio plonas kaip voratinklio gija linijas, todėl labiau tinka disciplinuotiems, grafiškiems darbams.

Teptukai

Teptukais galima piešti ir linijas, ir dėmes. Dėmėms netinka pernelyg smulkus teptukas, nes juo sunku išgauti plačius, ryžtingus potėpius. Didesnio kokybiško teptuko mostais galima išgauti platesnes dėmes, o suglosčius jo plaukelius – tapyti smulkesnes detales.

Tušas

Linijoms piešti labai svarbu pasirinkti tinkamą tušą. Jei nenorite, kad tapant dėmes susilietų linijos, pieškite vandenyje netirpstančiu tušu. Jei sumanėte kurti išplaukusių linijų piešinį, rinkitės vandenyje tirpstantį tušą.

Anna Wood
TOSKANOS PEIZAŽAS
Šis piešinys, atliktas remiantis atsiminimais ir vaizduote, kupinas šviesos ir judėjimo. Paklusdama intuicijai, dailininkė pavaizdavo debesis greitais, laisvais spalvoto tušo potėpiais, palikdama prasišviečiančius balto popieriaus plotus, suteikiančius piešiniui ypatingo švytėjimo. Po to lengvai šokinėjančiais plunksnos štrichais ji perteikė debesų, medžių ir žolės judėjimo ritmą.

Raudonieji svogūnai

Paprasta daržovių kompozicija sukurta linijų ir dėmių technika. Iš pradžių plunksna ir tušu apmesti pagrindiniai kontūrai ir šešėliai, po to laisvais, energingais potėpiais sukurtos spalvinės dėmės. Trapių linijų ir besiliejančių dėmių derinys suteikia piešiniui gyvumo.

REIKMENYS

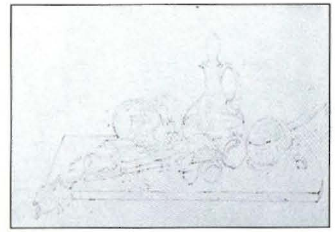
- 190 g lygaus akvarelės popieriaus lakštas, matmenys 38 x 56 cm
- Juodas ir rudas vandeniui atsparus piešimo tušas
- Mirkomoji plunksna
- HB pieštukas
- Trintukas
- Apvalus 2 numerio akvarelės teptukas

AKVARELINIŲ DAŽŲ SPALVOS

- Pranc. ultramarinas
- Kadmio geltona
- Kadmio raudona
- Žalsvai mėlyna
- Deginta siena
- Citrininė geltona
- Sulos žalia
- Permanentinė rožinė

1 HB pieštuku neryškiomis linijomis apmeskite pagrindinės natiurmorto gupės kontūrus.

2 Pasidarykite juodo tušo mišinio, pridėdami truputį rudo tušo, kad spalva būtų švelnesnė. Į tušą mirkydami plunksną vedžiokite linijas ant pieštuku nubrėžtų kontūrų. Pieškite laisvomis, plaukiančiomis linijomis, tai stipriau, tai silpniau paspausdami plunksną, kad išgautumėte įvairaus storio linijas. Įsižiūrėkite, kaip dailininkas sunkesnėmis linijomis perteikia šešėlių temdomus plotus, o ryškiai apšviestas vietas vaizduoja plonais lengvais brūkštelėjimais. Iš naujo apvedžiodami, pastorindami linijas, patamsinkite reikiamas vietas ir paįvairinkite tonus. Kai kurias vietas galima pašešėliuoti, bet nereikia prikrauti detalių ir kryžminių štrichų.

Geras patarimas

PAMIKLINKITE RANKĄ ANT ATSKIRO POPIERIAUS, KOL ĮSITIKINSITE, KAD GALITE LYGIAI, TVIRTAI BRĖŽTI LINIJAS. PLUNKSNAKOTĮ LAIKYKITE LENGVAI, NESUSPAUDĘ – TIK TAIP GALĖSITE IŠGAUTI IŠRAIŠKINGAS, PLASTIŠKAS LINIJAS.

3 Tamsesnių šešėlių toną padarykite sodresnį, štrichuodami pasvirusių daržovių apatinius pakraščius vertikaliais ir horizontaliais kryžminiais brūkšniais. Šalia esančioje detalėje matyti, kaip išraiškingos takios linijos išgaunamos keičiant plunksnos smaigalio pasvirimo kampą ir spaudimo stiprumą. Labiau įgudę išmoksite neatkeldami rankos brėžti plonėjančias linijas.

4 Pašešėliuokite pjaustymo lentos briauną, įstrižais kryžminiais štrichais pavaizduokite ant lentos krintančius šešėlius. Brūkšniuokite greitais, lengvais judesiais – jei dirbsite pernelyg kruopščiai, piešinys išeis sustingęs ir negyvas.

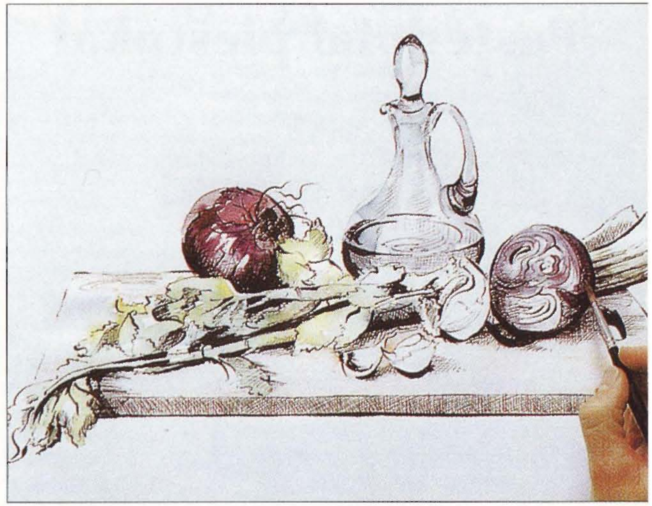

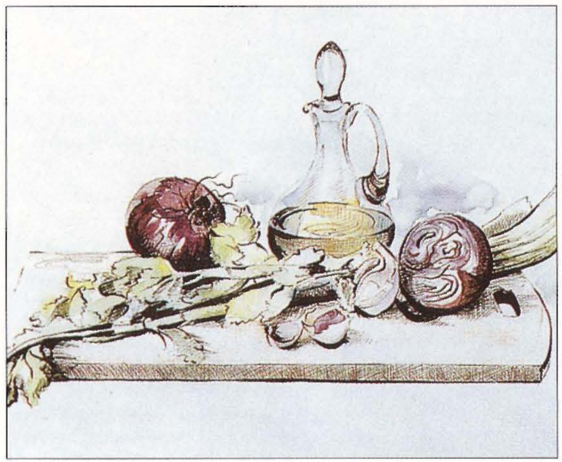
5 Lygiagrečiais ir kryžminiais štrichais baikite kurti faktūras ir toninius niuansus. Protarpiais atsitraukite nuo piešinio, kad pasitikrintumėte, ar neperkraunate jo detalėmis. Užbaigę piešinį tušu palikite nudžiūti, po to kruopščiai nutrinkite pieštuko pėdsakus.

6 Dabar jau galima piešinį papildyti spalvinėmis dėmėmis. Pirmiausia šviesią sieną sumaišykite su trupučiu kadmio geltonos ir gausiai atskieskite vandeniu, kad gautumėte labai šviesų atspalvį. Apvalaus 2 numerio teptuko potėpiais paspalvinkite pjaustymo lentą. Neperpjautą raudonąjį svogūną nudažykite prancūziško ultramarino ir permanentinės rožinės mišiniu, brūkštelkite vieną kitą kadmio raudoną potėpį. Blikų vietose palikdami prasišviečiančius balto popieriaus plotus pirmiausia svogūną dažykite šviesesniu tonu, vėliau vietas, kur krinta šešėlis, padenkite tamsesniais tonais. Kaitaliojant šviesius ir tamsius tonus perteikiama apvali svogūno forma. Salierų lapus spalvinkite sulos žalia ir citrinine geltona.

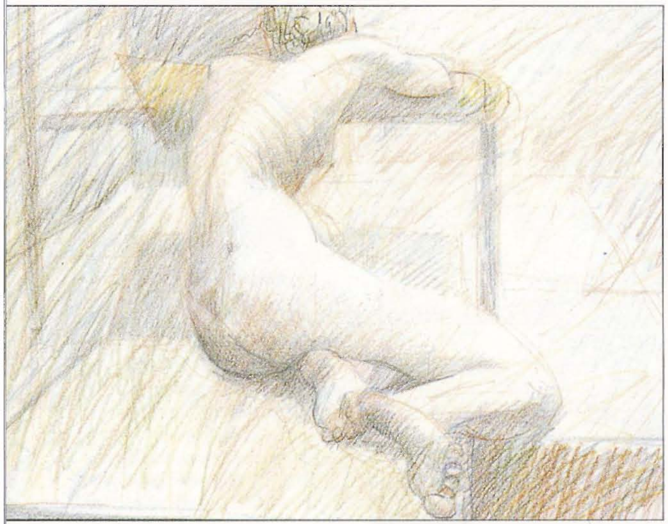
7 Šviesiu pilkšvu atspalviu, kurį galima gauti smarkiai atskiedus žalsvai mėlynos ir kadmio raudonos mišinį, spalvinkite stiklinę ropinę. Tapykite lengvais potėpiais, tose vietose, kur atsimuša šviesa, palikdami balto popieriaus plotus. Pereikite prie perpjauto svogūno – jį spalvinkite ultramarino ir permanentinės rožinės spalvos mišiniu. Spalvindami tamsesnes lukšto vietas į mišinį pridėkite truputį kadmio raudonos.

8 Įvairiomis proporcijomis maišydami permanentinę rožinę, kadmio raudoną ir kadmio geltoną, perteikite subtilius rausvus česnako lukšto atspalvius. Spalvindami tamsesnes vietas pridėkite truptį ultramarino. Tapydami aliejų ropinėje maišykite citrininę ir kadmio geltoną, truputį pridėkite kadmio raudonos. Fone lengvais labai atskiesto žalsvai mėlynos ir kadmio raudonos mišinio potėpiais pavaizduokite blankų šešėlį.

Pasteliniai pieštukai

Sarah Donaldson
AKTO ETIUDAS
Pasteliniai pieštukai, paliekantys peršviečiamą pėdsaką, labai tinka figūrų studijoms ir portretams. Subtilius odos atspalvius dailininkė perteikia lygiagrečiais ir įvairiakrypčiais raudonais, geltonais, mėlynais ir žaliais brūkšniais.

Pastelės būna ne tik įprasto lazdelės pavidalo, bet ir gaminamos su mediniu korpusu kaip pieštukai. Tai tarsi pastelės ir pieštuko hibridas, turintis daug abiejų šių piešimo priemonių privalumų.

Prieš įsigydami pastelinių pieštukų rinkinį, išmėginkite įvairias jų rūšis, kad žinotumėte, kuri labiausiai tinka jūsų stiliui. Kaip ir minkštos pastelės, skirtingų rūšių pasteliniai pieštukai yra skirtingos konsistencijos: vieni truputį kietesni ir riebesni nei minkštos pastelės, kiti palieka švelnesnį, sausesnį, birų bėdsaką kaip kreida.

Pasteliniais pieštukais patogu naudotis. Jie ne tik netepa rankų, bet spaudžiant ne taip trupa kaip pastelės, taigi jais galima brėžti smulkesnes, aiškesnes linijas, ypač gerai pasmailinus šerdį.

Technika

Pasteliniais pieštukais dirbama labai panašia technika kaip ir lazdelių pavidalo pastelėmis. Kadangi šerdį galima padrožti kaip tik nori – bukai, smailiai ar plokščiai, pasteliniai pieštukai tinka smulkiems, sudėtingo piešinio darbams, kuriuose, pavyzdžiui, vaizduojamos gėlės ar architektūros detalės.

Kadangi pasteliniais pieštukais lengva brėžti linijas, jais galima pavaizduoti smulkias detales užbaigiant minkštomis pastelėmis atliktą darbą.

Popieriaus paviršiuje galima įvairiais būdais „maišyti" spalvas. Štrichuodami ar brėždami skirtingų spalvų lygiagrečias linijas galite sukurtinį optinį atspalvių įvairovės įspūdį – jo efektas daug stipresnis nei žiūrint į vientisa spalva padengtą plotą.

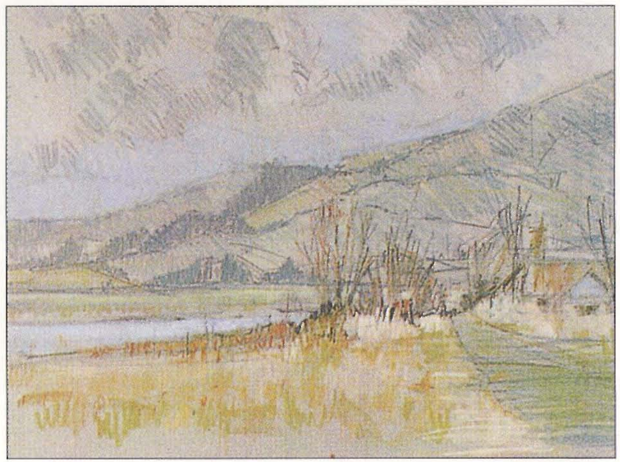
Kompleksinį spalvinį efektą galima pasiekti brūkšniuojant susikertančias linijas – tai vadinamasis kryžminis štrichavimas. Per daug nespauskite popieriaus paviršiaus, antraip jį sugadinsite ir jis įgaus nemalonų blizgesį. Spalvų sodrumą galima sustiprinti trinant piešinį pirštu, smulkesnes detales – toršonu.

Nuo to, kaip laikote pieštuką, tiesiogiai priklauso, kokį pėdsaką jis palieka. Kai piešiate smulkesnes detales, suimkite pieštuką arčiau smaigalio. Dirbdami ties didesniais spalviniais plotais laikykite pieštuką laisvai, toliau nuo smaigalio ir judindami riešą braukite popieriaus paviršių natūraliais, nesuvaržytais judesiais.

Pastelinės dėmės

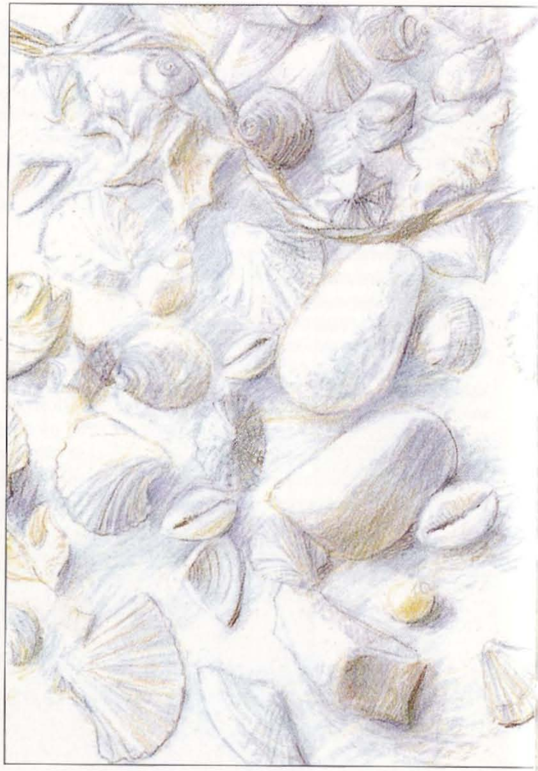
Būna ir tokių pastelinių pieštukų, kurių šerdies pigmentas tirpsta vandenyje, taigi jais galima išgauti tapybiškas dėmes, braukant pastelinį piešinį vandenyje pamirkyti švelniu teptuku. Šia technika patogu sukurti „podažį", kuriam nudžiūvus ant viršaus galima piešti sausa spalva.

Barry Freeman
ŽIEMOS PEIZAŽAS
Šį piešinį, atliktą pasteliniais pieštukais ir aliejinėmis pastelėmis, dailininkas panaudojo kaip eskizą tapydamas paveikslą aliejiniais dažais.

Jūros pakrantėje

Pastelinių pieštukų savybės – pastelių tapybiškumas ir galimybė išgauti aiškias linijas kaip spalvotais pieštukais leidžia sėkmingai vaizduoti įvairius gamtinės kilmės objektus, tokius kaip šios jūros kriauklės. Blankios, tarsi išblukusios spalvos, keliančios asociacijas su karšta saulėta diena pajūryje, išgautos sluoksniais klojant trumpus, švelnius štrichus.

REIKMENYS

- Balto šiurkštaus akvarelės popieriaus lakštas, matmenys 36 x 26 cm
- Plastikinis trintukas
- HB pieštukas
- Fiksatyvas
- Pop. rankšluostis

PASTELINIŲ PIEŠTUKŲ SPALVOS

- Rausvai smėlinė
- Neapolio geltona
- Kadmio geltona
- Turkis
- Oranžinė
- Šviesiai purpurinė
- Violetinė
- Tamsiai žalia
- Tamsiai mėlyna
- Gelsva siena
- Tamsiai purpurinė
- Juoda

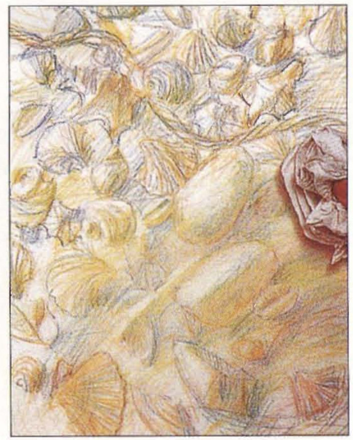
1 Pirmiausia HB pieštuku nužymėkite kompozicijos apmatus – neryškiomis linijomis nupieškite kriauklių ir tarp jų besimėtančio virvagalio kontūrus. Kai būsite patenkinti eskizu, per ryškias pieštuko linijas, kietus kontūrus suminkštinkite kryžminiais trintuko briaunos brūkštelėjimais. Rausvai smėliniu pasteliniu pieštuku, kaip parodyta iliustracijoje, patikslinkite kriauklelių linijas.

2 Neapolio geltona pradėkite formuoti koloritą. Geltonais štrichais papildykite rausvai smėlines linijas, modeliuokite kriauklių formą, paštrichuokite kai kurias vietas, kur krinta šešėliai. Pieštuką spauskite labai švelniai, stenkitės, kad išeitų lengvi, plunksniški štrichai. Minkštais štrichais šešėliuokite kriaukles, palikdami daug prasišviečiančio balto popieriaus paviršiaus. Kadmio geltona išryškinkite kriauklių užraitus ir griovelius bei virvės vijas.

3 Švelniai šešėliuodami kryžminiais turkio spalvos štrichais pradėkite modeliuoti kriauklių formas ir apimtis. Prie piešinio prispauskite (bet netrinkite) popierinio rankšluosčio gniužulą, kad pašalintumėte pigmento perteklių. Tai padeda išvengti popieriaus nelygumų užsikimšimo ir kartu leidžia kloti daugiau spalvinių sluoksnių.

4 Oranžiniu pieštuku paryškinkite faktūrą ir kriauklių detales. Stipresniais kryžminiais šviesiai purpurinės pastelės brūkšniais štrichuokite vietas, kuriose turkio spalvos štrichais pažymėti šešėliai, bet nepamirškite palikti daug pro spalvas prasišviečiančio balto popieriaus paviršiaus. Pirštu sušvelninkite per kietus pieštuko brūkšnius. Detalėje matyti, kaip kryžminiais štrichais linijų susikirtimo vietose sukuriamas susiliejančių spalvų įspūdis. Pavyzdžiui, šviesiai purpurinės ir turkio spalvos štrichų derinys įgyja violetinį atspalvį. Užuot klojus vientisą, tirštą spalvinį sluoksnį, keliais neryškių spalvų sluoksniais kur kas geriau perteikiamas kriauklių trapumas, efemeriškumas.

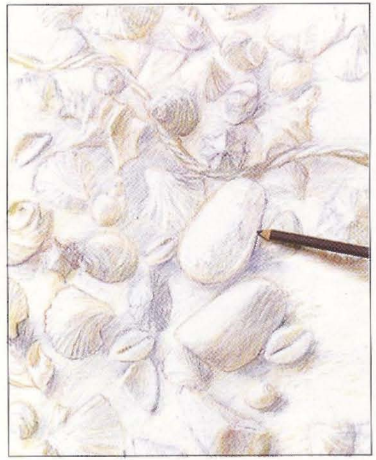

Geras patarimas

DAŽNIAU SMAILINKITE PASTELINIŲ PIEŠTUKŲ ŠERDELES, KAD PIEŠINYS BŪTŲ AIŠKUS. PASTELINIUS PIEŠTUKUS GERIAU DROŽTI SPECIALIU PEILIU - DROŽTUKAS DAŽNAI SUTRUPINA ŠERDELĖS SMAIGALĮ.

5 Lengvais popierinio rankšluosčio spustelėjimais pašalinkite spalvų perteklių. Tai apsaugo popieriaus paviršių nuo „persotinimo" pigmentu, padeda išlaikyti spalvų skaidrumą ir išvengti purvino vaizdo. Violetinio pieštuko smaigaliu pradėkite šešėliuoti kriauklių griovelius, patamsinkite pačių kriauklių metamus šešėlius. Vertikaliais plastikinio trintuko briaunos brūkštelėjimais kai kur nutrindami spalvas, sukurkite vieną kitą bliką.

6 Kiekvienai kriauklei parinkdami tinkamos spalvos pieštuką, stenkitės perteikti subtilias kriauklių spalvų ir faktūrų variacijas. Tamsiai žaliu pieštuku spalvinkite žalsvo atspalvio kriauklių paviršiaus plotus, tamsiai mėlynais ir tamsiai purpuriniais štrichais pagilinkite tamsesnius šešėlius. Kurkite pagrindo koloritą, taip pat nepamiršdami pakankamai palikti prasišviečiančio balto popieriaus, kad piešinys „neuždustų". Šviesesnius šešėlius pavaizduokite ilgais šviesiai mėlynais brūkšniais, užklodami juos šiltais geltonais tonais, vyraujančiais kriauklių paviršiuje. Kiekvienos kriauklės griovelius paryškinkite gelsva siena.

7 Kriauklių pakraščius ir griovelių kontūrus apveskite mėlynomis, purpurinėmis ir gelsvos sienos linijomis. Jos padės išryškinti kriauklių kontūrus ir kartu pabrėžti individualias formas.

8 Baigdami piešinį šešėliams suteikite lengvą turkio atspalvį ir plonomis juodomis linijomis paryškinkite kai kuriuos pirmame plane esančių kriauklių kontūrus, dar labiau vizualiai jas priartindami prie žiūrovo. Iš didesnio atstumo įvertinkite savo piešinį. Įsižiūrėkite, ar jums pavyko pasiekti šiltų ir šaltų tonų, kuriais modeliuojamos kriauklių formos ir kontūrai, pusiausvyros. Jei piešinys jums atrodo atliktas be priekaištų, visą jo paviršių nupurkškite fiksatyvu, kad nesusipurvintų spalvos.

Anglis ir kreida

Cristiana Angelini
BALTOS ROŽĖS
Žiūrint į šį piešinį nesunku įsitikinti, kad anglimi galima kurti ne tik ekspresyvius, bet ir subtilius, švelnius darbus. Dailininkė piešė ant balto popieriaus – tušti jo plotai panaudoti kaip rožių žiedlapių atmušamos šviesos atspindžiai. Atkreipkite dėmesį, kaip jautriai sukurtas vientisų toninių plotų ir pavienių brūkšnių kontrastas.

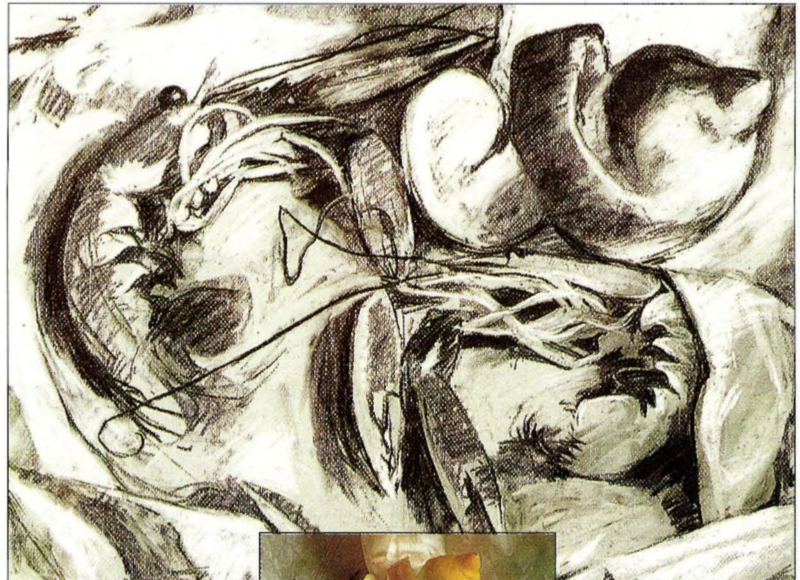
Piešimo anglimi istorija siekia pačias dailės meno ištakas. Ši nepaprastomis išraiškos galimybėmis pasižyminti piešimo priemonė teikia nepakartojamą sąlyčio su popieriaus paviršiumi pojūtį. Mažiausi anglies lazdelės spaudimo skirtumai leidžia išgauti nepaprastą tonų įvairovę nuo sodrių juodų iki miglotai pilkų. Aštria atlaužto anglies gabaliuko briauna galima brėžti ryškias, plonas linijas, o braukiant šonu palikti platų pėdsaką. Anglies minkštumas, birumas leidžia lengvai kurti perėjimus tarp štrichų pirštais ar popierine lazdele, o blikus galima išgauti minkomuoju trintuku ar suminkytu duonos gumuliuku.

Toniniai piešiniai

Baltos kreidos birumas gerai dera su anglimi brėžiamų linijų sausumu, akytumu. Naudojantis abiem šiomis piešimo priemonėmis galima gauti visą tonų skalę – anglimi išgaunama gili juoda spalva, o kreida sukuriami blikai. Įvairiausi subtilūs pustoniai sukuriami įvairaus stiprumo paspaudimais arba maišant anglies ir kreidos štrichus.

Anglimi ir kreida labiausiai tinka piešti ant pilkšvo popieriaus – tarpinis popieriaus atspalvis leidžia tarpusavyje palyginti tonų intensyvumą ar pasirinkti tinkamiausią štrichų šviesumą ir tamsumą. Šiai technikai labai tinka matinis, švelnios faktūros, įvairių atspalvių „Canson" arba „Ingres" popierius.

Dėl anglies ir kreidos minkštumo šiomis priemonėmis atlikti piešiniai lengvai susitepa, nusitrina. Patartina po ranka, kuria piešiate, pasidėti švaraus popieriaus skiautę ir dažnai šluostyti pirštus skuduru. Baigtą piešinį būtinai nupurkškite fiksatyvu.

REIKMENYS

- Pilkšvo atspalvio „Ingres" piešimo popieriaus lakštas, matmenys 55 x 41 cm
- Plonos ir vidutinės anglies lazdelės
- Balta kreida
- Minkomasis trintukas

Jūros gėrybės

Dėl akimirksniu gaunamo rezultato ir jautrios reakcijos į rankos judesį anglį ir kreidą galima vadinti dailininko pirštų tęsiniu. Šiame išraiškingame natiurmorte kontūrai pažymėti anglimi, o tūris ir faktūra perteikiami trinant išgautais tonų perėjimais. Popieriaus pilkumas panaudotas kaip tarpinis tonas, o kreida sukurti blikai.

1 Plona anglies lazdele laisvai, eskiziškai apmeskite pagrindines natiurmorto linijas. Linijos turi būti lengvos, bet skirtingo ryškumo. Sodriomis linijomis pažymėkite besivyniojančios citrinos žievelės ir sulankstyto vaškuoto popieriaus šešėlius, trindami pirštais sukurkite šviesėjančius perėjimus.

2 Stipresniais storesnės anglies lazdelės brūkšniais išryškinkite vaizduojamų objektų formas. Trindami pirštais sukurkite sodrius, aksominius tamsius tonus. Atlaužę anglies gabaliuką jo šonu brėžkite lengvus, sūkuriuojančius štrichus, išgaudami pusiau šviesius tonus. Šiame darbo etape nesistenkite smulkiai pavaizduoti detalių – daugiausia dėmesio skirkite langustų ir pusiau nuluptos citrinos formoms ir proporcijoms. Minkštas, trapias langustų kojelių formas modeliuokite minkomojo trintuko briauna „piešdami" tarp anglies štrichų (žr. detalę).

Geras patarimas

NERYŠKIAS ANGLIMI NUBRĖŽTAS LINIJAS NESUNKU PATAISYTI. JEI PADARĖTE KLAIDĄ, NUTRINKITE LINIJAS MINKŠTU TRINTUKU ARBA SUMINKYTU DUONOS GUMULIUKU IR PIEŠKITE IŠ NAUJO.

3 Toliau dirbdami linijinį piešinį derinkite su vientisomis toninėmis dėmėmis, pakartotinai išryškinkite objektų siluetą. Neapsistokite ties vienu plotu, dirbkite visame popieriaus lakšte. Perteikite citrinos šešėlius viena kryptimi braukydami anglimi popierių ir kurdami štrichų perėjimus pirštų galais. Plona anglies lazdele išryškinkite langustų kontūrus. Tamsesniais štrichais brūkšniuokite langusto kiautą, blankesniais – krintančius šešėlius.

4 Užbaigus modeliuoti pagrindines formas galima pereiti prie detalių. Anglies gabaliuko smaigaliu nupieškite daugiau sulankstyto vaškuoto popieriaus raukšlių. Trintuku „nupieškite" nuo popieriaus ir langustų atsimušančios šviesos atspindžius. Aštria ką tik atlaužto anglies gabaliuko briauna nupieškite langustų čiuptuvėlius, po to paryškinkite kontūrus ir tamsiausius šešėlių plotus.

Geras patarimas

ANGLIS YRA TRAPI IR SMARKIAU PASPAUDUS LŪŽTA. ATLAUŽUS TRUMPESNĮ GABALIUKĄ PIEŠTI BŪNA LENGVIAU NEI VISA LAZDELE.

5 Balta kreida perteikite šviesiausius, ryškiausius langustų kiauto, citrinos žievelės ir vaškuoto popieriaus raukšlių blikus. Pagal popieriaus raukšlių pavidalą keiskite brūkšnių kryptį.

6 Baigdami kreida ir anglimi suteikite piešiniui daugiau „spalvų", paryškinkite blikus ir sustiprinkite toninius kontrastus. Vieną ar du kartus plonai nupurkškite piešinį fiksatyvu.

Frotažas

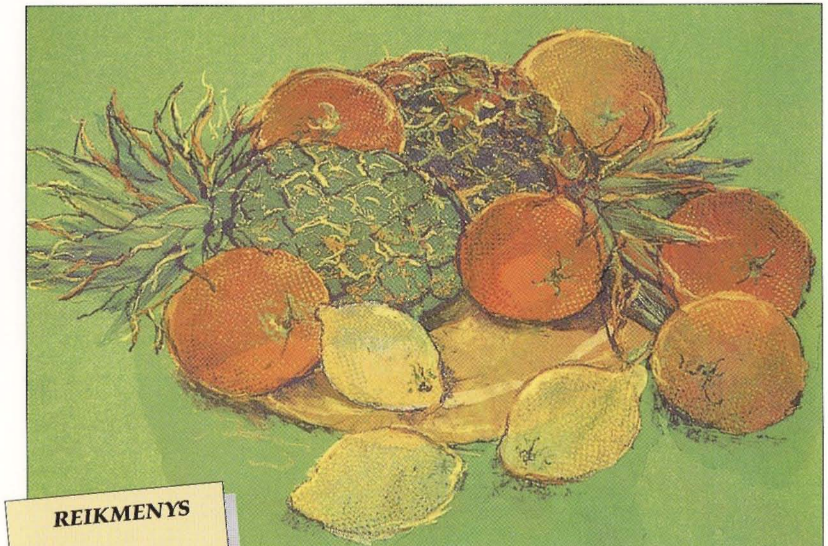

Philip Wildman
MEDŽIŲ STUDIJA
Medžių ir namų grupė čia pavaizduota kaip dvimatis raštas, primenantis vitražą. Įdomi faktūra sukurta kai kuriose piešinio vietose naudojant frotažo techniką – padėjus popierių ant grublėtos statybinio kartono lakšto pusės ir švelniai braukant popierių spalvotu pieštuku.

Piešiant šia technika įvairios faktūros gaunamos padėjus popieriaus lapą ant grublėto paviršiaus, pavyzdžiui, ant šiurkščios medinės lentos ar akmens ir braukant popieriaus paviršių pieštuku, anglimi ar pastele. Terminas „frotažas" kilęs iš prancūziško žodžio „frotter", reiškiančio trynimą.

Frotažas naudojamas norint suteikti piešiniui akmens, medžio paviršiaus faktūrą ir paprastai derinamas su nefaktūriniais elementais. Frotažo technika galima naudotis ir norint dideliam lygiam plotui, pavyzdžiui, fonui, suteikti įdomų raštą. Ši technika teikia įvairių kūrybinių galimybių – trinant išgautą faktūrą galima perkelti į visiškai netikėtą kontekstą. Pavyzdžiui, faktūrinę lapo gyslelių raizginio kopiją peizažo piešinyje galima paversti medžiu. XX a. pradžioje vokiečių siurrealistas Maxas Ernstas, kūręs keistus, vaiduokliškus paveikslus, būtent taip naudojo frotažo techniką, dažnai ją derindamas su koliažu.

Frotažo technika galima sukurti įvairiausius efektus – jų pobūdis priklauso nuo popieriaus storio ir trynimui naudojamų priemonių. Galima improvizuoti mėginant naudoti stambiagrūdį švitrinį popierių, neobliuotą medžio paviršių, popierines servetėles ar savitą faktūrą turinčius audinius, pavyzdžiui, drobę. Šia technika galima naudotis ir norint gauti įdomius spalvinius efektus, pavyzdžiui, lengvai perbraukti ant šiurkštaus paviršiaus padėtą popierių mėlyna pastele, o paskui – geltona, taip sukuriant įdomų žalsvą atspalvį.

REIKMENYS

- Storo kartono lakštas, matmenys 76 x 51 cm
- Spalvoto vyniojimo popieriaus skiautės:
  - Tamsiai žalia
  - Šviesiai žalia
  - Tamsiai mėlyna
  - Geltona
  - Šviesiai oranžinė
  - Tamsiai oranžinė
  - Ruda
- Ananasas
- Apelsinas
- Citrina
- Tarka
- Skysti klijai

Natiurmortas su vaisiais

Ir turintiems daug kūrybinės patirties, ir nelabai įgudusiems dailininkams pravartu išmėginti naujas technikas ir priemones, plečiant saviraiškos galimybes. Šis efektingas natiurmortas sukurtas koliažo technika, komponuojant aliejinėmis pastelėmis atskirai nuspalvintas popieriaus skiautes. Siekiant parodyti vaisių paviršiaus faktūrą, naudotasi frotažo technika.

ALIEJINIŲ PASTELIŲ SPALVOS

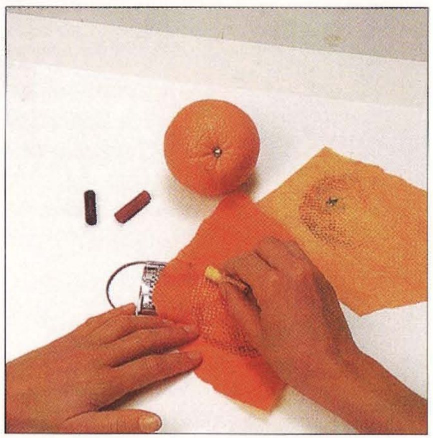
- Purpurinė
- Oranžinė
- Šviesiai žalia
- Tamsiai žalia
- Geltona
- Tamsiai ruda
- Raudonai ruda
- Alyvuogių žalia
- Tamsus akvamarinas

1 Darbą pradėkite nuo atskirų koliažo elementų, kuriamų frotažo technika. Prie ananaso tvirtai prispauskite tamsiai žalio vyniojimo popieriaus lapą ir pabraukykite jo paviršių purpurinės aliejinės pastelės šonu. Šviesokaitą kurkite oranžine, šviesiai ir tamsiai žalia – būdingomis ananaso žievės spalvomis. Tą pat pakartokite su tamsiai mėlynu vyniojimo popieriaus lapu, braukydami jo paviršių oranžine ir šviesiai žalia pastele.

2 Dabar paruoškite tris citrinų siluetus. Padėkite geltono vyniojimo popierius lapą ant tarkos ir geltonos pastelės šonu nupieškite natūralaus dydžio citrinos siluetą. Kai kurias vietas pašešėliuokite šviesiai žalia pastele. Padėkite šį popieriaus lapą į šalį.

3 Tokiu pat būdu paruoškite tris apelsinų siluetus. Oranžinį vyniojimo popierių pašešėliuokite šviesiais ir tamsiais štrichais. Tamsesnes vietas, kur yra šešėlis, štrichuokite tamsiai ruda pastele, blikams naudokite geltoną pastelę.

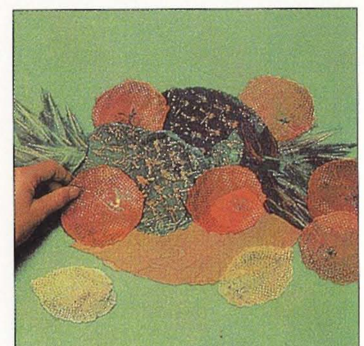
4 Nuraškykite vieną ilgą ir vieną trumpą ananaso lapą. Juos naudojant frotažo technika galima pavaizduoti visą ananaso lapų kuokštą. Ant lapo padėkite tamsiai mėlyno popieriaus lapą ir, švelniai braukydami ant augalo lapo padėtą popierių šviesiai žalia pastele, atkartokite lapo kontūrus. Naudodami abu skirtingo dydžio lapus ir po truputį pasukdami popierų nupieškite lapų kuokštą. Kad vaizdas nebūtų monotoniškas ir taptų tūriškas, naudokite daugiau spalvų – alyvuogių žalią, raudonai rudą ir tamsų akvamariną. Taip pat sukurkite kito ananaso lapų kuokštą.

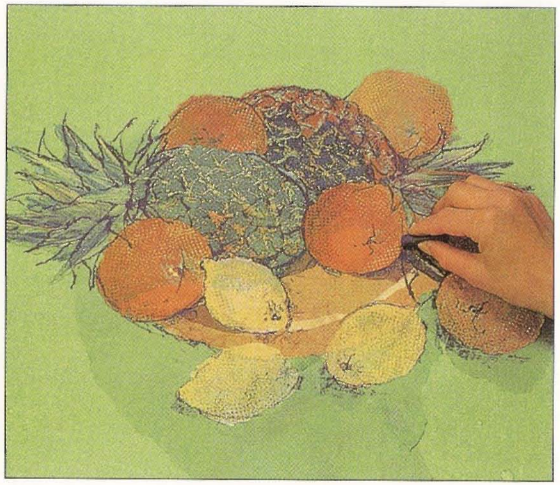
5 Sukūrę frotažinę vaisių tekstūrą, išplėškite vaisių siluetus, kad galėtumėte iš jų komponuoti koliažą. Jei iškirpsite siluetus žirklėmis, jie bus negyvi ir kieti. Kad kontūras būtų minkštas, pridėkite popieriaus lapą prie reikiamo vaisiaus, popierių aplink vaisiaus kontūrą sudrėkinkite ir atsargiai išplėškite siluetą.

6 Dabar jau galima komponuoti koliažinį paveikslą. Ant pagrindo užklijuokite pateptą klijais tokio pat dydžio šviesiai žalio vyniojimo popieriaus lapą. Išplėškite šviesiai oranžinio popieriaus skiautę – ji vaizduos medinę pjaustymo lentą. Išdėliokite vaisių siluetus, kai kuriuos iš dalies pridenkite kito vaisiaus atvaizdu. Kai kompozicija jums atrodys tinkama, priklijuokite vaisių siluetus pie kieto pagrindo.

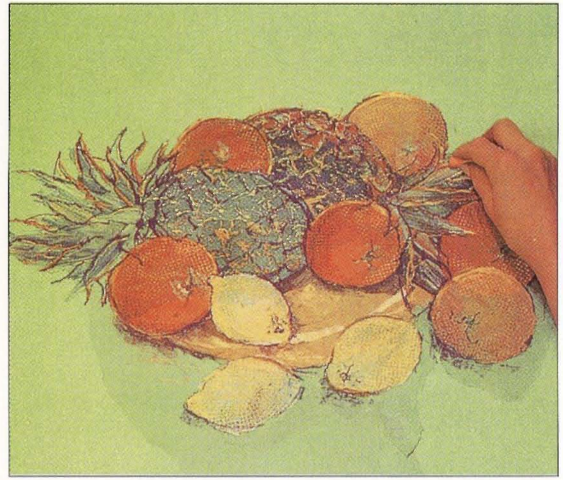

7 Šalia priklijuotų vaisių siluetų pridėkite šešėlius ir šviesos atspindžius: išplėštas rudo popieriaus juosteles po citrinomis ir geltonas – ant pjaustymo lentos. Visos kompozicinės grupės metamą šešėlį pavaizduokite tamsiai žalio popieriaus atplaišomis, priklijuotomis aplink vaisių krūvą. Šie šešėliai padės „pritvirtinti" vaisius prie šviesiai žalio stalo paviršiaus ir kartu paįvairins kompoziciją.

8 Purpurine aliejine pastele pertraukiamomis linijomis apvedžiokite vaisių kontūrus, toliau modeliuokite ir išryškinkite vaisių formas. Išskirkite kai kuriuos ananasų lapus, patamsinkite šešėlius po pat vaisiais.

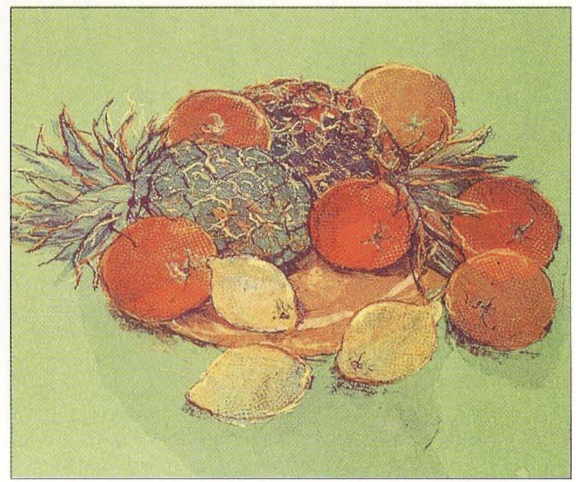

9 Oranžine pastele pavaizduokite šviesos atspindžius viršutinėje vaisių dalyje ir ananasų lapų pakraščiuose.

Geras patarimas

VYNIOJIMO POPIERIUS LENGVAI PLYŠTA, TAIGI TEPDAMI KLIJAIS TVIRTAI LAIKYKITE IŠKIRPTĄ SILUETĄ PRISPAUDĘ PRIE PAGRINDO, KLIJUS TEPKITE IŠ VIDURIO Į PAKRAŠČIUS.

10 Geltona pastele pavaizduokite gumbuotos ananasų žievės ir akytos apelsinų odelės blikus.

Akvarelė

1 UŽDUOTIS

2 UŽDUOTIS

3 UŽDUOTIS

4 UŽDUOTIS

5 UŽDUOTIS

6 UŽDUOTIS

7 UŽDUOTIS

8 UŽDUOTIS

9 UŽDUOTIS

10 UŽDUOTIS

11 UŽDUOTIS

Akvarelė

Akvarelė

Akvareliniai dažai – turbūt labiausiai paplitusi tapybos priemonė. Nepaprastas akvarelės potėpių subtilumas ir skaidrumas leidžia pagauti netvarius, greitai praeinančius gamtos reiškinius. Akvarelės takumas leidžia sukurti įspūdingus netikėtus efektus. Neįgudusį dailininką nenuspėjama akvarelės prigimtis iš pradžių gali gerokai trikdyti, bet reikia įveikti šią baimę – nedrąsiai atliktas akvarelės darbas atrodys negyvas, sausas ir iškankintas. Norint sėkmingai kurti paveikslus akvarele, pirmiausia reikia dirbti drąsiai, pasitikint savimi. Kai išmoksite atsipalaiduoti, nevaržyti savęs, pamatysite, kad patys akvareliniai dažai už jus nuveikia didelę dalį darbo. Dažnai patys įdomiausi ir nuostabiausi efektai sukuriami pusiau atsitiktinai. Akvarelė dailininką gali įerzinti ir nuvarginti, bet niekada negali atsibosti.

Medžiagos ir reikmenys

Vienas akvarelės privalumų – tai, kad norint kurti šia technika nereikia daug medžiagų. Užtenka nedidelio teptukų rinkinio, dažų, popieriaus, indo su vandeniu ir jau galima tapyti akvarelę.

DAŽAI

Akvareliniai dažai gaminami iš smulkiai sutrinto pigmento ir rišiklio – gumiarabiko, įmaišant drėkinamosios medžiagos – glicerino. Nuo kitų tapybos rūšių akvarelę skiria potėpių skaidrumas.

Dažų pasirinkimas

Akvareliniai dažai būna dvejopi – mokykliniai ir profesionalūs, skirti dailininkams. Mokyklinė akvarelė pigesnė, bet iš geresnės kokybės pigmentų dailininkams gaminami dažai leidžia pasiekti geresnių rezultatų. Akvarelės kainą galima nustatyti pagal pakuotėje nurodytą serijos numerį. Dažų kainos labai nevienodos. Pavyzdžiui, su neorganinės kilmės pigmentais pagaminti dažai kur kas brangesni nei iš organinių pigmentų gaminamos „žemės" spalvos.

Akvareliniai dažai gali būti skysti (tūbelėse) ir pusiau kieti (trinkelių pavidalo).

Tūbelės

Dažai, kurių pripildomos tūbelės, būna sodresnių spalvų, jais patogu greitai padengti didelį tapomo paviršiaus plotą. Geriau vienu metu išspausti nedaug spalvų, kad padauginus atskiesti vandeniu jos nesusilietų.

Dešinėje *Akvarelinių dažų tūbelių ir trinkelių rinkiniai. Galima pirkti atskirų spalvų dažus arba gatavai sudarytus komplektus.*

Trinkelės

Šie nedideli pusiau minkšti dažų kubeliai būna pardavinėjami ir po vieną, ir rinkiniais, sudėti į specialias dėžutes su skyreliais ir dangteliu, kurį galima naudoti kaip paletę. Trinkelės palyginti nebrangios, jas nesunku nešiotis ir tapyti lauke. Vis dėlto naudojantis kietomis akvarelėmis kiek sunkiau pakabinti reikiamą kiekį dažų didesniam potėpiui.

Guašas

Guašas yra matinė akvarelės atmaina. Jį gaminant pigmentai rišami gumiarabiku ir pridedama baltos kreidos. Išdžiūvus dažui lieka nepermatomas, matinis, „kalkinis" potėpis, visiškai kitoks nei subtilus, skaidrus akvarelės pėdsakas. Tačiau guašu tapoma labai panašiai kaip akvarele – dažus galima skiesti vandeniu ir naudotis tokiais pat teptukais.

TEPTUKAI

Dažniausia pradedančiųjų tapyti akvarele klaida – prisipirkti per smulkių teptukų. Jais galima kloti tik smulkius potėpius, taigi jų naudojimo galimybės yra ribotos. Vietoj kelių smulkių kur kas geriau nusipirkti kokybišką teptuką dideliu galu – juo galima pakabinti kur kas daugiau dažų tapant plačiais potėpiais, o suglosčius plaukelius galima tapyti ir smulkias detales.

Teptukų pasirinkimas

Akvarelei verta rinktis kiek įmanoma geresnius teptukus. Kuo geresnis teptukas, tuo gražesni jo potėpiai, be to, geras teptukas ilgiau laikosi. Taupyti teptukų sąskaita neverta – prasti teptukai neleidžia pasiekti norimo rezultato ir greitai nušiūra.

Sabalo plaukų teptukai akvarelei labiausiai tinka. Jie brangūs, bet malonumas jais tapyti vertas kainos, be to, tinkamai naudojami jie ilgai laikosi. Stangrūs, lankstūs, patvarūs sabalo plaukai savaime sugula sudarydami ploną smaigalį.

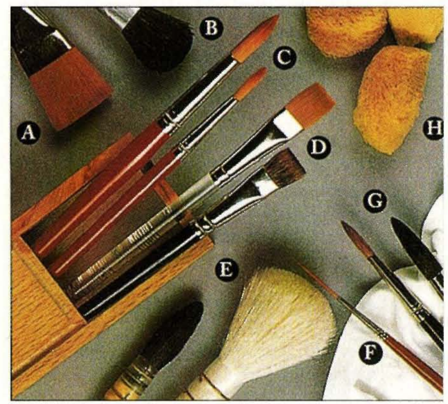
Karvės, voverės, ožkos plaukų teptukai – taip pat tinkamas, patvarus įrankis tapyti akvarele, ypač jei nereikalingas labai smailus galas.

Sintetinio pluošto teptukai – populiari sabalo plaukų teptukų alternatyva, nes kainuoja kur kas pigiau ir yra tokie pat stangrūs bei lankstūs. Tačiau jie visiškai ne taip kloja dažą arba būna tinkami gana trumpą laiką. Būna ir su sintetiniu pluoštu maišytų sabalo plaukų teptukų, kurie visai neblogai tepa dažus ir turi smailų galą.

Teptukų priežiūra

Rūpestingai prižiūrimi teptukai laikosi kur kas ilgiau. Niekada teptuku netrinkite tapomo paviršiaus, net dirbdami nepalikite jų vandenyje, nes taip gadinasi ir plaukeliai, ir kotai.

Apačioje *parodyti įvairiems tikslams tinkami ir patogūs nešioti akvarelės teptukai.* ***A*** *plokščias teptukas platiems potėpiams.* ***B*** *apvalus teptukas buku galu.* ***C*** *apvalūs sintetiniai teptukai.* ***D*** *plokšti sintetiniai teptukai.* ***E*** *šluotelės pavidalo teptukai.* ***F*** *smailus ilgaplaukis teptukas.* ***G*** *apvalūs sabalo plaukų teptukai.* ***H*** *akvarelės kempinėlės, naudojamos padengti dažais didelius plotus arba sugerti dažų perteklių.*

Kairėje *Pirkdami akvarelės teptukus atsiminkite, kad kokybė svarbiau nei kiekybė. Gerai prižiūrimas vienas kokybiškas sabalo plaukų teptukas laikysis ilgiau nei visa sauja pigių teptukų.*

Panaudotą teptuką visada gerai išplaukite tekančiu vandeniu, kad tarp plaukelių neliktų dažų. Nuplautam tepuko galui suteikite reikiamą formą lūpomis arba švelniai braukydami juo delną, kad smailiai sugultų plaukeliai. Laikykite teptukus sustatę plaukeliais į viršų ąsotėlyje ar padėję horizontaliai. Dėžutėje galima laikyti tik gerai išdžiūvusius teptukus, antraip jie gali supelyti. Sabalo plaukų teptukus itin mėgsta kandys, tad pasirūpinkite jas nubaidyti specialiais preparatais nuo kandžių.

Teptukų formos

Pagal formą skiriami du pagrindiniai tapyti akvarele naudojamų teptukų tipai – apvalūs ir plokšti (pastarieji kartais vadinami vienabrūkšniais).

Apvalių teptukų galas yra kulkos formos – jie yra smailėjantys. Prie popieriaus glaudžiant plačiąją teptuko galo dalį lieka platus dažų pėdsakas, o smailiu galu galima tapyti smulkias detales.

Plokščių teptukų galas yra plokščio stačiakampio pavidalo. Jie idealiai tinka norint plačiais potėpiais padengti didelį popieriaus paviršiaus plotą. Plokščio teptuko galo šonu galima išgauti švarias, aiškiai apibrėžtas linijas.

Smailūs ilgaplaukiai teptukai, kuriais galima pakabinti didelį kiekį dažų, pritaikyti brėžti plonas, ryškias linijas.

Šluotelės pavidalo teptukai skirti greitai padengti dažais didelius tapomo paviršiaus plotus. Vieni jų būna plokščios vėduoklės formos, kiti turi platų apvalų galą.

Teptukų dydžiai

Pagal galo dydį teptukai žymimi numeriais. Pačių ploniausių ir mažiausių numeris yra 0000, didžiausi, skirti platiems potėpiams, yra 24 numerio. Plokščių teptukų numeris žymi teptuko galo plotį milimetrais ar coliais. Teptukų dydžiai nėra žymimi pagal vieną nustatytą standartą, taigi vienos firmos gamintas 6 numerio teptukas nebūtinai yra toks pat kaip žymimas tuo pačiu numeriu kitų gamintojų.

POPIERIUS

Galima įsigyti įvairiausios faktūros, storio ir kokybės popieriaus. Kokios rūšies popierių pirkti, labai priklauso nuo individualaus jūsų meninio stiliaus ir materialinių galimybių. Pirmiausia įsigykite po vieną kitą atskirą įvairių rūšių popieriaus lapą, kad galėtumėte išsirinkti jums labiausiai tinkamą.

Akvarelės popierius būna rankų darbo arba mašininės gamybos – atpažinti jo kilmę labai paprasta iš kainos skirtumo. Paprastas piešimo popierius akvarelei netinka, jam stinga patvarumo ir faktūros.

Geriausios kokybės rankų darbo popierius gaminamas iš medvilnės skudurų, o ne iš medienos masės. Rankomis gamintą popierių lengviausia atpažinti iš netaisyklingų paviršiaus nelygumų ir neapipjaustytų pakraščių. Tokio popieriaus gamintojai popieriaus lakšto kampe savo produkciją žymi vandenženkliais. Specialiose formose gamintas popierius pagal kokybę yra antras po rankų darbo popieriaus ir labiau prieinamas pagal kainą. Mašininės gamybos popierius yra pigiausias, bet kai kurios jo rūšys turi visai neblogą faktūrą.

Popieriaus pasirinkimas

Akvarelės popieriaus galima nusipirkti ir atskirais lakštais, bet pigiau įsigyti visą albumą – jų lapai būna sujungti spirale ar suklijuoti iš visų keturių kraštų, taigi gatavai ištempti. Baigus tapyti akvarelę ir darbui visiškai nudžiūvus viršutinį lapą nuo bloknoto galima atskirti popieriaus pjaustymo peiliu.

Akvarelės popierius paprastai būna baltas ar beveik baltas, kad persišviesdamas pro akvarelės spalvas suteiktų joms lengvumo. Tačiau būna ir įvairių atspalvių popieriaus, dažniausiai naudojamo tapant tirštesniais dažais ar guašu.

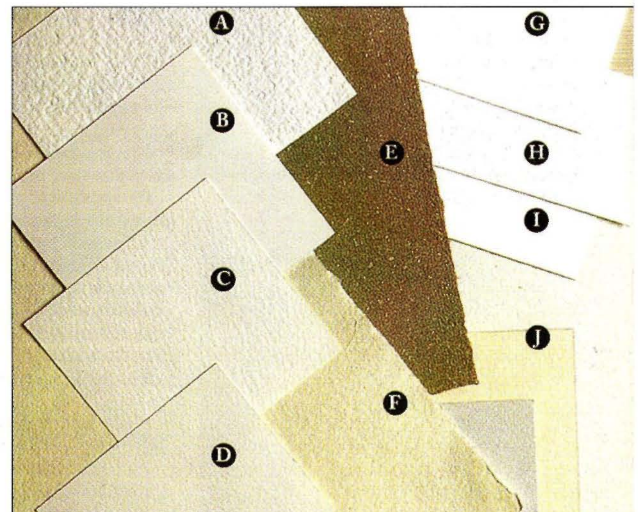
Popieriaus faktūra

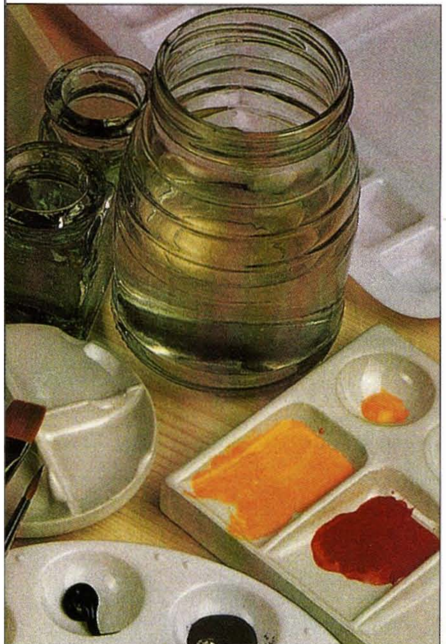
Popieriaus faktūra gali būti grublėta, „plaukuota". Pagal faktūros tipą skiriamos trys popieriaus rūšys.

Karštai presuotas popierius yra lygus, beveik be „plaukelių". Jis tinka smulkaus piešinio darbams, bet dailininkai dažniausiai būna nepatenkinti, kad akvarelės dažai juo pernelyg lengvai teka.

Šaltai presuotas popierius turi vidutinio šiurkštumo faktūrą ir tinka tiek ekspresyviems

Dešinėje *Išmėginkite įvairių rūšių akvarelės popierių, kad rastumėte sau labiausiai tinkamą.*
A *„Fabriano" grublėtasis.*
B *„Waterford" karštai presuotas.*
C *„Waterford" grublėtasis.*
D *„Waterford" šaltai presuotas.*
E *Rankų darbo popierius.*
F *„Wilcox" kreminis.*
G *„Bockingford" šaltai presuotas.*
H *Grublėtasis vatmanas.*
I *„Canson Montval" šaltai presuotas.*
J *Įvairių atspalvių (čia – pilko, kreminio ir kiaušinio trynio) „Bockingford".*

Kairėje *Tapant akvarelę reikia paletės su giliomis duobutėmis, kad dažus būtų galima gausiai skiesti vandeniu. Dažnai keiskite vandenį stiklinėje, kad spalvos būtų šviežios ir aiškios.*

platiems potėpiams, tiek smulkioms detalėms. Tarp pradedančiųjų tapyti akvarele tai populiariausia popieriaus rūšis.

Grublėtasis popierius turi šiurkščią, apčiuopiamą faktūrą, skaidančią brūkšnius bei plačius potėpius. Dažai susikaupia popieriaus paviršiaus duobutėse, palikdami baltus, nespalvotus taškelius, suteikiančius potėpiams spindesio.

Svoris

Paprastai popieriaus svoris žymimas pagal tai, kiek svarų sveria viena stopa (480 lapų) arba kiek gramų sveria vienas kvadratinis metras. Pavyzdžiui, ploniausio akvarelinio popieriaus stopa sveria 70 svarų (kvadratinis metras – 150 g), storesnio – 140 svarų (1 kv. m – 285 g). Storiausias ir kartu sunkiausias popierius sveria 300 svarų (1 kv. m – 640 g).

Kaip ištempti popierių

Plonesnį akvarelės popierių (kurio stopa sveria mažiau nei 140 svarų, arba kvadratinis metras – 285 gramų) prieš naudojant reikia ištempti, kad sudrėkintas jis nesiraukšlėtų, neišsigaubtų. Storesnio popieriaus paprastai nereikia tempti.

Norint ištempti popierių, jį reikia porą minučių pamerkti į šaltą vandenį (didesnius lapus merkite į praustuvą ar vonią, kad jie nesusilamdytų). Mirkant išbrinksta popieriaus pluoštas. Ištraukę lapą, laikydami už vieno kampo leiskite nutekėti vandens pertekliui ir padėkite ant medinės lentos. Viršutine plaštakų puse braukydami lapą nuo vidurio į pakraščius, išlyginkite visas oro pūsles.

Pritvirtinkite popierių prie pagrindo sudrėkintomis, 5 cm ilgesnėmis nei popieriaus kraštas klijuojamo rudo popieriaus juostelėmis. Palikite savaime išdžiūti. Džiūdamas popierius traukiasi ir išsitempia kaip būgno oda. Rudo popieriaus juosteles pašalinkite tik visiškai išdžiūvus nutapytai akvarelei. Gerai ištemptas popierius neišsigaubia net tapant skystais plačiais potėpiais.

PALETĖS

Akvarelės paletės būna įvairių formų ir dydžių, keraminės ar pagamintos iš emaliuoto metalo, plastiko. Jos būna tik baltos, kad būtų galima nesunkiai įžiūrėti tikrą dažų spalvą. Akvarelės paletės duobutėse galima skiesti dažus norimu vandens kiekiu.

Nuožulnios paletės Šios keraminės stačiakampio formos paletės būna suskirstytos į keletą atskirų griovelių ir duobučių, todėl dažai nesusilieja. Dėl tam tikro pasvirimo kampo dažai susitelkia viename įdubos kampe, todėl juos lengva pakabinti teptuku.

Keraminės lėkštelės, skirtos akvarelės dažams, būna padalytos į keturis skyrius. Kiekviename jų lėkštelės briauna turi patogią įdubą teptukui pasidėti. Jos tinka nesudėtingo kolorito darbams, taip pat jose galima laikyti maskuojamąjį skystį ir dažų skiediklius, kad jie būtų atskirai nuo dažų.

Lėkštelės su dangteliu yra tokios pat kaip prieš tai aprašytos, tik nėra padalytos į skyrius.

Padėklai Šios paletės paprastai gaminamos iš plastiko. Jos būna su giliomis įdubomis, kuriose galima gausiai skiesti dažus.

Improvizuotos paletės Paprasti balti puodeliai, dubenėliai, lėkštelės gali puikiausiai atstoti akvarelės paletę. Ypač tinka užkandžių lėkštės, nes jos turi po kelias įdubas.

DAŽŲ PRIEDAI

Tai įvairios drebučių, tyrės pavidalo medžiagos, kurias sumaišius su akvareliniais dažais galima pakeisti jų konsistenciją, tirštumą, o kartu ir vaizdą popieriuje. Saikingai vartojami dažų priedai leidžia išgauti įvairius efektus, kurie tapant vien akvareliniais dažais neįmanomi, ir kartu išsaugoti akvarelei būdingą skaidrumą.

Gumiarabikas yra balkšvos spalvos tirpalas, sustiprinantis akvarelės švytėjimą ir skaidrumą.

Karvės tulžies skystis naudojamas sustiprinti dažų takumą ir sukibimą su popieriaus paviršiumi.

Akvapastas yra skaidrūs drebučiai, sutirštinantys akvarelinius dažus ir leidžiantys sukurti pastozinių potėpių įspūdį.

KITI REIKMENYS

Be jau išvardytų medžiagų ir reikmenų, tapant akvarele dar reikia turėti aštriai nusmailintą pieštuką, minkomąjį trintuką, kuriuo galima nutrinti pieštuko linijas nepažeidžiant popieriaus paviršiaus, taip pat servetėlių, kuriomis galima pašalinti dažų perteklių ar sukurti blikus, natūralių medžiagų kempinėlių sugerti nereikalingą dažų sluoksnį ar patapšnoti dažais padengtą grublėtą popieriaus paviršių, vatos gumuliukų pašalinti dažų perteklių mažuose plotuose. Reikalingi ir didesni indai vandeniui, medinė piešimo lenta, klijuojama juosta popieriui prie lentos pritvirtinti. Pravartu turėti maskuojamojo skysčio – juo laikinai padengiami popieriaus plotai, kurių nenorima sutepti dažais.

Apačioje *Įvairūs priedai tapant akvarelę padeda sukurti neįprastus efektus ir faktūras.*

Maskuojamasis skystis

Alison Musker
***RIO DI SAN LORENCAS (detalė)* Norėdama perteikti nykstančią šio senovinio venecijietiško portalo didybę, dailininkė prieš tapydama akvarelę pabrūkšniavo popierių maskuojamojo skysčio ruoželiais. Šiuo skysčiu padengtose vietose dažai prie popieriaus neprikimba ir tarp jų švysčiojantys balto popieriaus ploteliai pavaizduotą dūlantį akmenį ir medį daro tiesiog apčiuopiamą.**

Kadangi akvarelės potėpiai yra skaidrūs, negalima kloti šviesių potėpių ant tamsių dažų sluoksnio. Reikia iš anksto numatyti, kurios vietos turi būti šviesios ar visiškai baltos, ir tapyti aplink jas. Nesunku numanyti, kad, pavyzdžiui, vaizduojant jūrą, beveik neįmanoma palikti mažyčių balto popieriaus lopelių, kurie turi vaizduoti šviesos atspindžius. Tapant plačiais, laisvais potėpiais palikti tokius lopelius būtų gana keblu. Gera išeitis – laikinai padengti baltus plotus maskuojamuoju skysčiu, kuris leidžia laisvai braukti teptuku visą popieriaus paviršių ir nesugadinti šviesokaitos efektų.

Maskuojamasis skystis yra klampus tirpalas, parduodamas supilstytas į buteliukus. Tas vietas, kurias esate numatę palikti baltas, tiesiog patepkite teptuku, pamirkytu šiame skystyje. Kai tik skysčio sluoksnis išdžiūva (tai trunka vos vieną kitą minutę), galima tapyti akvarelę nesibaiminant dažais užkliudyti šviesias vietas. Akvarelei visiškai nudžiūvus maskuojamojo skysčio sluoksnis lengvai nutrinamas pirštu ar švariu trintuku.

Įsidėmėkite, kad jokiu būdu negalima palikti neišplauto maskuojamuoju skysčiu suvilgyto teptuko, nes skysčiui išdžiūvus teptukas bus sugadintas. Panaudoję maskuojamąjį skystį tuoj pat išplaukite teptuką šiltu muilinu vandeniu, kad teptuko galas nesukietėtų ir jo plaukeliai neapsiveltų išdžiūvusiu lipniu skysčiu. Geriausia šiam reikalui naudoti seną nebereikalingą teptuką arba nusipirkti pigų sintetinį.

REIKMENYS

- Ištemptas 285 g šaltai presuoto akvarelės popieriaus lapas, 55,8 x 38,1 cm
- Du seni teptukai (mažas ir didelis) maskuojamajam skysčiui
- Nr. 12 apv. teptukas
- Nr. 3 apv. teptukas
- Mask. skystis
- HB pieštukas
- Liniuotė

Sniegas Keip Kode

Dažniausiai maskuojamojo skysčio prireikia tada, kai nuo dažų reikia apsaugoti smulkius, sudėtingų kontūrų popieriaus plotus. Bet šiuo skysčiu galima padengti ir didesnius popieriaus plotus, kuriuos reikia palikti baltus, pavyzdžiui, kaip šiame žiemos vaizdelyje, kur pro sniego maršką prasimuša žolės stagarėliai.

AKVARELINIŲ DAŽŲ SPALVOS

- Pranc. ultramarinas
- Kobalto mėlyna
- Payne'o pilka
- Geltona ochra
- Rudai raudonas alizarinas
- Gelsva umbra
- Sulos žalia

1 HB pieštuku apmeskite vaizdelio apybraižas. Jei reikia, pasinaudokite liniuote horizontalioms pastato linijoms brėžti. Į maskuojamąjį skystį pamirkę mažą teptuką „tapykite" langų rėmus. Priekiniame plane matomą sniego sluoksnį maskuojamuoju skysčiu pažymėkite plačiais, nelygiais įstrižais didesnio teptuko brūkšteléjimais. Tarp brūkšnių palikite neužteptus plyšelius. Tapant dažais tai bus žolė, kyšanti pro sniego apklotą. Palaukite maždaug 10 minučių, kol maskuojamasis skystis nudžius.

2 Dangų tapykite smarkiai vandeniu atskiesta kobalto mėlyna. 12 numerio teptuku klokite plačius įstrižus potėpius, palikdami nepaliestus popieriaus plotus. Debesų pakraščius suminkštinkite šlapiu teptuku. Ta pačia spalva, kaip ir dangų, 3 numerio teptuku tapykite langus.

Geras patarimas

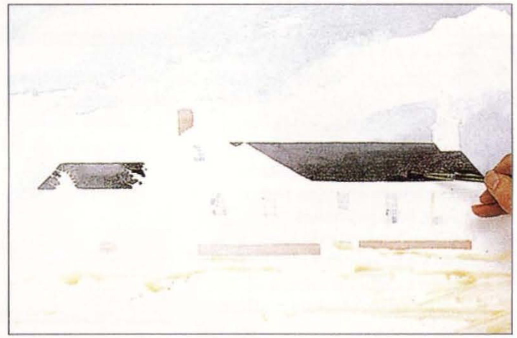
KAD NESUGADINTUMĖTE GERIAUSIŲ NAUJŲ AKVARELĖS TEPTUKŲ, MASKUOJAMĄJĮ SKYSTĮ TEPKITE SENAIS ARBA PIGIAIS SINTETINIAIS NAUJAIS TEPTUKAIS.

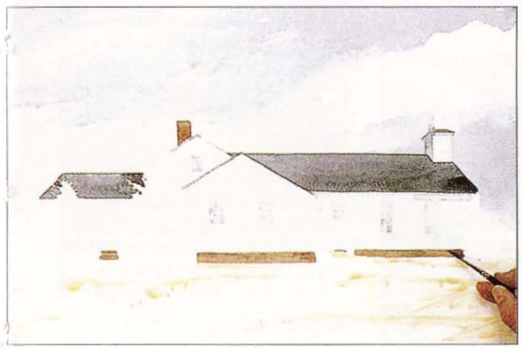

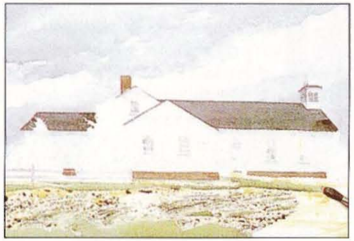
3 Visiškai atskiesta Payne'o pilka, kai kur pridėdami truputį geltonos ochros, kad būtų šiltesnis atspalvis, 3 numerio teptuku tapykite namo sienas ir ant stogo pastatytą varpinę.

4 Plytinį namo pamatą tapykite neryškiu rudai raudono alizarino ir geltonos ochros mišiniu. Ta pačia spalva tapykite kairėje esantį kaminą. Stogą padenkite atskiesta Payne'o pilka spalva.

5 Payne'o pilka apveskite namo stogo ir varpinės kontūrus. Šešėlius po pastoge ir palangėmis tapykite pilkai melsvu atspalviu, gautu sumaišius prancūzišką ultramariną ir tamsiai pilką. Rudai raudono alizarino ir geltonos ochros mišiniu pavaizduokite pamato ir kamino plytų mūro raštą, kai kurias vietas patamsindami gelsva umbra. Mūrą tapykite trumpais horizontaliais potėpiais, palikdami nedidelius plyšelius ir taip pavaizduodami plytų raštą.

6 Atskiesta Payne'o pilka subtiliais, glaudžiai gulančiais horizontaliais brūkšniais suteikite stogui tam tikrą faktūrą. Tvorą tapykite smarkiai atskiesta Payne'o pilka, sumaišyta su trupučiu gelsvos umbros, kad būtų šiltesnis atspalvis. Žolei pirmame plane paruoškite geltonos ochros, sulos atspalvio žalios ir gelsvos umbros mišinį. Plačiais potėpiais 12 numerio teptuku klokite šį mišinį virš ploto, padengto maskuojamuoju skysčiu. Dažai pro apsauginio skysčio sluoksnį neprasiskverbs ir popierius liks baltas. Palaukite, kol dažai visiškai išdžius.

7 Sulos žalia, gelsva umbra ir Payne'o pilka tapykite pirmame plane esančias egles ir krūmą – dažus maišykite skirtingais santykiais, kad išgautumėte įvairius žalios spalvos niuansus. Teptuko galiuku sukurkite smulkesnį šakelių ir lapijos piešinį. Įsižiūrėkite, kaip pro tvoros tarpus eglių šakos arčiau žemės atrodo tamsesnės. Tapydami toliau esančius medžius naudokite gelsvą umbrą ir sulos žalią. Palikite naują dažų sluoksnį nudžiūti.

8 Visiškai nudžiūvus dažams galima nutrinti maskuojamojo skysčio sluoksnį. Skysčiu padengtas vietas smarkiai patrinkite švariais, neriebaluotais pirštais, kol dengiamasis sluoksnis visiškai nusitrins ir liks tik baltas popieriaus paviršius. Dabar jau galima matyti, kaip žali dažai užpildo plyšius baltame plote, kuris buvo padengtas skysčiu pirmame darbo etape. Taip sukuriamas pro tirpstančio sniego sluoksnį prasimušančios žalumos įspūdis.

9 Tokiu pat kaip stogo atspalviu, tik pridėdami truputį kobalto mėlynos ir kur kas labiau atskiesdami vandeniu, pavaizduokite tamsius langų atspindžius. Teptuko galiuku galutinai išryškinkite pamato plytų mūro piešinį tokio pat atspalvio, tik tamsesniu dažų mišiniu. Leiskite dažams visiškai nudžiūti, po to HB pieštuku išryškinkite kai kurias sienų plokštumų linijas.

Geras patarimas

JEI TEPDAMI MASKUOJAMĄJĮ SKYSTĮ SUKLYDOTE, PALAUKITE, KOL JIS NUDŽIUS, PO TO PIRŠTAIS AR MINKOMUOJU TRINTUKU NUTRINKITE NEPATINKANČIAS VIETAS IR DIRBKITE IŠ NAUJO.

10 Baigdami darbą tamsiu sulos atspalvio žalios, gelsvos umbros ir Payne'o pilkos mišiniu paskutiniais 3 numerio teptuko potėpiais užbaikite modeliuoti eglių šakas ir krūmo lapiją, kai kur palikdami šviesesnės žalios spalvos plotus.

Nuo šviesių iki tamsių spalvų

Trevor Chamberlain
PAPLŪDIMYS. PASILINKSMINIMAS PAVĖSYJE
Ši šviesos žaismo kupina impresija sukurta drėgną popieriaus paviršių kai kur padengus plonu, perregimu dažų sluoksniu ir toliau palikus jį neliestą. Pro spalvą prasimuša baltas popieriaus paviršius, jai suteikiantis nuostabaus švytėjimo.

Dirbant su tiršta, matine medžiaga, tokia kaip aliejiniai dažai, šviesius ir tamsius plotus galima sukurti bet kuriame darbo etape. Tačiau akvarelės spalvų skaidrumas leidžia kloti tik tamsius tonus ant šviesių, o ne atvirkščiai. Jei darbo pradžioje popieriaus paviršių padengsite per tamsiais atspalviais, šią klaidą bus gana sunku ištaisyti. Akvarele geriausia pradėti tapyti nuo šviesiausių tonų ir laipsniškai pereiti prie sodresnių, tamsesnių, o vietas, kuriose turi būti blikai, palikti išvis neužtapytas.

Klojant vieną po kito skirtingų spalvų sluoksnius sukuriami kur kas įvairesni perėjimai ir atspalvių sąskambiai nei dengiant popieriaus paviršių vientisu, plokščiu sluoksniu. Pro kiekvieną sluoksnį vis kitaip prasimuša, regis, iš vidaus sklindanti šviesa.

Džiovinimas

Tapant šia technika reikia šiek tiek kantrybės, nes prieš klojant naują dažų sluoksnį reikia palaukti, kol nudžius ankstesnis, – priešingu atveju spalvos paprasčiausiai susilies, dings jų aiškumas. Kad dažai greičiau nudžiūtų, galima pasinaudoti plaukų džiovintuvu, bet geriau taip nedžiovinti visiškai šlapio paviršiaus, nes oro srovė gali nupūsti dažus į šalis ir sugriauti visą kruopštų darbą.

Išmėginkite spalvas

Per tirštai nutepta akvarelė netenka šviežumo ir subtilumo. Dažų spalvą visada išmėginkite ant popieriaus skiautės ir tik tada greitu teptuko brūkštelėjimu klokite ant tapomo paviršiaus, stengdamiesi nesulieti apatinio sluoksnio. Keli drąsių potėpių sluoksniai atrodo kur kas geriau nei dėl nuolatinio perdirbinėjimo supurvintos spalvos.

Palikite baltų plotų

Pereinant nuo šviesių prie tamsesnių spalvų, nuo pat pradžių reikia nuspręsti, kuriose vietose bus šviesiausi plotai, ir palikti juos neliestus per visą darbo procesą. Vandenyje sudrėkintu teptuku galima pašalinti nereikalingą dažų sluoksnį, bet visiško popieriaus baltumo taip nepavyks atkurti, nes į popieriaus pluoštą vis tiek įsigeria šiek tiek pigmento ir lieka kad ir neryški dėmė. Visai pravartu pieštuku neryškiai pažymėti blikų formas ir vėliau palikti jas neužtapytas. Nedidelius, sudėtingų formų blikus, kuriuos keblu išsaugoti neužkliudžius dažais, prieš dirbant reikėtų užtepti maskuojamojo skysčio sluoksniu.

Shirley Trevena
BALTOS LELIJOS IR RAUSVOS ROŽĖS
Tamsių atspalvių fone lelijos tiesiog stulbina tyru baltumu. Bet geriau įsižiūrėjus matyti, kad jų žiedlapiai iš tikro nėra balti, o nutapyti labai plonais šiltais ir šaltais pilkais potėpiais. Balto popieriaus palikta tik blikams.

Juodos vynuogės, balti nėriniai

Kuriant akvarelę klasikiniu būdu, pradedama nuo šviesiausių tonų ir baigiama tamsiausiais. Atlikdami šią užduotį išmoksite vienas ant kito klojamais skaidriais potėpiais sukurti apčiuopiamų trijų matavimų formų įspūdį.

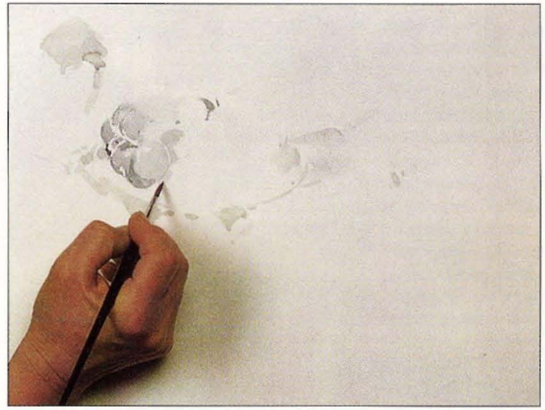
REIKMENYS

- ✓ 285 g šaltai presuoto akvarelės popieriaus lakštas, matmenys 43,2 x 34,3 cm
- ✓ Nr. 3 apv. teptukas
- ✓ Nr. 5 apv. teptukas

AKVARELINIŲ DAŽŲ SPALVOS

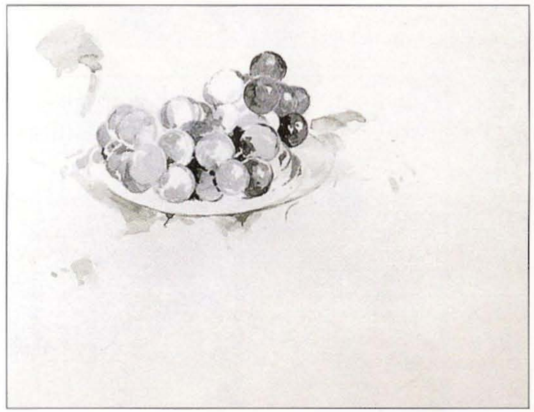
- Gelsva siena
- Berlyno mėlyna
- Alizarino t. raudona
- Sulos žalia
- Ceruleumas
- Pranc. ultramarinas
- Kadmio citrininė
- Kadmio geltona
- Viridinė
- Gelsva umbra

1 Paėmę 3 numerio teptuką, skystu gelsvos sienos ir prancūziško ultramarino mišiniu nužymėkite lėkštės ir pagrindinių baltos staltiesės klosčių padėtį kompozicijoje. Sumaišius ultramariną, Berlyno mėlyną, alizarino tamsiai raudoną ir truputį sulos atspalvio žalios gautu pilkai purpuriniu tonu pradėkite tapyti vynuoges, blikams palikdami neužtapyto popieriaus. Tamsius tonus kurkite sluoksniais, šen ten pridėkite ceruleumo. Pridėję daugiau Berlyno mėlynos ir alizarino tamsiai raudonos, patamsinkite tarp vynuogių krintančius šešėlius.

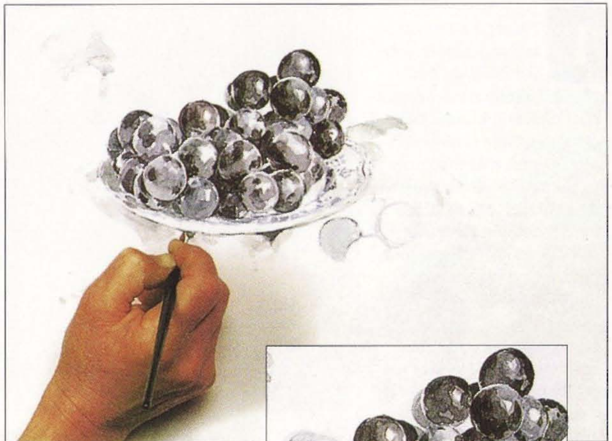
Geras patarimas

JEI TAPYDAMI SUKLYDOTE, ANT NEPATINKANČIO POTĖPIO UŽPILKITE VANDENS IR NUSAUSINKITE SERVETĖLĖS GNIUŽULU AR ŠVARIU TEPTUKU.

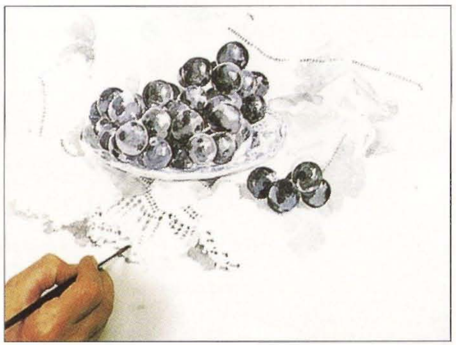
2 To paties atspalvio šviesesniais ir tamsesniais potėpiais toliau modeliuokite apvalias vynuogių formas. Metodiškai laikykitės principo pirmiau kloti šviesius sluoksnius, paskui – vis tamsesnius, atidžiai žiūrėkite, kad neužtapytumėte ryškiausių blikų. Paryškinkite lėkštės kontūrus ir plonais Berlyno mėlynos, ultramarino ir gelsvos sienos mišinio potėpiais bei vienu kitu lengvučiu alizarino tamsiai raudonos prisilietimu pagilinkite lėkštės metamą šešėlį. Vandeniu suvilgytu teptuku suminkštinkite šešėlio kontūrus.

3 Toliau tirštinkite tamsius vynuogių tonus – pilkai purpurinį atspalvį kur ne kur pagilinkite trupučiu gelsvos sienos. Nuo šviesių tonų pereinant prie tamsių sukuriamas nepaprastas įspūdis – šios vynuogės atrodo tokios sultingos, kad norisi jų paragauti. Dabar ceruleumu pavaizduokite lėkštės kraštą puošiantį piešinį, paryškinkite briauną anksčiau paruoštu pilkai mėlynu atspalviu. Tokiu pat blankiu atspalviu kaip ir pirmame darbo etape pradėkite tapyti ant staltiesės nukritusių uogų grupę. Dešiniau pateiktoje detalėje matyti, kaip dailininkas mažais lenktais potėpiais ant sauso popieriaus modeliuoja vynuogių formas. Klojant vis tamsesnius tonus maži neužtapyto popieriaus taškeliai virsta ryškiais, blizgančiais šviesos atspindžiais.

4 Naudodami tokį pat spalvų mišinį ir palikdami neužtapytas vietas toliau modeliuokite pirmame plane esančias vynuoges. Paruoškite labai atskiestą gelsvos sienos, ultramarino bei trupučio umbros mišinį ir 5 numerio teptuku paryškinkite staltiesės klostes. Šešėliais nužymėkite nėriniuoto jos pakraščio apybraižas. Tuo pačiu, tik tamsesniu atspalviu 3 numerio teptuku pažymėkite nėrinių kiaurymes.

5 Maišydami kadmio citrininę ir kadmio geltoną nutapykite vėdryną, palikdami smulkutes neužtapyto popieriaus properšas, kad galėtumėte perteikti žiedlapių blizgesį. Sulos žalia, alizarino tamsiai raudona ir vienu kitu viridinės žalios brūkštelėjimu 5 numerio teptuku nutapykite vėdryno lapelius ir stiebelį. Šviesiu sulos atspalvio žalios, ceruleumo ir kadmio geltonos mišiniu plačiais netvarkingais potėpiais tapykite pagrindą.

6 Vėl paimkite 3 numerio teptuką ir mažajai vynuogių kekei suteikite tamsiausius mėlynai purpurinius tonus – sumaišykite Berlyno mėlyną, gelsvą sieną, ceruleumą ir gelsvą umbrą. Vynuogių kotelius pieškite tokiu pat, tik tamsesniu žaliu tonu kaip vėdryno stiebelį. Grįžkite prie nėrinių, sutelkite dėmesį į pirmame plane esančią nerto apvado dalį. Nėrinių kiaurymes tapykite įvairaus dydžio ir tono, stengdamiesi pavaizduoti audinio klostes ir pro skylutes krintančius švelnius šešėlius.

7 Baigdami Berlyno mėlynos ir gelsvos sienos mišiniu bei lengvučiais alizarino tamsiai raudonos potėpiais patamsinkite šešėlius ties nėrinių pakraščiais. Tokiu pat, tik kur kas blankesniu atspalviu paryškinkite staltiesės klosčių metamus šešėlius.

Tapymas šlapiame paviršiuje

Trevor Chamberlain
PRIEŠ BALETO PAMOKĄ
Šiame žaviame etiude švelniais, tirpstančiais atspalviais tobulai pagautas plonyčio, perregimo baleto sijonėlių audinio lengvumas.

Tapymas šlapiame paviršiuje – viena nuostabiausių ir išraiškingiausių akvarelės technikų. Tepant spalvas ant šlapio ar drėgno paviršiaus, jos švelniai susilieja ir nudžiūvusios atrodo minkštos ir lengvos kaip rūkas. Itin efektingai atrodo šia technika sukurti dangaus, vandens vaizdai – švelniais tonų perėjimais pagaunama kas akimirką besimainanti šviesa.

Vaizdavimo objektai

Efektingiausiai atrodo šlapiame paviršiuje nutapyti daug erdvės užimantys švelnaus kolorito objektai, pavyzdžiui, debesys, virš laukų tvyranti migla. Šiems objektams būdingos subtilios toninės gradacijos, padedančios atskleisti nepastovią, kintamą natūralios šviesos prigimtį. Šlapiame paviršiuje tapant trapius, rafinuotus ar migloto silueto objektus, tokius kaip gėlės, vaisiai ar padūmavusios tolumos, sukuriami natūralūs spalvų perėjimai ir išvengiama kieto kontūro.

Pasiruošimas

Šiai technikai labiausiai tinka grublėtas storas (ne mažiau kaip 410 g) popierius. Jis atlaiko didelį vandens kiekį ir tapant nesiraukšlėja.

Plonesnį popierių reikia smarkiai ištempti ir gerai pritvirtinti prie lentos. Popierių sudrėkinkite dideliu teptuku arba švelnia kempinėle. Servetėle sugerkite vandens perteklių – popierius turi būti tolygiai drėgnas, jo paviršiuje neturi telkšoti balutės.

Lentą pastatykite šiek tiek nuožulniai, kad spalvos galėtų po truputį tekėti popieriumi. Nepakėlus lentos dažai pradeda slinkti atgal ir atsiranda nereikalingų dėmių.

Tapymo metodas

Tapyti šlapiame paviršiuje reikia pasikliaujant savimi – galimybės ką nors pakeisti dirbant šia tehnika yra gana ribotos. Labiausiai tinka dideli teptukai – jais galima pakabinti daugiau dažo ir padengti spalva didesnį plotą. Patikėkite būsimąjį rezultatą teptukui, dirbkite greitai ir lengvai, leisdami spalvoms savaime lietis ir maišytis popieriaus paviršiuje. Dažniausiai pasitaikanti klaida tapant šlapiame paviršiuje – per daug atskiedžiami dažai. Dėl to darbas atrodo prėskas ir bejėgis. Kadangi popierius pats prisigėręs drėgmės, galima tapyti gana tirštais potėpiais – popieriuje jie suminkštės, bet liks sodrūs.

Nepamažinkite paruošti reikalingų dažų mišinių – labai apmaudu pasibaigus mišiniui pusiaukelėje mesti darbą ir pulti maišyti papildomą kiekį.

Michael Chaplin
ITALIJOS ALPĖS
Šio peizažo autorius taip pat gerai perpratęs tapymo šlapiame paviršiuje techniką. Energingais akvarelės potėpiais vaizduojama kalnuose tvyranti migla ir merkiantis lietus.

Gėlės mėlynoje vazoje

Šiame žaviame natiurmorte labiau vaizduojamas gėlių puokštės sukeltas įspūdis nei pačios gėlės. Greitai, intuityviai ant šlapio popieriaus tepamos spalvos įsilieja viena į kitą ir sudaro švelnius dūminius atspalvius. Ši tapybos technika tuo ir nuostabi, kad rezultatas būna netikėtas ir nepaprastai įspūdingas.

REIKMENYS

- ✔ Ištemptas 285 g šaltai presuoto akvarelės popieriaus lakštas, matmenys 44,4 x 55,8 cm
- ✔ Nr. 16 apv. teptukas
- ✔ Nr. 5 apv. teptukas
- ✔ Šiaudelis
- ✔ Valgomoji druska

AKVARELINIŲ DAŽŲ SPALVOS

- Indigas
- Prancūziškas ultramarinas
- Alizarino t. raudona
- Winsoro mėlyna
- Winsoro žalia
- Hookerio tamsiai žalia
- Kadmio geltona
- Permanentinė balta

1 Nedideliu kampu pakelkite piešimo lentos kraštą, švariame vandenyje mirkydami 16 numerio teptuką sudrėkinkite visą popieriaus lapą. Tuo pačiu teptuku greitais judesiais klokite pagrindines gėlių puokštės spalvines dėmes. Mėlynai purpuriniams žiedams naudokite indigą, tamsiai purpurinius tapykite alizarino tamsiai raudona, sumaišyta su trupučiu indigo, o rausvas gėlių galvutes – labiau atskiesta alizarino tamsiai raudona. Fonui sumaišykite prancūzišką ultramariną ir indigą, lapus tapykite Hookerio žalios ir indigo mišiniu. Drėgname paviršiuje spalvos liejasi ir maišosi, palikdamos šviesius tarpus, kuriuose bus vaizduojamos baltos gėlės.

Geras patarimas

TAPANT ŠLAPIAME PAVIRŠIUJE SVARBU ILGAI NEGAIŠTI, DIRBTI GREITAI, TAIGI PALETĖJE SU GILIOMIS DUOBUTĖMIS PARUOŠKITE PAKANKAMAI DAŽŲ MIŠINIŲ, KAD NEREIKĖTŲ ATSITRAUKTI NUO DARBO IR SKUBIAI MAIŠYTI PAPILDOMĄ DAŽŲ KIEKĮ.

2 Dirbkite visame lapo plote, greitais potėpiais papildykite koloritą ultramarino, alizarino ir indigo atspalviais, palikdami properšas baltiems gėlių žiedams. Negaiškite – popierius neturi išdžiūti, kad spalvos galėtų laisvai sklisti jo paviršiuje. Nesistenkite realistiškai atvaizduoti to, ką matote, duokite laisvę intuicijai ir vaizduotei. Teptuko galiuku išryškinkite numanomas žiedlapių ir žalių lapų formas. Atskiestu prancūzišku ultramarinu apmeskite vazos apybraižas.

3 Priekinėje puokštės dalyje pridėkite tamsių tonų, įvairiai derindami indigą, Winsoro mėlyną ir ultramariną. Winsoro mėlynos ir indigo mišiniu patamsinkite foną aplink vazą. Tamsesniu to paties atspalvio mišiniu pažymėkite ant stalo krintantį vazos šešėlį. Akvarelės detalėje parodyta vykusi profesinė gudrybė. Ant potėpių užberkite truputį druskos ir palikite džiūti maždaug 10 minučių. Druska sugeria dažus ir ten, kur buvo paberti jos kristalai, tarsi žvaigždžių spiečius lieka balti taškeliai, primenantys smulkius baltų gėlių žiedelius ir suteikiantys potėpiams subtilią faktūrą.

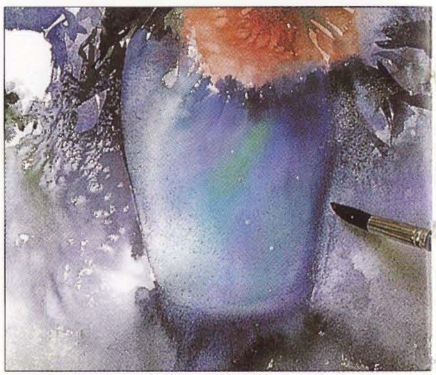

4 Šlapiu teptuku pebraukite didelį rausvą žiedą, sukurkite toninį kontrastą pridėdami alizarino tamsiai raudonos ir truputį indigo. Teptuko galiuku modeliuokite žiedlapius, užbarstę truputį druskos sukurkite minkštų kontūrų blikus. Palikite druską džiūti, tamsesniems žiedams ir lapams pridėkite alizarino ir indigo mišinio, paryškindami kontrastus.

5 Sumaišę Winsoro mėlyną ir Winsoro žalią, vazai suteikite sodrų akvamarino atspalvį. Tegu spalvos, liedamosi į silueto pakraščius, savaime išblanksta, susimaišo tarpusavyje ir įgyja akvamarino atspalvį – taip išryškės apvali vazos forma. Laisvais ultramarino ir indigo potėpiais ant stalo krintančiam šešėliui suteikite daugiau sodrumo.

6 Laisvais Winsoro žalios, Winsoro mėlynos ir indigo mišinio potėpiais kairėje gėlių puokštės pusėje tapykite žalius lapus. Taškuodami tame pačiame spalvų mišinyje padažytu piršto galu, pavaizduokite gėlių kuokelių viršūnes, o kokteiliniu šiaudeliu – sudžiūvusius stiebelius (žr. detalę). Kuokelių kotelius „nutapykite" pūsdami dažų lašus pro šiaudelį – riedėdamas lašas palieka plonytę liniją.

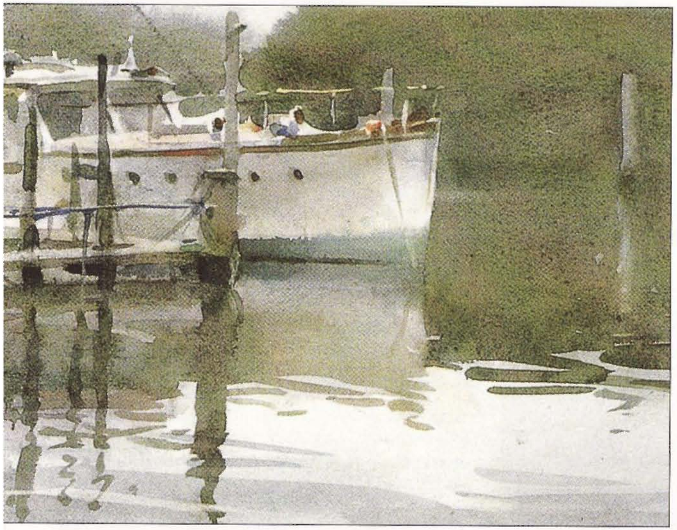

7 Paėmę 5 numerio teptuką nutapykite tamsius priekyje esančių žiedų viduriukus. Trupučiu balto guašo pavaizduokite smulkutes baltas saulutes, esančias dešiniau, viršutinėje puokštės dalyje, paryškinkite priekyje kairiau esančių baltų žiedų formas. Kadmio geltona nuspalvinkite saulučių viduriukus.

8 Keletu aiškių potėpių dar labiau „priartinkite" priekyje esančius gėlių žiedus. Teptuko galiuką padažę į alizarino ir indigo mišinį, taškuodami pavaizduokite didžiųjų saulučių kuokelius ir jų viršūnes. Baigdami šviesiu indigo tonu pažymėkite lapų gysleles.

Vandens vaizdavimas

Trevor Chamberlain
TEMZĖS ATSPINDŽIAI
Norint pagauti atspindžių žaismą lygiame, ramiame vandens paviršiuje, reikia saugoti spalvų gaivumą ir skaidrumą, tapyti lengvais potėpiais.

Ežerai, upės, tvenkiniai – patrauklūs, bet nelengvai pagaunami vaizdavimo objektai. Jų pavidalas be perstojo kinta: vandens paviršius raibuliuoja, sūkuriuoja, kartu keičiasi spalvos, atspindžių ryškumas ir forma. Dar nespėjus teptuku paliesti popieriaus, vanduo pradeda banguoti visiškai kitaip, nei ką tik matėte. Tai gerokai trikdo ir neretai baigiasi tuo, kad akvarelėje būna per daug detalių, o nutapytas vandens paviršius greičiau primena raštuotą kilimą.

Didžiausia paslaptis, kurią būtina perprasti tapant vandenį, – tai, kad reikia užfiksuoti tik bendrą šviesos ir šešėlių žaismo vaizdą ir vengti nereikalingų detalių. Paprastai pavaizduotas vandens paviršius atrodo „šlapesnis". Čia kaip niekur kitur galioja ne kartą girdėtas posakis „mažiau – tai daugiau". Norint nutapyti lygų kaip stiklas vandens paviršių reikia beveik neįtikėtinai mažai pastangų – plačiu teptuku keletą kartų netvarkingai brūkštelėjus per šlapią popierių galima sukurti stulbinančią iliuziją.

Tapymo metodas

Dėl unikalaus savo skaidrumo ir spalvų gaivumo akvarelė yra ideali priemonė vaizduoti vandenį. Plačiais, lygiais potėpiais galima puikiausiai atkurti ramų ežero ar upės paviršių, o lūžtančiais, sausais brūkšniais baltame popieriaus paviršiuje perteikti tolumoje vėjo šiaušiamas bangas.

Smulkius vandens atspindžius padeda perteikti maskuojamasis skystis – juo pažymėjus reikiamus plotus galima laisvai kloti įvairių atspalvių potėpius.

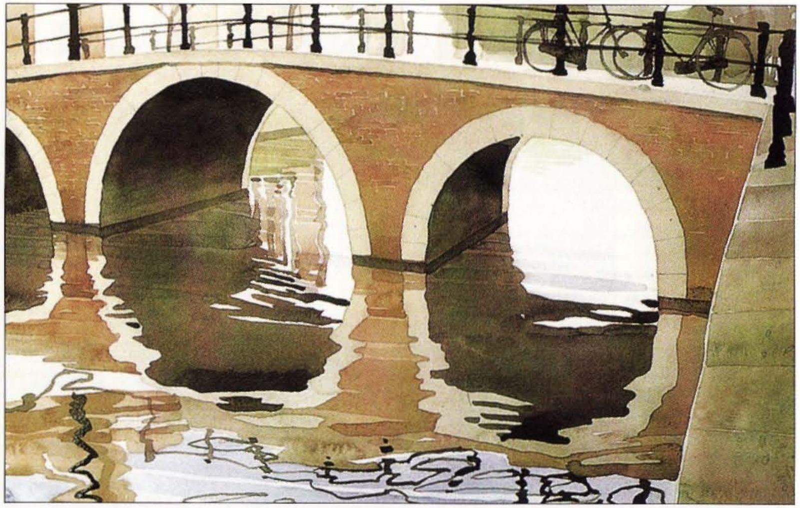
Pamėginkite tepti spalvas tiesiai ant sudrėkinto popieriaus ir leisti joms laisvai maišytis – taip sukursite virš ežero kylančios miglos įspūdį. Raibulius ir atspindžius galima perteikti kaligrafiškais, lakoniškais brūkšniais ir vingiais. Paties teptuko judesys turi perteikti vandens bangavimą.

Atspindžiai

Jei prisiminsite, kad atspindžiai taip pat paklūsta perspektyvos dėsniams, bus lengviau juos įtikinamai pavaizduoti. Pavyzdžiui, nesunku pastebėti, kad nuo šviesaus objekto atsimušanti šviesa atrodo truputį tamsesnė nei pats objektas, ir atvirkščiai. Vandens paviršiui statmenų objektų atspindžiai yra tokio pat ilgio kaip ir pats objektas, bet į žiūrovą pasvirusio objekto atspindys atrodo ilgesnis nei objekto, palinkusio į priešingą pusę. Banguojančiame vandens paviršiuje atspindys lūžta ir atrodo ilgesnis nei atsispindintis objektas. Lūžtantys atspindžiai savo ruožtu taip pat paklūsta perspektyvos dėsniams – iš didesnio atstumo jie atrodo mažesni, lygesni ir tankesni.

Dennis Gilbert
VAITO SALA
Saulės apšviestas vandens paviršius šioje akvarelėje sumaniai pavaizduotas slystančiais teptuko brūkštelėjimais, paliekant neužtapytus mažus balto popieriaus plotelius.

Amsterdamo kanalas

Šiame Olandijos kraštovaizdžiui būdingame fragmente nuo jūros dvelkiantis brizas palengva judina vandens paviršių ir raibuliuojančios bangelės iškraipo atspindžius, paversdamos juos nuostabiais, fantastiškais pavidalais. Vandenyje mirguliuojantys atspindžiai pavaizduoti laisvomis kaligrafiškomis linijomis ir vingiais.

REIKMENYS

- 285 g šaltai presuoto akvarelės popieriaus lakštas, matmenys 55,8 x 38,1 cm
- Nr. 10 apv. teptukas
- Nr. 8 apv. teptukas
- Nr. 3 apv. teptukas
- HB pieštukas

AKVARELINIŲ DAŽŲ SPALVOS

- Neapolio geltona
- Kobalto mėlyna
- Geltona ochra
- Gelsva umbra
- Rudai raud. alizarinas
- Sulos žalia
- Payne'o pilka

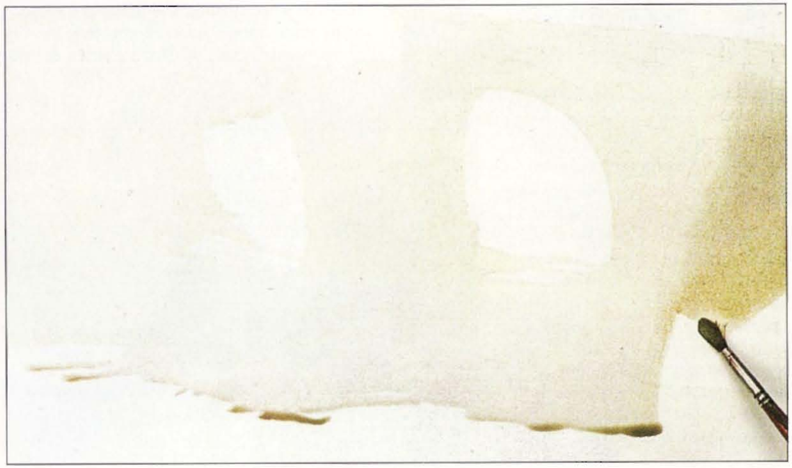
1 HB pieštuku lengvomis linijomis eskiziškai nužymėkite pagrindinius kompozicijos elmentus. Blankiu Neapolio geltonos skiediniu 10 numerio apvaliu teptuku padenkite visą popieriaus paviršių, išskyrus tą lapo dalį, kurioje bus vaizduojamas vanduo. Vandens plotą padenkite lygiai tokiu pat blankiu kobalto mėlynu atspalviu. Palaukite, kol nudžius.

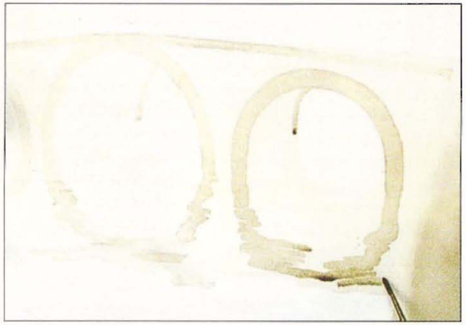
Geras patarimas

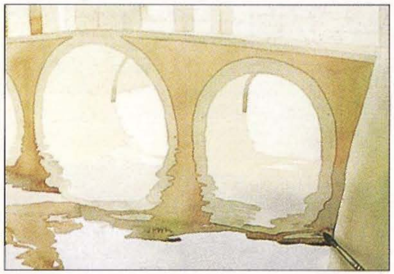
ĮSIDĖMĖKITE, KAD NENUDŽIŪVUSI SPALVA ATRODO GEROKAI RYŠKESNĖ. JEI NAUDOSITE PER MAŽAI PIGMENTO, AKVARELĖS KOLORITAS BUS PRĖSKAS.

2 Geltonos ochros ir gelsvos umbros mišiniu tapykite šviesiausio tono akmeninio tilto elementus ir jų atspindžius vandenyje. Ta pačia spalva nutapykite pačiame krašte iš dešinės matomą akmeninę tilto iškyšą. Palaukite, kol nudžius.

3 Paėmę 8 numerio teptuką, šiek tiek tamsesniu gelsvos umbros ir geltonos ochros mišiniu detaliau tapykite šviesaus viršutinio tilto apvado elementus. Po to pavaizduokite arkų apvadų elementus, banguojančiais potėpiais perteikite mirgančius atspindžius. Palaukite, kol nudžius.

4 Sumaišykite rudai raudoną alizariną bei gelsvą umbrą ir, sukūrę šiltą rausvai rudą atspalvį, tapykite tilto plytų mūrą ir jo atspindžius vandenyje. Kaip ir pirma, vingiuojančiais lengvais brūkšniais pavaizduokite, kaip raibuliuojančiame paviršiuje lūžta atspindžiai. Tais pačiais atspalviais, kuriais tapėte šviesius apvadus ir plytų mūrą, apmeskite kai kurias fone pro tilto turėklus matomų medžių ir pastatų detales.

5 Apvaliu 3 numerio teptuku šviesiai žaliu sulos atspalviu tapykite pro kairiąją arką matomą žole apaugusio kranto kraštą. Jo atspindžius vandenyje tapykite sulos žalia, gelsva umbra ir rudai raudonu alizarinu. Tamsius šešėlius arkų viduje tapykite rudai raudono alizarino ir Payne'o pilkos mišiniu. Pratęskite šešėlius į vandens gelmę, paskui atskirais potėpiais pavaizduokite lūžtančius atspindžius, kaip parodyta iliustracijoje.

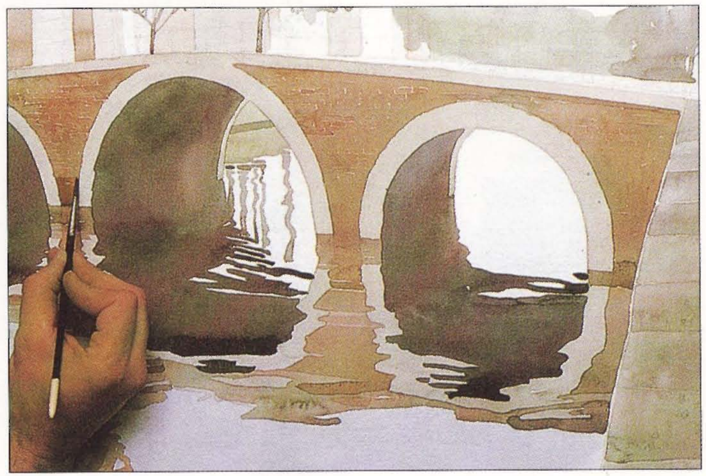
6 Neryškiu sulos žalios ir trupučio gelsvos umbros mišiniu tapykite fone matomų medžių lapiją, o gelsva umbra – kamienus ir šakas. Jų spalvos turi būti kuo blankesnės, kad medžiai neišsoktų į pirmą planą ir neatrodytų pasodinti tiesiai ant tilto, užuot augę anapus jo. Po to gelsvos umbros ir geltonos ochros mišiniu tapykite dešinėje matomas akmenines atsikišusios tilto dalies plokštes. Atkreipkite dėmesį, kad labiau nutolusios plokštės yra šaltesnių ir šviesesnių atspalvių.

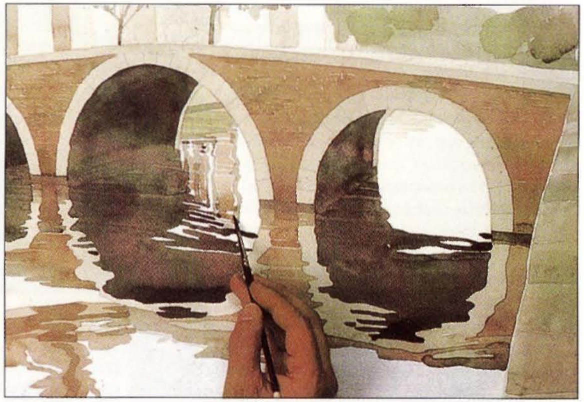
Geras patarimas

PRIEŠ TAPYDAMI NAUJĄ POTĖPIŲ SLUOKSNĮ, PALAUKITE, KOL NUDŽIUS ANKSTESNIS. JEI BANDYSITE UŽTAPYTI NEPAVYKUSIUS POTĖPIUS, GALI ATSIRASTI NEREIKALINGŲ RUOŽŲ, NUTEKĖJIMŲ, KURIE SUGRIAUS VANDENS RAMUMO, SKAIDRUMO ĮSPŪDĮ.

7 Tuo pačiu kaip 4 etape, tik sodresniu atspalviu detaliau pavaizduokite tilto plytų mūro raštą. Klokite dažus trumpais horizontaliais potėpiais, tarp jų palikdami siauručius plyšelius. Tuo pačiu spalvų mišiniu patamsinkite tilto atspindžius vandenyje. Palaukite, kol nudžius.

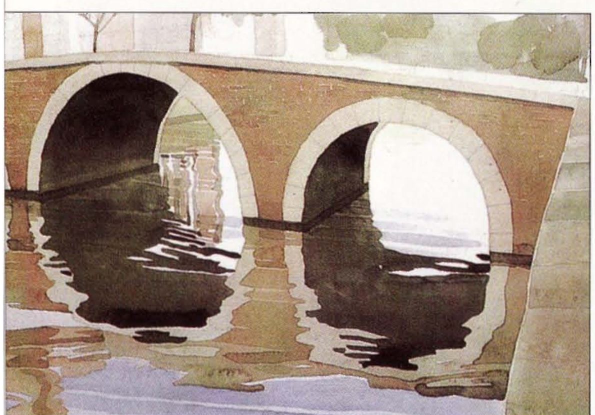

8 Pieštuko linijomis pažymėkite arkų apvadų plokščių sandūras. Įvairaus intensyvumo sulos žalios ir gelsvos umbros atspalviais modeliuokite fone matomų medžių formas. Grįžkite prie tamsių arkų skliautų šešėlių, naudodami tą patį spalvų mišinį kaip 5 darbo etape, tik patamsinkite pridėdami daugiau Payne'o pilkos. Rudai raudonu alizarinu ir gelsva umbra baikite tapyti atspindžius anapus kairiosios arkos.

Geras patarimas

TAPYDAMI AKVARELE BŪTINAI TURĖKITE PO RANKA DU INDUS SU VANDENIU – VIENAME LAIKYKITE ŠVARŲ VANDENĮ IR JĮ NAUDOKITE, KAI NORITE TEPTUKU SUDRĖKINTI TAPOMĄ PAVIRŠIŲ, KITAME PLAUKITE TEPTUKUS.

9 Rudai raudono alizarino ir gelsvos umbros mišiniu tapykite viršutinio tilto apvado metamą šešėlį. Po to tamsesniu rudai raudono alizarino ir Payne'o pilkos mišiniu apveskite prie pat vandens esančius arkų atramų apvadus. Tamsesnius melsvo vandens raibulius tapykite šiek tiek sodresnio tono nei spalvinis pagrindas kobalto mėlyna – taip sukursite dangaus atspindžių įspūdį.

10 Tamsiu rudai juodu atspalviu, gautu sumaišius Payne'o pilką su gelsva umbra, teptuko galiuku tapykite lengvas tilto turėklų linijas. Kitos tilto pusės turėklus ir pastatytus dviračius tapykite labiau atskiestu, pilkesniu atspalviu.

11 Baikite darbą pavaizduodami dviračių ir turėklų atspindžius. Naudokite tą patį spalvų mišinį kaip 10 etape, tik suteikite jam kiek šiltesnį atspalvį pridėdami truputį rudai raudono alizarino. Raibuliuojančio vandens iškraipytus atspindžius perteikite plaukiančiais kaligrafiškais brūkšniais, vingiuodami juos greitais ir tvirtais judesiais.

Gumiarabiko naudojimas

Sarah Donaldson
SODO VARTELIAI
Šiame greitai apmestame akvarelės etiude gumiarabikas dažams suteikia faktūriškumo ir sodrumo, išryškina drąsius teptuko judesius.

Gumiarabikas gaminamas iš tropikų akacijų lipų ir ištisus amžius buvo naudojamas kaip akvarelinių dažų rišiklis. Jo galima įsigyti išpilstyto į buteliukus ir naudoti kaip tapymo priemonę. Paletėje įmaišius šio skysčio į dažus, akvarelė įgyja faktūrą, spalvos tampa ryškesnės.

Kadangi dažai su papildoma gumiarabiko priemaiša džiūsta lėčiau, padidėja akvarelės raiškos galimybės – galima daugiau laiko skirti potėpių faktūrai, sukurti įvairesnius efektus.

Su gumiarabiku sumaišyti dažai tampa tirpūs net nudžiūvę, nes gumiarabikas suriša pigmentą ir neleidžia jam susigerti į popierių. Tai gali duoti naudos, pavyzdžiui, norint tam tikrame plote pašalinti spalvos sluoksnį ir sukurti blikus. Mažą gumiarabiko lašelį galima įvarvinti į paletės duobutę su dažų skiediniu arba truputį daugiau – į indą su švariu vandeniu. Nepadauginkite, nes dažai pavirs į drebučius ir taps per daug slidūs.

Atogrąžų vaisiai

Šiame natiurmorte peršviečiami potėpiai klojami vienas ant kito, norint sukurti daiktiškas, apčiuopiamas vaisių formas. Gumiarabiko ir karvės tulžies priemaiša vaizdui tarsi suteikia dar vieną matavimą ir leidžia sukurti įdomesnę faktūrą bei tonus.

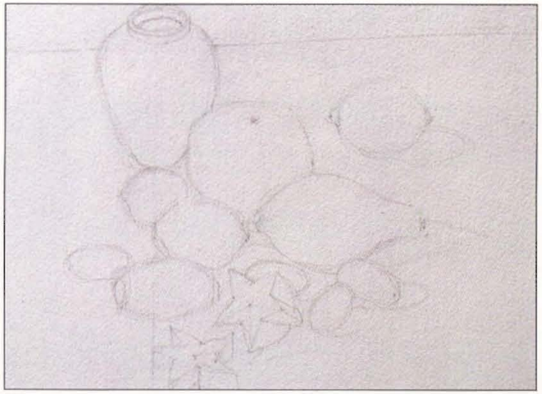
REIKMENYS

- ✓ 285 g grublėto akvarelės popieriaus lakštas, matmenys 30,5 x 22,8 cm
- ✓ Karvės tulžis
- ✓ Gumiarabikas
- ✓ Vidut. dydžio rytietiškas teptukas
- ✓ Nr. 4 apv. teptukas
- ✓ HB pieštukas

AKVARELINIŲ DAŽŲ SPALVOS

- Kobalto mėlyna
- Berlyno mėlyna
- Aureolino geltona
- Rožinė raudė
- Kiniška balta

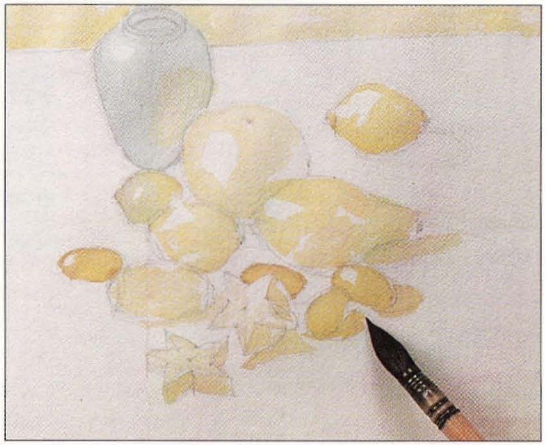

1 HB pieštuku apmeskite pagrindines kompozicijos linijas, šiame etape vengdami detalizuoti piešinį. Atkreipkite dėmesį į vaisių dydį, jų proporcijas, stenkitės gerai įkomponuoti vaizduojamą grupę į lapą. Šiuo atveju dailininkas pasirinko rakursą iš viršaus – vazos kaklelis vos kyšo virš stalo krašto.

Geras patarimas

RYTIETIŠKI TEPTUKAI LABAI TINKA TAPYTI AKVARELE, NES JAIS GALIMA PAKABINTI DIDELĮ KIEKĮ DAŽŲ, KAI REIKIA KLOTI PLATESNIUS POTĖPIUS, O SMAILIU GALIUKU PATOGU VAIZDUOTI SMULKESNES DETALES.

2 Vidutinio dydžio rytietišku teptuku padenkite foną neryškiais aureolino geltonos potėpiais. Tos pačios spalvos dėme pavaizduokite greipfruto atspindį blizgančios vazos šone. Po to paspalvinkite vaisius, palikdami balto popieriaus plotelius šviesos atspindžiams. Tapydami kinkanus pridėkite truputį rožinės raudės, kad jie įgytų neryškų oranžinį atspalvį. Melsvai žalsvus vazos tonus galima išgauti sumaišius gausiai atskiestą Berlyno mėlyną ir kobalto mėlyną. Bliko vietoje palikite nedidelį balto popieriaus plotelį.

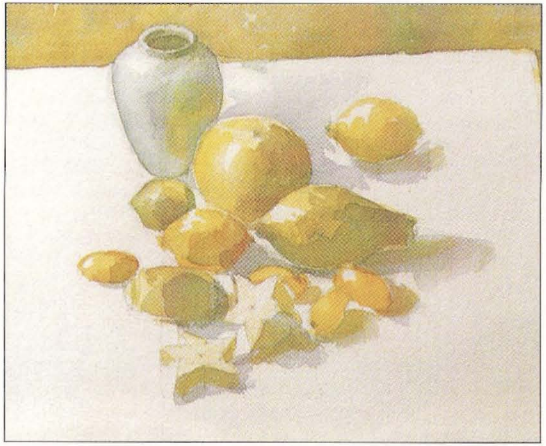
3 Nudžiūvus pirmiesiems potėpiams, tamsesniais tonais pradėkite modeliuoti apvalias vazos ir vaisių formas. Plonais kobalto mėlynos ir aureolino geltonos mišinio potėpiais suteikite žalsvą atspalvį greipfrutui, citrinoms, laimo vaisiui, žvaigždę primenantiems karambolinės averojos griežiniams ir opuncijai – šią spalvą daugiausia klokite šešėlyje esančiose vietose. Ta pačia spalva lengvai brūkštelkite foną, po to tapykite vaisių metamus šešėlius.

Geras patarimas

KARVĖS TULŽIS – TAIP PAT NAUDINGAS AKVARELĖS DAŽŲ PRIEDAS. TAI BALKŠVAS SKYSTIS, PADIDINANTIS DAŽŲ TAKUMĄ. ŠIĄ MEDŽIAGĄ, KAIP IR GUMIARABIKĄ, VARTOKITE SAIKINGAI.

4 Vaisiams suteikite daugiau šiltų tonų – tapykite įvairiais aureolino geltonos ir rožinės raudės mišiniais, pridėdami truputį kobalto mėlynos. Klodami potėpį ant potėpio modeliuokite tūrines formas. Trupučiu karvės tulžies perbraukite foną, po to brūkštelkite šiltus vaisių tonus, kad jie pereitų vienas į kitą. Taip tarp antro ir priekinio plano sukuriamas ryšys ir vaizdas įgyja vienovės. 4 numerio apvaliu teptuku kobalto mėlyna ir Berlyno mėlyna pagilinkite vaisių metamus šešėlius.

5

Ant spalvinio pagrindo laipsniškai klokite vis sodresnius potėpius, sutelkite dėmesį į tamsesnius tonus. Suteikite jiems daugiau įvairovės, stenkitės sukurti įspūdį, lyg tapomas objektas šviestų iš vidaus. Atkreipkite dėmesį, kaip tapomi objektai atspindi vienas kito spalvas: pavyzdžiui, vazos paviršiuje atsispindi greipfruto tonai, kai kurie šešėliai turi subtilų gelsvą atspalvį.

6

Sutelkite dėmesį į šešėlius, vieną ant kito klodami peregimus spalvų sluoksnius. Į tamsesnių tonų dažus teptuku įmaišykite gumiarabiko. Nuo jo piešinys taps labiau apčiuopiamas, ryškesniais potėpiais galėsite modeliuoti formas ir faktūras. Gumiarabikas tamsesniems tonams taip pat suteikia sodrumo ir švytėjimo, padeda išvengti purvinos spalvų maišalynės. Palaukite, kol nudžius, po to pilko atspalvio mišiniu perteikite gumbuoto opuncijos paviršiaus faktūrą.

7

Peršviečiamais sluoksniais klodami kobalto mėlyną ir Berlyno mėlyną bei pridėdami aureolino geltonos žalsviems tonams išgauti, tamsiais ir pusiau tamsiais tonais modeliuokite apvalias vazos formas. Pridėkite truputį rožinės raudės, tapydami smulkias detales įmaišykite daugiau gumiarabiko, kad dažai geriau paklustų rankai. Pasinaudokite šia priemone siauruose tarpuose tarp vienas kitą dengiančių vaisių tirštindami tamsius šešėlius.

Geras patarimas

KAD SUSTIPRINTUMĖTE GILUMOS ĮSPŪDĮ, PRIEKYJE ESANČIUS OBJEKTUS VIZUALIAI PRIARTINKITE TAPYDAMI JUOS TRUPUTĮ SODRESNIAIS TONAIS NEGU TOLIAU IŠDĖLIOTUS DAIKTUS.

8

Baigdami darbą trupučiu kiniškos baltos pabrėžkite vietas, kur atsispindi šviesa. Šiame darbo etape baltais potėpiais galima pataisyti jums nepatinkančias vietas. Atsitraukę nuo darbo pasitikrinkite, ar įtikinamai sukurta perspektyva, ar antrame plane esantys objektai atrodo labiau nutolę nei esantys priekyje. Norėdami labiau priartinti pirmame plane esančius objektus, suteikite jiems papildomų šiltų atspalvių.

Papildomosios spalvos

Jane Camp
VASAROS DIENA
Papildomųjų spalvų deriniai nebūtinai turi būti rėksmingi ir šaižūs. Šioje lyriškoje scenoje papildomųjų mėlynai violetinių ir geltonų spalvų deriniai sukuria virpančios saulės šviesos įspūdį – šios spalvos prigesinamos kiniška balta ir sukuriama rami harmonija.

Bet kurios dvi spalvos, esančios viena priešais kitą spalvų skritulyje (žr. gretimą puslapį), vadinamos papildomosiomis (komplementinėmis). Pavyzdžiui, mėlyna yra oranžinės papildomoji spalva, geltona – violetinės. Būdamos greta tokios spalvos viena kitai daro stiprų poveikį, viena kitą smarkiai suintensyvina. Jei dideliame žaliame plote yra raudona dėmelė, abi spalvos atrodo gerokai ryškesnės. Taip pat ir mėlyną labai pagyvina oranžinės kaimynystė. Vizualinė papildomųjų spalvų sąveika akivaizdi, taigi panaudojant ją dailės kūriniuose galima smarkiai sustiprinti jų keliamą įspūdį.

Papildomųjų spalvų kontrasto poveikį galima paaiškinti žmogaus akies sandara. Spalvoms jautrūs akies receptoriai – kolbelės reaguoja į spalvą automatiškai „ieškodamos" jos papildomosios spalvos.

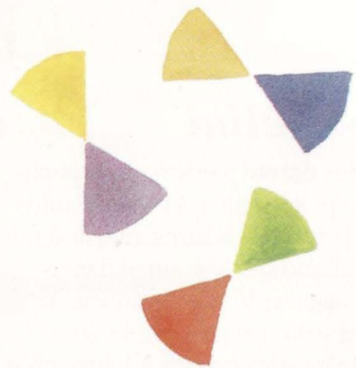
Tuo galite įsitikinti atlikę paprastą bandymą. Maždaug 20 sekundžių įdėmiai žiūrėkite į ryškiai raudoną dėmę, po to nukreipkite žvilgsnį į baltą popieriaus lapą ir jame pamatysite žalią ką tik matytos raudonos dėmės atšvaitą. Ir atvirkščiai – ilgiau pažiūrėję į žalią dėmę, baltame lape pamatysite raudoną. Kiekviena spalva turi savo papildomąją spalvą, kurią galima nustatyti ką tik minėtu būdu.

Teorija ir praktika

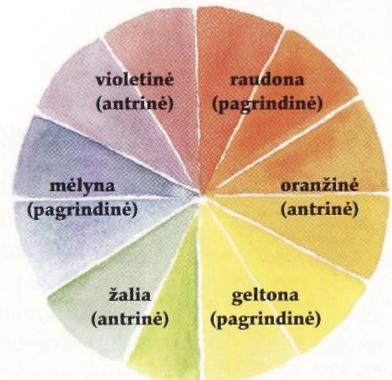
Kontrastingų papildomųjų spalvų sąveiką galima panaudoti dailėje, norint kūriniui suteikti aštresnį prieskonį. Pavyzdžiui, raudoni ar raudonai rudi brūkštelėjimai pagyvina medžių lapijos vaizdą. Greta esančios papildomosios spalvos traukia akį ir gali tapti strategiškai svarbiausiu, pagrindiniu kompozicijos tašku. Norint išgauti švytinčius šešėlius, reikia jiems suteikti šešėlį metančio daikto papildomosios spalvos niuansą, pavyzdžiui, apelsino šešėliui – melsvą atspalvį, raudono obuolio – žalsvą.

Neutralios spalvos

Ne priešpriešinant, o atvirkščiai – sumaišant papildomąsias spalvas, jos viena kitą neutralizuoja. Tokio maišymo rezultatas – įvairūs pilki atspalviai, kur kas subtilesni ir įdomesni nei juodos ir baltos mišinys. Šie neutralūs pilki atspalviai puikiai atsveria ryškias, intensyvias spalvas. Neutralios spalvos yra ramios, joms būdinga prigimtinė harmonija.

Priešais viena kitą spalvų skritulyje esančios spalvos vadinamos papildomosiomis (komplementinėmis). Priešprieša labai sustiprina abiejų spalvų intensyvumą.

Spalvų išdėstymas spalvų skritulyje dailininkui padeda perprasti įvairių spalvų tarpusavio ryšius ir jų poveikį viena kitai.

REIKMENYS

- 285 g šaltai presuoto akvarelės popieriaus lakštas, matmenys 35,6 x 25,4 cm
- Nr. 4 apv. teptukas
- Nr. 8 apv. teptukas
- Smulkiagrūdžio švitrinio popieriaus skiautė

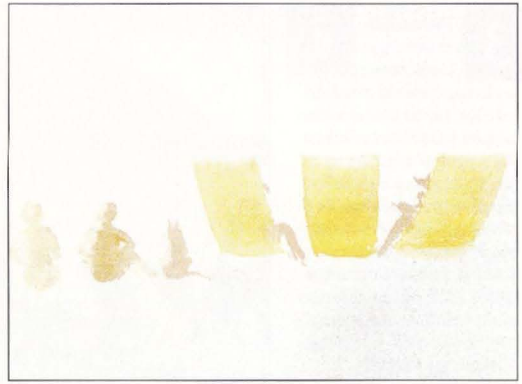
Vakaro šešėliai

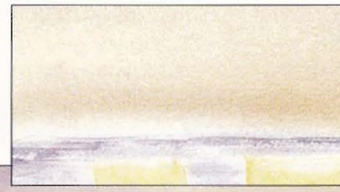
Mūsų akys šešėlius dažnai pagauna kaip papildomąją apšviesto ploto spalvą. Akvarelės autorius panaudojo šį efektą, šešėliams, nutįsusiems geltoname paplūdimio smėlyje, suteikdamas melsvai violetinį atspalvį. Visoje akvarelėje dominuoja violetinės ir geltonos priešpriešа, suteikianti vaizdui nepaprastos šviesos ir harmonijos.

AKVARELINIŲ DAŽŲ SPALVOS

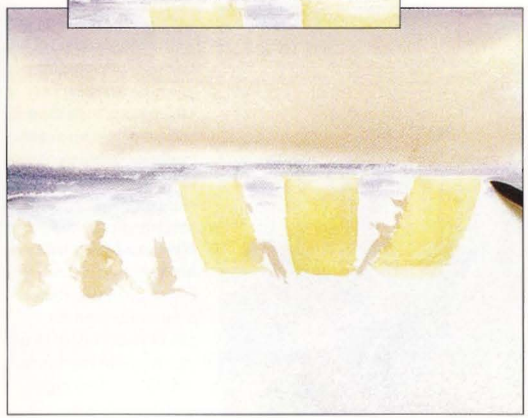
- Neapolio geltona
- Kadmio raudona
- Alizarino t. raudona
- Kadmio geltona
- Citrininė geltona
- Gelsva siena
- Pranc. ultramarinas

1 Naudodami 8 numerio teptuką smarkiai atskiesta citrinine geltona apmeskite šezlongų formas. Iš atskiestos citrininės geltonos ir alizarino tamsiai raudonos padarytu neryškiu kūno spalvos mišiniu pažymėkite ant smėlio sėdinčių žmonių ir šalia tupinčio šuns siluetus, brūkštelkite šezlonguose sėdinčių žmonių figūrų fragmentus. Palaukite, kol nudžius, tada įvairiais kūno spalvos niuansais kurdami šviesokaitą modeliuokite figūras.

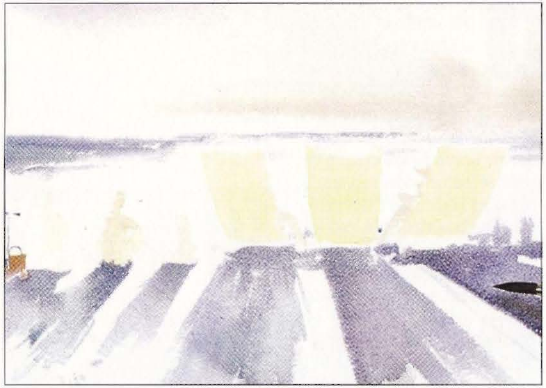

2 Įvairių atspalvių potėpiais tapykite vakarėjantį dangų. Pirmiausia truputį pakelkite vieną piešimo lentos kraštą ir sudrėkinkite dangaus plotą. 8 numerio teptuku gausiai pakabinę dažų, padenkite dangaus plotą smarkiai atskiesta kadmio geltona. Kol šis plotas neišdžiūvęs, viršuje netoli popieriaus krašto nuveskite prancūziško ultramarino juostą, o prie horizonto – alizarino tamsiai raudoną ruožą. Spalvos švelniai susilies, sukurdamos blausių vakaro žarų įspūdį (žr. detalę). Prancūzišku ultramarinu, sumaišytu su trupučiu alizarino tamsiai raudonos, tapykite jūrą. Pirmame plane prigesinkite spalvą labiau atskiesdami dažus vandeniu. Tapant įvairiaspalviais potėpiais reikia šiek tiek įgūdžių, kad viena spalva tolygiai pereitų į kitą. Svarbiausia – gerai įmirkyti dažuose teptuką ir dirbti sparčiai, tvirta ranka.

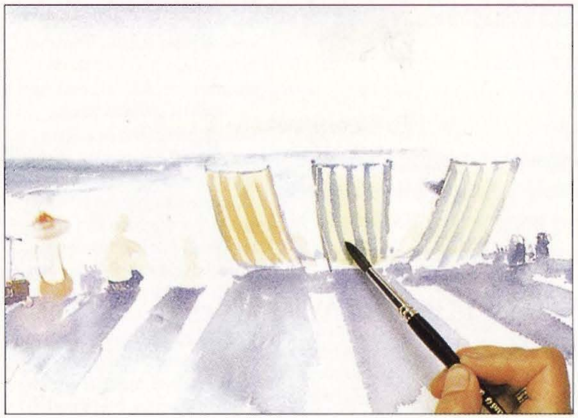

3 Prancūzišku ultramarinu tapykite nutįsusius ilgus šezlongų, žmonių ir šuns šešėlius, vienu kitu alizarino tamsiai raudonos brūkštelėjimu suteikdami jiems šiltesnį atspalvį. Šešėlius tapykite skirtingais tonais – toliau nuo juos metančių objektų šešėliai blanksta, šviesėja. Paėmę 4 numerio teptuką tamsesniu alizarino ir ultramarino tonu kairėje paveikslo pusėje eskiziškai nužymėkite kibirėlius ir kastuvėlį bei jų šešėlius.

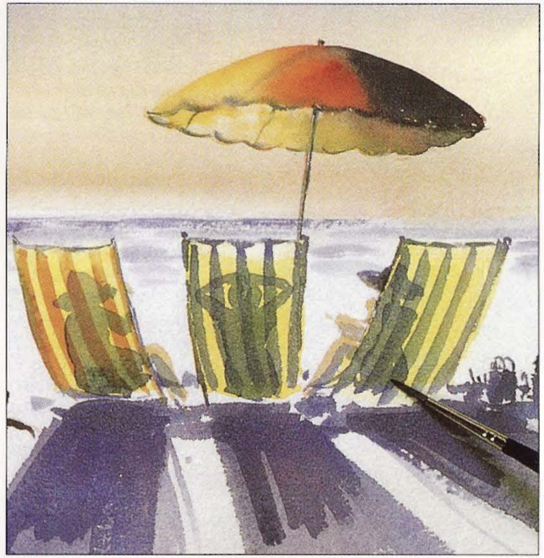

Geras patarimas

PRISIMINKITE, KAD PEIZAŽE PER DAUG DETALIAI PAVAIZDUOTOS FIGŪROS ATRODO SUSTINGUSIOS, TARTUM MEDINĖS. STENKITĖS DAUG NEGAIŠDAMI PAPRASTAIS ŠTRICHAIS PAGAUTI TIK PAGRINDINIUS JŲ BRUOŽUS BEI JUDESIUS.

4 Aprenkite figūras: vyrą – ultramarino spalvos šortais, moterį – atskiestos kadmio raudonos spalvos maudymosi kostiumėliu, uždėkite jai skrybėlę. Tegu truputis raudonos patenka į šešėlį, kad būtų sukurtas atsispindinčios šviesos įspūdis. Paėmę 8 numerio teptuką, tomis pačiomis spalvomis tapykite raudonus ir mėlynus šezlongų audeklo dryžius.

5 Vėl paimkite 4 numerio teptuką ir kadmio geltona, kadmio raudona bei ultramarinu tapykite margaspalvį paplūdimio skėtį, o trijų minėtų spalvų mišiniu – karpytą jo kraštą bei kotą. Atskiestu prancūzišku ultramarinu nužymėkite šezlonguose sėdinčių žmonių šešėlius.

6 Papildykite detalėmis ant smėlio įsitaisiusias figūras. Skaidriais ultramarino potėpiais šešėliams suteikite daugiau sodrumo. Tamsiu ultramarino ir alizarino mišiniu tapykite vyro skrybėlę ir patamsinkite šuns kailį.

7 Šiltu pilku atspalviu, gautu sumaišius ultramariną su trupučiu alizarino tamsiai raudonos, tapykite tolumoje dūluojančias salas. Po to gelsvos sienos ir kadmio geltonos mišiniu bei lengvučiais kadmio raudonos prisilietimais tapykite smėlio paplūdimį, pamodeliuokite figūrų formas. Sustiprinkite pirmo plano tonus, šešėlius papildydami kadmio raudonu atspalviu.

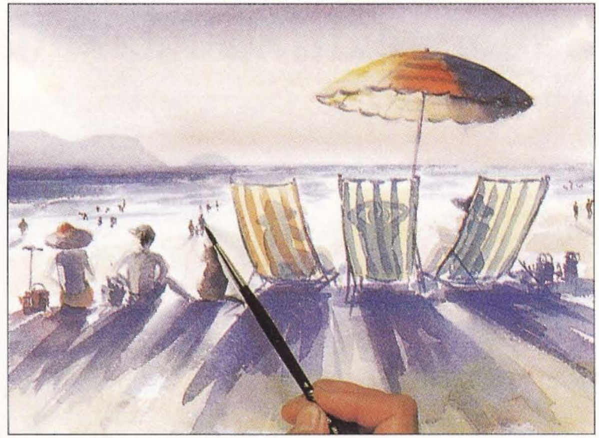
Geras patarimas

TIKRINDAMI, AR GERAI NUDŽIŪVO DAŽAI, PRIE POPIERIAUS PAVIRŠIAUS PRIGLAUSKITE PLAŠTAKOS ŠONĄ – JO RECEPTORIAI JAUTRESNI NEI PIRŠTŲ GALŲ, BE TO, TAIP MAŽIAU RIZIKUOSITE SUTEPTI DARBĄ.

8 Ultramarinu eskiziškai pažymėkite šezlongų rėmų linijas – jas vedžiokite 4 numerio teptuko galiuku. Papildomais ultramarino potėpiais sudvejinkite šešėlius. Vis labiau ryškėjant vaizdui, dangus gali pasirodyti pernelyg išblukęs. Jei susidaro toks įspūdis, 8 numerio teptuku tų pačių spalvų kaip 2 etape potėpiais dar kartą perbraukite dangų.

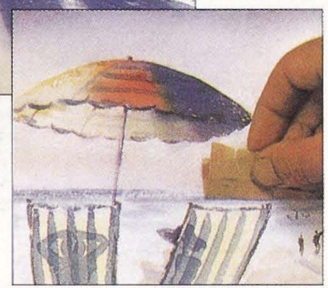

9 Prancūziško ultramarino ir alizarino tamsiai raudonos taškeliais ir brūkšneliais 4 numerio teptuku pavaizduokite tolumoje po paplūdimį vaikštančių žmonių figūrėles. Į vandenį įbridusių žmonių figūras vaizduokite dar smulkesniais, eskiziškesniais brūkštelėjimais. Tokia mastelio kaita paveikslui suteikia stiprų tolstančios erdvės pojūtį. Palaukite, kol nudžius.

10 Patikrinkite, ar dažai visiškai nudžiūvę, tada paskutiniais teptuko brūkštelėjimais netoli horizonto pavaizduokite mirgančius saulės šviesos atspindžius jūroje. Šį efektą galima išgauti sulenkus smulkiagrūdį švitrinį popierių ir perlenkimu pagremžus išžiūvusių dažų sluoksnį (žr. detalę). Gremžkite labai švelniai, kad dažus nuskustų tik perlenkimo vietoje susidarę dantukai – taip sukursite lūžtančių baltų atspindžių įspūdį. Paviršių skuskite tik viena kryptimi, kad jo nesutrintumėte.

Saulėlydžių vaizdavimas

Trevor Chamberlain
DULKANTIS AVIŲ TAKAS. VAKARAS
Šis žavingas vakaro šviesos persmelktas vaizdas sukurtas minkštais, perregimais potėpiais gana gerai vandenį sugeriančio sudrėkinto popieriaus paviršiuje.

Saulėlydžiai, vakaro gaisai vilioja dailininkus sodriomis, žėrinčiomis spalvomis ir dažnai tampa paveikslų motyvu. Įkvepiantis pavyzdys – nuostabūs anglų tapytojo J. M. W. Turnerio saulėlydžių etiudai, spinduliuojantys vidine šviesa.

Tapyba gamtoje

Tapydami iš natūros ir mėgindami pagauti žėrinčias vakaro dangaus spalvas, turite dirbti sparčiai, nes šiuo paros metu apšvietimas greitai keičiasi, spalvos greitai blėsta. Kad sutaupytumėte laiko, iš anksto pasirinkite vietą, kurioje dirbsite, ir paruoškite visus reikmenis.

Šiuo atveju svarbiausia supaprastinti spalvas ir formas, kad spėtumėte pagauti nuotaiką ir akyse besimainantį vaizdą. Rinkitės nedidelį formatą, naudokite didesnius teptukus ir klokite plačius peršviečiamus potėpius – tapant mažais teptukais vaizdas išeis kietas ir iškankintas.

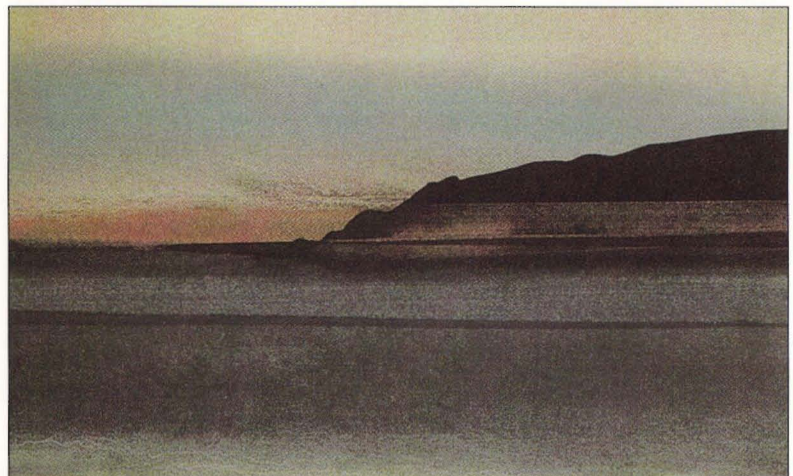
Apribokite spalvų skaičių – saulei leidžiantis nebus kada dvejoti, kokias spalvas reikėtų pasirinkti.

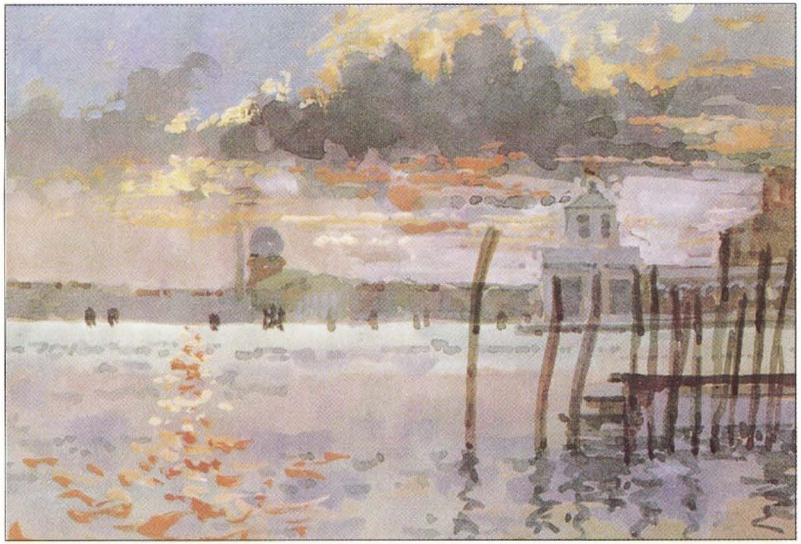
Yra ir kitas darbo metodas. Gamtoje galima tik apmesti eskizą pastele ar guašu ir juo remiantis baigti darbą namie. Darydami eskizą naudokite tik kelias pagrindines spalvas, pieškite ant spalvoto tarpinio tono popieriaus, kuris leidžia padėti mažiau pastangų kuriant šviesių ir tamsių spalvų santykius.

Liepsnojančioms saulėlydžio žaroms neprilygsta net patys ryškiausi dažų pigmentai. Tačiau sumanumas ir įgūdžiai pagelbėja dailininkui sukurti žėrinčios šviesos iliuziją. Vienas galimų būdų to pasiekti – šaltas spalvas sugretinti su šiltomis, kurios šalia šaltų tonų atrodo ryškesnės ir intensyvesnės. Supynus šiltus rausvus ir auksinius besileidžiančios saulės tonus su šaltais mėlynais ir violetiniais debesų atspalviais, šiltos ir šaltos spalvos pradeda vibruoti ir skleisti virpančią šviesą. Be to, šiltas dangaus spalvas pabrėžia ir šalti vakaro sutemose paskendusio peizažo tonai.

Didingo saulėlydžio akivaizdoje gali kilti pagunda piktnaudžiauti sodriais rausvais, oranžiniais ir raudonais tonais, tačiau jie pernelyg priartina dangaus pakraštį ir jis pakimba priešais gamtovaizdį. Rezultatas bus kur kas geresnis, jei liepsnojančias spalvas naudosite saikingai. Šiek tiek pasipraktikavus potėpiai taps laisvi, nesuvaržyti, išmoksite pasirinkti reikiamas spalvas. Pavyzdžiui, tapant patį saulės diską blyškios minkštos spalvos apskritimas atrodys kur kas subtiliau ir kartu įspūdingiau negu nutapytas akinančiai ryškiomis spalvomis.

Robert Tilling
VAKARO ŠVIESA
Vakaro dangaus šviesos, kurią atmuša lygus vandens paviršius, magiją šimteriopai sustiprina dailininko sugebėjimas apsiriboti tik esminiais elementais.

Saulėlydis virš įlankos

REIKMENYS

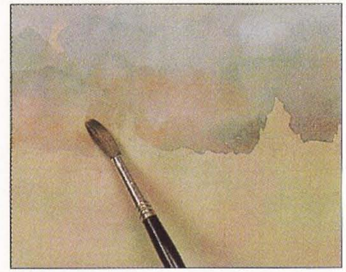
- Tamsiai geltono „Ingres" popieriaus lakštas, matmenys 22,8 x 16,5 cm
- Nr. 10 apv. teptukas
- Nr. 4 apv. teptukas
- Nr. 1 apv. teptukas
- HB pieštukas

Per saulėlydį besimainančios dangaus spalvos akvarelių tapytojui yra itin patrauklus vaizdavimo objektas. Šiame Venecijos peizaže pagautas stebuklingai gražus metas prieš pat saulei sėdant, kai dangų nutvieskia žara, o pastatai patamsėja, jų pavidalai tarsi ištirpsta šešėliuose.

AKVARELINIŲ DAŽŲ SPALVOS

- Pranc. ultramarinas
- Berlyno mėlyna
- Kadmio geltona
- Kadmio raudona
- Citrininė geltona
- Dramblio k. juoda
- Alizarino t. raudona
- Deginta siena
- Payne'o pilka
- Permanentinės baltos spalvos guašas

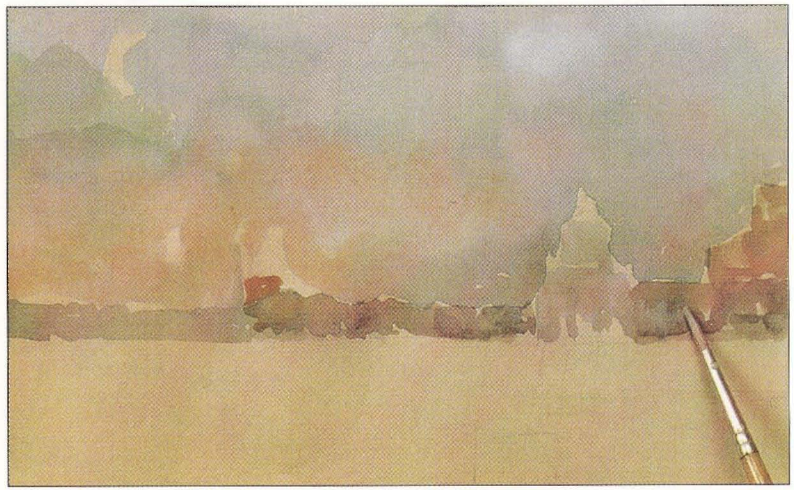
1 HB pieštuku eskiziškai apmeskite pagrindines kompozicijos linijas. Sudrėkinę popierių tapykite dangų plačiais, netolygiais 10 numerio teptuko potėpiais. Pradėkite nuo viršaus – klodami prancūziško ultramarino potėpius, paskui įvairiai derindami ultramariną, Berlyno mėlyną ir truputį kadmio geltonos kurkite blankius pilkai melsvus tonus. Šen ten brūkšteldami labai atskiestu baltu guašu nužymėkite minkštus baltus debesėlius. Permanentinę baltą sumaišę su trupučiu kadmio raudonos tapykite rausvą dangaus plotą virš horizonto.

Geras patarimas

TAMSIAI GELTONAS „INGRES" POPIERIAUS ATSPALVIS PRAVERČIA KAIP TARPINIS TONAS. JEI LABIAU MĖGSTATE TRADICINĮ BALTĄ AKVARELĖS POPIERIŲ, PADENKITE DEGINTOS SIENOS ATSPALVIU.

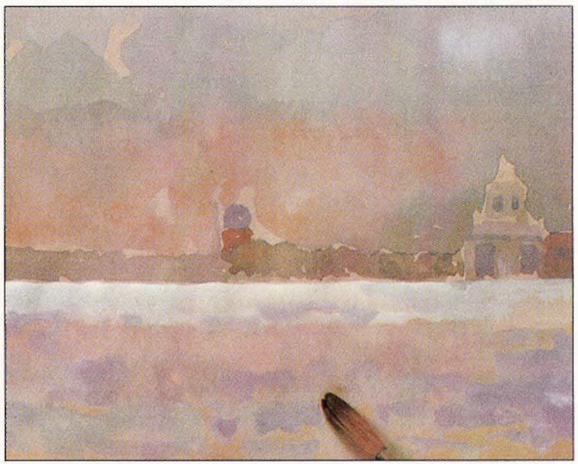
2 Paimkite 4 numerio teptuką ir laisvai apmeskite tolumoje esančių pastatų siluetus. Spalvos – kadmio raudona, citrininė geltona, deginta siena, ultramarinas ir dramblio kaulo juoda, kai kur brūkštelėjant permanentine balta. Minėtas spalvas maišykite įvairiomis proporcijomis, leiskite joms susilieti ir sudaryti daugybę tonų nuo purpurinės pilkos iki šiltos rudos.

3 Nudžiūvus potėpių pagrindui tamsiai pilku ultramarino ir juodos mišiniu nužymėkite pastatų langus ir duris. Šios detalės gerokai nutolusios, taigi nepersistenkite jas smulkiai vaizduodami. Šioje iliustracijoje matyti, kad detalės pateiktos labai laisvais potėpiais, bet to visiškai pakanka atskleisti senųjų Venecijos pastatų savitumą.

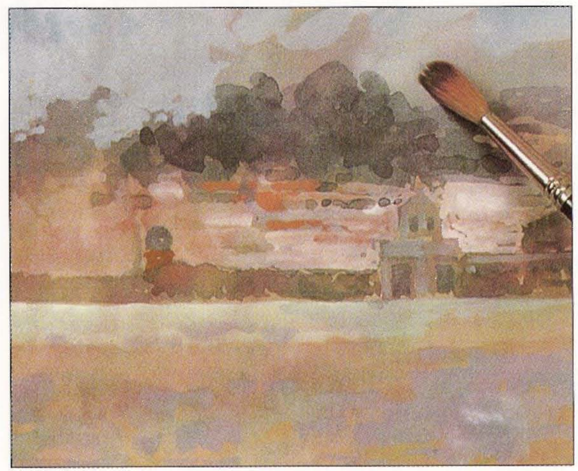
4 Pradėkite tapyti vandens paviršių. Toliau esantį blankų žalsvą ruožą tapykite atskiesta balta, citrinine geltona ir trupučiu ultramarino. Plotą, kuriame atsispindi besileidžianti saulė, tapykite baltos, alizarino tamsiai raudonos ir trupučio citrininės mišiniu, melsvą atspalvį sukurkite maišydami baltą ir ultramariną. Spalvas klokite 10 numerio teptuku trumpais, vingriais potėpiais, stengdamiesi pavaizduoti kapotas bangeles.

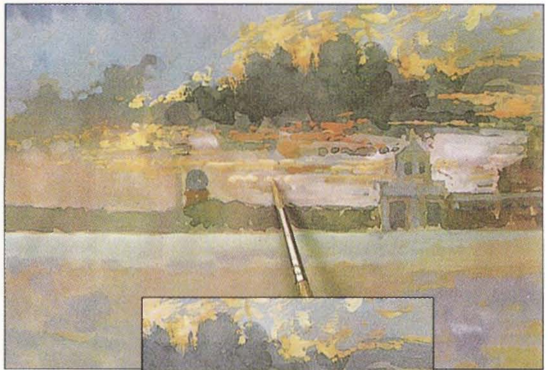

5 Patikrinkite, ar dažai dangaus plote gerai išdžiūvę, ir ultramarino bei alizarino mišiniu tapykite tamsių audros debesų siluetus. Naują potėpių sluoksnį klokite energingais 4 numerio teptuko mostais, perteikiančiais debesų judėjimą. Po to siaurais švelnaus alizarino atspalvio baltais ruoželiais tapykite šviesų dangaus plotą virš pastatų. Oranžinius atšvaitus tapykite kadmio raudonos ir citrininės geltonos mišiniu.

6 Sutirštinkite audros debesų tonus tamsesniais ultramarino ir alizarino potėpiais. Laisvais vingriais teptuko mostais sukurkite judėjimo įspūdį, kad vaizdas taptų energingesnis. Plonais baltais potėpiais pašviesinkite dangaus plotą virš pastatų. Paimkite 10 numerio teptuką ir laisvais balto guašo bei ultramarino potėpiais tapykite dangų virš audros debesų.

7 Dabar jau galima pereiti prie liepsnojančių saulėlydžio spalvų. Sumaišykite citrininę geltoną, kadmio raudoną ir truputį baltos ir gavę auksinio atspalvio oranžinį mišinį 4 numerio teptuko galiuku dėliokite šios spalvos potėpius aplink apatinius debesų pakraščius. Geltono atspalvio debesis tapykite citrininės ir baltos mišiniu, kur ne kur jį sušildydami trupučiu kadmio raudonos. Dešinėje pateikta detalė rodo teptuko judesių ir spalvų įvairovę. Viršuje išsidraikę lengvi kaip pūkas debesėliai tapyti sausais dažais, klojant juos sausu teptuku, stengiantis išgauti trūkčiojančius potėpius. Šie potėpiai kliudo tamsių debesų pakraščius ir suteikia jiems natūralesnius nelygius kontūrus.

8 Payne'o pilkos ir baltos mišiniu sutirštinkite tolumoje esančių pastatų tonus. Sumaišę citrininę geltoną, ultramariną ir baltą, nužymėkite dešiniajame šone esančių artimesnių pastatų architektūrines detales. Toliau esančių namų stogų viršūnes nužymėkite lengvais atskiestos degintos sienos potėpiais.

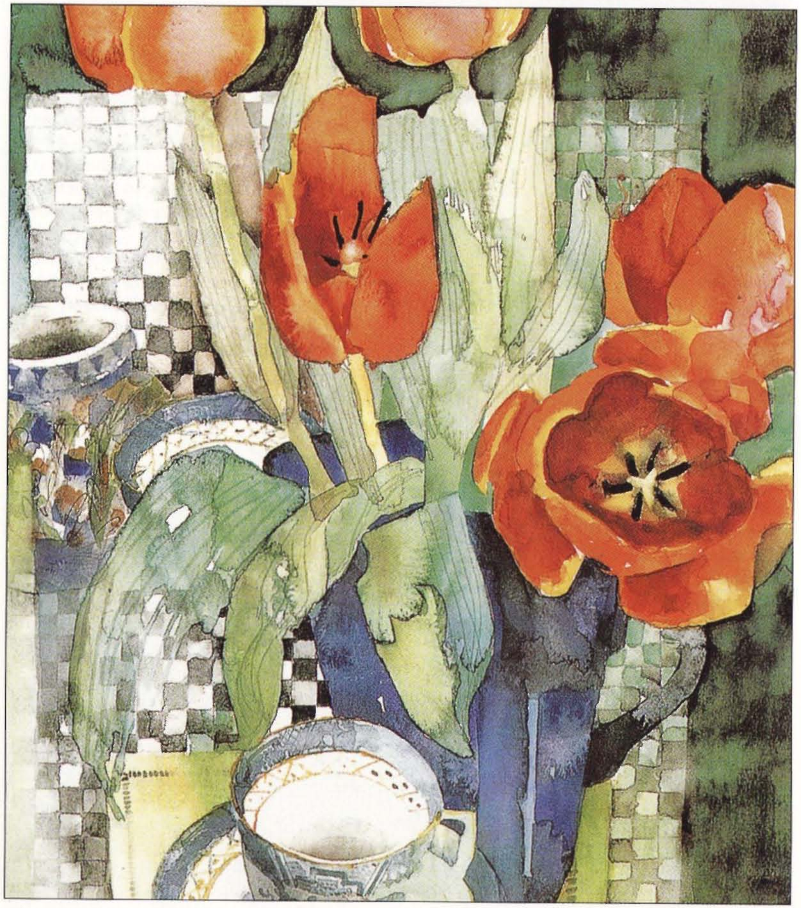

9 Paėmę 1 numerio teptuką tamsiais, vidutiniais ir šviesiais kadmio raudonos, citrininės geltonos ir baltos mišinio tonais tapykite saulės atspindžius vandenyje. Ritmiškais potėpiais teptuko galiuku perteikite vandens bangavimą, skaidantį atspindžius. Labiau nutolusius atspindžius tapykite smulkesniais potėpiais – taip sustiprinsite perspektyvos įspūdį. Tamsiais degintos sienos ir juodais tonais pažymėkite į vandenį besileidžiančius laiptus. Nudžiūvus paviršiui tuo pačiu, tik labiau atskiestu mišiniu tapykite iš vandens kyšančias medines kartis.

10 Baigdami trūkinėjančiais, vingiuotais ultramarino ir Payne'o pilkos potėpiais pavaizduokite karčių atspindžius vandenyje. Labiau atskiedę minėtų spalvų mišinį nutapykite vandens raibulius. Kad dar labiau sustiprintumėte perspektyvos įspūdį, tolumoje brūkštelkite vos įžiūrimas iš vandens kyšančias kartis.

Gėlių vaizdavimas

Nesunku suprasti, kodėl dailininkai taip mėgsta tapyti gėles. Jos ne tik džiugina akį nuostabiomis formomis ir spalvomis – gėles galima komponuoti savo nuožiūra ir, kol jos nenuvytusios, tapyti kada tik yra laisvo laiko.

Puokštės komponavimas

Komponuodami puokštę stenkitės gėles išdėstyti paprasta ir aiškia tvarka – įmantrios puokštės atrodo šaltai ir nenatūraliai. Žiedą prie žiedo dėkite taip, kad jie natūraliai ir grakščiai pasvirtų, vietomis užstodami vieni kitus. Žiedai turi būti skirtingame aukštyje, kai kurios jų galvutės turi būti matomos iš užpakalio ar šono – lygiai kaip darželyje augančios gėlės. Taip pat rūpestingai rinkitės spalvas. Paprasti spalvų deriniai yra kur kas efektingesni nei pretenzingos daugiaspalvės puokštės.

Technika

Nesivelkite į smulkmenas ir nesistenkite kiekvieno lapelio atvaizduoti botanikos vadovėlio iliustracijų tikslumu. Į vazoje pamerktą puokštę žvelkite kaip į vientisą formą, tam tikrą spalvinių dėmių derinį. Pasirinkę tokį išeities tašką galėsite laipsniškai pereiti prie smulkesnių detalių.

Dėl savo švarumo ir skaidrumo akvarelė yra ideali priemonė peteikti gėlių lapų ir žiedlapių struktūros subtilumą. Kruopščiai suplanuokite savo darbo procesą, numatykite, kuriose vietose „rezervuosite" balto popieriaus blikams, kaip pereisite nuo šviesiausių iki tamsiausių tonų. Subtiliais daugiasluoksniais potėpiais galima perteikti nuo vainiklapių atsispindinčią ir juos peršviečiančią šviesą, o tapant šlapiame paviršiuje spalvos laisvai susilieja, sukuriami minkšti, tirpstantys kontūrai. Nepadauginkite dažų – tegu potėpiai būna lengvi ir perregimi, kad pro spalvas persišviestų baltas popieriaus paviršius.

Tirpstantys ir aiškūs kontūrai

Tapydami pamerktą puokštę stenkitės sukurti įspūdį, kad vienos gėlės yra arčiau, kitos – toliau. Arčiau matomoms gėlėms suteikite aiškesnį pavidalą nei esančioms antrame plane. Vieno ar dviejų žiedų, esančių arčiau žiūrėjimo taško, kontūrus perteikite aiškiomis, aštriomis linijomis, tuo tarpu labiau nuo žiūrovo nutolusių gėlių kontūrus darykite minkštesnius, tirpstančius. Tegu kai kurios gėlės susiliečia ir užstoja viena kitą – tai padės sukurti trimatės erdvės iliuziją.

Shirley Trevena
RAUDONOS BOBO TULPĖS
Kairėje: Aukštą, siaurą vazų ir ąsočių siluetą dažnai tenka atsverti kitais objektais, kad būtų sukurta pusiausvyra.

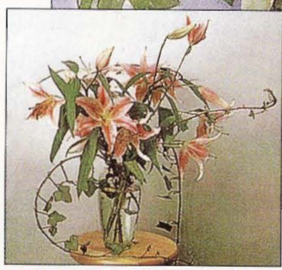
Sally Keir
'ŠILTŲ AUKSINIŲ' VEISLĖS VILKDALGIS
Apačioje: Guašu galima puikiai pavaizduoti virpančius šviesos atspindžius, todėl jis idealiai tinka tapyti gėles.

Lelijos ir gebenė

Akvarele tapyta didžiulė lelijų puokštė atrodo tiesiog įspūdingai. Dailininkė nepaprastai rūpestingai komponavo puokštę, stengdamasi, kad žiedų, lapų ir stiebelių linijų ritmas kreiptų žvilgsnį tam tikra kryptimi. Elegantiška nusvirusios gebenės kreivė atsveria žiedų masę ir palaiko kompozicijos pusiausvyrą.

REIKMENYS

- ✔ Ištemptas šaltai presuoto akvarelės popieriaus lakštas, matmenys 41,9 x 58,4 cm
- ✔ Nr. 3 apv. teptukas
- ✔ Nr. 6 apv. teptukas
- ✔ HB pieštukas
- ✔ Trintukas
- ✔ Minkštos servetėlės

AKVARELINIŲ DAŽŲ SPALVOS

- Prancūziškas ultramarinas
- Rausvai violetinė
- Purpurinė alizarino raudė
- Winsoro mėlyna
- Alizarino t. raudona
- Karminas
- Chromo geltona
- Sulos žalia

1 HB pieštuku kruopščiai nužymėkite gėlių kompozicijos kontūrus. Tapyti pradėkite nuo stiklinės vazos, naudodami 3 numerio teptuką. Įvairiai maišydami prancūzišką ultramariną ir rausvai violetinę lengvais potėpiais perteikite šešėliuotus vandens tonus. Užtepkite truputį dažų, užlašinkite ant jų vandens ir paskleiskite, paskui drėgnu teptuku sugerkite dalį spalvos – taip sukursite subtilių tonų įvairovę. Lapus ir stiebelius tapykite sulos žalia ir chromo geltona, atšaldyta trupučiu ultramarino ir rausvai violetinės. Palaukite, kol visiškai nudžius.

2 Lengvais blankiais karmino potėpiais tapykite viršutinius lelijų žiedus, neužtapydami viduriukų. Trupučiu rausvai violetinės suteikite žiedams formą, leisdami spalvoms švelniai maišytis drėgname popieriaus paviršiuje. Chromo geltona tapykite gėlių viduriukus, pridėję truputį sulos žalios pavaizduokite kuokelius. Tuo pačiu mišiniu pradėkite tapyti lapus tarp žiedų, kai kur patamsindami tonus trupučiu prancūziško ultramarino. Nudžiūvus lelijų žiedlapių spalvoms, teptuko galiuku purpurine alizarino raude ant žiedlapių pridėliokite taškelių.

Geras patarimas

PRADINIAI TONAI KOMPOZICIJOS VIRŠUJE IR APAČIOJE PADĖS VISAME PAVEIKSLE IŠLAIKYTI REIKIAMĄ SPALVŲ INTENSYVUMĄ.

3 Pradėkite tapyti viršutinėje puokštės dalyje dešiniau esančias lelijas neišsiskleidusiais žiedais, lapams ir stiebeliams naudokite tokį pat žalios spalvos mišinį. Žiedų pumpurus tapykite subtiliais karmino potėpiais suteikdami jiems silpnutį pilkšvą atspalvį. Kad sukurtumėte sodresnius tonus, pridėkite keletą ryškios raudonos štrichų. Drėgname popieriaus paviršiuje spalvos švelniai susimaišys.

4 Toliau tapykite žiedus ir lapus, vedžiokite teptuką po visą popieriaus lapą, kad galėtumėte sukurti spalvų ir atspalvių pusiausvyrą. Spalvas maišykite tiesiai ant drėgno popieriaus – taip bus lengviau perteikti subtilias žiedlapių formas (žr. detalę). Kurkite tonų įvairovę ir parodykite šviesos žaismą: suintensyvinkite atspalvius pridėdami daugiau dažų, o jei reikia – sušvelninkite atskiesdami vandeniu. Ultramarinu ir purpurine alizarino raude tarp žiedų ir stiebelių virš vandens tapykite lengvus šešėlius.

Kairėje pateiktoje detalėje matyti subtilus potėpių skaidrumas. Arčiau žiedų viduriukų dailininkė karmino ir alizarino tamsiai raudonos mišiniu sukuria sodresnius rausvus tonus, kurie toliau nuo viduriukų blanksta. Blikams paliekamos balto popieriaus properšos.

5 Subtiliais chromo geltonos atspalviais tapykite neišsiskleidusius pumpurus viršuje iš kairės, pridėdami truputį karmino rausvumo. Anksčiau aprašytais spalvų mišiniais toliau tapykite žiedus ir lapus. Šešėlyje esantiems lapams suteikite šaltą žydrai žalsvą atspalvį, maišydami ultramariną su trupučiu sulos žalios ir karmino.

6 Aiškia linija pavaizduokite sumedėjusius gėlių stiebelius – naudokite sulos žalią ir karminą, tapydami tamsesnius stiebelius vienur kitur brūkštelkite purpurine alizarino raude. Kai kuriuos tonus pašviesinkite drėgnu teptuku pašalindami spalvos perteklių. Servetėle šen bei ten sugerkite dalį dažų tose vietose, kur gėlių stiebeliai kyšo iš vandens. Rusvu sulos žalios ir karmino mišiniu tapykite nusvirusį gebenės stiebelį.

7 Sulos žalia tapykite gebenės lapus, tamsesniems pridėdami truputį ryškiai raudonos. 6 numerio teptuku įvairaus tono ultramarino ir purpurinės alizarino raudės potėpiais tapykite pagrindą, ant kurio pastatyta vaza. Potėpius klokite laisvai, palikdami balto popieriaus plyšelius – perteikite šviesos ir šešėlių mirgėjimą. Vandenyje suvilgytu teptuku nuvalykite dalį spalvų – piešinio pakraščiuose jos turi būti visiškai nublankusios.

8 Likusį pagrindo plotą padenkite vandeningu ultramarino tirpalu, spalvos perteklių sugerdami servetėle. 3 numerio teptuku tapykite tarp žiedų ir stiebelių įsipynusias smulkias detales. Sukurkite subtilius šešėlių niuansus vienur kitur pridėdami purpurinės alizarino raudės.

9 Sodresniais ultramarino ir purpurinės alizarino raudės potėpiais pavaizduokite ant pagrindo krintančius gėlių šešėlius. Dažus klokite laisvais, greitais potėpiais, palikdami blankesnio apatinio potėpių sluoksnio properšas. Kai kuriuos šešėlius suminkštinkite atskiesdami vandeniu.

Geras patarimas

NESIKRIMSKITE, JEI UŽTEPĖTE PER DAUG DAŽŲ. PAPRASČIAUSIAI SUVILGYKITE POTĖPĮ VANDENIU IR DAŽŲ PERTEKLIŲ SUGERKITE SERVETĖLĖS GNIUŽULIUKU.

10 Paėmę 3 numerio teptuką paryškinkite kai kurias spalvas ir detales, kurias galbūt gožia fonas. Patamsinkite pro gėles prasimušantį foną, kad gėlių žiedai labiau priartėtų prie žiūrovo. Palaukite, kol dažai visiškai nudžius, paskui minkomuoju trintuku nutrinkite prasišviečiančias pieštuko linijas ir suminkštinkite bei sušvelninkite žiedlapių tonus.

Dekoratyviniai raštai

Penny Quested
SVETAINĖ
Ši žavinga akvarelė primena Henri Matisse'o paveikslus. Sąmoninga stilizacija panaudojama akcentuoti ornamentinį kambaryje esančių daiktų dekorą. Dėl vaizdo dekoratyvumo beveik atsisakoma formų modeliavimo.

Natiurmortai daugiausia būna atliekami realistiškai, juos kuriant stengiamasi sukurti trimatės erdvės iliuziją naudojant šviesokaitą ir perspektyvą. Tačiau siekiant originalumo, norint sustiprinti įspūdį kartais visai smagu tyčia padidinti kai kurias proporcijas, supaprastinti vaizduojamą objektą – pavyzdžiui, pateikti jį kaip plokščią, dvimatį formų ir spalvų raštą.

Dailininkai mėgsta komponuoti natiurmortus iš buityje sutinkamų daiktų – ryškiaspalvių ornamentais puoštų dėžučių, statulėlių, audinių, meniniams tikslams panaudodami jų dekoratyvumą. Komponuojant dekoratyvų natiurmortą reikia stengtis, kad formos, spalvos ir raštai sudarytų harmoningą visumą. Tarp objektų turi būti matomas tarpusavio ryšys, akį reikėtų pamaloninti įdomiomis linijomis ir ritmais.

Guašo naudojimas

Toliau pateikiama užduotis – dekoratyvus natiurmortas – yra atliekama guašu. Tai matinė akvarelės atmaina. Matiniai guašo tonai dėl šios savybės būna intensyvūs, ryškūs. Kadangi nudžiūvę šie dažai turi lygų matinį paviršių, jie idealiai tinka dekoratyviam tapymo stiliui, kuriam būdingi drąsūs, ryškūs potėpiai, klojami greta vienas kito mažai rūpinantis modeliavimu.

REIKMENYS

- ✓ 285 g šaltai presuoto akvarelės popieriaus lakštas, matmenys 50,8 x 38,1 cm
- ✓ Nr. 7 apv. teptukas
- ✓ Nr. 3 apv. teptukas
- ✓ HB pieštukas

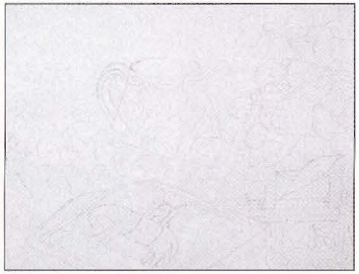
Indiškas suvenyras

Tapydamas ryškiomis spalvomis, supaprastindamas formas dailininkas daugiausia dėmesio skiria vaizduojamų objektų dekoratyvumui. Natiurmorto spalvos yra kruopščiai parinktos siekiant sukurti harmoningus derinius.

GUAŠO DAŽŲ SPALVOS

- Indigas
- Ryškiai violetinė
- Permanentinė balta
- Berlyno mėlyna
- Raudonai rožinė
- Dramblio k. juoda
- Alizarino t. raudona
- Geltona ochra
- Ryškiai geltona
- Bistras
- Citrininė geltona
- Winsoro žalia

1 HB pieštuku kruopščiai nužymėkite natiurmorto kontūrus. Atkreipkite dėmesį į piešinio santykį su visa lapo plokštuma, kad kompozicija „neplaukiotų".

2 Natiurmortą pradėkite tapyti nuo plukių. 7 numerio teptuku klokite ryškiai violetinės ir permanentinės baltos mišinio potėpius, šiek tiek pridėdami vandeniu atskiesto indigo. Tokiu pat mišiniu pavingiuokite linijas dekoratyvinėje lentelėje. Plukių vainiklapius šešėliuokite indigo ir ryškiai violetinės mišiniu.

3 Berlyno mėlynos, raudonai rožinės ir trupučio dramblio kaulo juodos mišiniu tapykite tamsius plukių viduriukus. Tuo pačiu mišiniu užpildykite tamsius raštuotos skaros plotus. Šis paveikslas tapomas atskirus plotus užpildant spalvomis, lyg būtų kuriamas dvimatis ornamentas.

4 Kobalto mėlynos, permanentinės baltos ir trupučio geltonos ochros mišiniu tapykite vazą su gėlėmis puošiančius melsvus apvadus. Pridėję daugiau kobalto mėlynos taškuodami pavaizduokite apvadų ornamentą. Tuo pačiu mišiniu užpildykite melsvus skaros rašto plotus.

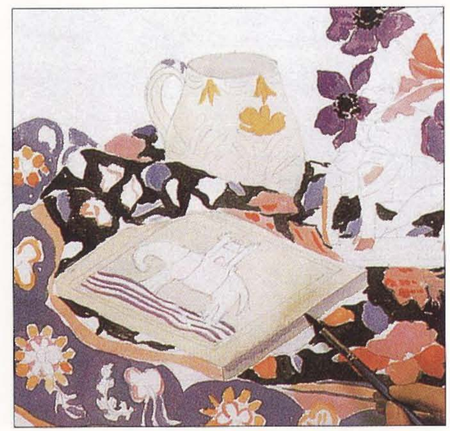

5 Raudonai rožinės ir baltos mišiniu tapykite lelijas, varijuodami baltos spalvos kiekį išgaukite toninius niuansus. Ryškiai geltona spalvinkite vidinę žiedlapių pusę. Tai pačiais tonais tapykite kitus skaros ornamentinius motyvus ir kai kuriuos dramblio statulėlės elementus. Pridėję truputį ryškiai geltonos, šviesiai oranžiniu mišiniu tapykite mažesnę vazą puošiančius gėlių motyvus ir oranžinius didesnės vazos apvadus. Pridėję raudonai rožinės ir ryškiai geltonos, sodresniu atspalviu tapykite skaros rašto gėlių motyvus.

6 Sumaišykite geltoną ochrą, kobalto mėlyną ir baltą. Gautą blankios neutralios spalvos mišinį atskieskite ir plonu jo sluoksniu padenkite mažąją vazą ir dekoratyvinės lentelės foną, palikdami neužteptą dramblio siluetą. Pridėję truputį indigo pavaizduokite šešėlyje esantį mažosios vazos vidų ir lentelės briauną.

Geras patarimas

KAI KURIE GUAŠO DAŽAI SUMAIŠYTI PALETĖJE PO KIEK LAIKO PRADEDA SKAIDYTIS Į ATSKIRAS SPALVAS. PRIEŠ NAUDODAMI GUAŠO MIŠINĮ PAKARTOTINAI PAMAIŠYKITE.

7 Paėmę 3 numerio teptuką tuo pačiu, tik šviesesnio tono mišiniu susikryžiuojančiomis linijomis pavaizduokite lentelės paviršiaus įtrūkimus.

8 Sumaišykite šviesiai geltoną su raudonai rožine, ryškiai geltona ir balta, gautu mišiniu padenkite didesnės vazos foną, palikdami baltus plotus paukščiams ir gėlėms. Po to sumaišykite citrininę geltoną, Winsoro žalią, baltą ir truputį kobalto mėlynos ir gautu žalsvu mišiniu 3 numerio teptuku tapykite gėlių kotelius ir lapus. Tapydami kotelius įmaišykite truputį raudonai rožinės ir varijuokite jų tonus nuo žalios iki rausvai žalios. Tapydami šešėlius ir lapų gyslutes, patamsinkite atspalvį indigu.

9 Ryškiaspalvius dramblio statulėlės dekoro elementus tapykite ryškiai geltona ir ryškiai žalia, gauta sumaišę Winsoro žalią su citrinine geltona. Ryškiai geltona tapykite ant didesnės vazos pavaizduotus paukščius, o Winsoro žalios ir geltonos mišiniu – lapų motyvus. Raudonai rožinės ir geltonos ochros mišiniu nuspalvinkite dramblį ant lentelės. Po to sumaišę Winsoro žalią ir Berlyno mėlyną tapykite mažąją vazą puošiančius lapų motyvus ir žalius lentelės bei skaros dekoro elementus.

10 Raudono atspalvio dramblio statulėlės dekoro elementus tapykite raudonai rožine. Pridėję Berlyno mėlynos, sodresne raudona tapykite gėles, kuriomis dekoruota mažoji vaza, ir kai kurias lentelėje pavaizduotos dramblio figūros detales. Padrikomis linijomis paryškinkite skaros gėlių motyvų kontūrus.

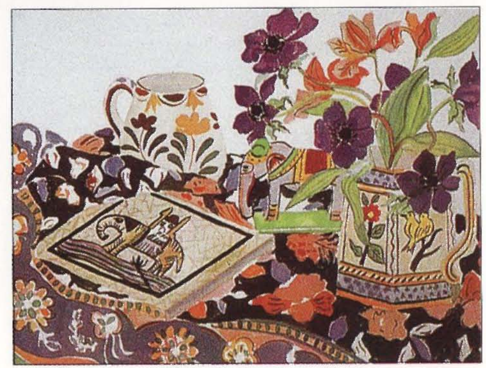

Geras patarimas

NEVENKITE VAIZDUOTI IŠ PAŽIŪROS SUDĖTINGŲ ORNAMENTINIŲ MOTYVŲ – TAPYDAMI JUOS TIESIOG SUPAPRASTINKITE.

11 Skystu pilku mišiniu, gautu sumaišius kobalto mėlyną, ryškiai geltoną ir baltą, nuspalvinkite likusias statulėlės vietas – dramblio kūną. Sodriai rudu bistro ir ryškiai violetinės mišiniu galutinai baikite tapyti didesnės vazos dekoro elementus. Ta pačia spalva apveskite mažesnės vazos ąsą.

12 Baigdami darbą Berlyno mėlynos ir dramblio kaulo juodos mišinius nutapykite linijines lentelės dekoro detales. Dramblio statulėlę apveskite kontūru. Atsitraukę įvertinkite bendrą vaizdą. Ryškios spalvos pabrėžia dekoratyvinius elementus – visi jie yra lygiaverčiai ir nė vienas nedominuoja lapo plokštumoje.

Faktūros

Jane Strother
NAMAS ITALIJOJE
Faktūrą ir įvairius efektus akvarelei galima suteikti naudojantis daugybe būdų. Šio kūrinio autorius taiko taškymo techniką, norėdamas perteikti seno pastato mūro nelygumus. Norėdami aptaškyti reikiamas akvarelės vietas, senu teptuku pakabinkite dažų ir, laikydami jo galą virš popieriaus, nykščio nagu suduokite per plaukelius – ant popieriaus ištikš smulkučiai dažų lašeliai.

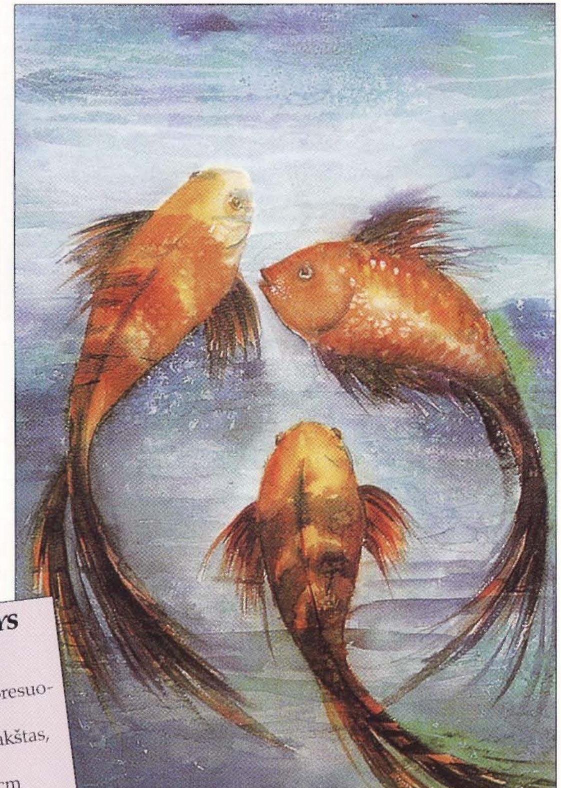
Viena neįprastų priemonių, kuriomis galima sukurti savitą akvarelės faktūrą, – maisto produktams vynioti naudojama plastiko plėvelė. Faktūra ja kuriama labai paprastai, efektas dažnai būna netikėtas. Akvarelėje, kuri yra tolesnė mūsų užduotis, plėvele pasinaudota norint sukurti tvenkinio paviršiaus raibuliavimo įspūdį, tačiau ja galima paįvairinti ir dangaus faktūrą ar pavaizduoti mirgančius medžio lapijos šešėlius – galimybės čia beveik neribotos, tik reikia duoti laisvę vaizduotei.

Dirbant šia technika dažai neturi būti nudžiūvę, taigi reikia viską turėti po ranka, kad galėtumėte sparčiai dirbti. Nusprendę, kur norite sukurti savitą faktūrą, toje vietoje prie paviršiaus pridėkite plastiko plėvelę. Jei reikia plėvelę ištempti, apvyniokite ja piešimo lentos kraštą. Pirštų galais pagniaužykite plėvelę, kad ji visaip susiraukšlėtų. Palikę plėvelę ant akvarelės paviršiaus, horizontaliai padėkite lentą ir palaukite, kol dažai išdžius. Tai trunka nuo 30 minučių iki kelių valandų – viskas priklauso nuo tapomo ploto dydžio ir klojamų dažų kiekio.

Kai akvarelė atrodo nudžiūvusi, plėvelę nulupkite. Ten, kur akvarelės dažai buvo patekę į plėvelės raukšles, jiems nudžiūvus lieka vaizdingas raštas, įvairesni subtilūs tonai.

Trys žuvys

Taikyti neįprastas technikas visada smagu. Jos atskleidžia dideles akvarelės galimybes. Šio žavingo kūrinio autorė, panaudodama takią, nenuspėjamą akvarelės prigimtį, suglamžyta vyniojimo plėvele atkūrė raibuliuojantį vandens paviršių.

REIKMENYS

- 285 g šaltai presuoto akvarelės popieriaus lakštas, matmenys 41,9 x 55,8 cm
- Nr. 16 apv. teptukas
- Nr. 4 apv. teptukas
- Plastikinės vyniojimo plėvelės atraiža
- Valgomoji druska
- Gumiarabikas

AKVARELINIŲ DAŽŲ SPALVOS

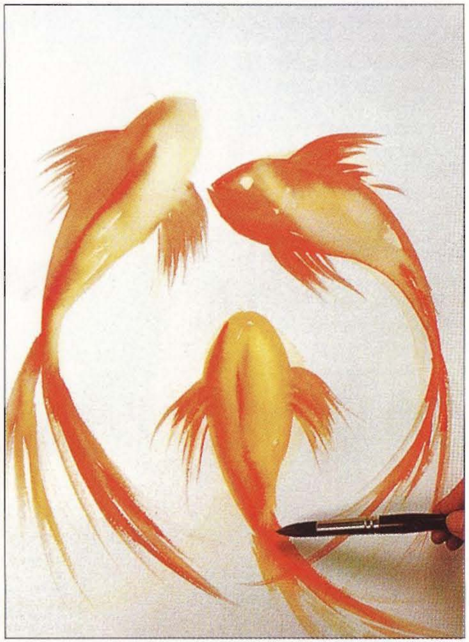
- Winsoro mėlyna
- Winsoro žalia
- Kadmio geltona
- Kadmio raudona
- Alizarino t. raudona
- Pranc. ultramarinas
- Permanentinės baltos spalvos guašas

1 Atskieskite vandeniu kadmio geltoną. Tiesiai ant popieriaus, dažų tirpale gerai sumirkę 16 numerio apvalų teptuką, nutapykite trijų žuvų siluetus. Juos pavaizduokite keliais greitais, tvirtais potėpiais, žuvų kūnus tapydami platesne teptuko galo dalimi, o uodegas – pačiu galiuku.

Geras patarimas

JEI ABEJOJATE, AR PAVYKS „PIEŠTI" TEPTUKU, GALITE ŽUVŲ SILUETUS APMESTI NERYŠKIOMIS PIEŠTUKO LINIJOMIS.

2 Paryškinkite geltonus tonus papildomai pridėdami kadmio geltonos. Kol dažai dar nenudžiūvę, kadmio geltoną sumaišykite su kadmio raudona ir šio sodriai oranžinio mišinio potėpiais modeliuokite žuvų formas ir šešėlius. Su geltonu pagrindu susilieję oranžiniai potėpiai formoms suteikia tūriškumo, apvalumo. Teptuko galiuku ilgais, lanksčiais potėpiais pavaizduokite pelekus ir uodegas. Baigdami potėpį pakelkite teptuką – taip gautas nykstantis pėdsakas sukuria judėjimo įspūdį.

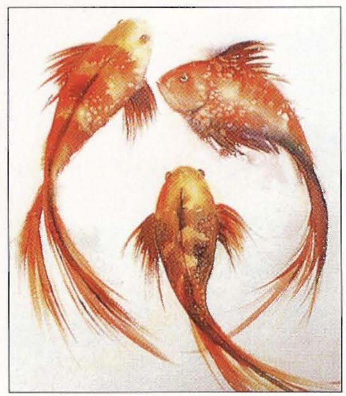

3 Alizarino tamsiai raudona modeliuokite dešiniau esančios žuvies formas, prancūzišku ultramarinu suteikdami tamsesnį atspalvį pelekams, uodegai ir papilvei. Teptuko galiuku pavaizduokite akį. Kol dažai nenudžiūvę, žuvį pabarstykite trupučiu druskos ir palikite džiūti mažiausiai 10 minučių (žr. detalę). Dažams nudžiūvus nubraukite druskos kristalus – liks vaizdo mastelį puikiai atitinkantis raštas. Vandeniu sudrėkintu teptuku pabraukykite žuvies kontūrus, kad suminkštėtų spalvos – tai sustiprins įspūdį, kad ji plaukia vandenyje.

4 Tokiais pačiais geltonais ir oranžiniais potėpiais modeliuokite apačioje esančios žuvies formas. Dažams apdžiūvus kadmio raudonos ir prancūziško ultramarino mišiniu nutapykite akis ir tamsias nugaros dėmes. Vėl palaukę, kol nudžius šie potėpiai, suteikite žvynų raštui papildomų atspalvių. Po to kaip ir pirma pabarstykite trupučiu druskos, palaukite, kol nudžius.

5 Lygiai tokiu pat būdu tapykite trečiąją žuvį, tik šį kartą, tapydami dėmėtą nugarą, į alizarino tamsiai raudoną įmaišykite mažiau ultramarino. Vėl suminkštinkite kontūrus, kad jie būtų „pavandenėję".

6 Prasideda įdomioji darbo dalis. Foną aplink žuvis sudrėkinkite vandeniu ir padenkite plačiais Winsoro žalios ir Winsoro mėlynos potėpiais, vaizduodami vandenį. Kai kur kliudykite žuvis teptuku, kad jos atrodytų tikrai vinguriuojančios vandenyje. Kol dažai dar neišdžiūvę, visą piešinį užklokite plastikine vyniojimo plėvele. Pagniaužykite ją pirštais ir mažiausiai 30 minučių palaukite, kol nudžius.

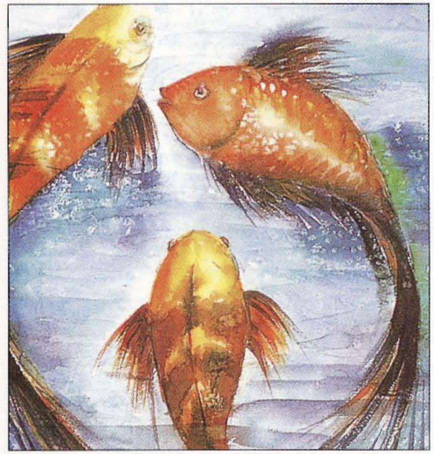
7 Pakelkite plėvelės kampą ir pažiūrėkite, ar dažai visiškai išdžiūvę. Jei taip, nulupkite visą plėvelę, nubraukite druskos kristaliukus ir pamatysite rezultatą: dažams patekus į plėvelės raukšles susidarė padrikos linijos, sukuriančios raibuliuojančių vandens bangelių ir ratilų įspūdį. Naudojant druską atsiradę taškeliai atrodo kaip oro burbuliukai, susidarantys vinguriuojant žuviai.

Geras patarimas

NORINT PASINAUDOTI ŠIA TECHNIKA REIKIA SPARČIAI DIRBTI – BARSTANT POTĖPIUS DRUSKA IR KLOJANT PLĖVELĘ DAŽAI TURI BŪTI DAR NEIŠDŽIŪVĘ. JEI TAPOTE DIDELIO FORMATO AKVARELĘ, VISIŠKAI UŽBAIKITE VIRŠUTINĘ JOS DALĮ, PO TO PEREIKITE PRIE APATINĖS.

8 Ultramarino ir alizarino tamsiai raudonos mišiniu patamsinkite žuvų uodegų ir pelekų tonus. 4 numerio teptuku patamsinkite tokias detales kaip akys ir dešiniau esančios žuvies žiotys.

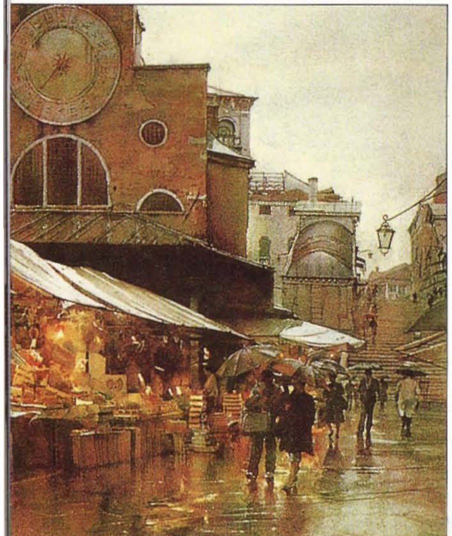

9 Dar labiau paryškinkite dešiniosios žuvies faktūrą, vienas kitą dengiančiais, trupučiu ultramarino patamsintais alizarino potėpiais pavaizduokite žvynus papilvėje. Kadmio geltonos, trupučio kadmio raudonos ir trupučio balto guašo mišiniu perbraukite išilgai žuvies kūno, suteikdami jam auksinį atspalvį. Tos pačios spalvos potėpiais papildykite uodegos koloritą. Šiems potėpiams nudžiūvus balto guašo taškeliais perteikite šviesos atspindžius.

10 Palaukite, kol dažai visiškai nudžius, tada 10 numerio teptuku užtepkite ploną gumiarabiko sluoksnį. Šiuo atveju gumiarabikas atlieka lako funkciją – spalvoms suteikia dar daugiau spindesio, būdingo vaizduojamam objektui.

Audrų vaizdavimas

David Curtis
LIETINGAS RYTAS VENECIJOS RIALTE
Staiga prapliupusią liūtį dailininkas pavaizdavo tapydamas žvilgančias balas, aplytus stogus ir prekiautojų stogines.

Šėlstančios audros galia – didelis iššūkis dailininkui. Nors audros vaizdus galima atkurti pagal nuotraukas (jomis buvo naudotasi ir kuriant akvarelę, kuri yra tolesnė mūsų užduotis), tačiau niekas neatstos įspūdžių, sukeltų stichijos siautėjimo. Kūriniui turi įtakos ne tik regimieji įspūdžiai – gal net pats nesuvokdamas, dailininkas paveiksle perteikia savo ausimis girdėtą į uolas dūžtančių bangų riaumojimą ar visa esybe juntamą slogią tylą prieš audrą.

J. M. W. Turneris mėgo galynėtis su stichijomis ir buvo įsitikinęs, kad audras reikia tapyti iš natūros. Ne tokie dideli šaunuoliai gali vaizduoti pūgą ar smarkią liūtį stebėdami ją pro automobilio langą ar susiradę kokį kitą prieglobstį. Stebėdami audros siautėjimą galite piešti ar tapyti akvarele eskizus, kuriais galėsite pasinaudoti tapydami geresnėmis sąlygomis.

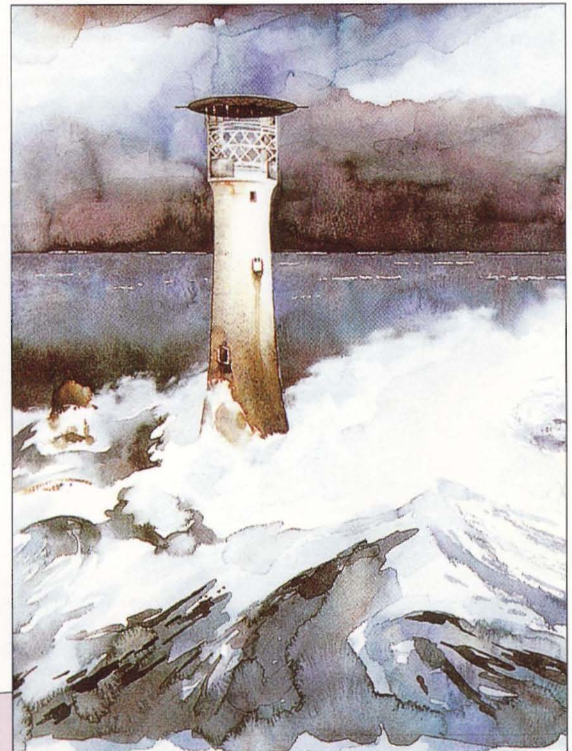
Vaizdavimo metodai

Audros dažniausiai kyla staiga ir trunka vos keletą minučių, taigi turite mokėti dirbti greitai, pasikliaudami intuicija, leisdami patiems dažams atskleisti gamtos šėlsmo didybę. Lietų ir dangumi besiritančius debesis vaizduokite sunkiais potėpiais, susiliejančiais drėgname popieriuje. Mėginkite pakelti lentos kraštą, kad tekėdami dažai sukurtų iš toli atrodančių kaip vientisa siena liūties šuorų įspūdį. Greitu tempu tapant šlapiame paviršiuje pasitaiko netobulų potėpių – atsispirkite pagundai taisyti klaidas. Įvairios atsitiktinės dėmės gali puikiausiai virsti audros debesimis ar dūžtančiomis bangomis.

Sausu teptuku lengvais prisilietimais klojant dažus ant grublėto paviršiaus, išgaunami išraiškingi trūkčiojantys potėpiai, kuriais tinka vaizduoti jūros putą ar vėjo genamus debesis. Galingą, permainingą bangų ir debesų judėjimą vaizduokite netvarkingais, padrikais potėpiais, leiskite žiūrovo žvilgsniui laisvai šokinėti po paveikslo plotą.

Jūra ir dangus

Šioje įstabioje kompozicijoje sąmoningai sutirštinamas grėsmingai niūrus dangaus vaizdas ir padidinamos dūžtančios bangos. Šlapiame popieriaus paviršiuje klojamais potėpiais perteikiamas akimirksniu besimainatis, vis kitaip apšviestas dangaus ir jūros vaizdas.

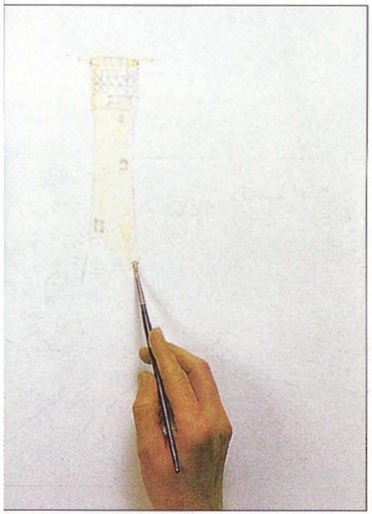

REIKMENYS

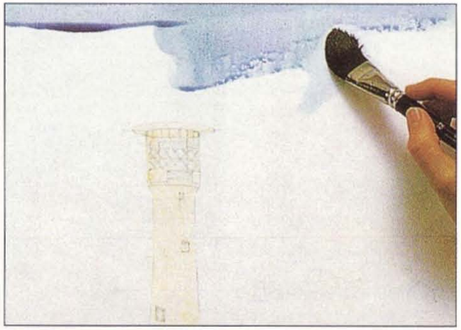
- ✔ Ištempto šaltai presuoto akvarelės popieriaus lakštas, matmenys 38,1 x 55,8 cm
- ✔ Apv. bukas teptukas
- ✔ 13 mm plokščias teptukas
- ✔ Nr. 2 apv. teptukas
- ✔ Nr. 0 apv. teptukas
- ✔ Maskuojamasis skystis ir senas teptukas
- ✔ HB pieštukas
- ✔ Lėkštelės dažams
- ✔ Minkštos servetėlės
- ✔

AKVARELINIŲ DAŽŲ SPALVOS

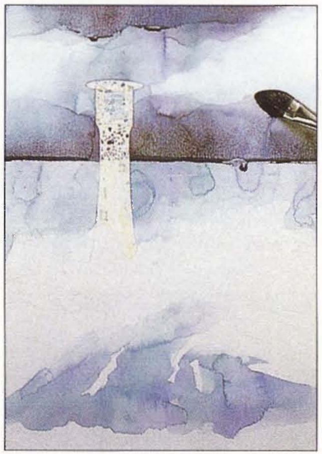
- Prancūziškas ultramarinas
- Žalsvai mėlyna
- Kadmio raudona
- Deginta siena

1 HB pieštuku pažymėkite horizonto liniją, švyturio ir į krantą dūžtančios milžiniškos bangos kontūrus. Maskuojamuoju skysčiu, naudodami seną mažą apvalų teptuką, nutepkite švyturio siluetą ir tolumoje matomas bangų keteras – galėsite laisvais, plačiais potėpiais, nesibaimindami, kad pažeisite baltų objektų kontūrus, tapyti jūrą ir dangų.

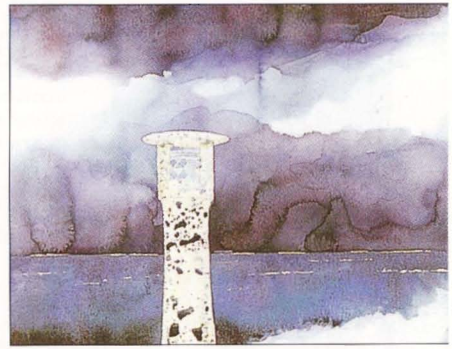

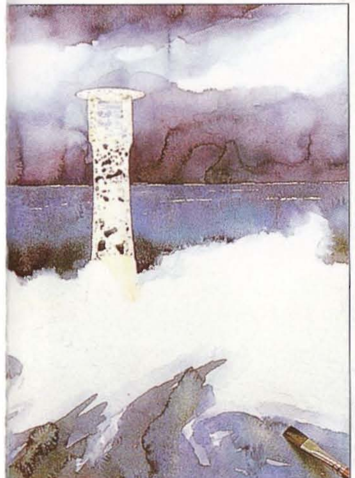
2 Sumaišykite žalsvai mėlyną su trupučiu ultramarino, smarkiai atskieskite vandeniu. Truputį pakėlę vieną lentos kraštą, apvaliu buku teptuku pradėkite nuo viršaus tapyti dangų, vaizduodami viršutinę debesų dalį. Jei dažai pradeda varvėti nuo potėpių srovele, tiesiog nusausinkite teptuką ir sugerkite juo dažų perteklių.

3 Mėlynais potėpiais pradėkite tapyti apatinę dangaus dalį ir mėlynus jūros ruožus. Dūžtančios bangos putų plotą kol kas palikite baltą. Paruoškite atskiestą vandeniu, bet sodraus atspalvio prancūziško ultramarino ir kadmio raudonos mišinį ir, plačiais brūkšniais popieriuje paskleisdami dažus, tapykite lietaus pritvinkusius purpurinius debesis. Nuplautu teptuku debesų pakraščiuose sugerdami dalį dažų, sukurkite minkštus spalvų perėjimus, vaizduojančius miglą ir lietų.

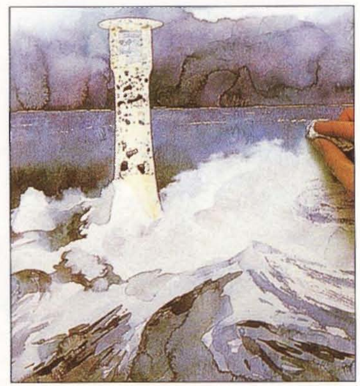
4 Kol purpuriniai potėpiai dar nenudžiūvę, kai kur papildomai pagilinkite toną. Nesusigundykite išlyginti potėpius – netvarkingais potėpiais kaip tik galima įtikinamiau pavaizduoti sunkius audros debesis.

5 Atskiestu, bet sodriu žalsvai melsvos, ultramarino ir trupučio kadmio raudonos tirpalu įvairiais tonais 13 mm plokščiu teptuku tapykite tolumoje matomą jūros plotą. Dabar jau palikite dažų pėdsakų ir dūžtančios bangos putose, ritmiškais potėpiais braukdami teptuką iš apačios į viršų, kad parodytumėte galingą vandens judėjimą. Kaip ir tapydami dangų, leiskite dažams savaime susitelkti į balutes, „sukrešėti" ir sudaryti savitus ornamentus – tai padės perteikti galingos bangos judėjimo dinamiką.

6 Į dažų mišinį pridėkite daugiau pigmento ir pradėkite tamsiai šešėliuoti bangos papėdę. Parodykite, kaip jūros vanduo laipsniškai virsta puta, – ten, kur baigiasi potėpis, pridėkite vandens, kad spalva taptų blankesnė. Bangos keteros putos pavaizduotos sausu teptuku pakabinant truputį dažų ir tepant juos iš apačios į viršų. Norėdami parodyti, kaip tyška vandens ir putų purslai bangai atsidaužiant į uolas, mėlynų potėpių ribą suminkštinkite šlapiu teptuku ir dažų perteklių sugerkite suglamžytu servetėlės gabaliuku.

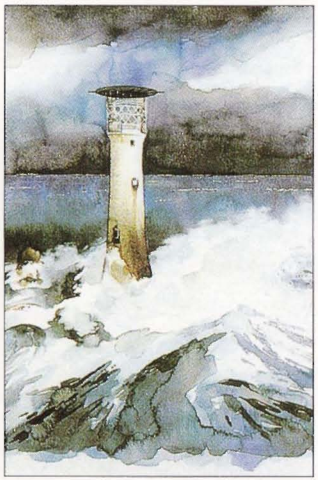

7 Minkomojo trintuko kampu nutrinkite išdžiūvusį maskuojamojo skysčio sluoksnį, dengiantį švyturio siluetą ir tolumoje matomas bangų keteras. Švariu sudrėkintu 2 numerio teptuku perbraukite švyturio kontūrus, kad jie taptų ne tokie kieti. Sumaišykite degintą sieną ir ultramariną, mišinį atskieskite ir juo tapykite švyturio sienas – netoli viršūnės jos labai šviesios, o pagrindo link tamsėja. Įvairiais pilkais atspalviais 0 numerio apvaliu teptuku tapykite švyurio viršūnę. Po to tamsiais degintos sienos ir ultramarino tonais nutapykite tamsius švyturio langus.

8 Pažiūrėkite į savo darbą iš didesnio atstumo. Šiame etape dailininkas nusprendė išryškinti žaibais grūmojančio dangaus atspindžius banguojančioje jūroje, baltoms bangoms netoli horizonto pridėdamas ultramarino ir kadmio raudonos. Be kita ko, tai padeda ir sustiprinti tolumos iliuziją – horizonto link bangos atrodo pilkesnės.

Geras patarimas

ĮDOMIOS DAŽŲ ŽYMĖS, MATOMOS 4 ILIUSTRACIJOJE, DAŽNAI ATSIRANDA ATSITIKTINAI. TOKIŲ EFEKTŲ DAŽNIAU PASITAIKO TAPANT ANT NEVISIŠKAI IŠDŽIŪVUSIO DAŽŲ SLUOKSNIO. JUOS GALIMA IŠGAUTI IR SĄMONINGAI, NORINT SUTEIKTI DARBUI FAKTŪRĄ, KURIĄ BŪTŲ SUNKU SUKURTI TAPANT TEPTUKU KAIP PAPRASTAI.

9 Baigdami tamsiu degintos sienos ir ultramarino mišiniu nutapykite kairėje pusėje šalia švyturio esančią uolą. Baigę darbą pamatysite, kad pirmame plane dūžtanti banga daugiausia pavaizduota tiesiog paliekant didelį balto popieriaus plotą, o jo švytėjimą sustiprinant tamsiais jūros ir dangaus tonais.

Aliejinė tapyba

1 UŽDUOTIS

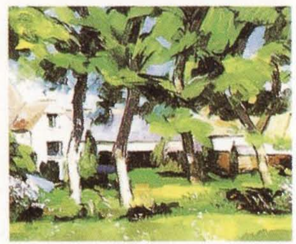
4 UŽDUOTIS

2 UŽDUOTIS

5 UŽDUOTIS

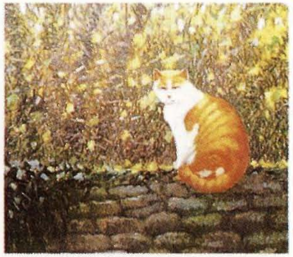
3 UŽDUOTIS

6 UŽDUOTIS

7 UŽDUOTIS

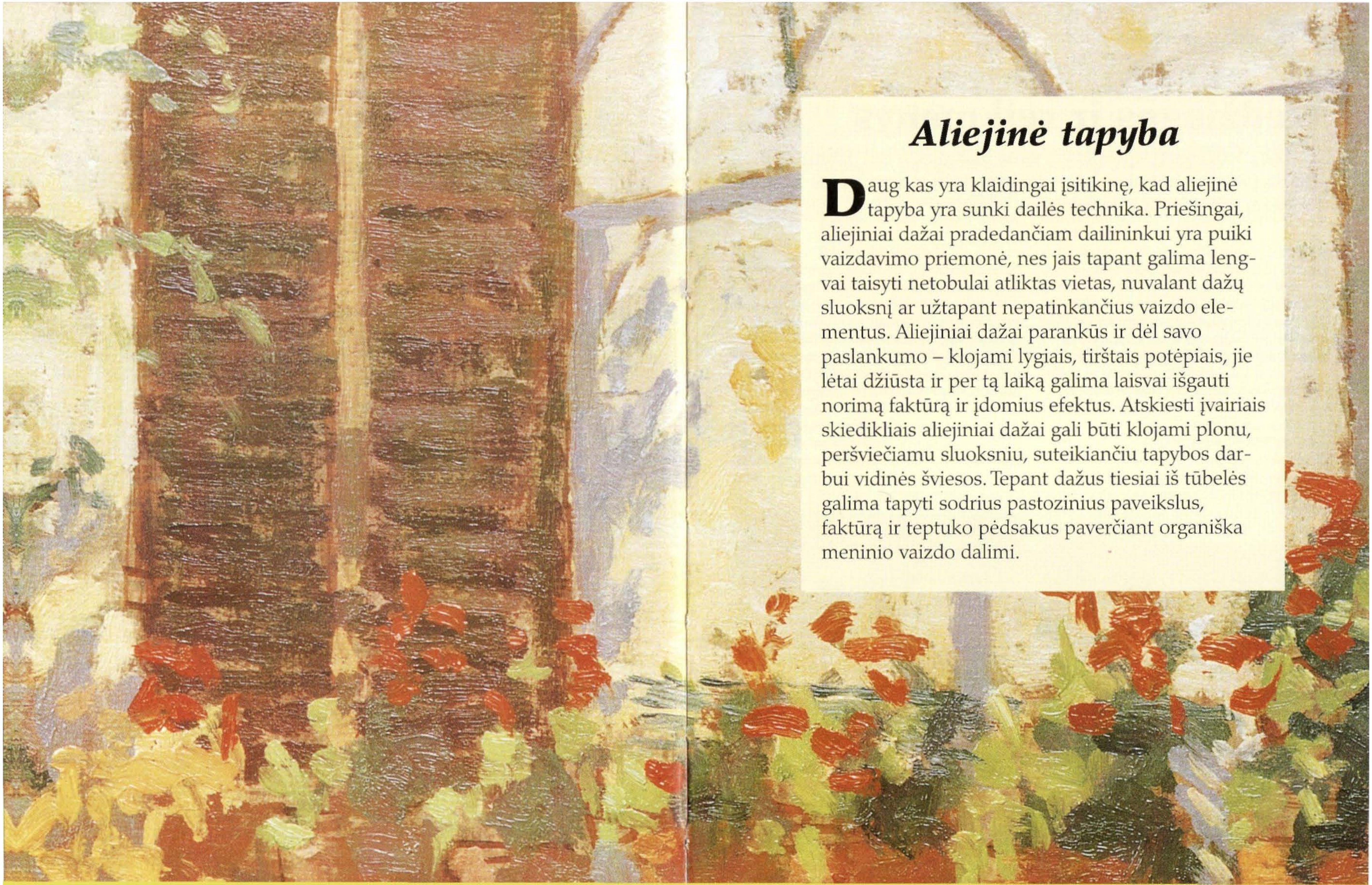

8 UŽDUOTIS

9 UŽDUOTIS

Aliejinė tapyba

Aliejinė tapyba

Daug kas yra klaidingai įsitikinę, kad aliejinė tapyba yra sunki dailės technika. Priešingai, aliejiniai dažai pradedančiam dailininkui yra puiki vaizdavimo priemonė, nes jais tapant galima lengvai taisyti netobulai atliktas vietas, nuvalant dažų sluoksnį ar užtapant nepatinkančius vaizdo elementus. Aliejiniai dažai parankūs ir dėl savo paslankumo – klojami lygiais, tirštais potėpiais, jie lėtai džiūsta ir per tą laiką galima laisvai išgauti norimą faktūrą ir įdomius efektus. Atskiesti įvairiais skiedikliais aliejiniai dažai gali būti klojami plonu, peršviečiamu sluoksniu, suteikiančiu tapybos darbui vidinės šviesos. Tepant dažus tiesiai iš tūbelės galima tapyti sodrius pastozinius paveikslus, faktūrą ir teptuko pėdsakus paverčiant organiška meninio vaizdo dalimi.

Medžiagos ir reikmenys

Tapybos medžiagos paprastai yra gana brangios, todėl patartina iš pradžių pirkti tik būtiniausias, o daugiau dažų ir teptukų bei kitų reikmenų įsigysite turėdami daugiau patirties.

DAŽAI

Aliejiniai dažai fasuojami tūbelėmis. Jie būna dviejų rūšių – profesionalūs ir mokykliniai. Profesionaliems dailininkams skirti dažai yra geresnės kokybės ir tai atspindi jų kaina. Šie dažai gaminami iš kokybiškesnių pigmentų, jų sudėtyje yra mažiau aliejaus, todėl jie tirštesni, o spalvos intensyvesnės ir patvaresnės.

Dažnai sutinkami vadinamieji mokykliniai dažai – „Daler-Rowney" firmos gaminami „Georgian", taip pat „Winsor & Newton" firmos „Winton". Šie dažai pigesni, nes juose yra mažiau grynų pigmentų ir daugiau užpildų bei tąsumą didinančių medžiagų. Spalvų intesyvumu jie neprilygsta profesionaliai tapybai skirtiems dažams. Vis dėlto iš pradžių, dar neturint pakankamai patirties, geriau naudotis šios rūšies dažais. Kai kurie patyrę dailininkai specialiai derina abiejų tipų dažus – gryniems, intensyviems tonams naudoja kokybiškesnius dažus, o žemės spalvoms renkasi mokyklinius, kurie visiškai atstoja aukštesnės klasės dažus.

Profesionalams skirti dažai taip pat kainuoja įvairiai – tai priklauso nuo pigmento brangumo. Pagal kainą šie dažai skirstomi į vadinamąsias serijas – dažniausiai nuo 1-osios (pigiausi) iki 7-osios (brangiausi).

Dešinėje *Dažniausiai naudojami aliejinių dažų skiedikliai bei priedai, keičiantys dažų konsistenciją. Iš kairės: damaros lakas, alkidinis priedas, impasto priedas, išgrynintas sėmenų aliejus, nestipraus kvapo skiedikliai, vaitspiritas, distiliuotas terpentinas. Dešiniajame krašte – prie paletės tvirtinamas dvigubas kaušelis, į kurį tapant įpilama aliejaus ir terpentino.*

DAŽŲ SKIEDIKLIAI IR PRIEDAI

Aliejiniai dažai gali būti naudojami tiesiai iš tūbelės, bet dažnai pravartu juos atskiesti, kad būtų lengviau kloti ant pagrindo. Dažai gali būti suskystinti iki reikiamo tirštumo naudojant skiediklius – terpentiną ar vaitspiritą – arba skiediklius derinant su tam tikrais priedais – aliejumi ar laku.

Skiedikliai

Naudojant skiediklius, potėpiai tampa matiniai, tapytas paviršius kur kas greičiau išdžiūsta. Kaip skiediklį naudokite tik išgrynintą (rektifikuotą), du kartus distiliuotą terpentiną – buityje naudojamas terpentinas, turintis įvairių priemaišų, tapybai netinka.

Jei terpentinas erzina odą ar nuo jo kvapo skauda galvą, galima naudoti vaitspiritą. Jis yra pigesnis, ne tokio stipraus kvapo, jo naudojimo terminas neribotas. Dailės reikmenų parduotuvėse galima įsigyti specialių nestipraus kvapo skiediklių.

Priedai

Su skiedikliais gali būti maišomi įvairūs aliejai ir dervos, nuo kurių potėpiai įgyja labiau apčiuopiamą faktūrą. Dažniausiai tapyboje naudojamas sėmenų aliejaus ir terpentino mišinys, kuriame aliejaus būna 60 procentų, o terpentino – 40 procentų. Sėmenų aliejus mėgstamas dėl to, kad išdžiūvę potėpiai nuo jo įgyja blizgesio ir netrūkinėja. Tapybai tinka arba išgrynintas, arba šaltai spaustas sėmenų aliejus. Karštai spaustas aliejus, pardavinėjamas „pasidaryk pats" ir technikos parduotuvėse, turi priemaišų, nuo jo dažai gelsta. Jei norite, kad dažų mišinys su terpentinu ir sėmenų aliejumi būtų tirštesnis ir greičiau džiūtų, pridėkite truputį damaros lako.

Dailės parduotuvėse galima įsigyti įvairių aliejinių dažų priedų, kurie didina dažų elastingumą, jei norima tapyti pastoziniais potėpiais – sutirština, sutrumpina džiūvimo laiką, potėpius padaro matinius ar suteikia jiems blizgesio.

ATSARGUMO PRIEMONĖS

Net nedideli skiediklių kiekiai gali pakenkti sveikatai, nes visi šie skysčiai yra degūs ir lengvai patenka į plaučius. Naudodami skiediklius dirbkite tik gerai vėdinamoje patalpoje, venkite kvėpuoti jų garais. Dirbdami su šiomis medžiagomis nevalgykite, negerkite ir nerūkykite.

TEPTUKAI

Aliejinei tapybai skirti teptukai būna įvairių dydžių ir formų.

Apačioje *Čia parodytas nedidelis teptukų rinkinys.* ***A*** *šerių teptukai: vėduoklinis, du siaurėjantys, trumpas plokščias, ilgas plokščias.* ***B*** *sintetiniai teptukai: du apvalūs, plokščias, siaurėjantis.* ***C*** *muštabelis.* ***D*** *dažytojų teptukas – juo patogu kloti gruntą.*

Tapant jie palieka skirtingo pavidalo pėdsakus. Vieni teptukai universalesni, kiti – siauresnės paskirties. Įgiję patirties išsirinksite labiausiai tinkamus pagal savo stilių.

Šerių teptukai

Standūs ir patvarūs šerių teptukai tinka storais sluoksniais kloti dažus dideliuose plotuose. Kokybiškiausi – iš standžių baltų nevienodo ilgio kiaulės šerių pagaminti teptukai, kuriais galima pakabinti didelį dažų kiekį.

Sabalo plaukų teptukai

Tapybai skirti sabalo plaukų teptukai yra minkšti ir kartu stangrūs, panašūs į akvarelės teptukus, tik ilgesniais kotais. Jais patogu ant paskutinio potėpių sluoksnio tapyti smulkias detales ir kloti smarkiai atskiestus dažus. Sabalo plaukų teptukai yra brangūs, todėl nemažai dailininkų tapo, jų manymu, niekuo ne blogesniais sintetiniais teptukais.

Sintetiniai teptukai

Sintetiniai teptukai yra ekonomiškas natūralių teptukų pakaitalas, be to, pastaruoju metu iš sintetinio pluošto gaminami teptukai yra kur kas geresnės kokybės nei anksčiau. Brangesni sintetiniai teptukai yra patvarūs, lengvai plaunami, o pigesni vis dėlto greičiau nušiūra.

Teptukų formos

Apvalūs teptukai turi ilgą, smailėjantį plonų plaukų galą. Tai universalios formos teptukai – jais galima greitai padengti dažais didelius plotus ir patogu nužymėti kontūrus.

Ilgi plokšti teptukai turi kvadratinį ilgų šerių galą. Jie idealiai tinka tirštiems, drąsiems potėpiams, taip pat praverčia kuriant spalvų perėjimus.

Trumpi plokšti teptukai yra tokios pat formos kaip ilgi, tik turi trumpesnį, standesnį galą. Standžiais teptukais patogu kloti storus, tirštus pastozinei tapybai būdingus potėpius.

Siaurėjantys teptukai yra panašūs į ilgus plokščius, tik turi siaurėjantį galą. Tai vieni universaliausių teptukų, jais irgi galima kloti įvairius potėpius.

Vėduokliniai teptukai gaminami iš kiaulės šerių, sabalo plaukų arba sintetinio pluošto. Jie naudojami sukurti itin lygius spalvų perėjimus.

Dažytojų teptukai yra pigūs ir patvarūs. Jie naudojami gruntuoti tapybos pagrindą.

Teptukų dydžiai

Visų tipų teptukai būna skirtingo dydžio – nuo 00 (mažiausių) iki 16 (didžiausių). Nėra vieno teptukų dydžių žymėjimo standarto, taigi to paties numerio skirtingų gamintojų teptukai gali būti skirtingo dydžio. Pradedant tapyti geriau naudotis vidutinio dydžio ar dideliais teptukais, kuriais galima greitai padengti bet kokio dydžio plotą ir kartu kloti smulkesnius potėpius. Be to, naudojant didelius teptukus įprantama dirbti tapybiškai, labiau apibendrinti vaizdą.

Teptukų priežiūra

Nors geri teptukai yra brangūs, bet gerai prižiūrimi gali laikytis ne vienus metus. Kiekvieną dieną panaudotus teptukus reikia valyti, negalima laikyti jų pamerkus į indo dugną atremtu galu. Pirmiausia dažus nuvalykite laikraščio skiaute, paskui išplaukite vaitspiritu ir nušluostykite skudurėliu. Po to teptuką reikia išplauti šiltu vandeniu ir muilu. Išmuilintus šerius pasukite ant delno, kad geriau išsiplautų prie koto susikaupę dažų likučiai. Perplaukite šiltu vandeniu, nukratykite ir suglostykite šerius reikiama forma. Teptukus laikykite sausame inde šeriais į viršų. Uždarame dėkle galima laikyti tik visiškai išdžiūvusius teptukus, kad jie nesupelytų.

PALETĖS

Aliejinei tapybai skirtos paletės gaminamos iš įvairių medžiagų ir būna įvairių formų ir dydžių, kad kiekvinas dailininkas galėtų išsirinkti paletę pagal savo individualius poreikius. Kokybiškiausios paletės gaminamos iš raudonmedžio faneros, bet niekuo ne prastesnės ir iš medienos plokštės pagamintos ir melaminu dengtos plaetės. Naudokite kuo didesnę paletę, kad joje tilptų kuo daugiau spalvų ir kad paletės viduryje užtektų vietos jas maišyti.

Paletės su skyle

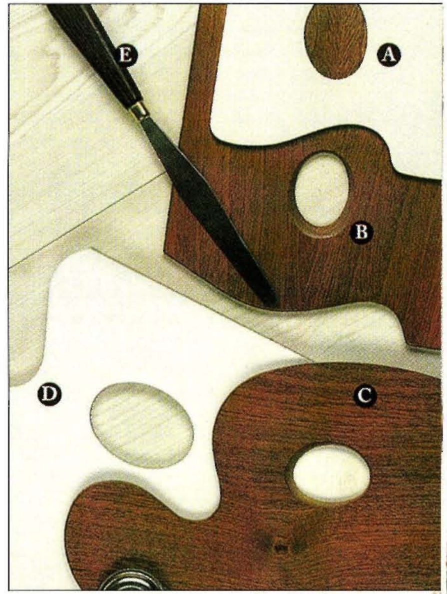
Įvairių dydžių paletės su skyle naudojamos tapant prie molberto laikyti rankoje. Skylė skirta nykščiui, kitiems pirštams išpjautos įdubos. Paletė laikoma atremta į dilbį. Labiausiai paplitusios stačiakampio, ovalo ir tradicinės inksto formos paletės.

Paletės paruošimas

Naują medinę paletę prieš pradedant naudoti reikia įtrinti sėmenų aliejumi. Taip apdorotas medžio paviršius nesugeria dažuose esančio aliejaus ir ant paletės užtepti dažai ne taip greitai džiūsta, be to, paletę po naudojimo lengviau valyti. Abi paletės puses gausiai įtrinkite aliejumi ir palaikykite keletą dienų, kol aliejus sukietės ir visiškai susigers į medžio paviršių.

Vienkartinės paletės

Iš aliejaus nesugeriančio popieriaus pagamintos vienkartinės paletės patogios tapant lauke, taip pat jomis gali naudotis dailininkai, kuriems valyti paletę – kančia. Jos parduodamos supakuotos komplektais, kai kurios turi skylę nykščiui.

***Viršuje** Aliejinei tapybai skirtos paletės. **A** stačiakampė melaminu dengta paletė. **B** stačiakampė raudonmedžio faneros paletė. **C** tradicinė inksto formos raudonmedžio faneros paletė. **D** vienkartinių paletčių komplektas. **E** dažams paletėje maišyti naudojama mentelė. **F** prie paletės krašto tvirtinamas dvigubas kaušelis.*

Improvizuotos paletės

Nemažai dailininkų mėgsta naudotis namų darbo paletėmis, kurias dirbant galima pasidėti po ranka. Tai ne tik leidžia sutaupyti pinigų, bet ir išsirinkti jums reikiamą paletės dydį, formą ir medžiagą. Tam tikslui tinka bet kokia lygi, ne-

akyta, pavyzdžiui, balto plastiko lentelė, stiklo lakštas, po juo padėjus baltą ar neutralios spalvos popierių, ar dažyta medienos plaušo plokštė. Seni puodeliai, vazelės, skardinės puikiausiai tinka skystiems dažų tirpalams. Nesunaudojus viso tirpalo, kad dažai neišdžiūtų, iki kito seanso indą galima sandariai uždengti plastiko plėvele.

PAGRINDAS

Tapoma ant įvairaus pagrindo – drobės, kartono, medienos plokštės ar popieriaus. Pagrindą reikia paruošti gruntuojant klijiniu ar kitos rūšies gruntu, kad dažų sudėtyje esantis aliejus nesusigertų į pagrindą. Jam susigėrus dažuose nebelieka rišiklio ir jie suskeldėja.

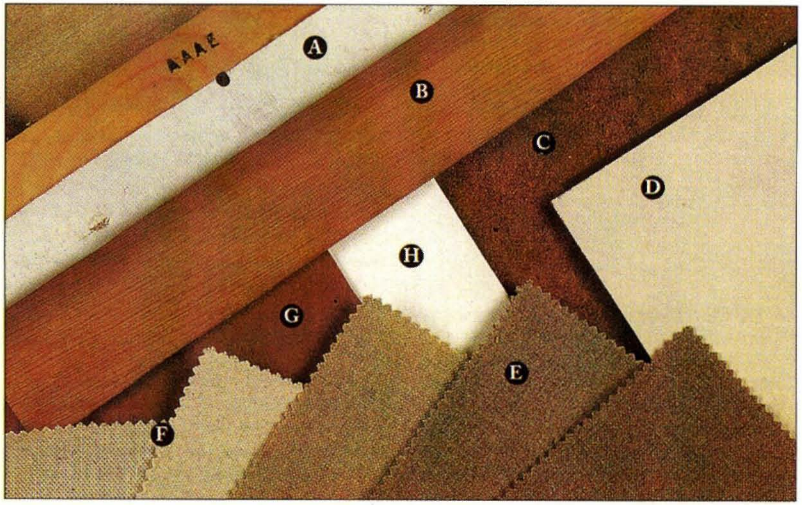
Drobė

Mėgstamiausias aliejinės tapybos pagrindas – drobė, nepaprastai jautriai reaguojanti į teptuko prisilietimus. Su grublėtu jos paviršiumi puikiai sukimba dažai. Drobė gali būti įvairaus, tankumo ir skirtingos faktūros – švelni, vidutinio šiurkštumo ir šiurkšti. Galima įsigyti paruoštos – priklijuotos prie kieto pagrindo ar ant porėmio ištempos gruntuotos drobės arba tiesiog paprastą iš ritinio atkirptą atraižą. Paruošta drobė daug kainuoja – kur kas pigiau pirkti drobės atraižą ir patiems ją ištempti bei gruntuoti.

Drobės storis ir tankumas žymimas pagal tai, kiek uncijų sveria vienas kvadratinis jardas. Kuo didesnis drobės numeris, tuo ji tankesnė, o kartu ir kokybiškesnė. Drobė būna lininė arba medvilninė.

Lininė drobė laikoma geriausia. Jos paviršius švelnus ir lygus, be mazgelių, ant jos tapyti maloniausia. Ji brangi, tačiau ilgaamžė.

Medvilninė geros kokybės drobė, pavyzdžiui, medvilnės kiltas, sveria nuo 12 iki 15 uncijų. Ją lengva ištempti – po drobės tai geriausias tapybos pagrindas, be to, ji perpus pigesnė. Lengvesnė, retesnė drobė tinka tik mokomiesiems darbams.

Plokštės ir popierius

Palyginti nebrangios paruoštos kartono ir medienos plokštės yra idealus pagrindas pradedančiam tapytojui. Pigiausių rūšių plokščių faktūra yra nuobodaus piešinio, jų paviršius pernelyg slidus.

Statybinis kartonas, kurio galima įsigyti statybos medžiagų paduotuvėse, yra visiškai tinkamas ir kartu nebrangus tapybos pagrindas. Daugelis dailininkų tapo ant lygiosios jo pusės, nes šiurkščiosios pusės faktūra įkyriai vienoda, monotoniška.

Klijuota fanera, medienos drožlių ir vidutinio tankumo medžio plaušo plokštės – taip pat geras tapybos pagrindas. Jei mėgstate tapyti baltame paviršiuje, padenkite plokštę baltu gruntu, o jei patinka neutralaus atspalvio pagrindas, tiesiog padenkite jį PVA ar kitais klijais.

Aliejinių eskizų popierius yra skirtas aliejinei tapybai, jo faktūra primena drobės paviršių. Jis pardavinėjamas albumais su nuplėšiamais lapais.

PAPILDOMI REIKMENYS

Tapymas aliejiniais dažais – gana purvinas darbas, taigi svarbiausi papildomi reikmenys – didesnės vazelės ar skardinės, į kurias įpylus tirpiklio galima plauti teptukus, ir pakankamos medvilninių skudurų bei laikraščių atsargos. Toliau išvardyti įrankiai ir kiti reikmenys ne visada būtini, nors ir pravartūs, kaip pavyzdžiui, paletės mentelė.

Tapymo mentelės (špachteliai) turi lankstų lopetėlės pavidalo antgalį ir rankeną. Jos gali būti naudojamos vietoj teptuko tiesiai ant pagrindo kloti dažus.

Paletės mentelės turi ilgą, tiesų, lankstų antgalį apvaliu galu. Jos naudojamos maišyti

Viršuje *Tapybos mentelės būna įvairių formų ir dydžių. Tapytojui tai nėra būtinas įrankis, nebent sumanytumėte išmėginti tapymo mentele techniką.*

dažus ir po tapybos seanso juos nugrandyti nuo paletės.

Skiediklio kaušeliai – tai maži atviri dubenėliai, tvirtinami prie paletės krašto. Į juos įpilama skiediklio ar dažų priedų. Tai nebūtinas reikmuo – jokio vargo neturėsite, jei po ranka pasidėsite bet kokį indelį dažų priedams.

Muštabelis naudojamas rankai paremti tapant smulkias detales ir plonas linijas. Tai ilga bambukinė, medinė ar metalinė lazdelė su guminiu rutuliuku ar zomšine pagalvėle, pritvirtinta plonesniajame gale. Muštabelį padėkite įžambiai, jo antgalis turi lengvai liestis su išdžiūvusiu dažų sluoksniu ar tapybos pagrindo pakraščiu. Į lazdelę atrėmę ranką, tvirčiau ją valdysite. Nesunku patiems pasidaryti muštabelį iš kokios nors vytelės – prie jos galima pritvirtinti kietą skuduro gniužuliuką.

Tapyba alla prima

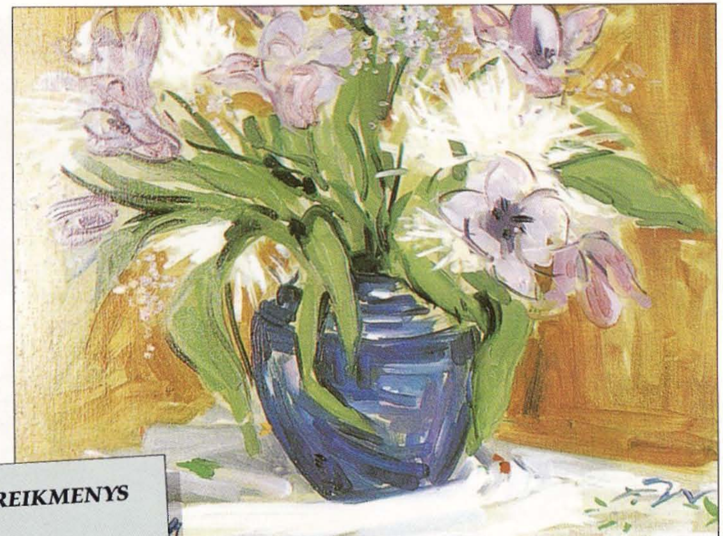

Trevor Chamberlain
ERIKO ŽĄSYS
Kad spėtų pavaizduoti visą šią sceną, kol nepasikeitė apšvietimas ir neišsivaikščiojo žąsys, dailininkas turėjo sparčiai darbuotis teptuku. Naudodamas smarkiai atskiestus dažus, pasirinkęs mažą kūrinio formatą, greitais potėpiais jis sugebėjo nutapyti visą paveikslą maždaug per dvi valandas.

Alla prima – itališkas posakis, pažodžiui reiškiantis „iš karto". Taip vadinamas tapymo būdas, kai paveikslas sukuriamas greitais potėpiais, per vieną seansą, priešingai nei tapant „tradiciniu" būdu, kai iš lėto klojamas sluoksnis po sluoksnio.

Alla prima dailininkai dažnai tapo lauke iš natūros, kai būtina spėti pagauti kintančius šviesos efektus ir aplink vykstantį judėjimą. Tapant alla prima podažis būna minimalus arba išvis be jo apsieinama, nors dailininkai anglimi ar atskiestais dažais kartais paskubomis nužymi kompozicijos metmenis. Kiekviena nauja spalvinė dėmė iš karto tapoma maždaug taip, kaip turėtų būti galutinai baigtame darbe, arba tiesiog paveiksle papildoma reikiamomis spalvomis. Svarbiausia intuityviai, ekspresyviais drąsiais potėpiais ir kuo mažiau maišant spalvas pagauti vaizduojamo objekto bruožus.

Tapybai alla prima reikia pasitikėjimo savimi. Žinoma, visada galima nuskusti ir perdirbti nepatinkančias vietas, bet kūrinys gali prarasti šviežumą ir spontaniškumą. Labai svarbu turėti aiškią kūrinio idėją ir konkrečiai mintyse suformuluoti, ką norite juo pasakyti. Venkite apkrauti paveikslą nereikalingomis detalėmis.

REIKMENYS

- ✔ Gruntuota drobė su kietu pagrindu, matmenys 45,7 x 35,6 cm
- ✔ Nr. 2 apv. šerių teptukas
- ✔ Nr. 2 siaurėjantis šerių teptukas
- ✔ Nr. 8 siaurėjantis šerių teptukas
- ✔ Nr. 10 plokščias šerių teptukas
- ✔ Terpentinas
- ✔ Sėmenų aliejus
- ✔ Švarus skuduras

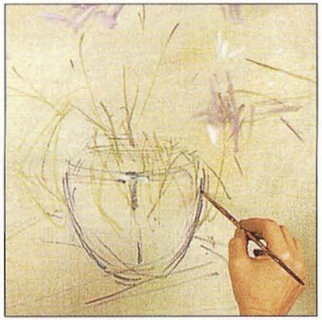

Pavasario gėlės

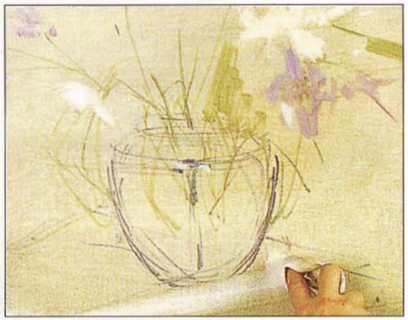
Šis paveikslas yra sukurtas greitai, naudojant nedaug spalvų. Drąsūs, ekspresyvūs teptuko pėdsakai kompozicijai suteikia savitą ritmą, traukia akimis keliauti po visą paveikslo plotą.

ALIEJINIŲ DAŽŲ SPALVOS

- Neapolio geltona
- Chromo geltona
- Perman. rožinė
- Kadmio raudona
- Deginta siena
- Kadmio žalia
- Geltona ochra
- Alizarino t. raudona
- Alyvuogių žalia
- Pranc. ultramarinas
- Kobalto mėlyna
- Kobalto violetinė
- Titano balta

1 Iš anksto padenkite pagrindą plonu dažų sluoksniu. Tapyti pradėkite tik kitą dieną, kad paviršius spėtų nudžiūti. Sumaišykite geltoną ochrą, prancūzišką ultramariną ir truputį kadmio žalios, gausiai atskieskite terpentinu ir šį pilkai žalsvą mišinį, terpentinu suvilgę skudurą, įtrinkite į drobės paviršių. 2 numerio siaurėjančiu teptuku atskiestais dažais eskiziškai apmeskite kompoziciją. Vazai naudokite prancūzišką ultramariną, tulpėms – kobalto violetinę ir titano baltą, stiebeliams – kadmio žalią. Teptuką laikykite lengvai suėmę toliau nuo šerių galo ir vedžiokite laisvas, lankščias linijas, jausdami drobėje ryškėjančias formas.

2 Naudodami šluostymo techniką pažymėkite šviesiausius kompozicijos tonus – baltas saulutes ir šviesos atspindžius ant baltos staltiesės klosčių: apvyniokite pirštą švariu skudurėliu ir, pamirkę terpentine, reikiamose vietose nutrinkite žalsvą toną, kad pasimatytų pagrindas.

3 Pradėkite kurti kompozicijos visumą, vienu metu mažais potėpiais klodami ploną dažų sluoksnį keliuose gimininguose plotuose. Sumaišykite degintą sieną, geltoną ochrą ir truputį kadmio raudonos ir gautu šiltai rudu mišiniu laisvais, plačiais brūkšniais 10 numerio plokščiu teptuku eskiziškai tapykite foną. Prancūziško ultramarino, alizarino tamsiai raudonos ir baltos mišiniu pavaizduokite staltiesės klostes ir tarp jų matomus šešėlius. Kadmio žalia tapykite tulpių lapus. Vaizduodami tamsesnius lapus pridėkite truputį prancūziško ultramarino ir baltos spalvos, kad žalia įgytų vos įžiūrimą pilką atspalvį.

4 Paėmę 8 numerio siaurėjantį teptuką perteikite gėlių formas. Saulutes tapykite gryna balta spalva ir šiltesniu jos atspalviu, gautu įmaišius truputį Neapolio geltonos. Šviesiems ir tamsiems tulpių tonams naudokite įvairius kobalto violetinės, kobalto mėlynos, permanentinės rožinės ir baltos mišinius. Potėpius klokite greitai, kad neįklimptumėte į smulkmenas – vietoj detalių sutelkite dėmesį į tai, kokiomis kryptimis išsidėstę žiedlapiai.

Geras patarimas

SPALVOS TURI LIKTI GAIVIOS, NEPURVINOS, TODĖL PATARTINA DAŽNIAU PERPLAUTI TEPTUKUS INDE SU VAITSPIRITU.

5 Pradeda ryškėti bendras paveikslo vaizdas. Dabar jau galima maišyti dažus su terpentinu ir sėmenų aliejumi, kad potėpiai būtų sodresni. Prancūzišku ultramarinu pavaizduokite refleksus vazos paviršiuje, tamsiausiems tonams pridėdami truputį kobalto violetinės, o kobalto mėlyna ir balta tapykite blikus. Toliau tapykite staltiesės klostes, degintos sieno ir kobalto violetinės mišiniu pagilindami šešėlius. Įmaišę baltos spalvos tapykite pūpsančias audeklo vietas. Neleiskite teptukui apsistoti vienoje vietoje – tegu jis juda po visą drobę.

6 Tomis pačiomis spalvomis, kurias naudojote 4 etape, toliau tapykite vazą. Šen ten lengvai brūkštelkite kobalto violetine, kad vazos ir tulpių koloritas taptų giminingas. Mažais grynos baltos potėpiais pavaizduokite blikus vazos paviršiuje. Pasistenkite, kad potėpių kryptis padėtų perteikti apvalias vazos formas. Alyvuogių žalios ir kadmio žalios mišiniu papildykite naujais tonais lapų koloritą, grynos baltos blikais paryškinkite jų formas.

7 Paėmę 2 numerio apvalų teptuką išryškinkite tulpių formas. Degintos sienos, geltonos ochros ir kadmio raudonos mišiniu 10 numerio plokščiu teptuku aplink puokštę ir tarpuose tarp gėlių tapykite foną. Eskiziškai nužymėkite staltiesėje išsiuvinėtas gėles – prancūzišku ultramarinu, kobalto mėlyna ir balta tapykite žiedlapius, chromo geltona – viduriukus, o kotus ir lapus – kobalto žalia, suteikdami jai tamsesnį atspalvį kobalto mėlynos spalvos dažais.

8 Staltiesės klostėms prie vazos pagrindo suteikite daugiau baltos spalvos, įmaišydami truputį kobalto mėlynos. Paėmę 2 numerio apvalų teptuką gryna balta spalva pavaizduokite kaip adatos styrančius saulučių vainiklapius. Kobalto violetinės, kobalto mėlynos, permanentinės rožinės ir baltos mišiniais toliau tapykite tulpes, kuokelius kartą kitą brūkštelkite gryna kobalto violetine. Tegu potėpiai atkartoja lenktą žiedlapių formą, o spalvos tegu maišosi tiesiai ant drobės. Taškuodami kobalto violetinės ir baltos mišiniu pavaizduokite tarp stambiažiedžių gėlių pasklidusius smulkučius žiedelius.

9 Labiau atsitraukę nuo drobės pažiūrėkite, ar nereikia ko nors pataisyti. Baigiamaisiais potėpiais nesistenkite pernelyg detalizuoti vaizdo, antraip jis praras šviežumą ir tapybos alla prima spontaniškumą.

Tonuotas pagrindas

James Horton
MAUDYNĖS PO AUDROS
Šio paveikslo autorius tapė ant žmės spalva tonuotos drobės. Pagrindo tonas prasimuša pro potėpių sluoksnius, šilta jo spalva sudaro nuotaikingą kontrastą su šaltais pilkais jūros ir dangaus atspalviais.

Gruntuotai drobei, kartonui ar kitam pagrindui galima suteikti kokį nors atspalvį, tai yra tonuoti, užtepant ploną atskiestų dažų sluoksnį teptuku ar skuduru.

Tonuotas pagrindas turi dvejopą paskirtį. Pirmiausia jis sušvelnina akinantį gruntuotos drobės, kartono ar medienos plokštės baltumą, kuris gali trikdyti renkantis tinkamas spalvas ir atspalvius. Pavyzdžiui, raudona spalva ant balto pagrindo atrodo gana tamsi, tačiau tapant atsidūrusi kitų spalvų apsuptyje staiga pasirodo esanti kur kas šviesesnė. Neutraliu atspalviu tonuotas pagrindas yra kur kas palankesnis atskaitos taškas ir leidžia vienodai lengvai pasirinkti ir šviesius, ir tamsius tonus.

Antra, jei pro potėpių sluoksnius prasišviečia pagrindo tonas, jis tampa organiška kūrinio dalimi, vienijančia atskirus jo elementus, suteikiančia harmonijos.

Kaip rinktis pagrindo toną

Pagrindo toną reikia rinktis pagal tai, kokį paveikslą ruošiatės tapyti. Paprastai pagrindas tonuojamas neutraliu atspalviu, kūrinio spalvų skalėje esančiu maždaug per vidurį tarp šviesiausių ir tamsiausių spalvų. Pagrindo tonas turi būti subtilus, neįkyrus, kad neužgožtų potėpių spalvų.

Labai gerai atrodo atskiestų žemės spalvų, tokių kaip Venecijos raudona, gelsva siena ar deginta umbra, taip pat pilkšvų ir žalsvų atspalvių pagrindas.

Vieni dailininkai renkasi su paveikslo koloritu harmoningai derantį pagrindo toną, kiti mėgsta tokį pagrindą, kurio tonas sudaro visišką kontrastą su paveiksle dominuojančiomis spalvomis. Pavyzdžiui, šilta raudonai ruda spalva labai suintensyvina žalius peizažo tonus, o švelni ochra dangaus mėlynei suteikia spindesio.

Kaip tonuoti pagrindą

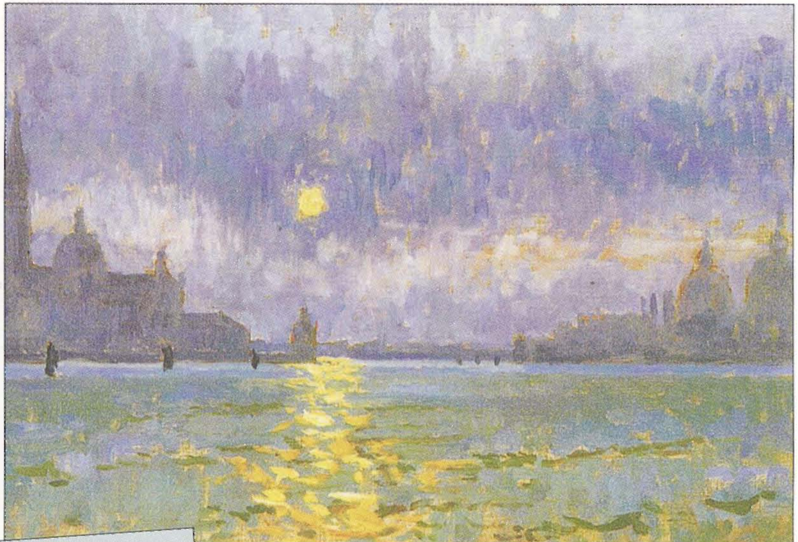
Smarkiai atskieskite dažus terpentinu ar vaitspiritu ir dideliu teptuku (labai tinka dažytojų teptukas) padenkite jais pagrindą. Po kelių minučių visą paviršių patrinkite švariu skuduru, palikdami peršviečiamą dažų apnašą, ant kurio galėsite tapyti kitą dieną. Kai kurie dailininkai mėgsta palikti energingus, ryškius teptuko pėdsakus, likusius tonuojant pagrindą.

Prieš tapydami atidžiai patikrinkite, ar tonuotas pagrindas visiškai išdžiūvęs. Aliejiniais dažais tonuotas pagrindas džiūsta maždaug parą. Jei norite sutaupyti laiko, tonuokite pagrindą akriliniais dažais. Tai vandenyje tirpstantys polivinilo acetato dažai. Jie išdžiūsta per kelias minutes ir tapyti aliejiniais dažais galima jau po kelių minučių (negalima elgtis atvirkščiai – tapyti akrilu ant aliejinių dažų, nes paveikslo paviršius sutrūkinės; taip atsitinka dėl to, kad aliejiniai dažai yra elastingesni ir lėčiau džiūsta negu akriliniai).

Dar vienas technologijos laimėjimas – tai, kad akriliniai dažai gali atlikti ne tik toninio pagrindo, bet ir grunto vaidmenį, taigi, skirtingai nei tapant aliejiniais dažais, paviršiaus nereikia specialiai gruntuoti (netapykite akrilu ant aliejinei tapybai skirto grunto – akrilo dažų sluoksnis suskeldės).

James Horton
GRANTČESTERIS, KEMBRIDŽAS
Šio paveikslo pagrindo tonas buvo pasirinktas siekiant harmonizuoti spalvų visumą, o ne sukurti kontrastą. Nors beveik visas pagrindas yra padengtas potėpiais, bet jis vis tiek atlieka svarbų vaidmenį, modifikuodamas žalius peizažo atspalvius ir padėdamas sukurti paveikslą kaip vientisą visumą.

REIKMENYS

- Drobė su kietu pagrindu, matmenys 35,6 x 24,2 cm
- Nr. 2 apvalus sabalo plaukų teptukas
- Nr. 5 apvalus šerių teptukas
- 38 mm dažytojų teptukas
- Terpentinas
- Sėmenų aliejus
- Damaros lakas

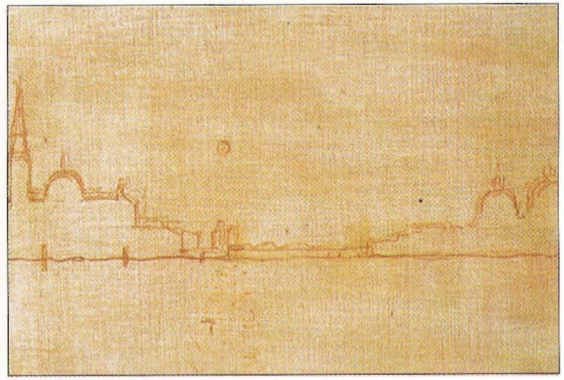
Venecija. Vakaras

Vykusiai pasirinktas pagrindo atspalvis gali atlikti tarpinio tono, vienijančio atskiras spalvines dėmes, vaidmenį. Šiame mielame kūrinyje pro potėpių sluoksnį prasimušantys umbros, kuria padengtas pagrindas, ploteliai suteikia spalvoms šilumos, padeda kurti vientisą kompoziciją ir sustiprina virpančią saulėlydžio Venecijoje šviesą.

ALIEJINIŲ DAŽŲ SPALVOS

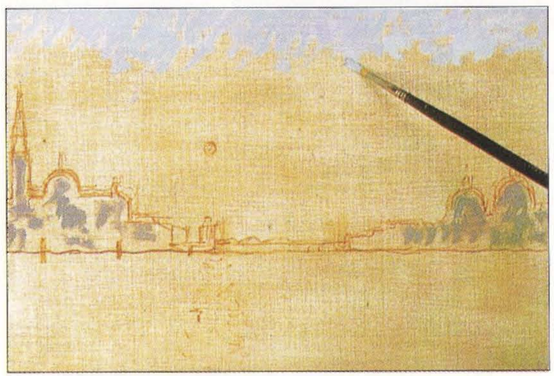
- Gelsva umbra
- Deginta siena
- Pranc. ultramarinas
- Ceruleumas
- Alizarino t. raudona
- Kadmio raudona
- Kadmio oranžinė
- Citrininė geltona
- Titano balta
- Dramblio kaulo juoda

1 Visą kartono paviršių padenkite peršviečiamu smarkiai atskiestos terpentinu gelsvos umbros sluoksniu. Atskiestus dažus tepkite 38 mm pločio dažytojų teptuku. Taip nuslopinamas akinantis gruntuoto paviršiaus baltumas ir sukuriamas šiltas tarpinis tonas, leidžiantis tiksliau pasirinkti reikiamus šviesesnius ir tamsesnius tonus. Palaukite iki rytojaus, kol išdžius. Tada gelsvą umbrą ir degintą sieną atskiedę terpentinu 2 numerio apvaliu teptuku eskiziškai apmeskite pagrindinius kompozicijos kontūrus, be kita ko, pažymėkite saulės diską.

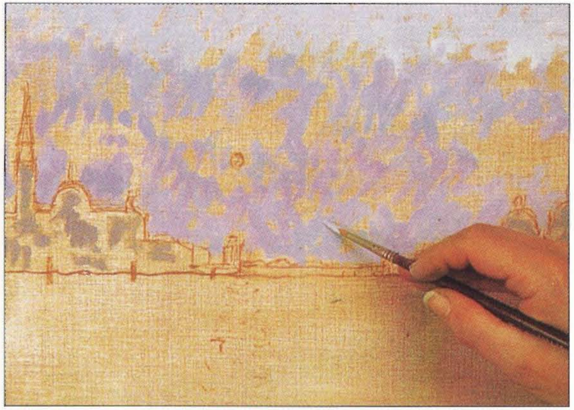

Geras patarimas

TAPYDAMI PEIZAŽUS VENKITE HORIZONTO LINIJĄ KOMPONUOTI CENTRE, PADALYDAMI PAVEIKSLĄ Į DVI VIENODAS DALIS.

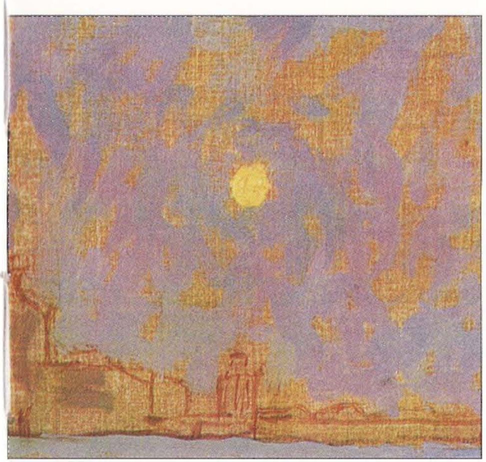
2 Sumaišykite dažus su trupučiu priedų, po lygiai pridėdami sėmenų aliejaus ir damaros lako, o terpentino – dvigubai daugiau. Sumaišykite gelsvą umbrą, prancūzišką ultramariną bei alizarino tamsiai raudoną ir gautu pilku mišiniu laisvais 5 numerio apvalaus teptuko potėpiais brūkštelkite tolumoje esančių pastatų siluetus. Tada gyva turkio atspalvio pilka, gauta sumaišius ultramariną, baltą ir truputį citrininės geltonos, netvarkingais potėpiais tapykite viršutinę dangaus dalį, palikdami tonuoto pagrindo properšas.

3 Pradėdami nuo pirmojo spalvinio ruožo apačios ir naudodami tą patį teptuką, įvairiais ultramarino, alizarino tamsiai raudonos, titano baltos ir lašelio dramblio kaulo juodos deriniais toliau tapykite dangų. Priartėję prie horizonto į mišinį pridėkite daugiau alizarino ir dar daugiau baltos, kad dangus pamažu įgautų šiltą violetinį atspalvį. Ir dabar dažus tepkite laisvais padrikais potėpiais, palikdami daug neužtapyto pagrindo, kad matytųsi jo spalva.

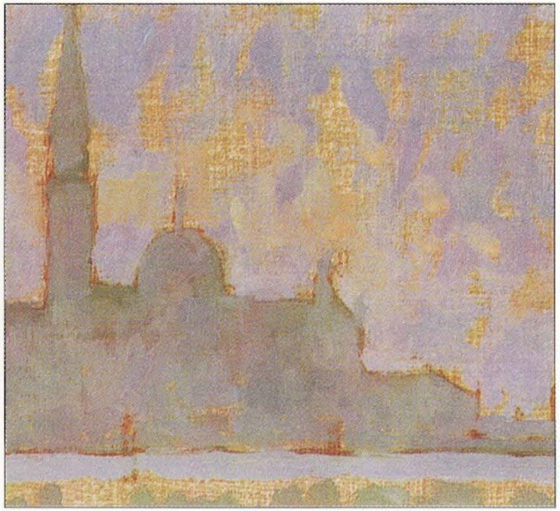

4 Pradėkite žalsvais tonais tapyti vandenį, jame palikdami besileidžiančios saulės taką. Pagrindinės šiuos žalsvai pilkus tonus sudarančios spalvos – ultramarinas, citrininė geltona, ceruleumas ir balta, sumaišytos įvairiais santykiais. Pavyzdžiui, pridėję daugiau mėlynos, gausite tamsesnius, šaltesnius žalius atspalvius, o didesnis kiekis geltonos ir baltos juos padarys šviesesnius, šiltesnius. Tolumoje matomus silpnus šviesos atspindžius vandenyje nužymėkite tapydami blankiai žalios spalvos ruožą.

5 Sumaišę citrininę geltoną, kadmio oranžinę ir baltą tapykite saulės diską. Dažus tepkite gana storais potėpiais, sugaunančiais daugiau šviesos. Po to su balta sumaišykite ultramariną bei alizariną ir laisvais koncentriškai išdėstytais potėpiais tapykite melsvai pilką ratilą aplink saulę. Čia akivaizdžiai galima įsitikinti, kaip viena spalva gali veikti šalia esančią: geltona saulė, apsupta kontrastą su ja sudarančio tamsesnio pilko tono potėpių, atrodo kur kas ryškesnė.

6 Įvairiais santykiais maišydami ultramariną, alizariną, juodą ir baltą, minkštais melsvai violetinio atspalvio pilkais tonais tapykite kairėje esančią pastatų grupę (paletėje turėkite pasiruošę įvairių pilkų atspalvių). Užuot padengę siluetus vientisu dažų sluoksniu, užpildykite juos smulkiais potėpiais, lengvais brūkštelėjimais, subtiliai moduliuodami spalvą. Tarp potėpių palikite mažus plyšelius, pro kuriuos prasišviečia pagrindas, – taip sukuriamas dulsvos vakaro šviesos, švelniai apgaubiančios vaizdą, įspūdis.

7 Danguje prie pat horizonto laisvais potėpiais nužymėkite vos matomą rausvą pašvaistę, kadmio raudoną ir citrininę geltoną gausiai maišydami su balta. Po to užpildykite dešinėje esančius pastatų siluetus. Naudokite tuos pačius spalvų mišinius kaip ir 6 etape, pridėdami daugiau baltos, kad tonas taptų šviesesnis, o pastatai vizualiai labiau priartėtų.

8 Citrininės geltonos, kadmio oranžinės ir baltos mišiniu tapykite lūžtantį saulės atspindį vandenyje. 2 numerio apvaliu sabalo plaukų teptuku klokite ritmiškus brūkšnio ir varnelės pavidalo potėpius, stengdamiesi pavaizduoti vandens pleškenimą. Kad sukurtumėte perspektyvą ir sustiprintumėte erdvės įspūdį, arčiau horizonto linijos esančius atspindžius tapykite smulkesniais, tankesniais ir šviesesniais potėpiais.

9 Ultramarino, alizarino ir trupučio juodos mišiniu tapykite iš tolo vos įžiūrimus virš vandens kyšančius medinius stulpus. Po to sumaišykite ultramariną ir citrininę geltoną, šį mišinį sušildydami kadmio oranžine, ir lengvais tepuko prisilietimais tapykite smulkias tamsias bangeles.

10 Įsižiūrėkite, ar sukurta spalvų pusiausvyra, ar niekas pernelyg nekrinta į akį, kad nebūtų sugriautas dulsvos vakaro šviesos įspūdis. Pernelyg savarankiški potėpiai turi būti suminkštinti perėjimais, švelniai braukant 2 numerio apvaliu sabalo plaukų teptuku ir tarsi aptraukiant vaizdą lengvučiu šydu.

Geras patarimas

MAIŠANT DAŽUS PAPRASTAI SUNAUDOJAMA ITIN DAUG BALTOS SPALVOS, TODĖL VERTA PIRKTI PALYGINTI PIGESNES DIDELES BALTŲ DAŽŲ TŪBELES.

Žali atspalviai

David Curtis
MEŠKERIOTOJAI PRIE EŽERO
Šis paveikslas traukia akį nepaprasta žalios spalvos niuansų įvairove. Atkreipkite dėmesį, kaip gilumos įspūdis kuriamas pirmame plane tapant šiltais žaliais atspalviais, o labiau nutolusius objektus – šaltesniais.

Peizažuose paprastai dominuoja žalia spalva, bet ji gali būti labai įvairi – nuo kone mėlynos iki bemaž geltonos.

Prieš pradedant maišyti dažus ir kurti žalius atspalvius vertėtų gerai įsižiūrėti į gamtovaizdį ir tarpusavyje palyginti įvairius žalius tonus. Pavyzdžiui, saulėtą dieną apšviesti žolės ir medžių lapijos plotai turi šiltą gelsvą atspalvį, o esantys šešėlyje tampa šaltesni, labiau mėlyno atspalvio. Jei nukreipsite žvilgsnį į horizontą, pamatysite, kad kuo arčiau jo linijos yra medžiai, laukai ir kalvos, tuo jų tonai šaltesni, mėlynesni ir blankesni, ištirpstantys tolumoje.

Būdinga nepatyrusių tapytojų daroma klaida – visame peizaže naudojami gatavi iš tūbelės išspausti mišiniai. Kai juos reikia pašviesinti ar patamsinti, paprasčiausiai pridedama baltos ar juodos. Kadangi taip neįmanoma sukurti pakankamai ryškių kontrastų tarp šviesių ir tamsių bei šiltų ir šaltų tonų, paveikslas tampa plokščias, monotoniškas, jame tarsi nelieka šviesos.

Jei norite tapyti realistinius peizažus, reikėtų išmokti maišant spalvas gauti gyvesnius žalius tonus. Tai galima padaryti dviem būdais: žalius dažus iš tūbelės maišyti su kitomis spalvomis arba sukurti savitus žalius atspalvius maišant įvairius mėlynus ir geltonus tonus.

Žalių dažų modifikavimas

Tūbelėse būna keleto atspalvių žalių dažų, bet dauguma jų yra per intensyvūs, jiems trūksta gamtoje sutinkamų žalių atspalvių minkštumo. Į žalius dažus įmaišę kitų paletės spalvų, galite juos vykusiai modifikuoti. Pavyzdžiui, viridinės spalvos dažų tonas intensyvus ir šaltas. Gryna šių dažų spalva atrodo nenatūrali, tačiau ją sumaišius su raudona, geltona ar oranžine galima sukurti visą gyvybe alsuojančių spalvų gamą.

Mėlynų ir geltonų tonų maišymas

Maišant įvairių mėlynų ir geltonų tonų dažus galima sukurti dar įvairesnius ir subtilesnius žalius tonus nuo šviesių iki tamsių, nuo ryškių iki blankių, nuo šiltų iki šaltų. Papildomų atspalvių teikia trečios spalvos priemaiša – pavyzdžiui, jei žalia spalva pernelyg ryški, ją galima prigesinti trupučiu raudono dažo.

Galite patys įsitikinti, kad verta patiems kurti savitų žalių atspalvių mišinius. Imkite tris mėlynas spalvas – ceruleumą, kobaltą ir ultramariną ir tris geltonas – citrininę, kadmį ir ochrą. Kiekvieną geltoną spalvą sumaišykite su kiekviena mėlyna ir gausite lygiai devynias skirtingas žalias spalvas, įvairuojančias nuo šviesaus lapų atspalvio iki šiltų tamsių tonų. Pradėkite maišyti spalvas lygiomis dalimis, paskui žiūrėkite, kaip viskas keičiasi kitokiu santykiu maišant sudėtines dalis: įmaišius daugiau mėlynos gaunamas tamsesnis, šaltesnis atspalvis, o vyraujant geltonai spalvai žalia įgyja šviesesnį, šiltesnį atspalvį. Eksperimentuojant galima eiti dar toliau – pridėjus truputį žemės spalvų, tokių kaip gelsva siena ar gelsva umbra, sukuriami dar sodresni atspalviai.

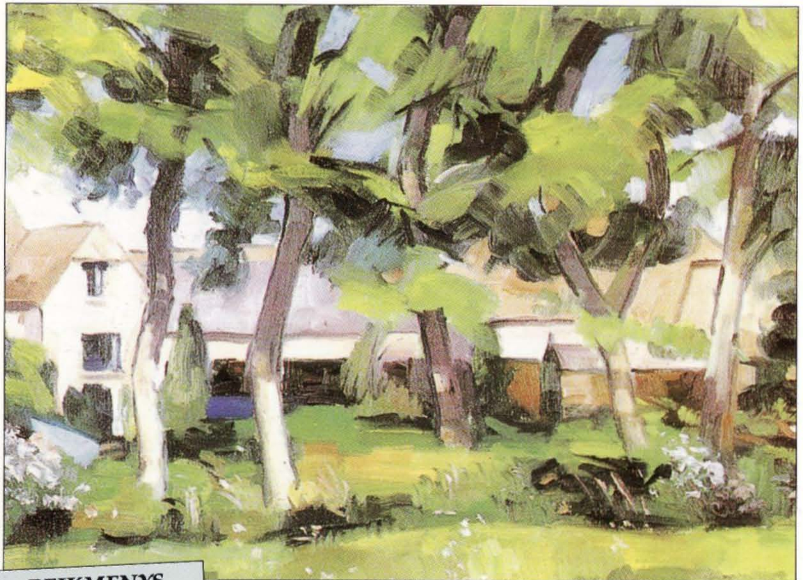
Šilti ir šalti žali tonai

Pagal įsivaizduojamą temperatūros pojūtį spalvos klasifikuojamos į šiltas ir šaltas. Apskritai mėlyna laikoma šalta, o geltona – šilta spalva. Vis dėlto tai tik apibendrintas skirstymas. Pavyzdžiui, mėlyni atspalviai vieni nuo kitų labai skiriasi – kai kurie yra šiltesni, artimesni geltoniems. Prancūziškas ultramarinas turi vos pastebimą raudoną atspalvį, taigi yra šiltesnis nei ceruleumas, o citrininė yra žalsvo atspalvio, vadinasi, šaltesnė nei kadmio geltona.

Visa tai prisiminkite tapydami peizažus ir kurdami įvairius žalius tonus. Jei norite šalta žalia spalva tapyti šešėlyje esančią medžio lapiją, maišykite šaltą, pavyzdžiui, Winsoro mėlyną, su šalta geltona, tokia kaip citrininė. Jei ketinate perteikti šiltą sodrų saulės apšviestos lapijos žalumą, mėginkite maišyti ultramariną ir kadmio geltoną. Maišydami spalvas nepamirškite, kad vienos jų yra stipresnės, kitos – silpnesnės. Kad pakistų mišinio atspalvis, užtenka tik trupučio kadmio geltonos, taigi naudokite ją apdairiai.

Apačioje *pateikti pavyzdžiai rodo, kad įvairiai derinant tas pačias spalvas galima sukurti visą gyvų, išraiškingų žalių tonų gamą.*

REIKMENYS

- Drobė su kietu pagrindu, matmenys 50,8 x 40,6 cm
- 2, 5 ir 10 numerio plokšti šerių teptukai
- 4 numerio siaurėjantis šerių teptukas
- Distiliuotas terpentinas
- Sėmenų aliejus
- Anglis

Kaimo vaizdas

Šiame nuotaikingame tapybos darbe dailininkas, vykusiai maišydamas spalvas, sukuria plačią lapijos žalumos tonų skalę nuo šaltų mėlynų iki spinduliuojančių geltonų. Naudojamų spalvų skaičius kūrinyje ribotas, žali atspalviai kuriami maišant mėlynus ir geltonus bei kitų spalvų priemaiša modifikuojant iš tūbelės išspaustus žalius dažus.

ALIEJINIŲ DAŽŲ SPALVOS

- Citrininė geltona
- Spektro geltona
- Geltona ochra
- Venecijos raudona
- Kobalto violetinė
- Chromo oksido žalia
- Permanentinė žalia
- Pranc. ultramarinas
- Ceruleumas
- Titano balta

1 Anglimi eskiziškai apmeskite pagrindinius kompozicijos elementus. Truputį chromo oksido žalios atskieskite terpentinu, kad dažas taptų takus, ir 4 numerio siaurėjančiu teptuku pagal anglimi darytą piešinį pagrindinius kompozicijos plotus denkite laisvais potėpiais.

2 Sumaišykite permanentinę žalią, prancūzišką ultramariną ir chromo oksido žalią, kad gautumėte šaltą žalią toną, ir pridėkite truputį sėmenų aliejaus. Plačiais 10 numerio plokščio teptuko brūkšniais, dirbdami visame drobės plote, pažymėkite pušų vainikų ir ant žolės krintančius kamienų šešėlius. Pagal šakų išsidėstymą kaitaliokite potėpių kryptį.

3 Šiek tiek geltonos ochros, citrininės geltonos ir spektro geltonos įvairiais santykiais maišykite su žaliais bei mėlynais dažais ir šiltesniais, šviesesniais žaliais tonais tapykite saulės apšviestus žolės plotus. Dalį spalvų maišykite tiesiai ant drobės, kaitaliokite mišinių proporcijas, didesniu kiekiu geltonos suteikdami daugiau šiltumo saulės apšviestiems žaliems plotams, o mėlynais tonais kurdami šaltai žalius šešėlyje esančius plotus. Paletėje į mišinius dėkite ir titano baltos spalvos, kad koloritas taptų šviesesnis, bet nepadauginkite, kitaip spalvos bus blausios ir tartum kalkėtos.

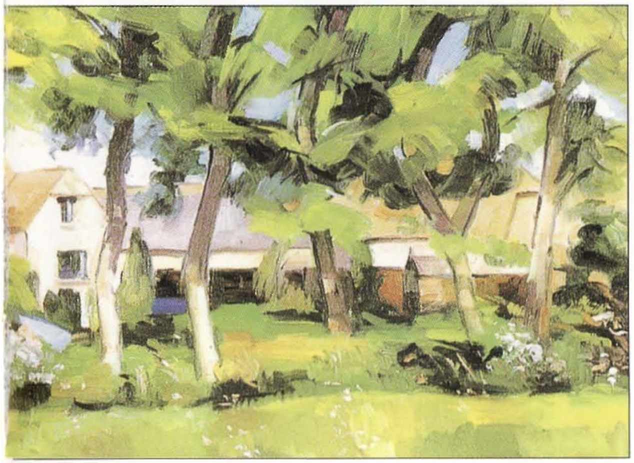
4 Blyškiai mesvu ceruleumo ir titano baltos mišiniu tapykite pro medžių šakas prasimušantį dangaus mėlį. Debesis tapykite baltais dažais su vos juntama ceruleumo priemaiša. Platesnius potėpius klokite 5 numerio plokščiu teptuku, o smulkesnius – 2 numerio plokščiu teptuku.

5 Paėmę 4 numerio siaurėjantį teptuką, rausvais ir rudais plačiais potėpiais tapykite pastatus. Pagrindiniai spalvų mišinių komponentai – Venecijos raudona ir titano balta. Šiltesniam stogų atspalviui dedama truputį geltonos ochros ir spektro geltonos, šiferinis viduryje matomo namo stogas tapomas su trupučiu kobalto violetinės.

Geras patarimas

TOS PAČIOS SPALVOS DĖMIŲ PAMĖTYKITE ĮVAIRIOSE PAVEIKSLO DALYSE. TAI PADEDA SUKURTI AKIAI MALONŲ, HARMONINGĄ VAIZDĄ.

6 Nuo medžių vainikų ant viršutinės kamienų dalies krintančius violetinio atspalvio šešėlius tapykite kobalto violetinės, ultramarino ir trupučio Venecijos raudonos mišiniais, kaitaliodami komponentų santykį, kad išgautumėte šviesius ir tamsius tonus. Sukūrę kolorito pagrindą, pradėkite ryškinti toninius ir faktūrų kontrastus.

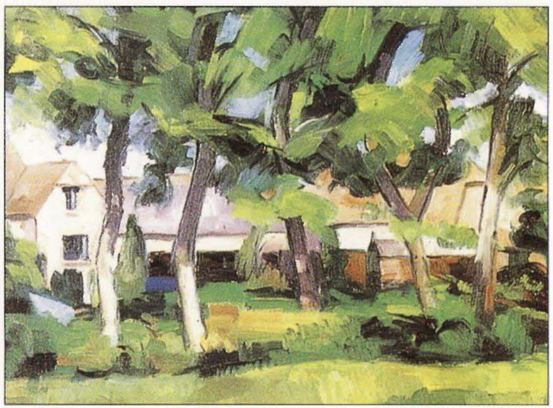

7 Toliau dirbkite ties žaliais spalviniais plotais, naudodami visas paletėje esančias spalvas, tarp jų ir truputį violetinės bei mėlynos, kad pagautumėte gilius medžių vainikų tonus. Lengvais spektro geltonos prisilietimais paryškinkite saulės apšviestus medžių žalumos plotus bei medžių kontūrus ir sustiprinkite kontrastą tarp saulėtų plotų ir tamsių šešėlių tonų. Detalėje (kairėje) matyti, kad dalį spalvų dailininkas maišė tiesiai ant drobės ir kaitaliojo teptuko judėjimo kryptį, suteikdamas potėpiams gyvybės ir perteikdamas siūbuojančių medžių šakų judesius.

Geras patarimas

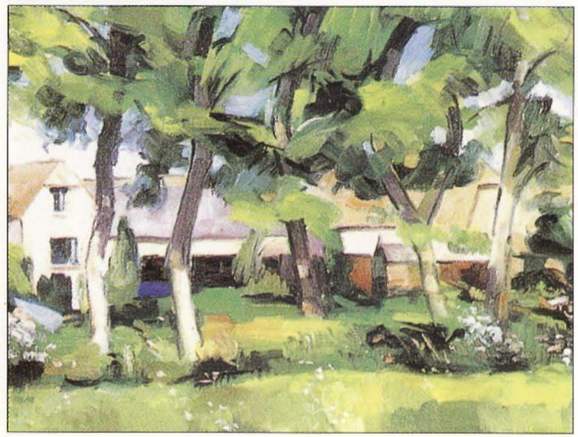
ŽALIĄ SPALVĄ GALIMA PAŠVIESINTI BALTA AR GELTONA, O PATAMSINTI – JUODA, MĖLYNA AR RAUDONA. PRIDĖJUS BALTOS KAI KURIOS SPALVOS GALI ATRODYTI KALKĖTOS, O JUODA KARTAIS PERNELYG JAS NUSLOPINA.

8 Paėmę 2 numerio plokščią teptuką, kobalto violetinės ir ultramarino mišiniu išryškinkite namų kontūrus ir pavaizduokite šešėlius namų pakraigėje. Šių tamsių tonų ir šviesių namų atspalvių kontrastas sukuria trimatės erdvės ir gilumos įspūdį.

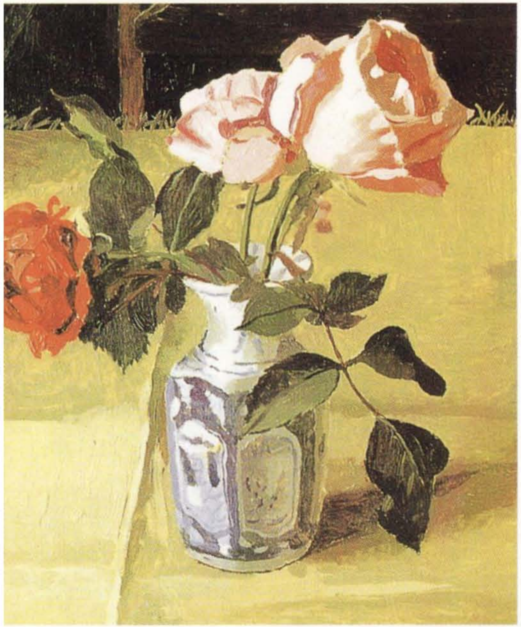

9 Dabar jau pereikite prie detalių – apibendrintomis Venecijos raudonos ir titano baltos mišinio dėmėmis pažymėkite rožinius krūmelius pirmame plane. Gausiai dažais apkibusį teptuko galą pavoliokite tapomame paviršiuje, palikdami savitą trūkinėjantį dažų pėdsaką.

10 Galutinis vaizdas sukelia ryškų pro pavėsingas pušų šakas besiskverbiančios saulės šviesos įspūdį. Atkreipkite dėmesį į dailininko naudojamų žalių tonų įvairovę nuo šalto mėlyno atspalvio iki spinduliuojančio geltono. Kontrastą pagyvina šilti rausvi fone matomų pastatų tonai.

Spalvų perėjimai

Jeremy Galton
ROŽĖS MĖLYNOJE VAZOJE
Dėl pernelyg aštrių kontūrų vaizduojami subtilių formų objektai gali atrodyti kieti ir sustingę. Šis natiurmortas su gėlėmis rodo, kaip jautriai kuriant koloritą ir perteikiant formas galima išvengti vaizdo kietumo. Atkreipkite dėmesį, kad daugumą tonų maišyti tiesiog drobės paviršiuje, vos keletu akcentų paryškinant vaizdą.

Spalvų perėjimai – tai minkštos gradacijos tarp greta esančių tonų, išgaunamos braukant teptuku skirtingų tonų potėpių ribas. Aliejiniai dažai vien dėl savo minkštumo, klampumo bei ilgo džiūvimo laiko leidžia sėkmingai naudoti šią techniką.

Vaizdavimo objektai

Laipsniškos spalvų gradacijos tapyboje naudojamos norint perteikti medžiagos ar paviršiaus faktūros ypatumus, pavyzdžiui, vaizduojant švelnų audinį, odos tonus, gėles, vaisius ar blizgantį metalo, stiklo paviršių. Spalvų perėjimais peizažuose vaizduojamas mėlynas dangaus skliautas, debesys, rūkas, dulksna, atspindžiai vandenyje. Trimatės erdvės įspūdis, šviesa ir oro virpėjimas kuriamas suminkštinant horzonto liniją, skiriančią dangų nuo žemės.

Technika

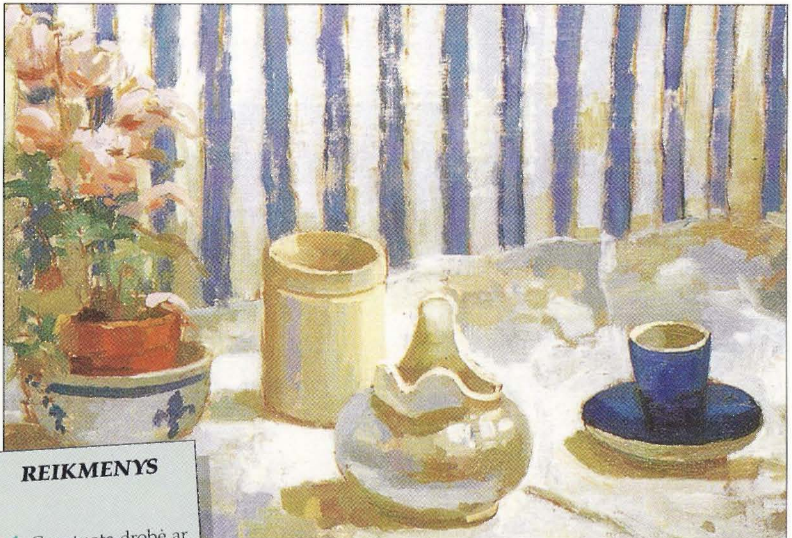
Susiliejančios spalvos išgaunamos įvairiais būdais. Naudojamos dvi „kraštutinės" technikos ir daugybė tarpinių priemonių. Pirmuoju būdu spalvų perėjimai sukuriami nepaprastai lygiais, šilkiniais potėpiais, kad pavieniui jų net iš arti neįmanoma įžiūrėti. Kuriant perėjimus kita „kraštutinė" technika formuojama šiurkšti faktūra, aiškiai matyti teptuko pėdsakai. Žiūrint iš toliau spalvos vizualiai susimaišo, tačiau lieka gyvos, ryškios, nes jų perėjimai nėra visai lygūs.

Teptukai

Perėjimams kurti tinka visų tipų teptukai – kokį rinktis, priklauso tik nuo jūsų stiliaus. Vieni dailininkai naudoja stangrius šerių teptukus, kad būtų matyti jų pėdsakai. Kiti mėgsta švelniaplaukius teptukus, kuriais galima kurti tobulai lygias gradacijas. Yra ir specialūs ilgaplaukiai vėduokliniai teptukai, skirti tolygiems perėjimams. Tokiu teptuku tarsi šluotele reikia švelniai braukyti dviejų spalvų ribą, kol ji išnyksta ir spalvos nepastebimai įsilieja viena į kitą.

David Curtis
ŠILTAS RUGPJŪČIO VAKARAS. PAUPIO IDILĖ
Spalvos, kompozicija, saviti teptuko pėdsakai šiame paveiksle padeda kurti ramią pastoralinę atmosferą. Harmoninga šiltų spalvų paletė kuria ypatingą kūrinio nuotaiką, tolygūs perėjimai padeda pagauti dulsvą vasaros vakaro šviesą.

REIKMENYS

- Gruntuota drobė ar kartonas, matmenys 30,5 x 22,8 cm
- 38 mm pločio dažytojų teptukas
- Nr. 5 apvalus šerių teptukas
- Nr. 2 apvalus sabalo plaukų teptukas
- Nr. 4 apvalus sabalo plaukų teptukas
- Nr. 4 siaurėjantis šerių teptukas
- Sėmenų aliejus
- Distiliuotas terpentinas
- Damaros lakas

Mėlynas ir baltas natiurmortas

Šio natiurmorto autorius minkštus spalvų perėjimus sukūrė švelniomis tonų gradacijomis, kurios padeda perteikti apvalias ąsotėlio, puodelių ir dubenėlių formas, daro jas iškilias, apčiuopiamas.

ALIEJINIŲ DAŽŲ SPALVOS

- Pranc. ultramarinas
- Ceruleumas
- Geltona ochra
- Neapolio geltona
- Viridinė
- Gelsva umbra
- Deginta siena
- Kadmio raudona
- Alizarino t. raudona
- Titano balta
- Dramblio k. juoda

1 Pradėkite nuo drobės ar kartono tonavimo plonu kadmio raudonos ir prancūziško ultramarino mišinio sluoksniu. Jį tepkite ant paviršiaus plačiais 38 mm dažytojų teptuko brūkšniais. Palaukite iki kitos dienos, kol nudžius. Po to 2 numerio apvaliu sabalo plaukų teptuku apmeskite pagrindines kompozicijos linijas – jas tapykite deginta siena, iki pavandenijimo atskiesta terpentinu.

Geras patarimas

NATIURMORTO AUTORIUS Į DAŽUS LYGIOMIS DALIMIS ĮMAIŠO SĖMENŲ ALIEJAUS BEI DAMAROS LAKO IR DVIGUBAI DAUGIAU TERPENTINO. DAMAROS LAKAS, MAIŠOMAS SU TERPENTINU IR ALIEJUMI, DAŽAMS SUTEIKIA EMALĮ PRIMENANČIO SODRUMO.

2 Į dažus įmaišykite sėmenų aliejaus (žr. gerą patarimą viršuje), kad spalvos taptų efektingesnės. Ant paletės iš tūbelės išspauskite truputį baltų dažų ir į juos įmaišykite šiek tiek geltonos ochros ir gelsvos umbros. 5 numerio apvaliu šerių teptuku nelygiais brūkšniais nutepkite baltus sienų apmušalų dryžius ir pradėkite tapyti baltą staltiesę – visaip sukiodami teptuką klokite žaismingus potėpius.

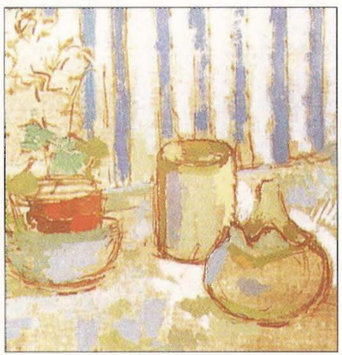
3 Dviem mėlynos spalvos mišiniais tapykite sienų apmušalų dryžius: prancūzišku ultramarinu ir balta – tamsesnius, šiltesnius, ceruleumu ir balta – šaltesnius, šviesesnius. Naudokite gana sausus dažus, kad dryžiai atrodytų eskiziški, tai yra kad liktų fone – turėdami aiškesnes apybraižas, jie iššoktų į pirmą planą.

4 Plačiais potėpiais pažymėkite šviesius ir šešėlyje esančius porcelianinio dubenėlio plotus – šviesesniems tonams naudokite prancūziško ultramarino, dramblio kaulo juodos, alizarino tamsiai raudonos ir baltos mišinį, o tamsesniam tonui pridėkite geltonos ochros. Taip pat tapykite terakotinį kambarinės gėlės vazoną, šviesiems, tamsiems ir tarpiniams tonams naudodami įvairiu santykiu sumaišytą kadmio raudoną, degintą sieną ir baltą. Dažus klokite laisvais potėpiais, šiame etape nesistengdami kurti perėjimų.

5 Užuot detalizavę vieną plotą, teptuku užgriebkite įvairias paveikslo plokštumos vietas, kad galėtumėte jausti tonų santykius ir sukurti spalvų pusiausvyrą. Geltona ochra ir gelsva umbra tapykite gilius ąsotėlio ir vazelės šešėlius, po to pereikite prie pustonių, naudodami 4 etape minėtus žalius tonus. Lengvais teptuko prisilietimais, naudodami ultramarino, alizarino, baltos ir trupučio juodos mišinį, nužymėkite rausvai violetinius refleksus ant ąsotėlio ir vazelės, kur atsispindi rausvi ciklameno žiedai. Tomis pat spalvomis tapykite minkštus šešėlius ant staltiesės.

6 Dabar ultramarino ir ceruleumo mišiniu tapykite mėlyną kiaušinio puodelį ir lėkštelę, pridėdami alizarino tamsiai raudonos tose vietose, kur krinta šešėlis.

Geras patarimas

KAD BŪTŲ LENGVIAU NUSTATYTI VYRAUJANTĮ TAPOMO OBJEKTO TONĄ, PAŽIŪRĖKITE Į JĮ PRISIMERKĘ. TAIP ŽIŪRINT IŠNYKSTA NEREIKALINGOS DETALĖS, IŠRYŠKĖJA ŠVIESA IR ŠEŠĖLIAI, GERIAU MATOSI PUSTONIAI.

7 Apvaliu 4 numerio sabalo plaukų teptuku tapykite apibendrintas ciklameno formas. Lapams naudokite šiltus ir šaltus žalius atspalvius, gautus įvairiais kiekiais maišant viridinę, ultramariną, baltą ir paletėje turimą pilką. Taip pat šiltais ir šaltais atspalviais tapykite žiedus, maišydami kadmio raudoną (šilta), alizarino tamsiai raudoną (šalta) ir baltą.

8 Tuo pačiu teptuku tapykite mėlyną porcelianinio dubenėlio ornamentą, naudodami ultramarino ir baltos mišinį, šešėlyje jį patamsindami trupučiu alizarino tamsiai raudonos.

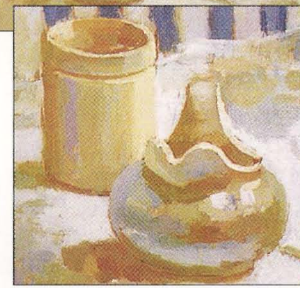
9 Kai visi kompozicijos elementai jau yra savo vietose ir sukurtas bendras koloritas, galima pradėti modeliuoti tūrines objektų formas, maišant tonus ir sukuriant tolygius perėjimus. Naudodami tas pačias spalvas kaip ir pirminiame, eskiziniame etape, 4 numerio apvaliu sabalo plaukų teptuku kurkite laipsniškus ąsotėlio tonų perėjimus nuo šviesių iki tamsių. Tepkite dažus maišydami tonus tose vietose, kur baigiasi vienas ir prasideda kitas, tačiau nesistenkite kurti labai lygių perėjimų. Baltos ir trupučio Neapolio geltonos mišiniu pavaizduokite bliką ant ąsotėlio kaklelio briaunos.

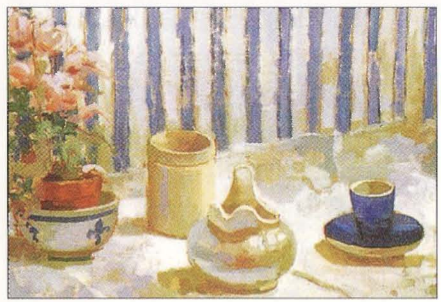

10 Toliau taip pat dirbkite prie kitų paveikslo dalių, plačiais potėpiais padengdami atskirus spalvinius plotus ir po to sukurdami tarp jų perėjimus. Kiaušinio puodelio viduje ir po lėkštele tapykite žalsvus šešėlius, maišydami geltoną ochrą ir truputį baltos bei juodos. Tuo pat kaip ir pirma Neapolio geltonos ir baltos mišiniu apveskite vazelės ir kiaušinio puodelio briauną, kur matomi blikai.

11 Prisimerkę įsižiūrėkite į subtilias glazūruoto ąsotėlio paviršiaus, atspindinčio aplink esančių daiktų spalvas, tonų variacijas. Lengvais 4 numerio sabalo plaukų teptuko prisilietimais, naudodami jau anksčiau paletėje sumaišytas spalvas, paįvairinkite ąsotėlio paviršių blankiomis rausvai violetinėmis, mėlynomis, rausvomis, žalsvai ir melsvai pilkomis dėmėmis. Po to tapykite baltą staltiesę, šviesiausioms vietoms naudodami gryną baltą, o šešėliuose jai suteikdami mėlynus ir pilkus atspalvius. Detalėje matyti, kaip dailininkas ąsotėlio paviršiaus tonus skaido į atskiras dėmes. Kiekviena jų turi savo formą, spalvą ir šviesį. Spalvos maišomos paletėje ir drąsiais potėpiais klojamos modeliuojant ąsotėlio formas. Švelnūs perėjimai tarp atskirų tonų nėra visiškai tolygūs, aiškiai matyti teptuko pėdsakai. Atkreipkite dėmesį, kaip ryškiausi blikai modifikuojami pridedant Neapolio geltonos ir ultramarino, kad nerėžtų akies.

12 Baigiamaisiais potėpiais modifikuodami tonus, sukurkite galutinį vaizdą, kuriuo liktumėte visiškai patenkinti. Pavyzdžiui, šio natiurmorto autorius jautė, kad ciklameno žiedams dar kažko trūksta, ir paryškino žiedlapių formas tamsesniais rausvais atspalviais. Įdomu, kad daugybė atspalvių, pastebimų baltuose plotuose, suvokiami kaip ta pati balta spalva.

Medžių vaizdavimas

Ted Gould
MEDŽIAI RUDENĮ
Nuostabiomis rudens spalvomis pasipuošę medžiai šiame paveiksle pavaizduoti ekspresyviais tirštais potėpiais, naudojant atspalvių skaidymo techniką. Šiltoms auksinėms medžių spalvoms skambumo suteikia švelnūs mėlyni ir violetiniai tonai.

Peizažuose medžiai paprastai vaizduojami žiūrint iš didesnio atstumo, taigi juos tapant svarbu perteikti bendrą vaizdą, o ne parodyti kiekvieną lapelį ir šakelę. Mėginkite pagauti būdingą medžio, kurį tapote, siluetą ir „stovėseną". Pavyzdžiui, ąžuolas yra kresnas, plačiašakis, o aukšta, liekna tuopa turi aiškų kūgio formos siluetą.

Nesvarbu, ar medžius tapote žiemą, kai jų šakos nuogos, ar vasarą, kai šlama žali lapai, iki tam tikro lygio vaizdą būtina supaprastinti. Įsižiūrėkite į savitą medžio vaizdą sudarančias svarbiausias formas ir šviesos bei šešėlių modeliuojamas mases, ir drąsiais potėpiais plonu dažų sluoksniu nužymėkite jas drobėje. Po to tirštesniais potėpiais pradėkite tapyti mažesnes šakas ir atskirus lapijos plotus. Galiausiai aiškesniais potėpiais detaliau pavaizduokite kai kuriuos arčiau esančius lapijos plotus bei vieną kitą smulkesnę šakelę. Svarbiausia parodyti, kad medis – tai gyva, savo gyvenimą gyvenanti esybė, taigi jo vainiko kontūrus ir giliau matomą lapiją pavaizduokite minkštais, plunksniškais lapų mirgėjimą primenančiais potėpiais.

Proporcijos

Dažnai pasitaikanti klaida – klaidingas medžio vainiko ir kamieno aukščio santykis. Dažnai vainikas pavaizduojamas per mažas ir medis atrodo kaip saldainis ant pagaliuko. Proporcijas nustatykite lygindami medžio vainiko plotį ir aukštį iki pat viršūnės, po to – matomąją kamieno dalį su viso medžio aukščiu.

Formos ir tūris

Kamieną, šakas ir pavienius lapijos plotus modeliuokite naudodami šviesokaitą – be to pavaizduoti medžiai bus plokšti, dvimačiai. Gerai įsižiūrėję pamatysite, kad apšviestose vietose medžio kamieno, šakų ir lapų spalvos yra šiltos, o šešėlyje jos turi vos pastebimą mėlyną ir violetinį atspalvį – tai dangaus atspindžiai. Atsiminkite, kad ne visos šakos auga į šonus, dalis jų šakojasi į priekį ir atgal.

Dangus pro šakas

Medžio vainikas beveik niekada nebūna vientisa žalia masė. Net jei lapai smulkūs, pro tarpelius vis tiek prasimuša dangus, ypač vainiko pakraščiuose. Dangaus properšas galima tapyti pabaigoje – tai leidžia pakoreguoti vainiko vaizdą, patikslinti lapijos plotų formas.

Lapijos spalvos

Stenkitės pamatyti, kokios įvairios aplink mus augančių medžių lapų spalvos. Tarp jų vyrauja žalia, tačiau jos atspalviai labai įvairūs – skirtingų medžių žaluma nevienoda, be to, jos atspalvis priklauso nuo metų laiko, oro ir paros meto. Lapai ir ūgliai pavasarį būna švelniai žali, pilki ir net rausvi. Vasarą medžiai būna sodriai žali, kai kurie – rudos spalvos lapais.

David Curtis
ŠLAPDRIBA. HATERSEDŽAS
Nukritus medžių lapams žiemos dangaus fone atsiveria įspūdingas nuogų šakų raštas. Plonos šakelės ir didžiosios medžių šakos šiame paveiksle vaizduojamos sausais plunksniškais potėpiais, suminkštinančiais kiaurai peršviečiamo vainiko kontūrus.

REIKMENYS

- ✓ Drobė su kietu pagrindu, matmenys 40,6 x 30,5 cm
- ✓ Nr. 2 apvalus šerių teptukas
- ✓ Nr. 5 plokščias šerių teptukas
- ✓ Nr. 4 ilgas plokščias šerių teptukas
- ✓ Anglis
- ✓ Skuduras
- ✓ Terpentinas
- ✓ Sėmenų aliejus

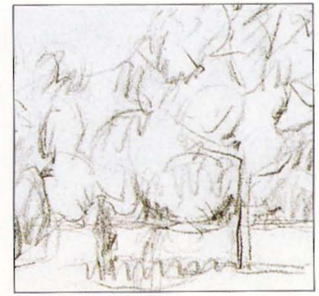
Medžiai rudenį

Aliejiniais dažais tapantys dailininkai, ypač pradedantys, itin mėgsta kurti peizažus su medžiais. Šioje užduotyje parodyta, kaip pagauti esminius medžio formos, faktūros bruožus, kaip įvairiais teptuko pėdsakais suteikti vaizdui gyvybės ir dinamikos. Kamieną ir šakas tapykite laisvais, plačiais potėpiais, o lapus vaizduokite detaliau.

ALIEJINIŲ DAŽŲ SPALVOS

- Spektro geltona
- Geltona ochra
- Indų geltona
- Chromo oranžinė
- Kobalto violetinė
- Pranc. ultramarinas
- Mangano mėlyna
- Chromo žalia
- Titano balta
- Rausvai violetinė

1 Plona anglimi lengvai apmeskite pagrindines medžių linijas. Švelniai spusteldami prie paviršiaus švarų audeklo gabalą pašalinkite prie drobės neprikibusias anglies daleles, kad jos neužterštų dažų.

2 Apvaliu 2 numerio šerių teptuku nužymėkite pagrindinius vaizdo plotus maišydami kobalto violetinę, prancūzišką ultramariną, chromo žalią ir geltoną ohrą. Dažus atskieskite terpentinu iki skystumo ir įtrinkite juos į drobės audinį. Apmeskite pirmame plane stovinčio žmogaus figūros kontūrus.

3 Įvairiai maišydami terpentinu atskiestus baltus, mangano mėlynus ir prancūziško ultramarino spalvos dažus, 5 numerio plokščiu šerių teptuku eskiziškai tapykite dangų. Nedarykite labai lygių spalvų perėjimų, kad dangaus plotas turėtų aiškią faktūrą. Į mišinį pridėję daugiau ultramarino ir truputį geltonos ochros, tamsesniais tonais nužymėkite tolumoje esančių medžių siluetus. Įsižiūrėkite, kaip energingais įstrižais potėpiais dailininkas perteikia vėjo pučiamų šakų judėjimą (žr. detalę viršuje).

4 Šilta ruda spalva, gauta maišant kobalto violetinę ir indų geltoną, nužymėkite pagrindinius dešiniau esančio medžio lapijos plotus. Įvairiai sukiodami teptuką braukite ir vertikalius, ir horizontalius potėpius. Dažus atskieskite maždaug 40 proc. sėmenų aliejaus ir 60 proc. terpentino – dažai taps sodresnių spalvų, paslankesni.

Geras patarimas

TEPTUKĄ LAIKYKITE NE PER ARTI METALINIO ANTGALIO, NES TAI APRIBOJA TEPTUKO JUDĖJIMĄ. SUIMKITE JĮ TIES TA VIETA, KUR JUNTAMA NATŪRALI PUSIAUSVYRA, LEIDŽIANTI TAPYTI DRĄSIAI IR TVIRTAI.

5 Geltonos ochros ir indų geltonos mišiniu tapykite rudeniškai geltoną lapiją. Pridėkite šiek tiek chromo oranžinės, chromo žalios ir spektro geltonos. Judėdami teptuku po visą drobę, laipsniškai užpildykite lapijos plotus įvairiais žaliais, geltonais ir oranžiniais tonais.

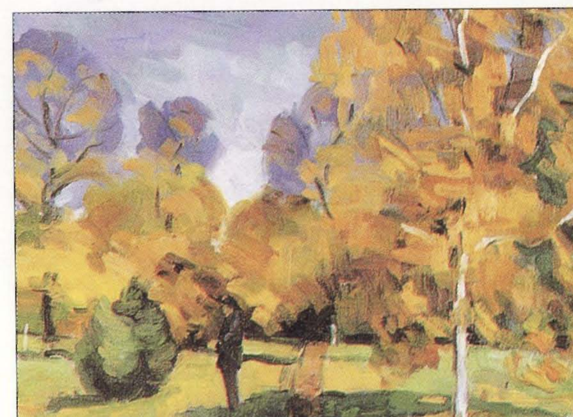
6 Paėmę 4 numerio plokščią teptuką ilgais šeriais, pereikite prie pirmojo plano. Kobalto violetinės, ultramarino ir chromo žalios mišiniu tapykite šešėlyje esančias tamsias medžių vainikų apačias ir kamienus. Šviesesne žalia spalva, gauta sumaišius ultramariną ir chromo žalią, tapykite šviesos kliudomas lapijos vietas netoli viršūnės. Pirmame plane esančius kėnius tapykite tamsesniu mišiniu, pridėdami šiek tiek baltos, kad medžiai atrodytų apšviesti saulės. Įvairiais kiekiais maišydami spektro geltoną su chromo žalia ir geltona ochra, tapykite žolę – siekite tonų ir faktūrų įvairovės.

7 Paveikslo centre matomą taką tapykite šilta ruda spalva, gauta sumaišius indų geltoną, chromo oranžinę ir kobalto violetinę. Maišydami geltonus tonus, oranžinę ir truputį violetinės, tapykite medžių lapus. Horizontaliais ir vertikaliais potėpiais dar paįvairinkite koloritą ir paviršiaus faktūrą. (žr. detalę).

8 Dešiniau esančio medžio kamieną ir šakas tapykite titano balta, palikdami apatinio dažų sluoksnio properšas. Paėmę 2 numerio apvalų šerių teptuką, ultramarino ir rausvai violetinės mišiniu patamsinkite kamieną ir šakas. Tuo pačiu spalvų mišiniu paryškinkite priekiniame plane matomą žmogaus figūrą. Baigiamaisiais teptuko judesiais visame paveikslo plote pridėkite trūkstamų spalvų ir detalių, paryškinkite faktūrą.

Podažis

Dennis Gilbert
RAUDONAS NATIURMORTAS
Vaizduojant sudėtingų formų objektus, kokius matome šiame paveiksle, dažnai praverčia podažis – virš jo tapytas sluoksnis yra tarsi apatinio vaizdo kopija. Padarius kompozicijos apmatus ir nustačius tonų santykius, galima tvirtesne ranka toliau tęsti darbą ir kartu išsaugoti pirmo įspūdžio ryškumą.

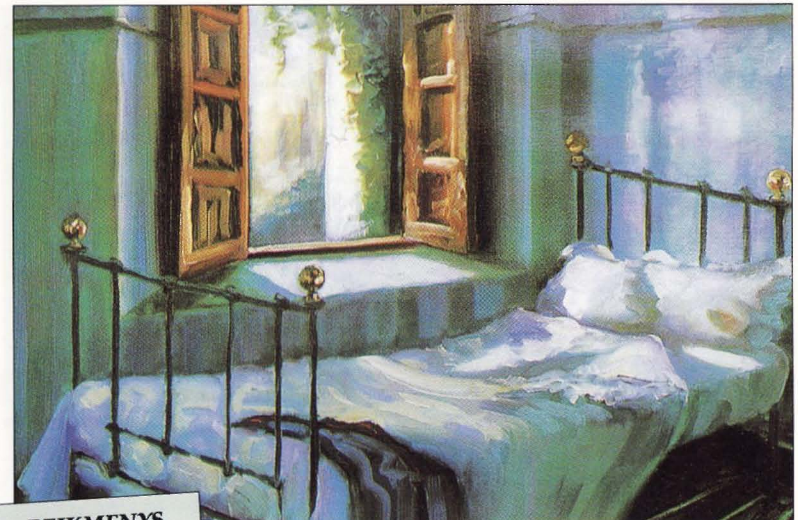
Tradiciniu būdu tapant aliejinius paveikslus, pirmiausia skystais neutralios spalvos dažais pažymimi objektų kontūrai, pagrindinės masės, tonų santykiai ir tik vėliau tapomos detalės, klojamos spalvos, kuriama faktūra. Podažis reikalingas tam, kad prieš „rimtai" tapydamas dailininkas prieš akis turėtų bendrą būsimojo paveikslo vaizdą.

Tapant podažį nustatoma kompozicija, proporcijos, šviesos ir tamsos pasiskirstymas – šiame paveikslo kūrimo etape galima patikrinti sumanymą ir lengvai jį pataisyti. Kadangi podažis tapomas labai skystais dažais, nepatinkančias vietas galima paprasčiausiai nutrinti terpentinu suvilgytu skuduru – tolesniuose darbo eatpuose taip elgtis jau negalima, nes spalvos neteks švarumo ir darbas atrodys iškankintas.

Podažis patogus tuo, kad vėliau dirbant galima atsidėti vien spalvoms, nebesirūpinant kompozicija ir tonų santykiais. Šis tapymo metodas žinomas nuo seno – taip dirbo Rembrandtas, Rubensas ir daugelis kitų didžiųjų meistrų.

Tapydami podažį aliejiniais dažais, nepamirškite, kad jie turi būti labai atskiesti terpentinu. Prieš klojant kitus sluoksnius podažis turi būti visiškai išdžiūvęs. Taupant laiką podažis tapomas greitai džiūstančiais dažais – tarp įprastų spalvų yra gelsva umbra ir kobalto mėlyna.

Podažį galima tapyti ir akrilu. Šie dažai džiūsta vos kelias minutes, taigi viršutinį sluoksnį galima pradėti per tą patį seansą.

REIKMENYS

- Gruntuota drobė su kietu pagrindu, matmenys 41,9 x 30,5 cm
- 19 mm plokščias sintetinis teptukas
- Nr. 4 plokščias sintetinis teptukas
- Nr. 6 plokščias sintetinis teptukas
- HB pieštukas
- Terpentinas
- Nedidelė muslino atraiža
- Pop. rankšluostis

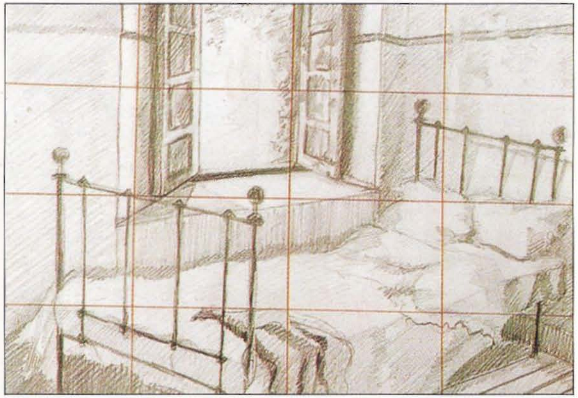
Miegamasis

Norint atkurti į kambarį besiliejančią virpančią šviesą, reikia tinkamai nustatyti šviesių ir tamsių tonų santykius. Ne iš karto dirbdama su spalvomis ir pirmiau tapydama podažį, dailininkė galėjo nesiblaškydama sukurti šviesių ir tamsių tonų pusiausvyrą. Podažiui buvo pasirinkti pilkai mėlyni atspalviai, derantys prie šalto paveikslo kolorito.

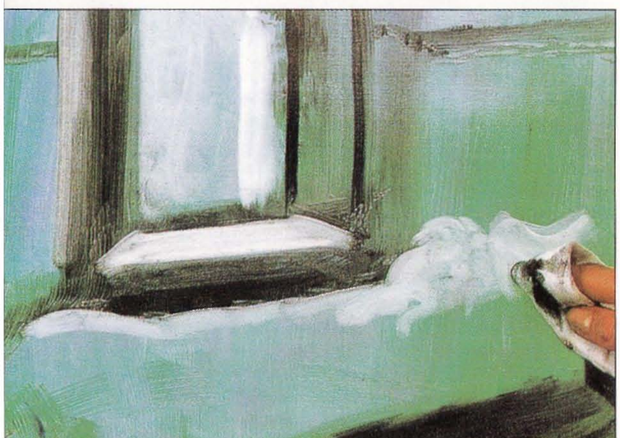
ALIEJINIŲ DAŽŲ SPALVOS

- Turkio spalva
- Kobalto mėlyna
- Pranc. ultramarinas
- Indigas
- Winsoro violetinė
- Deginta siena
- Ruda ochra
- Geltona ochra
- Citrininė geltona
- Rowney raudona

1 Prieš tapant sudėtingą kompoziciją pravartu pradėti nuo pieštuku atlikto eskizo. Tapydami remkitės eskizu, pagal jį pasitikrinkite perspektyvos linijas ir šviesių bei tamsių tonų santykius. Kad eskizą būtų lengviau perkelti į drobę (jei norite, galite paprasčiausiai pasinaudoti kalke), ant jo nubraižykite linijų tinklelį. Po to nubraižykite tų pačių proporcijų tinklelį drobėje ir į stačiakampius perkelkite atitinkamuose eskizo stačiakampiuose esančius vaizdo fragmentus.

2 Turkio spalvos dažus smarkiai atskieskite terpentinu ir padenkite jais visą drobę plokščiu 19 mm teptuku, kad gruntuota drobė nešviestų grynu baltumu. Pridėkite truputį indigo ir tapykite tamsiuosius vaizdo elementus – lango rėmą, medinę sienjuostę, šešėlius apie lovą. Po to apvyniokite pirštą muslinu ir pamirkę jį į terpentiną patrinkite dar neišdžiūvusius dažus, kad tose vietose, kur turi būti šviesūs tonai, – lango angoje ir ant lovos, – pasimatytų baltas drobės paviršius.

3 Čia matyti, kaip dailininkė pavaizdavo sujauktus patalus, nutrindama neišdžiūvusius dažus muslino skiaute. Taip pat pašviesintas dešiniosios sienos tonas. Turkio spalvos ir indigo mišiniu 4 numerio plokščiu teptuku tapykite langinių kontūrus ir metalinius lovos rėmus.

4 Drąsiais teptuko brūkšniais detaliau pavaizduokite langines ir lovos rėmus. Pradėkite bendrais bruožais žymėti ryškesnius patalynės ir lovos kojūgalyje numesto chalato šviesos ir šešėlių plotus. Į dažų mišinį įdėkite truputį daugiau indigo ir laisvais potėpiais pavaizduokite pro langą matomus vijoklio lapus. Trindami paviršių muslino skiaute nužymėkite raukinius, kuriais apvedžioti antklodės ir pagalvių užvalkalai, sudėtingesnes formas išgaudami muslinu apvynioto piršto nagu.

Geras patarimas

ĮSIŽIŪRĖKITE, AR TAMSIŲ PLOTŲ TONAI VIENODI, AR SKIRIASI. PO TO TAMSIUS PLOTUS PALYGINKITE SU ŠVIESIAIS. PERNELYG PABRĖŽIAMI TONŲ KONTRASTAI SUKURIA ŠOKINĖJANTĮ, NETVARKINGĄ VAIZDĄ. ŽIŪRĖKITE IR Į VISUMĄ, IR Į ATSKIRAS JOS DALIS.

5 Baigus tapyti podažį, galima pereiti prie detalių. Kad podažis geriau sukibtų su tolesniais dažų sluoksniais, tam tikru būdu apdorokite jo paviršių: užklokite drobę drėgmę sugeriančiu popieriumi, pavyzdžiui, popieriniu rankšluosčiu, ir sukamaisiais judesiais švelniai jį pabraukykite. Nuėmus popierių ant jo liks atsispaudęs aliejinių dažų perteklius ir drobės paviršius taps patogesnis tapyti. Podažį palikite džiūti maždaug 24 valandas. Tokį podažio paviršiaus apdorojimo būdą išrado tapybos profesorius Henry Tonksas. Detalėje (dešinėje) matyti, kad Tonkso būdu paruoštas paviršius turi malonią minkštą faktūrą. Kompozicijos struktūra lieka nepakitusi, tik spalvos suminkštėja ir pašviesėja, todėl ant tokio podažio lengviau tapyti detales.

6 Kambario koloritą pradėkite kurti nuo šiltų tonų – langinių, iš dalies maišydami, iš dalies tapydami atskirai titano balta, Winsoro violetine ir ruda ochra. 4 numerio plokščiu teptuku laisvais, takiais potėpiais eskiziškai perteikite pro langą matomą vaizdą. Prie lango esančią sieną tapykite gryna balta. Saulės apšviestų vijoklių blikus tapykite balta ir trupučiu geltonos ochros. Šešėlyje esančius lapus tapykite turkio ir kobalto mėlyna spalva. Langinių atspalvius papildykite deginta siena. Lovūgalių bumbulus brūkštelkite ruda ochra.

7 Kad pro langą matomas vaizdas atrodytų nutolęs, ryškesnėmis detalėmis tapykite patį langą, kad jis labiau priartėtų. Brūkštelkite langines gelsvos umbros ir indigo mišiniu, paskui sumaišę geltoną ochrą, degintą sieną ir baltą išryškinkite langines puošiančius reljefinius kvadratus. Ten, kur šviesa išryškina langinių briaunas, tapykite šilta oranžine spalva, gauta sumaišius Rowney raudoną, geltoną ochrą ir citrininę geltoną. Langinių metamus šešėlius ant palangės tapykite turkio ir kobalto mėlyna spalva.

8 Pro atvirą langą sklindanti šviesa šešėliams ant kambario sienų suteikia švytintį mėlynai violetinį atspalvį. Plokščiu 6 numerio teptuku tapykite sienas turkio ir balta spalva, o šešėlyje esančius sienų plotus – trupučiu Winsoro violetinės ir baltos. Po palange esančios sienos šešėlį tapykite indigo ir Winsoro violetinės mišiniu, o lango įdubai sumaišykite kobalto mėlyną, baltą ir truputį ultramarino. Sienjuostę brūkštelkite indigo ir degintos umbros mišiniu, o lango įdubos briauną – balta ir citrinine.

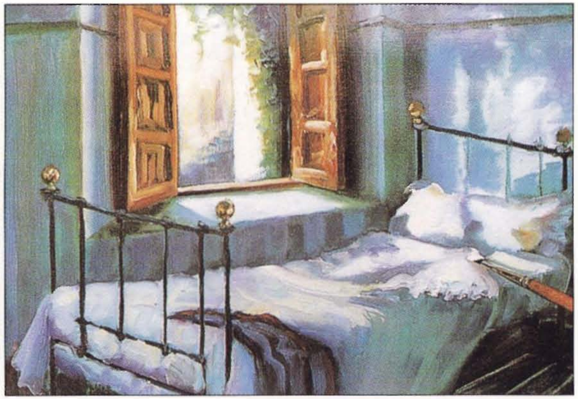
9 Ultramarino ir baltos mišiniu suminkštinkite dešinėje matomos sienos spalvą. Šešėlius po lova tapykite indigu ir trupučiu gelsvos umbros. Teptuko koto galu brėžkite linijas, vaizduojančias grindų lentų sandūras. 4 numerio teptuku indigu modeliuokite metalinius lovūgalius. Citrininę geltoną sumaišę su lašeliu Rowney raudonos, smulkiais potėpiais brūkštelkite blizgančių žalvarinių lovos bumbulų blikus.

10 Dabar išryškinkite patalynės užvalkalų šalto tono šešėlius ir šiltus apšviestus plotus. Podažyje pažymėtus šešėlių plotus tapykite ultramarinu ir kobalto mėlyna. Ties atverstu antklodės kampu šešėliai yra labiau violetinio atspalvio – juos tapykite Winsoro violetine ir balta. Po to, sumaišę baltą ir geltoną ochrą, tapykite apšviestas antklodės ir pagalvių vietas.

11 Rowney raudona ir kobalto mėlynos bei baltos mišiniu pavaizduokite chalato dryžius. Užbaikite tapyti metalinius lovūgalius indigu, šešėlyje esančias bumbulų vietas tapykite gelsva umbra, refleksus – Rowney raudona, o citrinine geltona – ryškiausius blikus. Šešėlį, kuriame yra nuo lovos nutįsęs antklodės kraštas, pagilinkite ultramarino, Winsoro violetinės ir baltos mišiniu. Baltą sumaišę su visai nedideliu kiekiu ultramarino, tapykite lovos vietas, ryškiausiai apšviestas pro langą krintančių spindulių.

Geras patarimas

BALTI DAIKTAI ATSPINDI APLINKINIŲ OBJEKTŲ SPALVAS, TAIGI JŲ SPALVA DAŽNIAUSIAI BŪNA NE VISIŠKAI BALTA, O ĮVAIRIŲ KITŲ SPALVŲ SAMPLAIKA. ŠIAME SAULĖS APŠVIESTAME KAMBARYJE BALTA PATALYNĖS SPALVA SUSIDEDA IŠ ŠALTŲ MĖLYNŲ TONŲ, KURIAIS NUTAPYTI ŠEŠĖLIAI, IR ŠILTŲ KREMINIŲ BEI GELSVŲ ATSPALVIŲ, KURIE MATYTI APŠVIESTOSE VIETOSE.

12 Tuo pačiu spalvų mišiniu tapykite pagalves, eskiziškai pavaizduokite jų užvalkalų raukinius. Spalvų perėjimais suminkštinkite dešinėje esančios sienos šešėlius ir apšviestus plotus. Galiausiai lengvais grynos baltos spalvos potėpiais paryškinkite šviesos dėmes ant palangės ir lovos.

Laipsniškas tapymas

Peter Graham
LE PETIT DÉJEUNER
Šio paveikslo autorius visada pradeda tapyti nuo plonų terpentinu atskiestų dažų potėpių, jais nužymėdamas svarbiausias kompozicijos dalis. Laipsniškai klodamas sodresnes spalvas, jis iki paskutinio potėpio išsaugo tapybos gyvumą ir nuotaikingą kūrinio atmosferą.

Dažna nepatyrusių tapytojų klaida – susitelkti į vieną drobės plotą, tapyti jį „iki galo" ir tik po to pereiti prie kitos tapomo paviršiaus vietos. Taip dirbant dažniausiai sukuriamas nevientisas, nedarnus vaizdas, nes tarp pavienių plotų tonų ir spalvų nėra ryšio.

Užuot tapę po gabaliuką, pratinkitės teptuku judėti po visą drobės plotą, nuo pirmo plano peršokdami prie antro ir stengdamiesi kurti kompoziciją kaip vientisą visumą. Vaizdą formuokite laipsniškai, panašiai kaip atsiranda vaizdas ryškinamoje nuotraukoje.

Spalvų pusiausvyra

Įdėmiai įsižiūrėkite į visą tapomą objektą, stengdamiesi pamatyti, kaip tarpusavyje yra susiję tonai, spalvos ir formos, ir pamėginkite įsivaizduoti, kaip tapydami perteiksite šiuos tarpusavio ryšius. Tai būtina, nes drobėje spalvos suvokiamos ne pavieniui, jas veikia aplinkiniai spalviniai plotai. Pavyzdžiui, atskirai paimtas tamsus tonas gali pasirodyti kur kas šviesesnis, atsidūręs tarp dar tamsesnių. Taip pat ir šilta spalva tampa šaltesnė, jei aplink ją matyti dar šiltesnių spalvų dėmės. Tapymas – svarstymų ir abejonių kupinas, bet magiškai traukiantis nenutrūkstamas pusiausvyros ir tobulumo ieškojimo procesas.

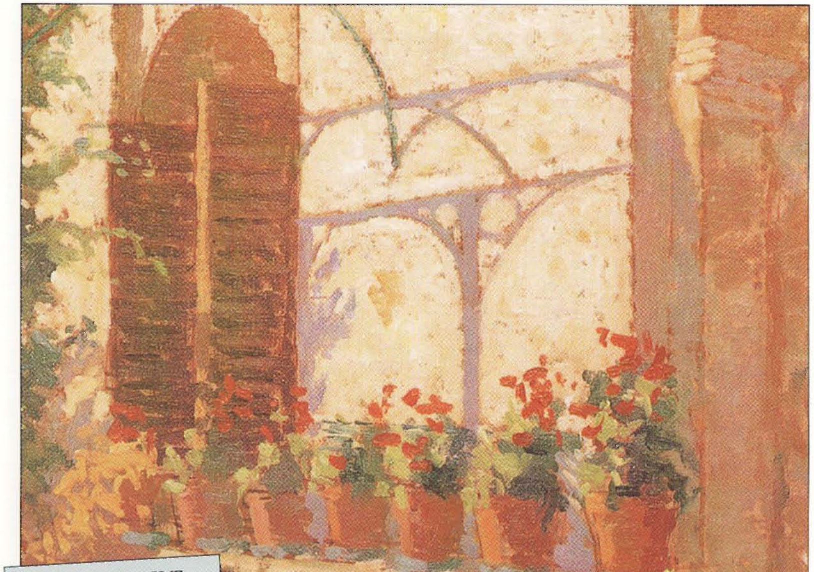
Sluoksniai

Jei iškart klosite storą dažų sluoksnį, paveikslo paviršius bemat taps slidžia, purvina klampyne. Kad to išvengtumėte, turėkite kantrybės ir nenorėkite iškart sukurti galutinį vaizdą.

Pradėdami tapyti paveikslą, prisiminkite P. Cezanne'o patarimą: „Pradėk nuo šluotos, baik adata". Kitaip tariant, pradėti reikia nuo bendro vaizdo ir tik vėliau pereiti prie detalių. Prieš tapydami detales plonais greitais potėpiais apmeskite pagrindines kompozicijos formas ir spalvines dėmes.

Dennis Gilbert
PADŽIAUTI SKALBINIAI. MURANAS
Šiame paveiksle vyraujanti harmonija, vaizdo vienovė sukurta iškart tapant visą drobės plotą – teptuku pakabinus dažų, jų pėdsakas buvo paliekamas įvairiose drobės vietose, laipsniškai formuojant galutinį vaizdą.

REIKMENYS

- ✔ Gruntuotas kartonas, matmenys 50,8 x 40,6 cm
- ✔ Nr. 3 apvalus sabalo plaukų teptukas
- ✔ Nr. 4 apvalus šerių tptukas
- ✔ Nr. 6 apvalus šerių teptukas
- ✔ Terpentinas
- ✔ Sėmenų aliejus
- ✔ Damaros lakas

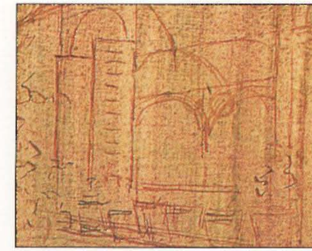
Terasa Toskanoje

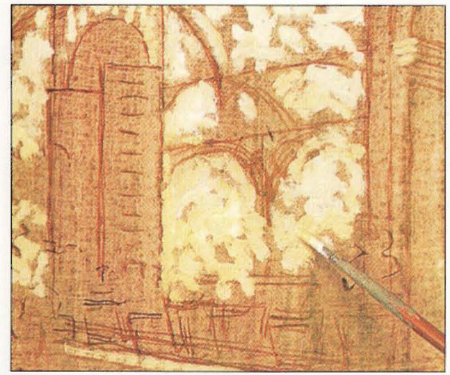
Gerai sukomponuotas paveikslas yra vientisa visuma. Šio paveikslo kompozicijos elementus vienijančią saulės šviesą dailininkas pagavo tapydamas iškart visą drobę, teptuku peršokdamas iš vieno ploto į kitą.

ALIEJINIŲ DAŽŲ SPALVOS

- Gelsva umbra
- Gelsva siena
- Deginta siena
- Kadmio oranžinė
- Geltona ochra
- Chromo žalia
- Kadmio raudona
- Alizarino t. raudona
- Titano balta
- Pranc. ultramarinas
- Dramblio k. juoda
- Viridinė
- Citrininė geltona
- Kobalto mėlyna
- Cinoberis

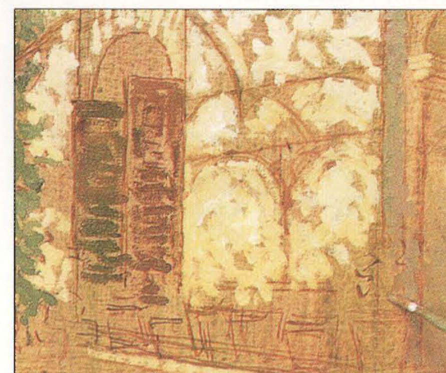
1 Pirmiausia suteikite kartonui šiltą rusvą atspalvį, padengdami jo paviršių gelsva umbra ir gelsva siena. Dažus gausiai atskieskite terpentinu ir 25 mm pločio dažytojų teptuku jais padenkite kartoną. Palikite džiūti 24 valandas. 3 numerio sabalo plaukų teptuku labai atskiesta deginta siena apmeskite svarbiausias kompozicijos linijas.

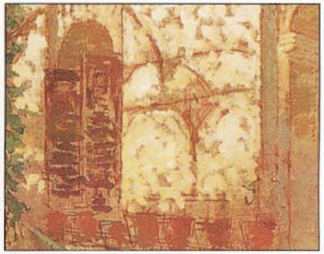

2 Šviesiai auksine geltona spalva, gauta sumaišius įvairius kiekius kadmio oranžinės, geltonos ochros ir titano baltos, eskiziškais potėpiais tapykite akmeninę namo sieną. Į dažus lygiomis dalimis įmaišykite sėmenų aliejaus ir damaros lako bei dvigubai daugiau terpentino. Dažus tepkite trumpais įvairiakrypčiais 6 numerio apvalaus šerių teptuko potėpiais. Tegu tarp potėpių kur ne kur būna matyti tonuotas pagrindas.

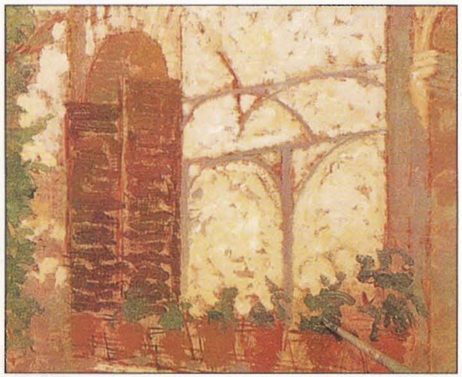
3 Prancūziško ultramarino, chromo žalios ir dramblio kaulo juodos mišiniu šviesiais ir tamsiais tonais tapykite kairėje pusėje ant sienos matomą vijoklį. Degintos sienos, alizarino tamsiai raudonos ir trupučio kadmio raudonos mišiniu eskiziškai tapykite lentelėmis apkaltas langines. Šešėlyje esančiai sienos daliai dešinėje paveikslo pusėje reikia chromo žalios, degintos sienos, alizarino tamsiai raudonos, kadmio raudonos ir prancūziško ultramarino. Įvairiais santykiais maišydami šias spalvas gausite skirtingus tonus nuo pilko iki pilkai rudo.

4 Sumaišykite degintą sieną, kadmio raudoną, alizarino tamsiai raudoną ir baltą – gauta sodria terakotos spalva tapykite šešėlyje esančias gėlių vazonų dalis. Ta pačia spalva, kuria tapėte šešėlius 3 etape, virš langinių pavaizduokite arką. Tuo pačiu mišiniu nužymėkite kairėje esančio vijoklio lapų metamus dėmių pavidalo šešėlius.

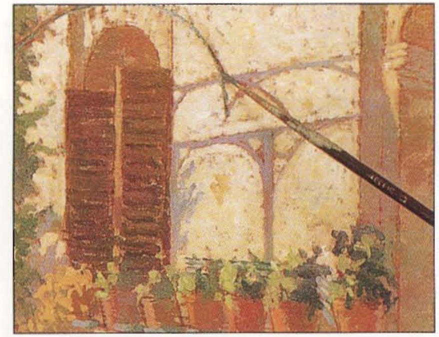
5 Toliau laisvais potėpiais tapykite įvairius plotus, įsižiūrėdami į bendrą vaizdą. Iš naujo grįžkite prie langinių ir fone matomos sienos, naudodami jau anksčiau sumaišytas spalvas. Paimkite 4 numerio apvalų šerių teptuką ir purpurinio atspalvio pilka, gauta sumaišius ultramariną ir kadmio raudoną, tapykite ant sienos krintantį pergolės šešėlį. Toliau tapykite vijoklio ir begonijų lapus, šiltesniems tonams į 3 etape minėtą žalios spalvos mišinį pridėdami truputį geltonos ochros.

6 Toliau tapykite fone matomą sieną. Pergolės šešėlį papildykite subtiliais šviesesniais niuansais, į pirminį mišinį pridėdami kobalto mėlynos ir truputį baltos. Ta pačia spalva niuansuokite ir dėmių pavidalo šešėlius ant abiejų langinių sąvarų. Po vazonais pastatytoms lėkštelėms sumaišykite viridinę ir ultramariną. Šiltomis spalvomis – kadmio oranžine ir tamsiai rausva, gauta sumaišius alizariną, baltą ir truputį degintos sienos, tapykite apšviestas vazonų puses. Saulės apšviestus begonijų lapus tapykite naudodami baltos, chromo žalios ir citrininės geltonos spalvos dažus.

7 Suteikite langinėms daugiau ryškumo, į pirminį mišinį pridėdami daugiau alizarino tamsesnėms lentelėms ir truputį baltos šviesesnėms vietoms. Ta pačia spalva papildykite kairėje siena lipančio augalo koloritą. Šviesesniems vijoklio lapams sumaišykite citrininę geltoną, chromo žalią ir baltą. 3 numerio apvaliu sabalo plaukų teptuku viridinės ir ultramarino mišiniu, pašviesintu trupučiu baltos, tapykite žalią pergolės rėmo lanką.

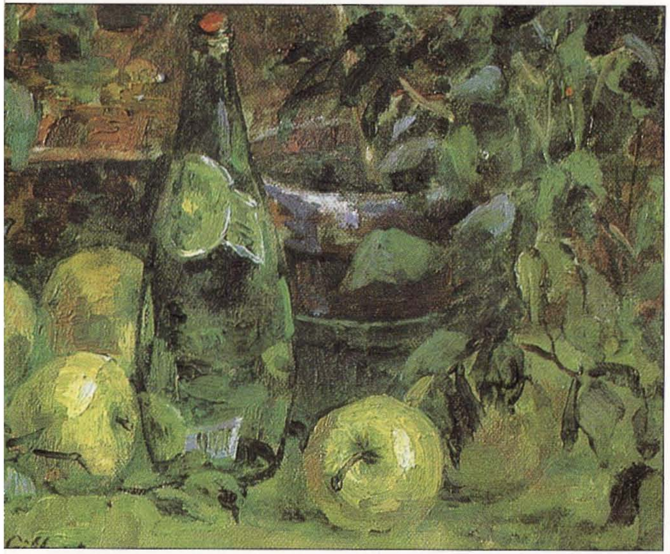

8 Vieną kitą lapais apaugusią vijoklio šakelę nutapykite kairiosios langinių sąvaros fone – tai padės sukurti trimatės erdvės įspūdį. Sodresnėmis spalvomis, gautomis maišant degintą sieną, kadmio raudoną ir kadmio oranžinę, papildykite molinių vazonų potėpius. Galiausiai trumpais cinoberio potėpiais nutapykite begonijų žiedus, reikiamais teptuko judesiais formuodami žiedlapių pavidalą. Detalėje su begonijomis (kairėje) matyti, kaip kuriama faktūra. Žiedai ir lapai tapomi trumpais, lenktais, tirštais potėpiais, klojamais ant dar neišdžiūvusio apatinio dažų sluoksnio, kuris modifikuoja viršutinius potėpius.

Geras patarimas

DARBUI PRIARTĖJUS PRIE PABAIGOS, PADARYKITE PERTRAUKĄ. PO KIEK LAIKO GRĮŽĘ PRIE NE VISAI BAIGTO PAVEIKSLO, SUGEBĖSITE PAŽVELGTI Į JĮ NAUJU, AKYLESNIU ŽVILGSNIU.

Spalvų harmonija

Dennis Gilbert
ŽALIAS NATIURMORTAS
Šaltus žalius ir geltonus atspalvius šiame paveiksle atsveria mažesniais potėpiais klojamos šiltos žemės spalvos. Dėl to kūrinys tampa harmoningas ir kartu nemonotoniškas.

Tapyboje tonai ir spalvos – tartum garsai muzikoje. Jei paveiksle bus per daug spalvų, jos susipainios ir nesudarys darnaus sąskambio. Tačiau tas pačias spalvas galima suvaldyti ir tada atsiras pusiausvyra bei harmonija, be to, paveikslas įgis papildomos energijos bei jėgos.

Analoginės spalvos

Patikimas būdas sukurti harmoningą paveikslo koloritą yra apsiriboti nedideliu greta viena kitos spalvų skritulyje esančių vadinamųjų analoginių spalvų skaičiumi. Jos gerai dera, nes jų pagrindą sudaro ta pati spalva. Harmoningų spalvų derinių pavyzdžiai gali būti mėlyna, mėlynai žalia ir mėlynai violetinė arba oranžinė, raudonai oranžinė ir geltonai oranžinė.

Gamtoje galima rasti daugybę įkvepiančių harmoningų spalvų derinių. Prisiminkite auksinius, raudonai rudus ir raudonus rudens peizažo tonus, subtilius mėlynus ir žalius upės ar jūros atspalvius, rausvus, violetinius ir indigo spalvos vakarėjančio dangaus ruožus.

Žinoma, pernelyg siekiant harmonijos, rizikuojama nutapyti neįdomų, prėską paveikslą. To išvengti galima papildant koloritą nedideliais kontrastingų spalvų plotais. Pavyzdžiui, paveikslą, kuriame dominuoja mėlyni atspalviai, galima paįvairinti vienu kitu lengvu oranžinės ar geltonos spalvos potėpiu.

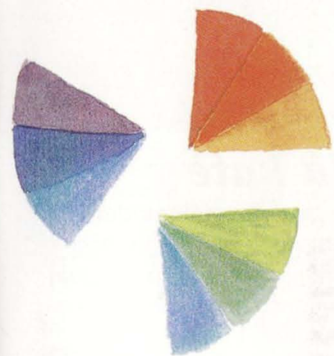
Spalvų atranka

Išvengti rėksmingų derinių galima griežtai atsirenkant tam tikras spalvas ir jomis apsiribojant. Naudodami ribotą spalvų skaičių turėsite puikią progą išmokti jas maišyti – patys nustebsite, kiek daug subtilių, sodrių derinių galima sukurti maišant vos keletą spalvų.

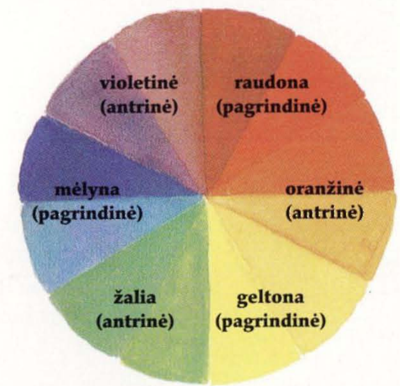
Stenkitės iš karto tapyti visą paveikslą, tuo pačiu dažu brūkšteldami skirtingus kompozicijos elementus. Pasikartojančiais kelių spalvų deriniais natūraliai sukuriama harmonija.

Tonuotas pagrindas

Tam tikru atspalviu tonuotas pagrindas taip pat yra vienas būdų pasiekti harmoniją. Pavyzdžiui, harmoningus šaltų mėlynų ir žalių spalvų derinius kur kas lengviau sukurti tapant ant mėlynai pilko pagrindo negu, pavyzdžiui, ant balto. Pagrindo tonas matosi pro viršutinių sluoksnių potėpius ir tampa organiška paveikslo dalimi, vienijančia atskirus jo elementus.

Spalvų skritulyje greta esančios spalvos sudaro harmoningus derinius.

Spalvų skritulys dailininkui yra paranki priemonė eksperimentuoti su spalvomis ir pažiūrėti, kaip jos veikia viena kitą. Tai supaprastintas skritulio pavidalo spektro variantas, pagal kurį matyti, kaip išsidėsčiusios pagrindinės (raudona, mėlyna ir geltona), ir antrinės (oranžinė, žalia ir violetinė) spalvos, kurias maišant sudaromos visos kitos spalvos.

Raina ruda katė

Nors šiame kūrinyje gausu sudėtingų detalių, jis tapytas apsiribojant nedideliu gimininių spalvų skaičiumi. Vyrauja geltoni ir oranžiniai tonai, kur ne kur papildant šiltas spalvas kontrastingais žaliais potėpiais. Pro potėpius matyti geltonas tonuotas pagrindas, padedantis sukurti harmoningą visumą.

REIKMENYS

- ✓ Drobė ar kartonas, matmenys 45,7 x 35,6 cm
- ✓ Nr. 6 apvalus sabalo plaukų teptukas
- ✓ Nr. 8 numerio apvalus šerių teptukas
- ✓ Sėmenų aliejus
- ✓ Terpentinas
- ✓ Skuduras
- ✓ 38 mm dažytojų teptukas

ALIEJINIŲ DAŽŲ SPALVOS

- Geltona ochra
- Deginta siena
- Kadmio raudona
- Titano balta
- Berlyno mėlyna
- Kobalto mėlyna
- Citrininė geltona
- Kadmio geltona
- Ceruleumas

1 Iš anksto paruoškite drobę – tonuokite smarkiai terpentinu atskiesta geltona ochra, tepdami ją 38 mm dažytojų teptuku. Dar neišdžiūvusį pagrindą patrinkite švaria nepūkuoto audeklo atraiža, kad spalva pašviesėtų ir taptų švelnesni teptuko pėdsakai. Palikite džiūti per naktį. Šiltas auksinis pagrindo tonas, prasimušdamas pro potėpius, padeda sukurti harmoningą vaizdo visumą. Nužymėkite katės kontūrus ir mūro sienos piešinį. Linijas tapykite gausiai terpentinu atskiesta deginta siena, naudodami 6 numerio sabalo plaukų ar sintetinį teptuką.

Geras patarimas

KAD DAUG NEGAIŠTUMĖTE, PAMĖGINKITE TONUOTI PAGRINDĄ AKRILU. PRIEŠINGAI NEI ALIEJINIAI DAŽAI, AKRILAS IŠDŽIŪSTA PER KELIAS MINUTES IR ANT JO TUOJ PAT GALIMA TAPYTI. TIK NIEKADA NETAPYKITE AKRILU ANT ALIEJINIAIS DAŽAIS TONUOTO PAGRINDO, NES PAVEIKSLO PAVIRŠIUS SUTRŪKINĖS.

2 Deginta siena pažymėkite katės kailio dryžius, paskui – terpentinu ir sėmenų aliejumi smarkiai atskiestu kadmio raudonos ir titano baltos mišiniu tapykite šešėlius ir dėmes ant snukučio ir krūtinės. Pradėkite tapyti krūmų lapus neryškiu Berlyno mėlynos ir kadmio raudonos mišiniu, šviesesniems tonams pridėdami baltos. Dažus tepkite laisvais, eskiziškais potėpiais, kad daug kur matytųsi neužtapytas pagrindas.

3 Toliau tapykite lapus, trumpais, retais brūkšniais vaizduodami lapus ir šakas. Po to Berlyno mėlynos ir kadmio raudonos mišiniu pažymėkite atskirus sienos akmenis ir kairėje paveikslo pusėje siena lipančio vijoklio metamą šešėlį.

4 Tuo pačiu 8 numerio teptuku sumaišykite baltą su trupučiu kobalto mėlynos ir trumpais kruopščiais potėpiais tapykite pilkšvai baltus snukučio ir krūtinės kailio plotus. Ant balto kailio turi matytis rausvi šešėliai. Rainą kailio raštą paryškinkite geltonos ochros ir kadmio raudonos mišiniu.

5 Naudodami prieš tai minėtas spalvas toliau tapykite foną. Lapų tankmę tapykite įvairios krypties potėpiais. Laisvais potėpiais pavaizduokite sienos šešėlius. Šiame etape dažai turi būti gana skysti, kad pro juos matytųsi tonuotas pagrindas (žr. detalę). Po to padarykite truputį tirštesnį švelnios persikų spalvos mišinį iš geltonos ochros, kadmio raudonos ir baltos. Lengvai tapšnodami teptuku drobės paviršių, šia spalva papildykite lapijos koloritą ir sukurkite šviesos atspindžius ant sienos.

6 Dulsva žalia, gauta sumaišius citrininę geltoną, kobalto mėlyną ir truputį geltonos ochros, pradėkite tapyti siena lipantį vijoklį. Ryškiau apšviestiems lapams sumaišykite kobalto mėlyną, citrininę geltoną ir baltą – gausite šaltą mėlynai žalią spalvą. Šešėliams po vijokliu sumaišykite Berlyno mėlyną, kadmio raudoną, geltoną ochrą ir baltą. Sieną denkite vis dar gana plonu dažų sluoksniu, kad būtų matyti pagrindo tonas.

7 Vėl grįžkite prie katės. Snukutį, kaklą ir krūtinę papildykite naujais mėlynos ir baltos mišinio potėpiais. Viršugalvį tarp ausų tapykite citrinine geltona ir trupučiu kadmio raudonos. Tamsiai rausva, gauta sumaišius baltą ir kadmio raudoną su trupučiu Berlyno mėlynos, pavaizduokite akis ir nosį. Rudų kailio plotų raštą toliau tapykite balta, kadmio geltona, kadmio raudona ir trupučiu degintos sienos. Dažus tepkite trumpais plunksniškais potėpiais, perteikdami kailio minkštumą.

8 Judėkite teptuku po visą paveikslo plotą, nesusitelkite į vieną jo dalį. Sumaišykite citrininę geltoną ir baltą, grįžkite prie krūmų lapų ir laisvais taškų ir brūkšnelių pavidalo potėpiais pavaizduokite šiltus šviesos atspindžius. Ta pačia spalva papildykite vijoklio koloritą.

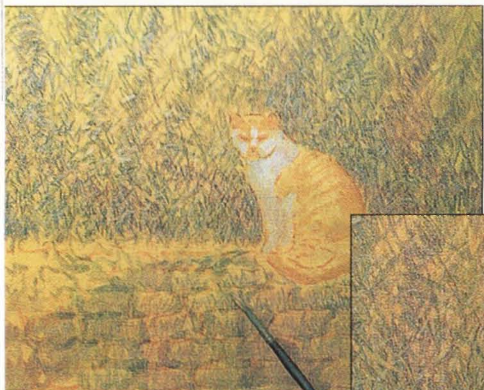

3 Toliau tapykite lapus, trumpais, retais brūkšniais vaizduodami lapus ir šakas. Po to Berlyno mėlynos ir kadmio raudonos mišiniu pažymėkite atskirus sienos akmenis ir kairėje paveikslo pusėje siena lipančio vijoklio metamą šešėlį.

4 Tuo pačiu 8 numerio teptuku sumaišykite baltą su trupučiu kobalto mėlynos ir trumpais kruopščiais potėpiais tapykite pilkšvai baltus snukučio ir krūtinės kailio plotus. Ant balto kailio turi matytis rausvi šešėliai. Rainą kailio raštą paryškinkite geltonos ochros ir kadmio raudonos mišiniu.

5 Naudodami prieš tai minėtas spalvas toliau tapykite foną. Lapų tankmę tapykite įvairios krypties potėpiais. Laisvais potėpiais pavaizduokite sienos šešėlius. Šiame etape dažai turi būti gana skysti, kad pro juos matytųsi tonuotas pagrindas (žr. detalę). Po to padarykite truputį tirštesnį švelnios persikų spalvos mišinį iš geltonos ochros, kadmio raudonos ir baltos. Lengvai tapšnodami teptuku drobės paviršių, šia spalva papildykite lapijos koloritą ir sukurkite šviesos atspindžius ant sienos.

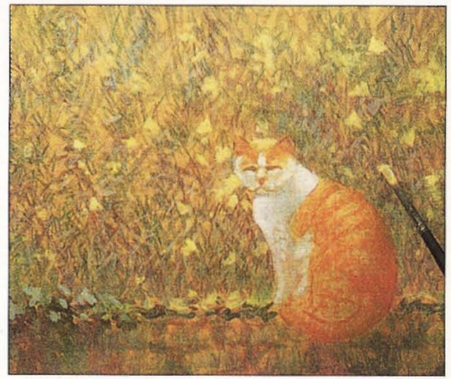
6 Dulsva žalia, gauta sumaišius citrininę geltoną, kobalto mėlyną ir truputį geltonos ochros, pradėkite tapyti siena lipantį vijoklį. Ryškiau apšviestiems lapams sumaišykite kobalto mėlyną, citrininę geltoną ir baltą – gausite šaltą mėlynai žalią spalvą. Šešėliams po vijokliu sumaišykite Berlyno mėlyną, kadmio raudoną, geltoną ochrą ir baltą. Sieną denkite vis dar gana plonu dažų sluoksniu, kad būtų matyti pagrindo tonas.

7 Vėl grįžkite prie katės. Snukutį, kaklą ir krūtinę papildykite naujais mėlynos ir baltos mišinio potėpiais. Viršugalvį tarp ausų tapykite citrinine geltona ir trupučiu kadmio raudonos. Tamsiai rausva, gauta sumaišius baltą ir kadmio raudoną su trupučiu Berlyno mėlynos, pavaizduokite akis ir nosį. Rudų kailio plotų raštą toliau tapykite balta, kadmio geltona, kadmio raudona ir trupučiu degintos sienos. Dažus tepkite trumpais plunksniškais potėpiais, perteikdami kailio minkštumą.

8 Judėkite teptuku po visą paveikslo plotą, nesusitelkite į vieną jo dalį. Sumaišykite citrininę geltoną ir baltą, grįžkite prie krūmų lapų ir laisvais taškų ir brūkšnelių pavidalo potėpiais pavaizduokite šiltus šviesos atspindžius. Ta pačia spalva papildykite vijoklio koloritą.

Dangaus vaizdavimas

Trevor Chamberlain
VASARA RIČMONDE
Nepaprastai įdomu vaizduoti saulę užklojusius debesis – pro jų pakraščius sklindantys spinduliai debesis tarsi pasidabruoja ir sukuria įspūdį, lyg jie šviestų iš vidaus.

Dangaus vaizdas lemia viso peizažo nuotaiką, nes nuo jo priklauso apšvietimas. Jis turėtų būti organiška viso paveikslo dalis, o ne vien fonas. Dangų ir žemę tapykite tuo pačiu metu, nuo vieno paveikslo ploto pereidami prie kito, dangaus atspalvių suteikdami vietovės reljefui ir atvirkščiai.

Technika

Kad dangus ir juo plaukiantys debesys įgytų tikrai orinio lengvumo, reikia tapyti greitai ir supaprastinti regimą vaizdą. Įsižiūrėkite į svarbiausias formas ir pažymėkite jas plonu dažų sluoksniu, po to pereikite prie detalių ir modeliavimo.

Įvairiais teptuko judesiais ir skirtingo tirštumo potėpiais galima sukurti daugybę subtilių efektų, atskleidžiančių amorfišką debesų ir dangaus skliauto prigimtį. Kreminiais matiniais potėpiais vaizduokite tirštais kamuoliais besiritančius debesis. Plonu peršviečiamu dažų sluoksniu galima sukurti tolimos erdvės, daiktus gaubiančio oro įspūdį, pavaizduoti aukštai plaukiančius debesis ir tamsaus dangaus properšas.

Tapydami tolumoje tvyrančio rūko pavidalo formas, maišykite spalvas tiesiai ant drobės, dangaus atspalvių suteikdami žemės reljefui ir atvirkščiai. Suminkštinus horizonto liniją galima sukurti nuostabų oro ir šviesos pojūtį.

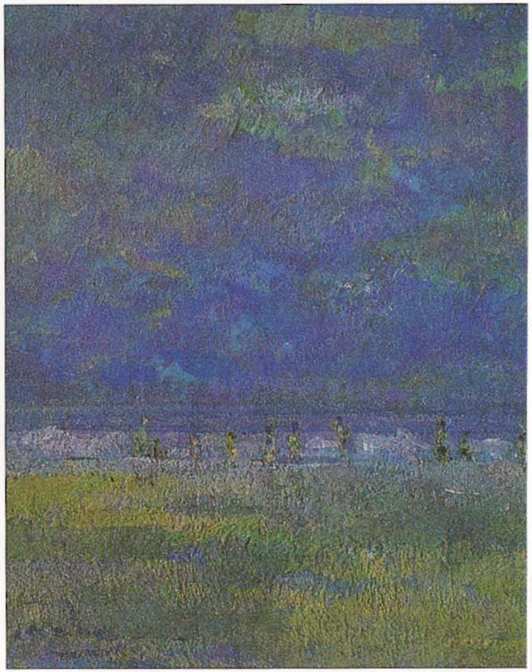
Debesų modeliavimas

Atidžiai įsižiūrėkite į debesų sandarą. Tai ne plokšti pavidalai, o trimačiai objektai su aiškiai matomomis šviesos ir šešėlių plokštumomis. Šiltos spalvos – raudona, oranžinė, geltona – juos priartina, nes akis į šias spalvas reaguoja jautriau. Šaltų atspalvių objektai – mėlyni, žali, violetiniai – atrodo labiau nutolę. Taigi šiltų ir šaltų atspalvių kontrastus galima panaudoti modeliuojant iškilias ir įdubusias debesų paviršiaus plokštumas.

Šviesūs kamuolinių debesų paviršiaus plotai, nelygu oras ir paros metas, gali būti subtilaus geltono ar rausvo atspalvio. Šešėlyje esančios vietos gali būti pilkos ar net rudos su mėlynais ir pilkais atspalviais.

Pernelyg ryškių kontūrų debesys paveiksle atrodo plokšti ir tarsi prilijuoti prie dangaus. Tarp debesų kontūrų ir dangaus mėlynės vietomis sukurkite perėjimus, kad debesys taptų organiška atmosferos dalimi.

John Denahy
SAFOLKO PAKRANTĖ
Užuot vaizdavęs dangų kaip mėlyną plokštumą, dailininkas ant šilto tono pagrindo kloja trūkčiojančius mėlynus, violetinius, žalius ir geltonus potėpius. Taip perteikiamas ryškus vasaros dangaus spindesio įspūdis.

REIKMENYS

- Gruntuoto kartono lakštas, matmenys 30,5 x 25,4 cm
- Nr. 3 apvalus sabalo plaukų teptukas
- Nr. 4 plokščias šerių teptukas
- Nr. 5 apvalus šerių teptukas
- Mentelė
- Sėmenų aliejus
- Terpentinas

Safolko padangė

Dangus neturi būti vien paprastas peizažo fonas – kartais jis gali tapti net savarankišku vaizdavimo objektu. Šio paveikslo kompozicijos centras – nerimastingai plaukiantys debesys, o siauras kalvų ir laukų ruožas yra tik jų atsvara, pristabdanti veržlų judėjimą.

ALIEJINIŲ DAŽŲ SPALVOS

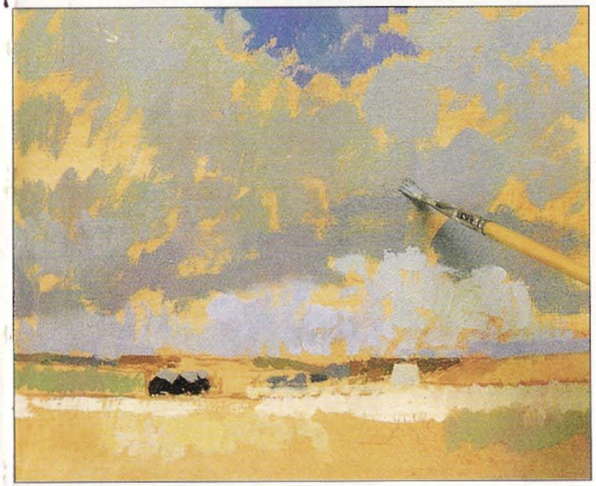
- Deginta siena
- Pranc. ultramarinas
- Citrininė geltona
- Dramblio k. juoda
- Titano balta
- Alizarino t. raudona
- Kadmio geltona
- Kadmio oranžinė
- Gelsva umbra
- Ceruleumas

1 Ant šviesiu degintos sienos atspalviu tonuoto kartono 3 numerio sabalo plaukų teptuku atskiesta siena eskiziškai apmeskite ties horizontu matomo peizažo apybraižas. 4 numerio plokščiu šerių teptuku plačiais potėpiais pradėkite tapyti dangų ir žemę. Žaliuojantiems laukams įvairiais santykiais maišykite citrininę geltoną, prancūzišką ultramariną, dramblio kaulo juodą ir titano baltą. Dangų škicuokite ultramarinu, balta ir trupučiu alizarino tamsiai raudonos, papildydami pilkais atspalviais, gautais įvairiais santykiais maišant ultramariną, citrininę, baltą ir juodą.

Geras patarimas

PRADINIAME DARBO ETAPE PALIKITE NEUŽTAPYTUS TONUOTO PAGRINDO PLOTUS, KURIUOS GALĖSITE UŽPILDYTI TEPDAMI KITUS DAŽŲ SLUOKSNIUS. TAPOMĄ PAVIRŠIŲ TAI APSAUGO NUO DAŽŲ PERTEKLIAUS.

2 Paletėje esančiomis spalvomis tapykite tolumoje matomo peizažo elementus. 1 darbo etape pasidarytais mišiniais toliau tapykite dangų. Kad koloritas būtų įvairesnis, pasidarykite įvairių pilkų atspalvių nuo žalsvai pilkų iki pilkai violetinių.

3 Vienu metu tapykite įvairius paveikslo plotus, nuo dangaus pereidami prie žemės ir grįždami atgal. Klodami kiekvieną potėpį stenkitės kurti tonų ir spalvų tarpusavio ryšius. 5 numerio apvaliu šerių teptuku greitais judesiais tapykite mažesnių debesų virtines, pakraščiuose maišydami dažus tiesiai ant drobės.

4 Pradėkite tapyti šiek tiek tirštesniais potėpiais. Debesų mases vaizduokite plačiais potėpiais, drobės paviršiuje maišydami atspalvius. Laisvais baltos spalvos potėpiais, suteikdami jiems šiltesnį atspalvį trupučiu kadmio oranžinės ir kadmio geltonos, tapykite baltus debesų paviršiaus plotus. Pereikite prie virš horizonto pakibusio didelio balto debesies – jį tapykite ultramarinu, alizarinu, gelsva umbra ir dideliu kiekiu baltų dažų.

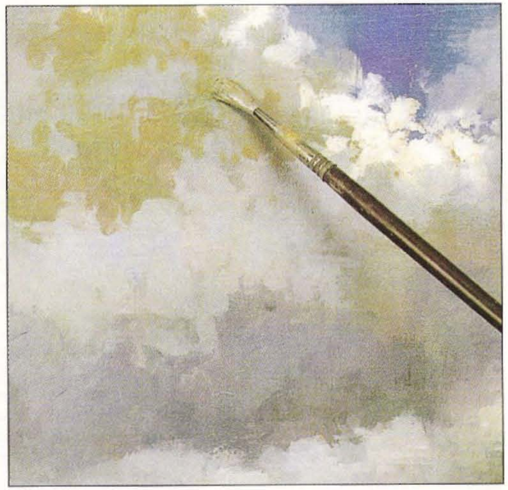
Geras patarimas

PASKIRKITE LAIKO DEBESŲ FORMŲ, SPALVŲ IR KITŲ SAVYBIŲ STEBĖJIMAMS, FIKSUOKITE JUOS ESKIZUOSE. ESKIZAI LABAI PADĖS ĮTIKINAMAI PAVAIZDUOTI DANGŲ.

5 Dulsvu, šaltu pilku atspalviu, gautu maišant ultramariną, alizarino tamsiai raudoną ir baltą, tapykite tamsius debesis viršutinėje dangaus ruožo dalyje, kurių fone vėjo genami mažesnių debesų tumulai atrodys efektingiau. Švelniai braukydami mentele kai kuriose vietose spalvų perėjimais suminkštinkite debesų kontūrus

6 Šiame darbo etape vertėtų trumpam atsitraukti nuo tapomo paveikslo, kad sugrįžę galėtumėte į jį pažvelgti naujomis akimis ir ką reikia pakoreguoti, pakeisti. Pavyzdžiui, šiuo atveju debesų masė kairėje paveikslo pusėje atrodo sunkoka – ją galima padaryti lengvesnę ceruleumo ir baltos spalvos mišiniu pašviesinant tamsiai pilką plotą. Rusvam plotui pilko debesies fone galima suteikti lengvumo naudojant baltą spalvą, degintą sieną ir citrininę geltoną.

7 Teptuku judėdami po visą paveikslo plotą, kur reikia modifikuokite spalvas, sušvelninkite kontūrus – pavyzdžiui, paveikslo viršuje sukurkite minkštesnius perėjimus tarp baltos debesies viršūnės ir mėlyno dangaus skliauto.

Rodyklė

26,40